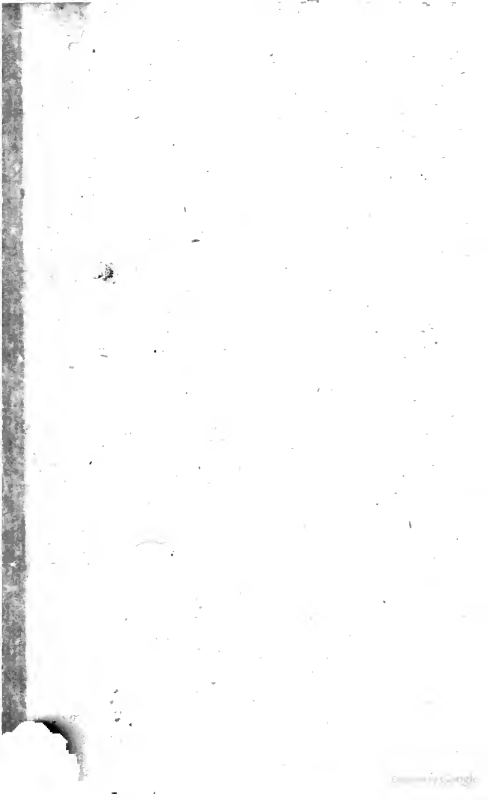

<36602906220010

SUBSIDIA DIPLOMATICA
AD
SELECTA JURIS
ECCLESIASTICI GERMANIAE
ET
HISTORIARUM CAPITA ELUCIDANDA
EX
ORIGINALIBUS ALIISQUE
AUTHENTICIS DOCUMENTIS
CONGESTA, NOTIS ILLUSTRATA ET EDITA
a

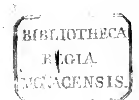
STEPHANO ALEXANDRO WÜRDTWEIN.
Eminentiss. ac Celsiss. Archi Episcopi Princ. Elect. Moguntini Consiliario Eccles. Officiale &c. Insignis Ecclesiæ Colleg. B. M. V. ad Gradus Decano &c.

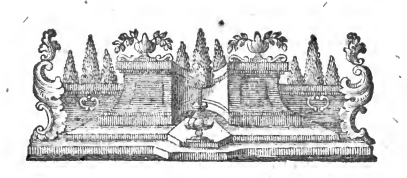
TOMUS SEPTIMUS.

J. Nussbiegel fec.

HEIDELBERGÆ,
SUMPTIBUS TOBIÆ GOEBHARDT,
BIBLIOPOLAE UNIVERSITATIS BAMBERGENSIS
MDCCLXXVI.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

LECTORI AMICO SALVTEM.

Concordata Aſchaffenburgenſia inter Nicolaum V. PP. Apoſtolicamque ſedem ac Nationem Alamanicam per Fridericum III. Romanorum Regem ſuper collatione beneficiorum, electione Prælatorum, exactione Annatarum &c. an. MCCCCXLVIII. die decima ſeptima menſis Februarij inita*) non

)(2 uno

*) Concordata Principum Francofurti Kalendis Septembris an. MCCCCXLVI. pro levandis gravaminibus fuere inita & a legatis Eugenii PP. cum plena & libera facultate eo transmiſſis confirmata & ratificata, proviſo tamen, quod in recompenſam gravaminum quæ ex aliquibus decretis (a natione Alemanica Moguntiæ acceptatis) nobis & Apoſtolicæ ſedi (ut verba Commiſſorii Eugeniani ſonant) inferuntur, debita fiat per nationem ipſam proviſio nobis & ipſi Apoſtolicæ ſedi, quod demum Aſchaffenburgi factum eſt, concedendo ſedi Apoſtolicæ alternativam menſium, annatas &c. &c.

uno halitu conflata fuere, ſed commercio hinc inde epiſtolico diu continuato, frequentibus ambaſſiatis, congreſſibus haud paucis, præviisque tractatibus bene multis erat opus, donec illa pro partis utriusque compaciſcentis bene placito conficerentur.

Illuſtri hac de materia hactenus prodiere magno numero ſcripta, tractatus, diſſertationes multo labore multoque ingenio elaboratæ; ſed cum in iis plerumque deſiderentur documenta, queis ipſa innituntur concordata, operæ pretium eſſe duxi, tot tantisque laboribus & meos addere edendo omnia & ſingula, antequam Concordia ineretur, acta inter partes & actitata ſicque tandem ſiſtendo Hiſtoriam concordatorum Diplomaticam ſucceſſive maturandam. Quam utilis & neceſſaria hæc ſit, paucis demonſtratum imus exemplis:

Circa finem Concordatorum leguntur hæc verba: *In aliis autem quæ per felicis recordationis Dominum Eugenium Papam quartum*

tum pro natione præfata usque ad tempus futuri Generalis Concilij permiſſa, conceſſa, indulta atque decreta & per memoratum ſanctiſſimum Dominum noſtrum Papam Nicolaum confirmata fuere, in quantum illa concordiæ præſenti non obviant, iſta vice nihil extitit immutatum. Paſſus hujus interpreti hiſtoria diplomatica non inſtructo hærebit aqua, cum coram ſe videat referens ſine relato; redibit autem animus, cum ei ſubminiſtrentur Bulla Eugenii IV. de reſtitutione Jacobi Treverenſis & Theoderici Colonienſis Archi Epiſcoporum nonis Februario anno MCCCCXLVII. data. Item: Breve Eugenii quarti ad Fredericum V. Romanorum Regem, Theodericum Archi-Epiſcopum Moguntinum & Fredericum Marchionem Brandeburgenſem de celebratione novi Concilii ſub eodem dato. Item Eugenij Papæ IV. conceſſio ut decreta Concilii Baſileenſis ab Alberto Rege acceptata porro in Germania obſerventur, donec aliud concordatum vel in Concilio Generali fuerit ordinatum. Item Bulla Eugenii IV. Papæ ſuper diverſis indultis, diſ-

pensationibus ac concessionibus datis Friderico V. Regi Romanorum & Principibus Germaniæ, qui recesserant a Neutralitate & obedientiam ei præstiterunt septimo Idus Februarij anno MCCCCXLVII. &c.

Num quis genuinè interpretabitur illa concordatorum verba: *De cæteris Dignitatibus & beneficiis &c. Majoribus dignitatibus & principalibus exceptis, de quibus jure ordinario provideatur, per illos inferiores, ad quos alias pertinet &c.* nisi ad manum sumat Concordata Concilii Constantiensis, ubi hæc ipsa verba recurrunt & nisi utatur autentico Concordatorum exemplari additis pro lubitu interpunctionibus non adulterato?

Collectio hæc diplomatica ante annos complures jam fuerat destinata Conciliis Moguntinis, prout videre est in Elencho Conciliorum Moguntinorum an. MDCCLXI. edito, ubi pag. 61. inter alia occurrit: Instrumentum acceptationis Decretorum Concilii

cilii Basileensis per Principes Almanniæ factæ. Et in Elencho Conciliorum Mog. novis accessionibus aucto an. MDCCLXVI. Mannhemii typis academicis impresso a pag. 19. usque 33. cujus thesauri magnam partem, ut tunc palam jam professi fuimus, in acceptis referimus singulari litteratorum fautori Cl. D. Adamo Francisco Kollario Augustissimæ Mariæ Theresiæ a Consiliis & Vindobonensis Bibliothecæ Palatinæ Custodi primario, qui ea, quæ Historiam Moguntinam propius attingunt, ex actis manualibus Æneæ Sylvii facili negotio suppeditavit; ex quo divite fonte fors plura haurire licebit.

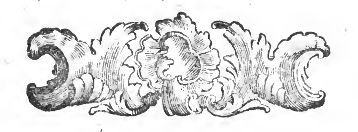
Modo non immoramur recensendis iis, quæ in Conciliis Constantiensi & Pisano pro pace Ecclesiæ restituenda & tollendis Nationis nostræ Gravaminibus pertractata fuere & conclusa; neque ex sæculis remotioribus concordias sacerdotium inter & Imperium initas adducimus, multo minus ex Elenchis suprafatis huc reponimus Chartas pro scopo nostro ordine chronologico jam disposi as;

Hæc

Hæc enim omnia ſimul ac ſemel in uno filo tempore oportuno proferre intendimus. Pleraque huius Tomi inedita quæ nunc ad manum ſunt, ſiſtit

ELEN-

ELENCHVS CHARTARVM.

XI.

XXXI.

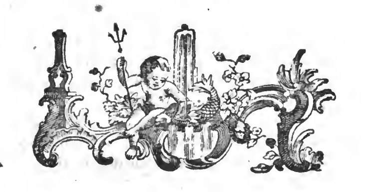
XXXVI.

XLIII.

XLIII.

Vale, Lector Amice! & certus esto, quod ea, quæ supersunt præclaræ hujus materiæ monumenta, sine ulteriori mora sit exhibiturus Tomus sequens. Dabam Moguntiæ e Musæo Idibus Julii MDCCLXXV.

I.

AVISAMENTA AD SIGISMVNDVM REGEM ROMANORVM EX PARTE CONCILII BASILIENSIS, ANNO &c. TRIGESIMO TERCIO.

Quia Regia veſtra majeſtas auida eſſe debet ſcire, que acta ſunt cum Bohemis narrabis ſue ſerenitati, quid cum illis geſtum ſit, & quomodo pleniſſima & pacifica data ſit eis audiencia cum Magna modeſtia & paciencia pro quo ipſi nobis finaliter valde regraciati ſunt, & quod per tres Menſes & ultra materia illorum quatuor articulorum plene diſcuſſa eſt & quod apertiſſime per noſtros reſponſales veritas ipſis Bohemis patefacta fuit, & tandem ex utraque parte aliqui deputati ſunt ad auiſandum modum aliquem unitatis & pacis. Et cum ipſi Bohemi perſuaderent, multum

paci esse accomodum, quod aliqui oratores nostri in regnum accederent, decreuit sacrum concilium decere, notabiles viros illuc destinare, qui iter arripuerunt simul cum Bohemis feria tercia post pasca. Dederunt ipsi Bohemi nobis magnam spem, quod accessus dictorum ambassiatorum fructum magnum facturus sit. Prædictis nostris ambassiatoribus inter alia injunctum est multum exacte, quod cum omni diligencia ea que concernunt honorem & statum ipsius domini Regis Romanorum sollicitent & procurent. Narrabis eciam, quod si sua majestas fuisset hic, dicti Bohemi diucius mansissent, & forsitan aliqua pacis conclusio inuenta fuisset. Creditur eciam si sua serenitas cito ad sacrum concilium pergeret, quod Bohemi aduentum suum audientes ambassiatam iterum huc mitterent, & facilius interueniente ipso domino rege reducerentur, propter quod exhortaberis eum, quod pro tanto bono, quod speratur ex suo aduentu nolit amplius remorari, & quod neque pro Imperio neque pro uniuersali ecclesia tantum utilitatis in aliquo loco facere potest, quantum si presentem se in sacro concilio exhibeat, multa preterea bona ex sua presencia succederent.

Illam partem vero explicabis audacter, qualiter sacrum concilium magnam admiracionem acceperit de hijs, que proxime sua serenitas scripsit, quod cum papa concordauerit ex eo, quod sacrum concilium approbauit, cum evidenter constet omnibus bullam pape videntibus, quod nullo modo approbauit, ymo quantum in se est, per talem bul-

lam,

lam, fundamentum & auctoritatem concilij destruere conatur. Ex talibus regiis literis patres sacri concilij valde scandalizati sunt, cum per tot literas & nuncios sua serenitas concilio intimauerit nunquam se accepturum coronam de manu Pape si non integre ac simpliciter concilio adhereat, per hujusmodi bullam papa nullomodo adheret concilio Basiliensi nec recognoscit aut nominat concilium, sed tamquam usque nunc non fuerit concilium, & quod dissoluere voluerit, vultque concilium celebretur per legatos suos mittendos, quos ex hoc non manifeste cognoscit, quod talis disposicio expresse probat hoc non fuisse concilium, & quod non est, nec erit concilium, nisi legati sui veniant, & id velint celebrare. Et quod hoc suam majestatem non lateat, apparet ex his, que nobis in vim credencie exposuit, ex parte sue serenitatis dominus dux *Wilhelmus* cujus relacionem portabis tecum, & si dicat ipse dominus Rex se hanc concordiam iniuisse cum papa propter bonum concilij sperans posse papam reducere, ut tandem concilio adhereat, respondendum est, quod talis spes verisimiliter erit infructuosa, Quod si papa Rege absente & secum non concorde, quem verisimiliter timere debebat, hoc non fecit, quomodo credendum est, hoc esse facturum ipso secum concordato & juramento sibi astricto ac constituto in jurisdictione ipsius, ymo ex hoc efficietur pertinacior in sua opinione.

Auiſatam reddes ſuam majeſtatem de periculo honoris ſui ac eciam perſone, quod dicet totus mundus informatus olim de literis regis, per quas expreſſe pollicebatur, numquam ſe accepturum coronam &c. Audita nunc tali concordia & non ſecuta aliqua adheſione pape, non putet ſerenitas ſua nobis diſplicere concordiam, aut ſue majeſtatis coronacionem. Nos optamus, quod ſua ſerenitas non ſolum cum papa, ſed cum omni homine pacem ac concordiam habeat, ymo quantum in nobis eſt ad id omnem operam interponere vellemus, ſed diſplicet nobis, quod talis concordia pocius eſt denigratiua famam ſue majeſtatis quam allatura honorem. Quia ex hoc apparebit ſuam ſerenitatem unum dicere & aliud facere & pollicitacionem feciſſe irritam, coronacionem autem ſuam & exaltationem ſui ſtatus & honoris toto corde concupiſcimus, ſed tamquam ipſum amantes timemus ex hoc honorem & famam ſuam debere notari. Timemus etiam ex hoc, quod ſua ſerenitas modo fecit detrimentum concilij ſecuturi. Nam multi audientes, quod ipſe acquieuit illi bulle exiſtimabunt, quod jam reputet hoc non fuiſſe concilium ſicut nec papa per illam bullam reputat, & quod opus ſit, quod legati ſui veniant & id celebrent, quanquam dici poſſit concilium, ſi papa ſimpliciter adheſiſſet concilio, tunc cum honore potuiſſet hanc coronationem ſuſcipere, & hujusmodi coronacionem ſibi optauiſſemus, quia melior eſt bona fama quam omne aurum & argentum, & ſicut ipſe

olim

olim de coronacione sensit, ita & nos modo sentimus. Nos cum papa discordes sumus, quia non sat debitum suum recognoscendo sustentat sacrum Concilium, quod universalem representat ecclesiam, nec aliter cum eo concordes esse possumus. Hic non agimus de interesse singularium personarum, sed uniuersalis ecclesie, si patimur quod dissolucio illa pretensa non irritetur, si tolleramus, quod hoc non fuerit concilium, sed quod oporteat denuo inchoari de nouo actum est de concilijs non solum futuris sed preteritis; preterita enim vacillabunt, si tale generale concilium tam legitime inchoatum irritetur, futura eciam ad libitum pape dissoluentur. Fateremur preterea majestatem suam & nos omnes & alios adherentes huic concilio fuisse & esse pertinaces scismaticos & consequenter hereticos, quod quantum timendum sit, ipsemet judicet, ex quo quanta mala prouenire possint facile poterit animaduerti. Unde precipua intencio nostra est, quam nullatenus deserere intendimus, scandalis universalis ecclesie quantum cum Deo poterimus prouidere & circa extirpacionem heresum ac reformacionem ecclesie in capite & in membris pacemque in populo Christiano procurandam intendere, prout justicia suadebit, & spiritus sanctus dictauerit. Reddatur eciam attentus, quod ideo papa nisus est trahere dominum Regem Romam sub specie coronacionis, ut ipsum retineat apud se, sperans, quod quam diu apud ipsum erit, nichil hic fiet contra eum. Auisetur eciam de periculis que sibi imminent, si forsitan

ipſe dominus Rex non receſſiſſet de Senis, perſuadeas ſibi expeditis racionibus, & qualitercunque potes, ne Romam accedat, & ſi jam Rome ſit, curet quantocius inde recedere, quia non eſt ſibi ulterius ibidem permanendum, alioquin ſi diucius ibi morari voluerit, concilium coget ſuſpicari vehementer de majeſtate ſua, quod cum papa concludat. Interim autem ſacrum concilium non intendit ſuperſedere ab hijs, propter que congregatum eſt.

Illuſtriſſime princeps & Sereniſſime Rex ac domine metuendiſſime, motiua & raciones facientes ut veſtra majeſtas acceleret greſſus verſus ſacrum Concilium, ſunt hec.

Primum quod eſt maximum & principaliſſimum, quia ſacrum concilium pro iſto ſupplicat, admonet requirit & mandat, ut veſtra majeſtas reuertatur, obmiſſis omnibus alijs negotijs & iſtud concilium propter reuerentiam ſpiritus ſancti, qui rector & director eſt conciliorum ſacrorum, amplectendum & preferendum eſt omnibus alijs concilijs, quia ipſe ſpiritus ſanctus ſolus eſt, qui ſcit ea que futura ſunt. Ex hijs que veſtra Majeſtas intendit, licet veſtra majeſtas non intendat in bonum, ſed tamen an bonum ſequatur, veſtre majeſtati abſconditum eſt, ſed directori ſacri concilij omnia nota ſunt et aperta.

Item ad conſeruandum honorem regiæ majeſtatis erga Deum & homines, non eſt caucius quam ſim-

ſimpliciter acquieſcere concilijs & requiſicioni ſacri concilij, quia hec faciendo poterit quicquam veſtre majeſtati imputari qualitercunque eciam ſuccedant, quia concilium tante eſt poteſtatis & tali duce regitur ſcilicet ſpiritu ſancto, ut quibus quantumcumque alte ſciencie vel profundi conſilij ſacro concilio pocius quam ſibi credere debent, quia judicium hominis fallitur in multis.

Item quia veſtra regia majeſtas multis literis ſcripſit, & nuncijs intimauit velle parere & acquieſcere concilijs & mandatis ſacri concilij & ecclesiæ, ſacrum concilium jam non ſemel ſed pluries ſupplicauit, monuit requiſiuit ymo mandauit nuncijs & bullis, ut veſtra ſerenitas reuertatur ad concilium pro tanto bono uniuerſalis eccleſie, quod eciam explicari non poterit quibuscunque racionibus, quantum bonum conferret preſencia veſtre majeſtatis. Quia ex aduentu veſtre ſerenitatis confluerent Reges & principes in modico temporis ſpacio, quia propter abſenciam veſtre majeſtatis multi non bene informati de affectione veſtra dubitant de adherentia & ſtabilitate veſtre ſerenitatis, qui omnes certificarentur & attraherentur per aduentum veſtre majeſtatis.

Item potiſſime ex eo, quia Bohemi in tractatibus in *Egra* & per literas & nouiſſime per nuncios ſuos requiſiuerunt ſacrum Concilium, quatenus operam daret efficacem, ut in aduentu ambaſſiatoris regni Bohemie veſtra majeſtas ſit preſens in concilio, ſed raciones iſtius requiſicionis nemo

 ſcit

ſcit niſi ipſi ſoli ſed veri ſimile videtur, quod ipſi ſciant tales difficultates circa regnum & inter ſe mutuo quas non exiſtiment poſſe terminari niſi per preſenciam veſtre ſerenitatis. Ipſi non requiſiuerunt, ut veſtra majeſtas procuratorem cum mandato mittat, ſed majeſtatis veſtre preſenciam, licet ſacrum Concilium in reſponſo ſuo poſuerit, ne retardaret aduentum ipſorum pro excuſacione veſtre ſerenitatis de mandato pleno mittendo. Item ſi veſtra majeſtas hoc non faciet, quid aliud ſequetur, niſi quod multi de ſacro concilio non habentes plenam notitiam veſtre majeſtatis, incipient grauiter & egre ferre, quia veſtra majeſtas non acquieſcit tot & tantis monicionibus & requiſicionibus. Et forte ſimpliciter dubitare poſſent Bohemi de adherencia veſtre majeſtatis.

Item legat majeſtas veſtra libros hiſtoriales & inueniet que & qualia occurrerunt Regibus, recte non volentibus acquieſcere Mandatis domini, ecce mandatum Concilij non eſt Mandatum hominum, ſed Dei, attendat bene majeſtas veſtra, cui reſiſtat, ecce Deus qui puniuit preteritos, adhuc regnat & imperat.

Item ſacrum Concilium hoc pro certo tenet, quod preſencia veſtre majeſtatis multum faciet ad reductionem ipſorum Bohemorum ad fidem & eciam ad reductionem regni ad debitam obedienciam veſtre Serenitati, ſic eciam abſencia veſtra in hijs multum nocebit.

Item

Item quis faciet pacem inter illos de regno, qui se mutuo in tantum dampnificauerunt, nullus sine presencia vestra.

Item quis faciet, quod illi qui tenent bona ecclesiarum, quod restituant illa, nonne vestra majestas, & ea omnia negligerentur per absenciam vestre Serenitatis.

Item si hodie essent reducti ad fidem & pax non daretur & expedicio super illis nichil prodesset.

Item si Majestas vestra non erit presens & isti Bohemi non reducerentur totum vestre serenitati imputabitur, & confirmabitur id quod papa scripsit in bullis suis & multi emuli vestri scripserunt & predicauerunt per totum Mundum dicentes, vos esse fautorem hereticorum.

Item omnia mala que postea sequentur ex non reductione ipsorum, asscribentur vestre Majestati, & ex illo possetis perdere & Imperium & Regnum Bohemie & similiter Ungarie, quia scit vestra serenitas, quod papa jam dispofuit dare alijs, ymo dedit, & forte quia principes & alij domini temporales & communitates non pacientur se destrui, si concilium vellet dissimulare, ipsi sibi prouidebunt, videntes se derelictos per vestram regiam maiestatem & non volentes omnino destrui sibi providebunt de capite.

Item adhuc mouebuntur per illa noua, que modo vestra maiestas misit tam concilio quam aliis

principibus de confederacione Bohemorum cum Rege Polonie contra Alemannos, nulli dubium quin jam in ista magna congregacione que erit in sacro concilio cogitabunt isti principes, nobiles & communitates quomodo prouideatur, vere si non esset aliud motivum istud solum deberet mouere vestram majestatem, & sine requisicione quorumcumque.

Item ista querra ytalie non tantum nocere potest universali ecclesie, quantum nocebit si non reducentur isti heretici modo confederati cum Bohemis cum Polonis.

Item si perdat vestra majestas istud regnum Bohemie, sicut timendum est, si non reducentur, non recuperabitis per istos & ytaliam, sed ytaliam facilius per Alamanniam & Bohemiam.

Item ex quo vestra majestas metuit partes ytalie propter pacem non disposita ad querram, nec verisimile est, quod per literas vel nuntios possit adducere gentes presertim de Alamannia, sed nulli dubium, quin presencia vestre majestatis in congregacione principum & communitatum faceret mirabilia, & ipsa obtineret gentes & potenciam.

Item si remanebit vestra serenitas in illis partibus, stabit quin potius per totam hyemem inutiliter vel saltem modicum faciet, & in concilio multa & magna uniuersalis ecclesiæ bona ecclesiastica reductione Bohemorum, que omnia posset vestra majestas expedire ante Mayum & pòstea cum magno

gno honore & potencia redire dispofita ad bellum & exequi negocia Imperij.

Item nulli dubium quin dominus nofter papa plus timeret veftram majeftatem, quum effet in concilio, quam interim quod fcit, eam in ytalia effe, quia timeret depoficionem vel alia & fciret, quod per aduentum veftre ferenitatis mirabiliter crefceret & fortificaretur concilium, quia papa & fui homines tenent, quod concilium non faciat non voluntatem veftram.

Item fereniffime Rex, attendat veftra majeftas regia, anne prouidendum fit fcandalo futuro tam magno, quoniam omnes veftre ferenitati conclamant; Ecce quomodo Imperator diligit reductionem Bohemorum. O fereniffime Rex, quid dicitur? fi non erit veftra Majeftas ibi & fi non reducerentur, diceretur forfitan ecce ipfi veniunt ad Concilium populi reductionem requirunt & petunt prefenciam regie Majeftatis, & facrum Concilium fimiliter requirit & mandat & ipfe fugit ad prepofitum papam, qui totus contrariatur concilio & reductioni Bohemorum, videat veftra ferenitas, anne providendum fit fcandalo tam maximo.

Item quod abfencia veftre ferenitatis multum noceat facro concilio, probatur ex hoc, quia factum eft unum proclama per Lombardiam, quomodo veftra majeftas fit concors cum papa, & Concilium fit prorogatum ad decem & octo Menfes

ſes & translatum in ciuitatem Senarum & cottidie talia finguntur & ſcribuntur per totum orbem ad impediendum volentes venire ad concilium & ad faciendum tedium conſiſtentibus in concilio ut tandem ſine fide recedant & ita omnia tollerentur per preſenciam veſtre majeſtatis per illud modicum tempus, & appareret clare veritas & felicitas & obſtruerentur ora loquencium iniqua.

Item ſi dicitur quod non ſit pro honore veſtre majeſtatis recedere & non flectere papam nec ſuſcipere coronationem Imperialem nec dare pacem ytalie: Ecce toti mundo conſtat diligencia magna circa hec habita, & contentatur & quod iſtam coronam corruptibilem dimittit & ſpernit veſtra majeſtas ad conſequendum incorruptibilem coronam glorie & honoris quam indubie apprehendet veſtra ſerenitas proſequendo continuacionem ſacri concilij ad expedicionem eorum propter que congregatum eſt, pro quibus merito debetur veſtre majeſtati corona glorie & honoris hic & in perpetuum.

Item in caſu ſi Bohemi non poſſunt reduci quod Deus auertat, ſed tamen poſſet bene contingi propter abſenciam veſtre majeſtatis, tunc ſine dubio oportebit ſubito prouideri de Alamannia quo quo modo armis defendatur eccleſia. Quomodo hoc melius fieri poteſt quam per preſentiam veſtre majeſtatis in ſacro concilio tam tot & tantis Principibus & communitatibus ſimul ibidem congregatis.

Item

Item ſi Bohemi videbunt veſtram majeſtatem non eſſe ibi, & ipſi tociens requiſiuerunt & poſtulauerunt ſimiliter concilium, quid aliud cogitare poterunt, niſi quod ſerenitas veſtra non habeat curam de ipſis nec de regno iſto, & poſſent eis prouidere alio modo, quod nulla eſſet ulterius ſpes de regno iſto veſtre majeſtati ſubiciendo. Et certè alij habebunt occaſionem cogitandi & dicendi, quod non ſit majeſtati veſtre cura de extirpacione iſtius hereſis ſicut pluries dictum eſt, licet non bene.

Item non eſt dubium quin veſtra majeſtas ibi conſtituta per magnam induſtriam & altam ſapienciam veſtre ſerenitati a Deo datam & largiter ultra alios homines infuſam poterit inuenire & cogitare diuerſos modos & practicas neceſſario habendas circa reductionem ipſorum, que valde poſſent prodeſſe & indubie magis confidenter acquieſcerent veſtre majeſtati propter honorem ipſorum quam alicui alteri.

Item multi bene notabiles in eccleſia ſancta hoc pro certo tenent, quod non ſint reducibiles, niſi veſtra majeſtas ſit preſens. Ecce ſereniſſime rex, quantum malum eſſet negligere bonum tam magnum tocius univerſalis eccleſie, veſtra ſerenitas melius omnibus alijs ſcit, quanta innumerabilia mala ſint in foribus toti Chriſtianitati, ſi non reducentur. Quapropter Invictiſſime Rex recurrat veſtra majeſtas regia non ſolum ad ſapienciam

huma-

humanam ſed & ad diuinam & videat & diſcuciat bene, quid agendum ſit in re tam magna tangens honorem omnipotentis Dei & totam chriſtianitatem, & nullo modo negligat tantum meritum anime veſtre tam leuiter promerendum indubie cum nulla re mundi poterit veſtra ſerenitas gloriam majorem obtinere hic & in futuro quam dare operam ad reducendum illos Bohemos & ſaluare tot animas, quas Chriſtus ſuo ſanquine redemit.

Penſet inſuper veſtra majeſtas, ſi per abſenciam veſtre ſerenitatis tantum bonum negligitur, & tot anime manebunt in perdicione eterna, qualem racionem juſtus judex pro omnibus illis requiret in extremo judicio a veſtra majeſtate, ubi neo erit accepcio perſonarum nec omnia regna veſtra prodeſſe poterunt. Ecce quid mirum, ſi veſtra majeſtas vadat ad Concilium & reuertitur propter ſaluare tot animas, cum unigenitus Dei filius ad redimendum nos deſcenderit de celo, homo factus, & mortuus in cruce.

Item ad veniendum & inueniendum modum exequendi reformacionem fiendam in ſacro Concilio non ſolum in ſpiritualibus ſed & ſecularibus vere preſencia majeſtatis veſtre eſt multum neceſſaria & ſupra modum, quia modicum proderit, multa ſtatuta condere, niſi habeatur execucio, veſtra majeſtas ſcit quomodo plures domini temporales impediuerint & hodie impediunt reformacionem eciam religioſorum, qui nec curant excommunicationem

cationem, nec mandata Apoſtolica nec Imperialia & breuiter reſiſtencia circa hoc erit magna, & neceſſarium erit bene prouidere.

Item veſtra majeſtas clamauit querulando a tempore conſtancienſis concilij, quod reformacio non fuit facta in *Conſtancia*. Ecce Deus audiuit clamorem veſtre ſerenitatis & aliud ſacrum concilium congregauit, licet cum maximis laboribus, & per Dei gratiam ibi congregati ſunt & congregantur, & confluunt de die in diem plures ex Reverendiſſimis dominis Cardinalibus & alij magni prelati eccleſie & alij doctiſſimi viri multi, affecti & optime inclinati ad omne bonum univerſalis eccleſie, qui ſe & corpora ſua & omnia que habent in temporalitate expoſuerunt maximis periculis volentes tendere ad reformacionem eccleſie ſancte Dei usque ad mortem petentes adjutorium veſtre majeſtatis. Et ecce tardat veſtra ſerenitas venire cooperari.

Item exitus iſte veſtre majeſtatis non erit ab hijs, qui adherent veſtre majeſtati ſed ſolum ſubtraccio ad iſtud modicum tempus, ad diſponendum ſe ad arma & potenciam, ut veſtra ſerenitas poſſet effectualiter ſubuenire ipſis, & diſponere & inuenire modum quod non deſperent per iſtud tempus, ſed ſe conſeruant & eos certificarent de ſuccurſu eis præſtando in tali tempore. Et non eſt dubium, quin majeſtas veſtra exiſtendo cum veſtris diſponet talem potentiam, quod eis ſuccuratur

tur potenter, nec aliquis hoc consuleret, quod vestra majestas ita recederet, & vestros in illis partibus omnino relinqueret.

Item Majestas vestra adhuc hodie habet in Regno Bohemie plures Barones, milites militares & ciuitates adherentes vestre serenitati audientes vestram Majestatem, non esse in concilio & Bohemos non reductos, quid aliud facere poterunt, nisi quod compellentur adherere Bohemis, desperati de vestra majestate, nec habentes spem futuræ unionis.

Item si sacra synodus cooperante directore ipsius scilicet Spiritu sancto tantum facere posset, ut speratur de benignitate Spiritus sancti quod ipsi Bohemi possent reduci ad fidem, & plene uniri ecclesie sancte Dei, adhuc remanebit difficultas inter illos, quo usque ad presens adheserunt Deo & vestre majestati, qui se ipsos multipliciter dampnificauerunt inter se mutuo, & nisi ab illo reducantur ad pacem & concordiam plenam inter se, surget error pejor priore, quia vestri videntes se derelictos a vestra majestate, quia non curauit esse presens in tali tractatu tam magno nec Eam pacem & concordiam ordinare, certe ipsi necessitate compulsi artabuntur se jungere illis Bohemis ymo subdere & recedere penitus a vestra serenitate & imperio. Et si sacrum concilium quod propter pacem congregatum & vices suas exactissime interponeret, timendum est, quod sine presencia vestre majesta-

tis

tis proficere non posset circa illa, quia non scit disposicionem rerum, & majestas vestra perdet eciam illos & consequenter totum Regnum.

Item si Bohemi non reducerentur per sacrum concilium, nec vestra majestas gentes habere poterit nec de Hungaria, nec de Alamannia quia necessario se defendere habebunt.

Item presencia majestatis vestre in Concilio magnum fructum conferet ad faciendum pacem, vel ad minus treugas inter Reges francie & Anglie, ex quo magnus honor asscriberetur regie vestre majestati.

Item in causis propriis devolutis jure hereditario vestre Regie majestati, ex presencia personali in sacro Concilio posset acquirere magnum fructum, & motiua ad illa sunt.

II.

CAPITA CONCORDIAE INTER EVGENIVM PAPAM ET CONCILIVM BASILEENSE SANCIENDAE MOGVNTIAE CONFECTA.

Nos A. B. C. Licet ad tollendum subortum dissidium inter Sanctissimum dominum nostrum papam *Eugenium* & generale Sacrum Basiliense concilium nostros jam dudum impenderimus fideles labores, nec dum ea euenerit, quam semper desideramus, optata concordia. Nichilominus

animis nostris constituimus ab incepto opere minime desistere, sed ea Summo Studio prosequi, que & pacis ac ecclesiastice unitatis conueniencia media fore cognouerimus, ut sic Deo altissimo, cui fidele prestamus obsequium Suffragante ecclesiam suam Sanctam pacis dulcedine quandoque reflorere videamus. In hac itaque *ciuitate Moguntina* ob eam rem conuenientes per nostros oratores matura deliberacione non nulla annotauimus capitula, que tam apud prefatum sacrum Basiliense concilium, quam apud ipsum dominum nostrum Summum pontificem offerenda pro bono pacis & concordie censuimus, quomodo tenor sequitur & est talis &c.

Item quod de quacunque questione juris vel facti jam exorta inter ipsum sacrum Basiliense concilium & dominum nostrum papam *Eugenium* aut forte in antea oritura poterit ipsum ibi concilium siue generale siue ycomenicum existat si pax interim & concordia inter eos secuta non fuerit absque ullo cujuscunque impedimento aut importuna deinceps intercessione libere cognoscere & eam sinodaliter terminare seu diffinire, ita quod predicte determinacioni, diffinicioni & ordinacioni ipsius ibi concilij ycumenici seu generalis in hoc & in alijs pertinentibus ad auctoritatem, potestatem & officia sacrorum conciliorum generalium omnino acquiescemus & ea acceptabimus & faciemus in nostris Regnis & dominijs illibata & inuiolabiliter teneri ab omnibus & seruari.

Ut

Ut autem per predicta media optatum consequi finem, omnisque diffidij differentiam Deo fauente aufferre valeamus nostro unanimi assensu ad ea prosequenda & per nostros sollennes Oratores atque consiliarios, Nos omnes & singuli Reges & principes prefati, quatenus nostra unita virtute & firmiori concordia ea efficere atque procurare possimus, concorditer conuenienius, atque uniti esse volumus in premissis & his que sequuntur, videlicet.

Quia valde indecens rationique incongruum fore existimamus si stantibus nostris tam fidis laboribus atque tractatibus & pacis prosecutione ab ipsis contendentibus aut altero eorumdem in sui invicem aut alterius eorum prejudicium insuper & in nostrorum hujusmodi laboris obstaculum aut impedimentum quicquam pacis hujusmodi turbacionum acceptaretur, aliquidque fieret quo uniuersalis ecclesie tranquillitas longius differri posset, dicimus ac nostre intencionis esse declaramus & presentibus protestamur, quod si quod absit dominus noster Summus pontifex aut ipsum Sacrum concilium infra tempus saltem sex mensium predictorum processus, penas, sentencias, censuras aut quascunque alias ordinaciones siue dispositiones, ex quibus ecclesie pax & unitas in toto vel in parte verisimiliter quacunque hujusmodi diffidij occasione directe vel indirecte turbari aut quomodolibet impediri possent contra se inuicem incorporatos veniant eis adherentes respective seu

 alios

alios quoslibet occasione hujusmodi dissidiorum protulerit, decreuerit fulminauerit aut quidquam innouauerit illos siue illas interim non suscipiemus nec acceptabimus, nisi quid in his omnibus sit tenendum, fuerit per ipsum sacrum concilium ibi aut alibi declaratum diffinitum seu ordinatum, cujus declaracioni, diffinicioni & ordinacioni stabimus omnino & acquiescemus.

Verum ut hujusmodi tractatibus pacis quiecius atque liberius vacare & intendere possimus, & ne majora scandala atque pericula ex diuersitate & aduersitate quorumcunque processuum seu censurarum in nostris Regnis prouincijs dyocessibus & dominiis suscitari valeant, dicimus nostre intencionis esse, declaramus & expresse protestamur, quod processus, edicta, Mandata, censuras seu Sentencias contrariorum effectuum hinc inde eciam contra nos aut subditos nostros, quoquomodo fulminandos, fulminandas seu fulminanda neque acceptabimus aut illis aliquatenus asenciemus, quinnimo animos nostros in illis totaliter in suspenso tenebimus, usque ad sepedicti ycumenici aut generalis concilij discussionem, per ea tamen decretis sacri concilij Basiliensis prouide per nos acceptatis seu eciam acceptandis aut processibus eorumdem occasione emanatis aut emanandis non intendimus derogare. Præterea ut dictum ycumenicum vel generale concilium auxiliante deo laudabilem & prosperum habere possit Successum pariter & effectum, & ne possit propter persona-

rum

rûm defectum actione aliqua impediri, dabimus operam, quod ex omnibus regnis, prouincijs & dominijs nostris venient aut mittentur ad ipsum prelati & alij literati ceterique deuoti ac Religiosi viri & generaliter omnes & singuli, que ad generalia concilia de jure aut consuetudine vocari consueuerunt, rebus inibi tractandis consulturi.

Prouidebimus quod per eosdem & per nostros oratores & ambassiatores ne passim & indistincte omnes in eodem concilio recipientur sed illi dumtaxat, qui humiles sint sciencia moribus & etate.

Ne eciam circa modum procedendi in eodem Concilio in suo ibi exordio aliqua insurgat difficultas, siue inter patres congregatos diuersitas expresse consentimus, quod grecis absentibus quo ad actus conciliares, in procedendo illi seruentur modi & ordinaciones, qui in presenti Basiliensi concilio statuti, ordinati & racionabiliter obseruati sunt, quousque Romanum tunc congregatum concilium illos procedendi modos per alias canonicas ordinaciones mutauerit ipsis autem, sicuti speramus aduenientibus omnino supra hujusmodi procedendi modum locum habeat prouisio, que in decreto compactatorum de eisdem continetur.

Ceterum operam dabimus ut pecunia indulgentiarum per Regna, prouincias & dominia nostra congregata satisfiat dominacioni & in eum usum conuertantur, ad quem collecte sunt.

Pro ſecuritate vero perſonarum ad dictum concilium accedere volencium offerimus Nos Albertus Romanorum & &c. Rex. Cum uniuerſis noſtris Imperio & Regnis atque dominijs liberum & ſecurum tranſitum tam in accedendo, quam ibi ſtando & ab inde recedendo, conceſſuros & ordinaturos ipſi primo domino noſtro ſummo pontifici, Reuerendiſſimis ſancte Romane eccleſie cardinalibus, patriarchis, primatibus, archiepiſcopis & epiſcopis nec non reliquis univerſis & ſingulis, cuiuscunque dignitatis ſtatus & gradus exiſtant prelatis doctoribus & alijs tam eccleſiaſticis quam ſecularibus perſonis, quamquam non permittemus alicui violenciam inferri ſiue in corpore ſiue in rebus, ſed quod liceat unicuique libere ſecundum deum & rectam conſcienciam rebus intendere concilialibus, ſuper quibus omnibus nichilominus dabimus ſaluum conductum in forma pleniori ſub majore noſtre majeſtatis ſigillo, ſimiliter illi quem diue memorie dominus & pater noſter Sigismundus Imperator preſenti Baſilienſi Concilio conceſſerat, conſtituemusque, quod inibi noſtri loco fidelem protectorem, qui ſuper premiſſis & alijs Concilio neceſſarijs plenarie prouideat & debitam faciet execucionem in omnibus & ſingulis, quorumlibet premiſſorum. Idemque fiet per nos, alios Reges & principes ſuper ſecuritatibus & ſaluis conductibus per Regna, prouincias dominiaque noſtra prouidendis circa premiſſa.

Poſtremo vero ut omnes neceſſarie prouiſionis cautela habeatur, conuenimus nos prefati A.

B. C.

B. C. quod si contingat, quod Deus auertat neque sanctissimum Dominum nostrum Papam siue patres presentis Basiliensis concilij aut utrosque nostris superius annotatis aduisamentis, requisitionibusque tam justis & racionabilibus assentire obmittant, in omnem euentum ad aliquem tercium locum pro celebrando ycumenico siue generali Concilio condescendere ne matrem nostram ecclesiam sanctam in tantis turbacionibus & eminenti scismati expositam derelinquamus, conuenimus, protestamur ex nunc presentes & in hijs scriptis, quod illi predictorum diffidentium aut eciam illis, qui ulteriori diffidio occasionem præstiterit aut prestiterint adherere interim differemus. Et nichilominus nos Albertus ante dictus pro nobis & nostris subjectis & adherentibus protestamur, confisi de omnipotentis Dei auxilio & assistencia quod cum assistencia & auxilio omnium aliorum Regum & principum & ecclesiarum, regnorum & principatuum nostrorum atque eorumdem, quod in tam extrema ecclesie necessitate potestate & officio aduocacionis ecclesie Dei quibus fungimur, prout secundum Deum & sanctorum patrum decreta expedire videbitur pleniffime utemur, ut omnimodo pacem & unitatem in ecclesia Dei procurare & conseruare valeamus.

Per hec tamen capitula in que conuenimus & de liberate concordauimus, Nos A. B. C. ut prefertur pro submouenda hujusmodi tam periculosa differencia inter sanctissimum Dominum nostrum

Eugenium Papam & ipſum ſacrum Baſilienſe Concilium non intendimus ſedis apoſtolice aut uniuerſalium ſinodorum auctoritatibus, honoribus ſeu Reuerencijs in aliquo derogare, ſeu aliquod jus de novo acquirere talia nunc aut deinceps niſi prout licuerit faciendum ſeu promouendum, ſed duntaxat ad hoc inducit nos Spiritus pietatis ad eccleſiam Dei, quam prochdolor videmus ante oculos jam ſciſmati expoſitam, ut ipſum jam eminens ſciſma tollatur de medio & alteri auctore domino valeat obviari cenſentes omni jure divino pariter & humano in tam extrema catholice eccleſie & tocius chriſtiane rei preſente neceſſitate, ad quecunque remedia oportuna per que poſſit integritas & unitas eccleſie conſeruari fore, poſſe & debere, eſſe merito recurrendum.

III.

INSTRVMENTVM PROTESTATIONIS A GERMANICA NATIONE PER JOHANNEM EPISCOPVM LVBECENSEM IN GENERALI CONGREGATIONE CONCILII BASILEENSIS FACTÆ AD HOC VT MEDIVM INDVLGENTIARVM ET PER EAS COLLIGENDÆ PECVNIÆ PROSIT ET NON POTIVS OBSIT FIDEI ET STATVI ECCLESIASTICO.

In nomine Domini amen tenore preſentis publici inſtrumenti cunctis pateat euidenter & ſit notum, quod anno a nativitate ejusdem milleſimo

qua-

quadringentesimo tricesimo quinto Indictione tertia decima die vero veneris undecima mensis februarij pontificatus sanctissimi in Christo patris ac domini nostri Eugenij divina prouidencia pape quarti anno quarto Reuerendissimis ac Reuerendis in Christo patribus ac dominis dominis *Juliano* Sancti *Angeli* Dyacono Sancte sedis Apostolice in Germania Legato, *Ludouico* tit. Sancte Cecilie presbitero Arelatensi, *prospero* sancti *Georgij* ad velum aureum de Columpna, *Dominico* Sancte *Marie* in via lata eciam Dyaconis Sancte Romane Ecclesie Cardinalibus volgariter nuncupatis *Johanne* archiepiscopo Tarentino *Petro* Episcopo Paduano, *Johanne* Anthioceno *Ludovico* Aquilegiensi Patriarchis, *Amedeo* Lugdunensi, *Philippo* Turonensi Archiepiscopis, *Nicolao* Regionensi *Petro* Dignensi, *Francisco* Pergamensi, *Johanne* Niuernensi, *Matheo* Albinganensi Episcopis ac alijs Dominis Episcopis, abbatibus ceterisque dominis Doctoribus & magistris in magna multitudine & numero copioso sacrum Basiliense concilium representantibus & celebrantibus in generali congregatione unde in majori ecclesia Basiliensi de mane more solito congregatis præfatis Reuerendissimis Dominis Cardinali legato Archiepiscopo Tarentino & Archiepiscopo Paduano vice & nomine sanctissimi domini nostri pape presidentibus in nostrorum Notariorum publicorum & testium infrascriptorum presentia non nullis actibus in ipsa generali congregatione agitatis & expeditis lectisque concordatis dominorum duodecim, super indulgentijs

in materia grecorum per ſacrum concilium dandis & concedendis ſed non concluſis Reuerendus in Chriſto pater ac dominus *Johannes* Epiſcopus Lubicenſis Nacionis inclite Germanice ſuis tenens in manibus quandam papirij proteſtationis cedulam, quam mihi *Petro Bruneti* alteri Notariorum infra ſcriptorum ad legendum tradidit, illamque de mandato ſacri concilij legi de verba ad verbum hujusmodi ſub tenore verborum circa medium indulgenciarum pro ſancta grecorum reductione acceptum ut proſit propoſitio & non obſit potius fidei & ſtatui eccleſiaſtico Germanica Nacio neceſſaria eſtimat infra ſcripta quibus intendit firmiter inherere *primo* cum Catholice fidei cauſa cautionis ſit & onera grandia oportet per univerſas naciones queſtum liberaliter & efficaciter admitti pro colligenda diffinita neceſſaria Summa pecuniæ ſublatis omnibus impedimentis & ſuſpenſis quibuſcunque alijs publicis plenarijs indulgencijs iſta durante. *Secundo* ne timor fraudis impediat executionem, oportet Germanicæ nacioni poteſtatem dari de ordinandis queſtoribus per ſuas provincias & conſervanda pecunia recollecta. *Tertio* ne aduenientibus Grecis una nacio ſe per aliam de comportando excuſare poſſit, oportet ſervari ordinem & equalitatem, ſic quod primo prior in ordine nacio teneatur ſecundum ratam contribuere, ſecundo loco ſecunda nacio & ſic deinceps qualibet nacio ſecundum ratam immediate poſt illam que eam ordine præcedit. *Quarto* ne populus ſub nomine reductionis Grecorum decipi per clerum opinetur oportet

tet germanice nacioni poteſtatem dari, ſi non venerint Greci ipſam totam pecuniam, aut ſi venerint; eam que ſoluta rata ſupereſt conuertendi in pios utiles ac neceſſarios publicos uſus nacionis ubi fuerint recollecte. *Quinto* ne ſuſpicetur populus præſcripta infringi, oportet antequam bullę indulgenciarum per naciones mittantur omnia ante dicta ſollempniter & ſecundum ea decerni cum decreto irritanti in omnes alias ordinationes, conceſſiones indulgenciarum mandata & proceſſus etiam apoſtolicos quatenus pro execucione prefatorum que cum ſint juſtą & racionabilia & ad profectum rei in ea Nacio Germanica non ſolum conſentit, quod fiant, ſed etiam paternitates veſtras obnixe deprecatur, quibus peractis & non alijs Nacio ipſa Germanica licet pro Catholica fide ad deſtruendam Bohemorum perfidiam in retro actis temporibus multa dampna in corporibus & rebus paſſa ſit & pluries maximas Summas contribuerit tam clerus quam populus adhuc liberali animo pro tam ſalutari augmento Catholicæ eccleſie ſe offert ad diligenter perficiendum debitum ſuum, quod ſi hec non fiant, cum non videat, que hujusmodi via indulgenciarum potius reductioni Grecorum ac fidei, quo ad efficaciam indulgentiarum & eccleſiaſtico ſtatui, quo ad detractiones popularium valde obſit ac eciam cum nullo jure plus aſtringatur ad dimittendum queſtum hujusmodi quam alie naciones palam ſuam intencionem inſinuat paternitati veſtre, & proteſtatur per eum non ſtare, quo minus per viam indulgenciarum ſatisfiat ordinacioni

ſacri

ſacri Concilij pro reductione Grecorum, quam finire optat premiſſis obſervatis; qua quidem proteſtationis cedula ſic ut prefertur lecta prefatus Reuerendus pater Dominus Epiſcopus Lubicenſis nomine ejusdem nacionis Inclite Germanice dixit, fecit & proteſtatus fuit, prout & quemadmodum dicta proteſtacione ſuperius inſerta continetur petens & inſtanter requirens nomine quo ſupra hujusmodi proteſtationem apud acta ſacri concilij Baſilienſis per nos notarios publicos & ejusdem ſacri concilij ſcribas infraſcriptos in ſcriptis redigi, ſibique & alijs quorum intereſt de premiſſis fieri adque tradi unum & plura publicum & publica inſtrumentum & inſtrumenta ad futuram rei memoriam, ſubſequente vero anno a nativitate Domini Milleſimo quadringenteſimo triceſimo ſexto indictione quarta decima pontificatus ejusdem domini noſtri domini *Eugenij* pape quarti anno ſexto die vero veneris tertia decima Menſis Aprilis adveniente in generali congregatione ibi & prout ſupra celebrata preſidente in eadem vice & nomine dicti ſanctiſſimi domini noſtri pape prefato Reuerendiſſimo patre domino *Juliano* titulo ſancte *Sabine* presbitero cardinali legato lectis concordatis dictorum dominorum duodecim ſupra forma indulgenciarum in materia Grecorum lectaque eciam forma hujusmodi indulgenciarum per me prefatum *Petrum Bruneti* alterum notariorum infra ſcriptorum venerabilium, ac circumſpectus vir dominus *Richardus* de Cleen canonicus Maguntinus ambaſſiator & nuncius in ſacro Baſilienſi concilio

vice

vice & nomine Reuerendiſſimi domini archiepiſcopi Maguntini ac preſidentis dicte Inclite nacionis Germanice ſurrexit in medium proponens & narrans, qualiter anno preterito, dum agitabatur materia indulgenciarum in facto Grecorum in generali congregacione Reuerendus in Chriſto pater dominus Epiſcopus Lubicenſis pro nomine ejusdem inclite nacionis Germanice quandam in ſcriptis circa hujusmodi materiam indulgenciarum, quam quidem proteſtationem tamquam preſidens ipſius inclite nacionis Germanice & nomine ejusdem publice repetebat, & repetijt petens & inſtanter requirens eandem publice legi & pro repetita haberi tandem prefatus Reuerendiſſimus pater dominus Cardinalis legatus & preſidens vice & nomine ſacri Concilii eandem proteſtacionem pro lecta & repetita habuit & habere voluit. De & ſuper quibus omnibus & ſingulis premiſſis præfatus dominus *Richardus*, nomine quo ſupra petijt a nobis notarijs publicis & dicti ſacri Concilij Baſilienſis ſcribis infra ſcriptis ſibi & alijs quorum intereſt fieri atque tradi unum & plura publicum & publica inſtrumentum & inſtrumenta. Acta fuerunt hæc *Baſilee* ſucceſſive in dictis generalibus congregacionibus ſub annis, indiccionibus, diebus Menſibus & pontificatu, quibus ſupra. Preſentibus ibidem venerabilibus ac circumſpectis viris & magiſtris *Jordano Morun*, *Rudulpho* de *Porta* in ſacra pagina *Elpina fiene.* Canonico Cameracenſi utriusque juris *Galeaceo* de *Mantua* decretorum Docto-

Doctoribus & *Guidone de Urfellis* magiſtro in artibus teſtibus ad premiſſa aſtantibus.

Et me *petro Bruneti* Baccalario in decretis Canonico Atrebatenſi publico Apoſtolica & Imperiali auctoritatibus dictique ſacri Concilij Baſilienſis notario & ſcriba jurato, qui premiſſis omnibus & ſingulis dum ſic, ut premittitur in dictis generalibus congregationibus ſucceſſive fierent & agerentur unacum prenominatis teſtibus & notarijs infra ſcriptis preſens interfui, eaque ſic fieri vidi & audiui, ideo huic preſenti publico inſtrumento manu propria fideliter ſcripto hic me ſubſcribens una cum ſignis & ſubſcriptionibus notariorum ſubſcriptorum ſignum meum appoſui conſuetum requiſitus & rogatus in fidem & teſtimonium premiſſorum.

IV.

POSTVLATA NATIONIS GERMANICÆ IN CONCILIO BASILEENSI CIRCA GRATIAS EXPECTATIVAS PENITVS TOLLENDAS ET BENEFICIA PERSONIS GRADVATIS CONFERENDA &c.

Perſpiciens inclita nacio Germanica, quod expectativarum graciarum nimia effuſio plurimis malicijs hactenus fomitem miniſtrauit, quodque in eadem nacione inter beneficiatos graduatorum cetus ſufficiens non habetur, petit igitur humiliter

militer sibi & suis suppositis pro medio predicto-rum concedi a sacro Basiliensi concilio infra scri-pta cum protestatione, quod si forsan utiliter ab eodem concilio premissa in melius-aliquando re-formarentur, ipsa inclita nacio expers reformacio-nis illius annuere censeatur.

In primis siquidem petit sibi concedi execu-tiones generales decretorum hujus sacri Concilij de eleccionibus & reservacionum sublacione & alijs editorum, ita quod nulla reservatione aut assecu-cione papali aut legatorum ejus obstante decreta electionis & alia debitum suum effectum sortian-tur.

Item sibi concedi petit & indulgeri ut nullus collatorum aut collatricum in ipsa nacione tenea-tur admittere ad parochiales ecclesias quavis au-ctoritate expectativas, sed de illis & quibusvis electivis beneficijs ordinario jure debeat prouideri.

Idem ut nullus collatorum aut collatricum te-neatur quempiam expectantem admittere ad alia beneficia nisi ad vacantia in mensibus alternatis, ita quod primus mensis scilicet Januarij sit ordina-riorum & secundus expectantium & sic deinceps alternate.

Item quod expectantie gratie super quibus processus nunc decreti sunt salvis premissis, lo-cum habeant duntaxat ad vitam domini nostri *Eu-genij* pape moderni,

Item quod omnes expectantie religiosis qui-buscunque concesse ex nunc sint casse & extincte,

quia

quia magis vagandi quam religionem edificandi causam ambire judicantur.

Item quod salvis præmissis collatores & collatrices predicti ac ecclesie quatenus ad nullius expectationem gratie deinceps & in antea quamlibet quavis auctoritate concedente admissionem vel execucionem quamlibet ad eorum execucionem teneantur, nisi gratia hujusmodi facta juxta factum & intellectum & mandatum de Receptis, cum clam si pro alio non scripserimus eciam non obstantibus, quo ad omnia premissa quibuscunque processibus & censuris factis & fiendis quibuscunque eciam apostolica auctoritate quam quo ad premissa casse sint & inanes.

Ut autem ordinarij per premissa in aliqualem libertatem suarum collacionum & electionum sic restituti ipsa libertate in edificationem honorabilem status ecclesie pociantur petit dicta nacio pro regulacione circa collacionem & de priuacione beneficiorum quavis auctoritate fiendam concedi & indulgeri infrascripta.

Primo quod in omnibus Metropolitanis Cathedralibus & collegiatis ecclesijs dicte nationis quinta aut sexta pars canonicatuum & prebendarum proxime vacancium & habencium communi extimatione annuatim omnibus videlicet fructibus, prouentibus cottidianis, distribucionibus, pertinencijs, & alijs emolumentis quibuscunque computatis, octo marcas argenti, nec non parochiales ecclesiæ usque ad numerum trium millium cum predialibus decimis, aut sive hujusmodi decimis

usque

usque ad numerum ſex millium communicancium communiter habentes ecianıſi de jure patronatus laicorum vel religioſorum exiſtant ex nunc reſeruentur pro diuini & humani juris doctoribus & licenciatis ac in Theologia baccalarijs & magiſtris in artibus vel medicina, qui in altero jurium predictorum per tres annos in ſtudio generali ſtuduerint cum vigore examinis & ſine diſpenſacione, de quo per literas ſtudij vel alias legitime conſtare debeat promotis & alias juxta ſtatuta, aut conſuetudines eccleſiarum predictarum habilibus, ita quod nulli alteri conferatur, aut inſtitutio fiat de eis, in quantum intra quindecim dies a tempore vacacionis computando ſe aliquis talis per ſe vel procuratorem obtulit, quorum ſi plures in tempore hujusmodi offerrent electio collatori aut inſtituenti ac inſtituentibus vel collatoribus ſit conceſſa, qui omnes ſic aſſumpti in huiusmodi prebendis & eccleſijs teneantur perſonaliter reſidere, alioquin ſi ultra menſem in aliquo anno ſe absque collatoris aut collatorum quo ad prebendatum aut absque immediate Superioris quo ad eccleſias parochiales licencia ex racionabili cauſa conceſſa abſentaverit extunc ſint prebendis & eccleſijs hujusmodi privati ipſo facto, & alijs ſimilibus libere conferantur, collaciones autem & inſtituciones alijs, quam ut prefertur qualificatis quavis auctoritate facta & fiende ſint nulle ipſo jure.

Item ut hujusmodi reſeruacio effectum ſemper aſſequatur petit dicta nacio ſtatuta & conſuetudines. & aſſenſus cujusuis & alia hijs contraria

ſeu hec impedientia in eccleſijs predictis, quo ad hujusmodi prebendas & eccleſias proxime vacaturas duntaxat tolli perpetuo & caſſari, ita quod dicta quinta vel ſexta pars prebendarum ut premittitur pro ſic qualificatis acquiſita ſemper pro talibus remaneat, interim quod valor predictus comitetur, quo vero deficiente & una tali prebenda vacante loco illius reformacio ad aliam prebendam predicti valoris in eadem eccleſia tunc proxime vacante extenſa cenſeatur ne unquam quinta vel ſexta pars deficiat ſupradicta.

Item quod qualificatorum hujusmodi, e quibus ut premittitur aſſumptus teneatur, quod corporis & mentis compos fuerit, ſub pena duarum marcarum argenti pro qualibet vice neglecta in ciuitate vel dioceſibus ſuis vel predicando ad clerum, aut ad populum, uel legendo in cathedra, ſeu diſputando publice, ſe & alios exercere juxta ordinationem Collatoris uel collatorum, quo ad prebendas & immediate Superiori, quo ad parochiales eccleſias predictas, quam ordinationem in aſſumpcione cujuslibet ſic qualificati ſecundum illius corporalem habitudinem teneantur, ſtatim cum effectu facere collator aut collatores vel immediatus Superior predicti, alioquin ad alium immediatum Superiorem & iterum ad tercium, ſi ſecundus eciam neglexerit, hec ordinacio ſit deuoluta, & quilibet negligencium ſupplenti Superiori ad ſolucionem ſimilium marcarum duarum ipſo facto pro neglecta ſit obligatus, quam & extorquere in virtute ſancte obedientie teneatur.

Item

Item quod Canonici regulares metropolitanorum, cathedralium, collegiatarum ecclesiarum & quorumcumque monasteriorum siue exemptorum siue non exemptorum in dicta nacione quinta vel sexta parte qualificatorum predictorum in communi eorum cetu non habencium, ut & ipsi viros literatos inter se habeant, unum duos uel tres canonicos siue monachos sui cetus secundum quod facultates suppetunt semper in aliquo studio generali habere teneantur in theologia aut jure canonico studentes sub pena X Marcarum argenti archiepiscopo vel episcopo loci cum ipsis bona communia non habenti applicandorum, quam incurrant ipso facto totiens quotiens per quartale unius anni ista neglexerint adimplere; quando autem aut ad quot tenendos, facultates suppetant concilium provinciale proximum & secundum cursum temporis futura teneantur declarare, & dictam penam, quin excepti fuerint, Superior in virtute sancte obediencie exigere non desit astrictus.

Item quod ex tunc medietas omnium aliorum a predictis beneficiorum reseruetur pro pauperibus, sic quod omnes collatores aut collatrices teneantur non alteri quam illis dummodo infra XV. dies a vacacione proxime tales se obtulerint alterius mensibus vacantia beneficia conferre, ita videlicet quod primus ordinariorum mensis sit pro pauperibus hujusmodi, & secundus eorundem ordinariorum mensis ad arbitrium ipsorum ordinariorum, dum tamen non conferant alicui duo beneficia, jam habenti, nisi loco assumendi dimittat

 reali-

realiter unum de obtentis, quod eciam in instituendis ad presentacionem quorumcunque Laicorum quolibet mense obseruetur graduatis a primo articulo descriptis ac illustribus & nobilibus duntaxat exceptis. Pauperes autem quo ad ista diximus, qui nullum Beneficium a nobis ultra duas Marcas argenti communi extimatione in redditibus annuis habere censeantur, sed & inter hos pauperes, dum se offerant in dicto tempore plures simul, graduatus sine dispensatione habilis & ydoneus non graduato & inter graduatos sine dispensatione magis graduatus, inter hos graduatos vero is qui in studio generali diucius laudabili testimonio stetit, ydoneus tamen & beneficio juxta illius qualitatem seruire velle se obligans preferatur, & electio inter alios se offendentes ordinario sit relicta, quecunque collacio vel institucio altera vel aliter facta ipso jure nulla habeatur.

Item quod beneficia curam animarum habencia non alteri quam scienti perferre ydonio, nec institutio aliter fiat de illis, ubi tamen hujusmodi scientes haberi poterint commodose & ydonei, alioquin collacio & institutio ipso jure nulle habeantur.

V.

V.

LITTERÆ TOTIVS NATIONIS GERMANICÆ AD SIGISMVNDVM IMP. NE DE TRANSLATIONE CONCILII PRO VNIONE GRÆCORVM QVIDQVAM DECERNAT NON AVDITO LEGATO, QVI EAM OB CAVSAM AD EVM MITTITVR.

Gloriofiffimo Romanorum Imperatori domino *Sigismundo* femper Augufto, ac Vngarie, Dalmacie, Croacie & Bohemie &c. Regi.

Parata obfequia & in domino feliciter gubernare, fi prisca Imperialis Veftri culminis gefta, quibus ad intimum peculiaris veftre felicis Inclite nacionis Germanice decus femper fategiftis, attendimus, profecto ex hoc jam nata eft nobis fponfio ut ad incrementum honoris ejusdem nacionis per amplius intendatis. Cum itaque nunc de loco, in quem Grecorum ecclefia cum veftra occidentali pro implenda reductione optata in proximo conveniant, ut plurimum difceptetur dignum duximus ad veftram Imperialem majeftatem paulo poft hæc fcripta oratorem aliquem pro hijs & plerisque alijs & dictam veftram majeftatem & partes ac honorem dicte veftre Germanice nacionis concernencia deftinare, precamur ob id obnixe humiles & devoti, quatenus Imperialem veftram celfitudinem intra facrarium fue exaudicionis nullius preces fuper loco hujusmodi admittat, donec dictus nofter orator adveniens qualitates & conditiones intrinfecos agendum hoc quomodolibet re-

 fpi-

ſpicientes veſtre majeſtati declaret luculenter, nam ex hoc arbitramur veriſimiliter ceſarij culminis animum ad pereligendum quod in iſtis ſalubrius eſt non modicum poſſe informari. Ex Baſilea die XXX Martij Anno Domini &c. XXXVI. ſub ſigillo venerabilis *Richardi de Cleen* Canonici eccleſiæ Maguntinenſis veſtre nacionis Germanice jam præſidentis.

Richardus de Cleen Canonicus eccleſie Maguntinenſis, præſidens ceteri- que patres veſtre inclite Germanice Nacionis.

VI.

NATIONIS GERMANICÆ LITTERÆ AD EXECVTORES INDVLGENTIARVM IN REGNO POLONIÆ VT PECVNIAS COLLECTAS NVMERARI CVRENT PERSONIS INTVS DESIGNATIS.

L. &c. ad preſens inclite Nacionis Germanice in ſacro Generali Baſilienſi Concilio preſidens omnibus & ſingulis indulgenciarum a dicto Generali Concilio pro Grecorum reductione conceſſarum in Regno Polonie ceteriſque altinentibus ac tota provincia Gneſnenſi executoribus & ſub executoribus capſarumque ſiue truncorum propterea poſitorum Clavigeris nec non collecti ex ejusdem indulgencijs offertorij depoſitarijs communiter vel diuiſim deputatis & ipſorum cujuslibet ſalutem in domino ſempiternam. Quia ſacrum Generale Concilium

cilium pridem ex ſponſione cum Grecis facta per menſem Januarij proxime futuri pro parandis galeis nauibus & gentibus, quibus ipſi Greci Septingenti numero in terras occidentales ecclesie adducentur LXX millia ducatorum expedire efficaciter obligatur, ac preterea per omnes Naciones & prouincias de Collectis jam ex hujusmodi indulgencijs contribuere eſt neceſſe, hinc eſt quod ex parte dicte noſtre Nacionis Germanice vobis per preſentes literas intimamus exhortantes, ut collectam jam aut apud vos ſeu ſub veſtris clavibus depoſitam ratione, dictarum indulgenciarum pecuniam providis viris *Coſme & L. de Medicis* & ſocijs mercatoribus florentinis in *Baſilea* exiſtentibus dicti ſacri Concilij quo ad Germaniam generalibus depoſitarijs, qui grandes jam ſummas pecuniarum in eodem facto Grecorum mutuarunt, vel *Roberto de Martellis* negociorum ipſorum geſtori, aut illi ſeu illis, quibus ipſa ſocietas vel ipſe *Robertus* hoc commiſerit juxta mandatum ejusdem Concilij vobis ſub bulla deſuper factum & juxta preſentis Cenſoris diſcreti viri *H.* jurati ad hoc nuncij informacionem realiter tradere & innumerata pecunia debeatis aſſignare ſignificareque ſcriptis veſtris venerabili domino N. generali pecuniarum dicte noſtre nacionis receptori quantitatem quiuis veſtrum tradiderit & aſſignauerit iſta vice, in hoc Nacioni noſtre prefate rem gratam & ſacro Concilio debitam obedienciam exhibentes, datum *Baſilee* &c. noſtro ſub ſigillo preſentibus impreſſo, quo pro dicta Nacione Germanica que proprio caret, utimur de preſenti.

VII.

EVGENIVS PP. IV. VNIVERSITATEM ERFORDIENSEM CITAT AD CONCILIVM FERRARIENSE.

E*ugenius* Episcopus servus servorum Dei dilectis filijs Rectoribus & universitati studij Erfordiensis salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum Basiliense Concilium ad civitatem Ferrariensem pro œcomenico Concilio inibi celebrando tam propter occidentalis & orientalis Ecclesiarum unitatem, quam reformationem Ecclesie ac pacem Christiani populi & alijs rationabilibus causis totis viribus Deo Auctore procurandas duxerimus transferendum, prout vestra devotio videre poterit per copiam litterarum presentibus interclusam, eidem devotioni vestre in virtute sancte obedientie injungimus & mandamus, quatenus cum per Dei gratiam speremus imo certi reddamur, quod Carissimus in Christo filius noster Johannes Grecorum Imperator illustris ac Venerabilis frater noster Patriarcha Constantinopolitanus cum ceteris Prelatis & Ecclesijs dictis, pro quibus jam dudum cum Galleijs & alijs nuncijs & conventibus misimus circa Kalendas Novembris proxime futuras accedent ad Concilium mentionatum, quantocyus poteritis aliquos de universitate vestra insignes Doctores vel Magistros Deum timentes, qui hujusmodi Concilio intersint, ad ipsum Concilium destinare curetis, ut in eo Altissimi cooperante miseri-

sericordia per ipsorum Doctorum & Magistrorum ac aliorum prudentiam & virtutem ea tractentur & agantur, que cedant ad laudem Dei, pacem Christianorum ac statum & exaltationem Ecclesie sue sancte. Datum *Bononie* Anno Incarnationis Dominice M°CCCC°XXXVij° tertio decimo Kalendas Octobris Pontificatus nostri Anno septimo.

VIII.

INSTRVMENTVM PROTESTATIONIS NATIONIS GERMANICÆ NOMINE A NICOLAO ECCLESIÆ LVBECENSIS DECANO IN CONCILIO BASILIENSI ADVERSVS DECIMAM INTERPOSITÆ CVM POSTVLATO: VT ÆQVALITAS IN TAXATIONE INTER NATIONES SERVETVR.

In nomine Domini Amen. Tenore hujus publici instrumenti cunctis pateat euidenter & sit notum, quod anno a Natiuitate ejusdem Milesimo quadringentesimo tricesimo septimo indictione decima quinta die vero Veneris octava mensis februarij, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris ac Domini nostri domini *Eugenij* pape quarti anno sexto Reuerendissimis in Christo patribus ac Dominis, dominis titulo sancte *Sabine* sancte sedis Apostolice in Germania legato, *Johanne* titulo sancti *Petri* ad vincula, *Ludouico* titulo sancte *Cecilie* arelatensi sancte Romane Ecclesie presbyteris Cardinalibus vulgariter nuncupatis, *Johanne* antioche-

 no,

no, *Ludovico* acquilegienſi Patriarchis *Amedeo* Lugdunenſi, *Nicolao* Panormitano, *Franciſco* Mediolanenſi archiepiſcopis *Johanne* aurelianenſi, *Petro* Dignenſi *aluaro* Conchenſi, *Alfonſo* Burgenſi, *Antonio* Portugalenſi *Ludovico* Viſenſi, *Matheo* albinganenſi Epiſcopis, Abbatibus, Doctoribus & Magiſtris in magna multitudine & numero copioſo ſacrum Baſilienſe Concilium repreſentantibus & celebrantibus in generali Congregatione, videlicet in majori eccleſia Baſilienſi de mane more ſolito congregatis, prefato Reuerendiſſimo patre Domino Cardinali legato vice & nomine ſanctiſſimi domini noſtri pape preſidente in eodem in noſtrum Notariorum publicorum & teſtium infra ſcriptorum preſencia non nullis actibus in ipſa generali congregatione agitatis & expeditis inter cetera concordata dominorum duodecim lecta fuerunt & concordata, que ſequuntur ſuper auiſamento dominorum deputatorum in materia Grecorum concernencia decimam pro facto Grecorum imponendam &c. concordate omnes ſacre deputationes, quod hujusmodi decima ex nunc imponatur, & hodie in generali congregacione concludatur, ſed non decretetur, nec leuetur, donec habeatur uniuerſum ab Ambaſſiatoribus ſacri concilij tranſeuntibus ad ſanctiſſimum Dominum noſtrum papam. Quibus quidem concordatis dictorum dominorum duodecim per me *Georgium Frey* alterum notariorum infra ſcriptorum lectis, ſurrexit in medium venerabilis ac circumſpectus vir, Dominus & magiſter *Nicolaus* Decanus eccleſie Lubicenſis ut & tan-

tanquam officiarius generalis inclite Nacionis Germanice & nomine ejusdem, non tamen causa sive occasione ut asseruit, impediendi conclusionem super hujusmodi decima imponenda, sed solum pro tutela ipsius Nacionis Germanice dixit, fecit & protestatus fuit, prout & quemadmodum in quadam papiri cedula per eundem dominum Decanum nomine, quo supra tradita & per me *Petrum* Bruneti alterum Notariorum infrascriptorum de Mandato sacri Concilij alta & intelligibili voce lecta lacius continetur, cujus tenor sequitur, & est talis: quoniam in leuacione semidecime dudum per hoc sacrum concilium pro Bohemorum reductione & oneribus ecclesie universalis supportandis imposite magna inequalitas per Naciones seruata est germanis secundum verum valorem & alijs dumtaxat secundum taxas antiquas & gratiosas, aut secundum reductionem benignissimam in comparacione ad Germanos, alijs vero penitus nichil soluentibus, ne igitur inequalitas hujusmodi in futurum obseruetur; protestor ego *Nicolaus* Decanus ecclesie Lubicensis super impositis hujusmodi collectis & colligendis, quo ad inclitam nacionem Germanicam officiarius generalis nomine dicte nacionis in quantum ratum habuerit, quod impositio decime aut semidecime, de qua nunc pro Grecorum reductione agitur, dictam nacionem aut ejus supposita obligare non debet, nisi & alie naciones singule omni taxa & reductione qualitercunque factis non obstantibus solvant secundum verum Valorem suorum beneficiorum, & nisi

soluta

ſoluta hujusmodi ſecundum ratas earumdem nacionum racionabiliter cum effectu ad omnes Expenſas fiendas exponantur, quam proteſtacionem peto apud acta concilij regiſtrari, & eciam plenarie obſervari, qua eciam non ſalua nomine dicte nacionis & omnium adherere volencium non conſencio in aliquam concluſionem, inſuper repeto proteſtacionem alias in fauorem indulgenciarum factam & apud acta ſacri concilij regiſtratam. Qua quidem proteſtationis cedula ſicut prefertur lecta, petitaque per eundem dominum Decanum Lubicenſem nomine quo ſupra ipſam proteſtacionem per ſacrum concilium admitti & in actis ejusdem in ſcriptis regiſtrari & redigi, præfatus Reuerendiſſimus Dominus Cardinalis ſancte *Sabine* legatus, antequam ſupra hujusmodi concordatis concluderet, dixit, fore racionabile, quod inclita nacio Germanica aut ſuppoſita ejusdem in hujusmodi decima imponenda non grauentur, ſed ſeruetur cum eadem equalitas, quia non habet taxam beneficiorum deſignatam, quibus premiſſis ſaluis ipſe Reverendiſſimus dominus Cardinalis legatus & preſidens ſupra hujusmodi decima juxta concordata dominorum duodecim ibidem lecta & deliberata communibus ſacrarum deputacionum ut eſt moris nomine & auctoritate ſacri concilij concluſit & pro concluſo habuit. Subſequenter vero die veneris quinta decima ejusdem Menſis februarij adueniente in generali congregacione preſidente in eadem prefato domino Cardinali ſancte *Sabine* legato poſt nonnullos actus in ipſa congregatione generali agi-

ratos

tatos & expeditos. prefatus dominus decanus Lubicensis nomine supradicto nacionis inclite Germanice narrauit, qualiter supradicta die veneris octava dicti Mensis februarij nomine quo supra fuerat protestatus supra hujusmodi concordatis dominorum duodecim decimam pro facto Grecorum impositam concernentibus, quam protestacionem postmodum dicta inclita nacio germanica ratificauerat & approbauerat, prout Constare dixit ex nota per me *Georgium Frey* dicte inclite nacionis Germanice notarium & scribam inde sumpta & demandato sacri concilij instante dicto domino Decano Lubicensi publice lecta de verbo ad verbum hujusmodi sub tenore: Die dominica Decima februarij anno &c. tricesimo septimo inclita nacio Germanica hora tercia post meridiem in refectorio conuentus fratrum Augustinensium sollempniter congregata lecta fuit quedam cedula protestacionis per venerabilem virum dominum Decanum Lubicensem alias in generali congregacione super facto decime imponende interposite, post cujus lecturam votis singulorum inibi existencium scrutatis gratificata, ratificata & approbata fuit hujusmodi protestatio, in quantum tamen ipsa conclusio de decima imponenda suum sortiatur effectum & non alias; Et placuit quod hujusmodi ratificacio & approbacio in proxima generali congregacione nomine Nacionis legatur & publicetur, qua quidem ratificacione & approbacione protestacionis hujusmodi sic ut prefertur lecta, prefatus dominus Decanus Lubicensis hujusmodi ratificacionem & approba-

probationem pecijt & inſtanter requiſiuit per nos notarios publicos & dicti ſacri Concilij ſcribas infra ſcriptas regiſtrari & redigi, nec non de omnibus alijs & ſingulis premiſſis nomine quo ſupra ſibi fieri atque tradi ad futuram rei memoriam unum & plura, publicum & publica, inſtrumentum & inſtrumenta. Acta fuerunt hec *Baſilee* in dictis generalibus congregacionibus ſucceſſiue ſub anno, indiccione, diebus, menſe & pontificatu, quibus ſupra; preſentibus ibidem Venerabilibus & circumſpectis viris, dominis & magiſtris *Johanne* pulchripons, *Johanne de Segobia* in ſacra pagina, *Johanne* de *Bacheſtein* archidiacono Zagrabienſi, *Johanne Leonis* decretorum, *Stephano* de *Nouaria* legum Doctoribus & *Guidone* de *Verſellis* Magiſtro in artibus pariſienſi una cum pluribus alijs dominis teſtibus ad premiſſa aſtantibus.

Et me *Petro Bruneti* Baccalario in decretis Canonico Atrebatenſi publico apoſtolica & Imperiali auctoritatibus dictique ſacri concilij Baſilienſis Notario & ſcriba jurato, qui premiſſis omnibus & ſingulis, dum ſic ut premittitur in dictis generalibus congregacionibus ſucceſſive fierent & agerentur, una cum prenominatis dominis teſtibus & Notario infra ſcripto preſens interfui, eaque ſic fieri vidi & audiui, Ideo huic preſenti publico inſtrumento manu propria fideliter ſcripto hic me ſubſcribens ſignum meum appoſui conſuetum, una cum ſigno & ſubſcripcione ſubſcripſi requiſitus in fidem & teſtimonium præmiſſorum.

Et ego *Georgius Frey* de *Vilshouen* clericus Pataujensis diocesis publicus Imperiali auctoritate, nec non dicti sacro sancti Basiliensis Concilij Notarius quia omnibus & singulis premissis, dum sic ut premittitur successive in generalibus congregacionibus una cum prenominatis, convocatis testibus interfui, & ea sic fieri vidi & audiui, ideo hoc publicum instrumentum manu mea propria subscripsi ac signo & nomine meis consuetis una cum connotario meo suspfrascripto consignaui in testimonium omnium premissorum rogatus & requisitus.

IX.

PROTESTATIO NATIONIS GERMANICÆ IN CONCILIO BASILEENSI INTERPOSITA ADVERSVS IMPOSITIONEM DECIMÆ PRO NEGOTIO REDVCTIONIS GRÆCORVM.

In nomine Domini Amen. Tenore presentis publici instrumenti cunctis pateat euidenter & sit notum, quod anno a natiuitate ejusdem millesimo quadringentesimo, tricesimo septimo. Indictione quinta decima die vero Veneris vicesima sexta mensis Aprilis, pontificatus sanctissimi in Christo patris ac domini nostri Domini Eugenij diuina prouidencia pape quarti anno septimo, Reuerendissimis, Ruerendisque in Christo patribus ac dominis, dominis *Juliano* titulo sancte *Sabine* in Germania, *Johanne*

Johanne titulo ſancti *Petri ad vincula* ſancte ſedis Apoſtolice legatis *Ludouico* titulo ſancte *Cecilie* arelatenſis ſancte Romane eccleſie presbiteris Cardinalibus vulgariter nuncupatis, *Johanne* archiepiſcopo Tarentino, *Johanne* anthioceno, *Ludouico* aquilegienſi patriarchis, *Amedeo* Lugdonenſi, *Nicolao* Panormitano, *Franciſco* Mediolanenſi archiepiſcopis, *Petro* Dignenſi, *Aluaro* Conchenſi, *Alfonſo* Burgenſi, *Anthonio* Portugalenſi, *Martiali* Ebroicenſi, *Mattheo* Albinganenſi Epiſcopis, ac alijs dominis Epiſcopis, Abbatibus ceteriſque dominis Doctoribus & Magiſtris in magna multitudine & numero copioſo ſacrum Baſileenſe Concilium repreſentantibus & celebrantibus in generali congregatione videlicet in majori eccleſia Baſilienſi de mane more ſolito congregatis, prefatis, Reverendiſſimis Dominis Cardinalibus ſancte *Sabine* & Sancti *Petri* legatis, nec non archiepiſcopo Tarentino vice & nomine ſanctiſſimi Domini noſtri pape preſidentibus in eadem, in noſtrum Notariorum publicorum & teſtium infra ſcriptorum preſencia poſt nonnullos actus in ipſa generali congregacione agitatos & expeditos inter cetera concordata dominorum duodecim lecta fuerunt concordata, que ſequuntur ſuper proteſtacionibus inclite nacionis Germanice ſuper impoſicione decime alias & nuper factis concordatis omnes ſacre deputationes quod admittantur hujusmodi proteſtationes, quibus quidem concordatis ſic ut prefertur lectis venerabilis ac circumſpectus vir Dominus *Nicolaus Sachols* Decanus eccleſie Lubicen-

ſis

ſis ſuper impoſitis collectis & colligendis, quo ad inclitam nacionem Germanicam in dicto ſacro Baſilienſi Concilio officiarius generalis nomine ejusdem inclite Nacionis Germanice illiusque ſuppoſitorum quorumcumque & eisdem adherencium ſurgens in medium, poſtquam narraſſet, ſe habere a dicta nacione Germanica in mandatis, quod quodcunque neceſſarium foret, quascunque proteſtaciones opportunas de & ſuper hujusmodi Collectis & colligendis facere & interponere poſſet, ſicuti ex nota per me *Georgium Frey* ejusdem ſacri Concilij & Inclite nacionis Germanice notarium & ſcribam ſubſcriptum inde ſumpta, & de Mandato ipſius ſacri Concilij publice lecta aſſeruit clarius conſtare, ſuisque tenens in manibus quandam proteſtacionis cedulam dixit, proteſtatus fuit & alia fecit, prout & quemadmodum in ipſa proteſtationis cedula, eciam de mandato ejusdem ſacri Concilij per me *Petrum Bruneti* alterum notariorum ſubſcriptorum publice lecta lacius continetur. Quarum quidem note & proteſtacionis cedularum tenores ſuo ordine ſequuntur & ſunt tales. Die Mercurij decima ſeptima Menſis Aprilis Anno Domini milleſimo, quadringenteſimo triceſimo ſeptimo in inclita Nacione Germanica loco & more conſuetis ſollempniter congregata Preſidente Reuerendo patre domino Epiſcopo Gurcenſi, placuit quod venerabilis vir dominus decanus Lubicenſis innouet proteſtacionem nacionis in materia indulgenciarum ac decime in facto reductionis Grecorum impoſitæ quantumcumque neceſſarium

fuerit, & alias opportunas, de quibus ſibi videbitur, interponat, & quod cras cum aliquibus de ſe aſſumendis eas in deputacionibus ac tandem in congregacione generali admittit petat ſic ſignatus *G. Frey*, cum nunc de decretacione decime nuper pro expediendo negocio Reductionis Grecorum concluſe agatur & pro parte inclite nacionis Germanice ſuppoſitorumque ejusdem tunc certo modo efficaciter fuerit proteſtacio circa eandem impoſitionem & concluſionem decime emiſſa apud acta hujus ſacri generalis Baſilienſis Concilij cum inde ſcriptis regiſtrata, ne igitur per taciturnitatem quicquam de proteſtacione & inde ſequutis pereat; Ego *Nicolaus Sachols* Decanus eccleſie Lubicenſis ſuper impoſitis hujusmodi collectis & colligendis, quo ad inclitam dictam nacionem Germanicam in dicto ſacro Concilio officiarius generalis nomine ejusdem nacionis inclite illiusque ſuppoſitorum quorumcunque dictam proteſtacionem & omnia inde ſecutà circa decretacionem predictam repeto & innovo ac in ea & in omnibus alijs actibus circa dictam decimam ejusque expedicionem quomodolibet factis & in futurum fiendis pro repetita & innouata habere volo, & nichilominus illi nunc addendo eciam ſollempniter proteſtor nominibus, quibus ſupra, quod licet dicta decima, ut premittitur, impoſita & concluſa per ſacrum Concilium quantumcunque decretaretur papa tamen conari in parte vel in toto aut ejus pretextu executores vel collectores per dictam inclitam nacionem Germanicam aut in aliqua ejus parte poni & deputati

forſan

forsan jam vel deputandi sua officia sive potestatem exequi aut aliquid circa istud disponere non debent, nisi offertoria ex indulgencijs pro dicta reductione concesserit pro reverencia ad ratam in solucionem septuaginta millium florenorum de Camera mutuatorum vel mutuandorum dictam Nacionem tangentem non sufficerent, quo Casu usque ad ratam hujusmodi exigatur & non ultra nisi quousque Greci in portu Latino juxta decretum dicti sacri Concilij desuper factum fuerint personaliter constituti, & tunc eciam ac alias non aliter solui, leuari aut distribui debet ipsa decima nisi secundum primam protestacionem superius expressam nullisque quomodolibet dari debet potestas coactiva in partibus Germanie dictam decimam, ut premittitur, exigendi aut leuandi, nisi hijs, qui per dictam nacionem Germanicam aut ejus provinciales eligentur, quemadmodum in priori semidecima & indulgenciarum execucione est obseruatum, qua prima protestacione & eciam presenti, quod absit, non saluis nomine dicte inclite nacionis & suppositorum ejus predictorum & omni adherere volencium non consentio in aliquam conclusionem, Imposicionem, decretacionem, aut disposicionem quamcumque, hanc hujusmodi decimam concernentem Insuper repeto & innouo quo supra nominibus protestacionem alias infra indulgenciarum pro dicta reductione concessarum eciam dictis nominibus factam, eamque similiter in omnibus actibus factis & fiendis reductionem hujusmodi concernentibus volo habere pro repetita & innovata

 ac

ac ipſas omnes & ſingulas iterum aut tacite vel expreſſe admitti ſupplico cum inſtancia debita & ſollempni, & hec omnia eciam apud dicta acta ſacri Concilij peto regiſtrari & deſuper tot, quot neceſſaria fuerint fieri publica per Reuerendos dominos prothonotarios apoſtolice ſedis & honorabiles notarios dicti ſacri Concilij hic preſentes inſtrumenta, quibus quidem nota & proteſtationis cedula ſicut prefertur per me *Bruneti* notarium ſupra & infra ſcriptum lectis, petitoque per venerabilem virum magiſtrum *Hugonem Baſardi* alterum promotorem ſacri Concilij per prefatos Reuerendiſſimos dominos præſidentes ſanctiſſimi domini noſtri pape ſupra hujusmodi ſupraſcriptis & alijs concordatis dominorum duodecim concludi, prefati Reverendiſſimi domini preſidentes per organum Reverendiſſimi Domini Cardinalis *ſancte Sabine* legati alterius præſidentis nomine & auctoritate ſacri Concilij juxta deliberaciones ſacrarum deputacionum & concordata dictorum dominorum duodecim ſupra hujusmodi concordatis ſuperius inſertis, ut eſt moris, concluſerunt proteſtacionemque ſupra ſcriptam eciam nomine & auctoritate ejusdem ſacri Concilij duxerunt admittendam pariter & admiſerunt. De & ſuper quibus omnibus & ſingulis premiſſis prefatus dominus decanus Lubicenſis nomine dicte inclite nacionis Germanice & omnium ſuppoſitorum ejusdem & eisdem adherere volencium petijt a nobis notarijs publicis & dicti ſacri Concilij Baſilienſis ſcribis infra ſcriptis ſibi fieri & tradi ad futuram rei memoriam unum

unum & plura, publicum, & publica, instrumentum & instrumenta. Acta fuerunt hec *Basilee* in dicta Generali Congregacione sub anno, indictione, die, Mense & pontificatu, quibus supra, presentibus ibidem venerabilibus ac circumspectis viris dominis & Magistris *Dyonisio Sambrenais*, *Johanne de Segobia* in sacra pagina *Johanne Leonis*, *Johanne de Bachenstein* Archidiacono Zagrabiensi decretorum doctoribus & *Simdone de Vercellis* Magistro in artibus Barisiensi testibus ad præmissa astantibus, subsequenter vero anno Indiccione & pontificatu quibus supra & die martis septima mensis maij advenientis, dum in dicta, majori ecclesia Basiliensi vicesima quinta hujus sacri Concilij Basiliensis Sessio publica solempniter celebraretur prefatus dominus Decanus Lubicensis nominibus quibus supra sciens & intelligens, quod in ipsa Bublica Sessione decretari deberet decima per sacrum Concilium pro unione & reductione Grecorum uniuersaliter imposita prescriptam protestationem & ceteras alias hactenus per eundem Dominum decanum & alios nomine dicte inclite nacionis Germanice eisdem firmiter adherendo repetijt & pro repetitis haberi voluit & habuit petens & requirens de hujusmodi repeticione & ceteris premissis a nobis Notariis supra & infra scriptis sibi fieri atque tradi unum & plura ad futuram rei memoriam instrumentum & instrumenta. Acta sunt hec *Basilee* in dicta Sessione publica presentibus ibidem nobilibus ac egregiis viris, dominis *Georgio Fischel* milite serenissimi ac Inuictissimi domini

mini *Sigismundi* Romanorum Imperatoris in dicto ſacro Baſilienſi Concilio ambaſſiatore, *Mauricio de Spellebergk Comite de Spelckeberg* Canonico Colonienſi & Venerabili Magiſtro *Henrico Ubelin* cauſarum rote ejusdem ſacri Concilij procuratore teſtibus ad premiſſa vocatis ſpecialiter & rogatis.

Et me *Petro Bruneti* Baccalario in decretis Canonico Atrebatenſi publico ex apoſtolica & Imperiali auctoritatibus dictique ſacri Concilij Baſilienſis Notario & ſcriba jurato, qui premiſſis omnibus & ſingulis, dum ſic ut premittitur in dicta generali congregacione fierent & agerentur, una cum prenominatis teſtibus & notario infra ſcripto preſens interſui, eaque ſic fieri vidi & audiui, ideo huic preſenti publico inſtrumento manu aliena fideliter ſcripto, hic me propria manu ſubſcribens ſignum meum una cum ſigno & ſubſcripcione notarij ſubſcripti appoſui conſuetum, requiſitus & rogatus in fidem & teſtimonium premiſſorum.

Et ego *Georgius Frey* de *Vilshouen* Clericus Pataulenſis dyoceſis publicus Imperiali autoritate nec non dicte ſacroſancte generalis Baſilienſis ſynodi ac inclite nacionis Germanice Notarius, quia omnibus & ſingulis premiſſis una cum domino notario ſupra ſcripto interſui & ea ſic fieri vidi & audiui, ideo hoc publicum inſtrumentum manu mea propria ſubſcripſi ac ſigno & nomine moris conſueti conſignaui in teſtimonium omnium premiſſorum rogatus & requiſitus.

X.

X.

PROTESTACIO NACIONIS GERMANICE SVBORTA, DISCORDIA DE LOCO YCVMENICI CONCILII DECRETANDO IN CONCILIO BASILIENSI.

Quia inclita nacio Germanica, in qua inueteratum olim ſciſma a ſacro Conſtancienſi concilio opere & interuentu Glorioſiſſimi & inuictiſſimi domini noſtri Sigismundi Romanorum Imperatoris exterminatum extitit, non minus conſiderans nunc ſuppoſita preſentis ſacri concilij Baſilienſis grauem fore diſpenſacionem extortam ſuper materijs circa concluſionem & decretacionem locorum ycomenici concilij cum Grecis & pro eorum unione nobiſcum fienda. Adquam quidem diſſenſionem ſopiendam, ne illius prætextu aliquod denuo ſciſma in eccleſia Dei ſuboriri contigerit, ſuos pluribus vicibus ordinauit deputatos, ad reperiendum & tractandum media pacis, quæ tamen magna circa id adhibita diligencia hucusque prochdolor non ſunt reperta. De qua re ipſa inclita nacio dolet ab intimis, & de hac ſua diligencia, ac quod per ipſam nacionem non ſteterit, neque ſtabit inpoſterum, quominus doctrine hujusmodi ſopite fuerint atque ſopiantur ſolemniter & expreſſe proteſtatur. Secundo prefata nacio inclita ſimiliter ad vitandum omne ſcisma in eadem eccleſia Dei, quod abſit quouismodo proceſſura, quia prochdolor pretextu diſſenſionum predictarum hijs proximis diebus ad duas ut apparet contrarias ſeu

incompatibiles conclusiones processus existit, de quo eadem nacio reuera eciam dolore nimio concutitur, cum ex illis verisimiliter possint scismata nephandissima ac scandala horrenda plurima in Dei ecclesia suboriri, id circo eciam solemniter & expresse protestatur, quod non intendit consentire in contrarias seu incompatibilis predictarum aut aliarum quarumcumque conclusionum factarum seu fiendarum decretaciones simul aut successiue faciendas.

Tercio etiam saluis premissis eadem nacio in casum & euentum in quem seu quos premissis non attentis nichilominus ad duas contrarias seu incompatibiles decretaciones premissorum occasione aut alias, quod absit, faciendas devenire contingat, quod in illa, que dicti sacri concilij ordinacionibus & decretis per ejus suppofita receptis juratis & approbatis obuiaret, aut difformis exilteret, nullatenus vult neque intendit consentire, nec eciam ei aliquatenus adherere de quo eciam solemniter & expresse protestatur.

In cujus rei testimonium omnes Reuerendos patres dominos prothonotarios & ejusdem sacri concilij notarios eosque singulos rogat, hortatur & requirit, ut unum & plura publica, tot quot fuerint necessaria desuper conficiant instrumenta.

Petit insuper hanc suarum protestacionum cedulam apud acta ejusdem sacri concilij redigi & conscribi ad perpetuam rei memoriam.

Do-

Dominica XXVIII. Aprilis lecta & per majorem partem non recepta &c. 1437.

XI. *)

LVDOVICI DE ROMA RESPONSIO DATA IN CONGREGATIONE GENERALI LEGATIS PRINCIPVM ELECTORVM SACRI ROMANI IMPERII.

Venerabiles patres, ſpectabiles viri Reverendiſſimorum patrum ac illuſtriſſimorum principum Electorum ſacri Imperij oratores digniſſimi; oracio veſtra in medio noſtri ſacri cetus propoſita tres habet effectuales particulas, quarum prima continet ſeruandam a nobis eſſe manſuetudinem juxta catholicam doctrinam, laudabile verbum & ſapienti viro dignum hoc fuit nos ad manſuetudinem inſtruens, de qua ſex priuilegia in ſacra ſcriptura inueniuntur. *Primum* quia juxta illud ſapiencia, & diſciplina timor domini & complacet ei fides & manſuetudo; *ſecundum*, quia manſuetus a Deo in curam ſuſcipitur juxta illud Pſalmiſte: ſuſcipiens manſuetos dominus &c. *tercium* quia manſuetis dat Deus gratiam paruulorum dum dicitur, ipſe deridet irriſores & manſuetis dabit graciam *quartum* quia manſuetudo preparat

 ad

*) In hiſce actis ſynodalibus unum alterumve paſſum animadvertimus haud ſatis clarum, quem tamen detectum facile ſupplebit ac emendabit Lectoris amici induſtria & ſagacitas.

ad intelligenciam verbi Dei ſecundum eccleſiaſticum V. dum dicitur: Eſtote manſueti ad audiendum verbum Dei, ut intelligas & cum ſapiencia proferas, eciam apud pſalmiſtam dicitur; docebit mites vias ſuas, quod verbum transfert *Gracianus XVI. q. I.* vos autem. *Quintum* quod ex manſuetudine per oracionem a Deo impertitur *Judith IX.* dicitur, humilium & manſuetorum ſemper tibi placuit temptacio &c. atque per eam miſericordiam conſequuntur, juxta ewangelicum verbum dicitur, beati miſericordes, beati mites, quoniam ipſi miſericordiam conſequuntur, que verba transfert *Gracianus XXIII. q. IIII. in c. hec autem vita. Sextum* quia per ipſam eterna habetur hereditas, juxta illud *Mathei V.* Beati mites quoniam ipſi hereditabunt terram, omnia hec archireferens formaliter colligit *de pe. diſtinct. II. in c. querendum*, ſed ut ante manſuetudinem ſeruauerimus, videamus, inſpiciendum eſt, quid manſuetudo ſignificet, & certe ſecundum archireferentem Papiam *in c. nos autem XVI. q. I.* manſuetus dicitur miſericordie aſſuetus vel miſericordiam ſequens. Numquam igitur hæc ſancta ſynodus non in Romanum pontificem miſericordiam fuerit inſecuta & ſynodalis proceſſus aduerſus eum, atque eciam ipſius pontificis geſta deducunt luculenter in medium, primum enim & ſi juxta decretum *XII. Seſſionis* fuit Romanus pontifex monitus, ut infra dies LX. a tercio tunc labentes pure ſimpliciter realiter & cum effectu huic ſacro concilio adhereret, alioquin ex tunc eundem ab omni

admi-

administratione Papatus ipso facto suspenderet, propter quod & cum numquam pure, realiter & cum affectu adheserit, eundem ejus synodi decreta non seruando, eumdem ejusdem supposita varie molestando, potuisset ipse declarari tamquam realiter non adherens eo ex ipso capite fuisse suspensus tamen nesciens synodus parcere pietatis & mansuetudinis oblivisci ab ipsa declaratione abstinuit illum in papali administracione tolerans, *secundo* quia etsi ex eo, quod ipse Dominus Eugenius egit scilicet isto durante sacro concilio, quod in sua prochdolor verbali non reali adhesione scriptis professus est, se non potuisse dissoluere, synodum aliam, quam tamen conuenticulum esse judices, potuerit ex hoc ipso papali dignitate priuari juxta sententiam beatissimi *Cypriani*, episcopi & Martyris, dum de Romano pontifice formaliter loquitur, sic dicens: Quisquis Episcopus fieri voluerit, foris fiat necesse est, neque habeat ecclesiasticam ordinacionem, qui ecclesie non tribuit unitatem, qui enim nec conjunctionem pacis, nec unitatem spiritus observat, & se ab ecclesie vinculo atque sacerdotum collegio separat, Episcopi nec potestatem habere potest, nec honorem, cum episcopatus sui nec unitatem voluerit habere nec pacem, ut transfert hec verba formaliter *Gracianus VII. q. I. in capite sanctus est Cornelius*, & *in c. Nouacianus*. Tamen mansuetudinem seruans non seueritatem hec sancta synodus eumdem ob hoc nondum papali dignitate deposuit, 3°. quia etsi in sua nouissima peruersa dissolucione dixerit,

hanc

hanc ſacram ſynodum aduerſus eum jurisdictionem uſurpaſſe, dum de ſuis abuſibus, de ſuis deformitatibus facere judicium queunt, cum tamen ſynodi jurisdictio hoc in caſu notoria ſit, ut ſacri Conſtancienſis concilij decreta denunciant; Ex quibus *Joannes XXIII.* a papatu depoſitus extitit, per cujus depoſitionem ipſe poſt felicis recordacionis dominum *Martinum* apoſtolice ſedi præſidet, potuerit, quia declinans tribunal, cujus notoria ſuper ipſum eſt jurisdictio tamquam contumacem condempnari, & iterum ob hoc ipſum ſolum excommunicationis ſententiam innodari, ut eleganter denunciat *Jvo de elect. in c. cumana additione ſua, quam ibi refert I° an in no. & eſt caſus ſingularis in L. II. C. ubi quis decuriali vel teatrali.* Tamen hec ſancta ſynodus in ſolita pietate perſeuerans hujusmodi excommunicationis ſentenciam non emiſit, quam tamen ſi voluiſſet licite promulgaſſet, 4to etſi ex eo proteruiter contumax, quod a ſancta ſynodo citatus, ut ſupra criminibus, de quibus delatus eſt, reſponderet, nec dum non comparuit, ſed eandem temere diſſoluit, ejusdem ſuppoſita excommunicauit, quod non aliud eſt, quam ſynodum ipſam ſanctam anathematizare, potuiſſet eo ipſo a papali adminiſtracione ſuſpendi, cum & ſi particulari eccleſie preſidens in jus vocatus eo quod illam ſuis malis manibus & dilapidacione ſcandaliſans, qui judicis preſenciam per continuum adire contempnit, in primo litis ingreſſu ſuſpenſionem ſuam pati poteſt, ut eſt caſus *de dolo & contu. in c. veritatis*, multo magis idem

dici

dici posse arbitrandum sit in eo, qui contumax, & in judicij limine cum citatur, qui universalem ecclesiam notorie scandalisat. Hec tamen sancta synodus solita sibi benignitate compaciens, expectare eligens, si aliquali sibi temporis mora concessa reuerti voluerit ad cor, jurisdictionem ecclesie super se esse cognoscens eidem comparendo obtemperans, trium mensium terminum sibi prefixit, intra quos reuocande sue pretense dissolucionis obtineat facultatem. Quod si secus egerit, eum ab administratione papali suspendit, non novum aliquid presenti jussione precipiens, sed id quod olim in decreto hujus sancte synodi per ipsam Romano pontifice dempto statutum est, seruans, in quo forma traditur procedendi aduersus Romanum Pontificem temere generale concilium dissoluentem, Numquam igitur hec sancta synodus tanta clemencia aduersus Dominum *Eugenium* usa, tum penas quas poterat acerrimas infringere obmittens, tum quia non oportunitatem temporis, quod ille infringere captans, sed post temporis longa interualla mitiorem ex supra Relatis penam eligens, non quidem ut nouiter illam statuens, sed ut ex antiquo decreto eandem sumens, dum repetitis vicibus ammonens ipsum, ut se ac gregem sibi commissum in viam salutis dirigeret. Hijs medijs omnibus apud ipsum prodesse non valens ulterius debeat mansuetudinem obseruare, docemur 1um ex beatissimo *Celestino* papa *in c. docendum LXII. di.* dicente sic scilicet, quod ejus sola ammonicionis auctoritate non

corri-

corrigimus, necesse est, ut per seueritatem congruam vindicemus, 2dum ex textu beatissimi *Prosperi*, quem transfert *Gracianus in c. ecce autem XXIIII. q. III.* sic dicentis, crimina quorumlibet, & se ipsis criminosis confiteri nolentibus undecumque claruerint, si non fuerint paciencie leui medicamento sanata, igne quodam pie increpacionis urenda sunt & curanda, quod si nec equanimiter sustinentis ac pie increpantis medela profecerit, in eis qui diu portati ac salubriter objurgati corrigi noluerunt tanquam putride corporis partes ferro debent abscindi, ne sicut caro morbo mortua si abscissa non fuerit salutem relique carnis putredinis sue contagione corrumpit, Ita isti qui emendari despiciunt, & in suo morbo persistunt, si deprauatis moribus in sanctorum societate permanserint, eos exemplo sue perdicionis interficiant, 3°. nos docet beatissimus apostolus *paulus*, dicens, paratus sum ulcisci omnem inobedienciam cum completa fuerit per viam inobediencia: quasi dicat, primum debet Superior salubri ammonicione subditi male agentis obedientiam exprobrare, quod si pareat a peccato desistens, bonum operans Deo gracias, quia obedire completum est, quod si secus non proficiente mansueta ammonicione, paratus esse debet prelatus admoniti se non corrigentis ulcisci inobedientiam. Ita verba ista beatissimi *Pauli* exponit gloriosus *Augustinus XXIII. q. VI. in c. Scismatici ad finem.* Ita eciam declarat gloriosus *Gregorius in c. de excommunicatione XXIIII. q. III.* Ita eciam interpretatur *Jus in c. adhec usus*

sc. de

ſc. de poſtu prela. 4[to] nos docet glorioſus *Jeronimus*, quem refert *Gracianus in c. non eſt inquir. XXIII. q. V.* ſic dicit: non eſt iniquitatis ſed caritatis ac pia racione deuictus, qui propterea eſt criminis perſecutor, ut ſit hominis liberator, que enim eſſet iſta miſericordia, que iſta pietas, uni parcere, omnes vero in diſcrimen adducere. Dicit idem *Jeronimus* referente *Graciano XLV. di c. ſcilicet illud.* 5[to] Docet nos beatiſſimus *Auguſtinus in c. non putes. & in c. qui Vicijs XXIII. q. V.* ſic dicens: non putes te amare Seruum tuum, quando eum non cedis, aut tunc amare filium tuum, quando ei non das diſciplinam, aut tunc amare vicinum tuum, quando eum non corrigis, non eſt iſta caritas, ſed languor, ferueat caritas ad emendandum aut corrigendum, ſi ſunt boni mores, diligant, ſi ſunt mali, emendent, qui enim vicijs nutriendis parcit & fauet, ne contriſtet peccancium voluntatem tam non eſt miſericors, quam qui non vult cultrum rapere puero, ne audiat plorantem, & non timeat, ne vulneratum videat vel extinctum. Hec ille, alibi dicit: melius fore cum ſeueritate diligere, quam cum lenitate decipere *XXIII. q. IIII. c. nimium.* 6[to] Docet nos glorioſus *Auguſtinus v. q. v. inc. non omnis* ſic dicens: quis nobis poteſt amplius miſericors & manſuetus eſſe quam Deus, & tamen nos non ſolum docere ſuaviter verum eciam ſalubriter terrere non ceſſat, fomentis leuibus, quibus omnes conſolatur ſepe eciam mordaciſſimum medicamentum tribulacionis adjungit, exercet fame patriarchas eciam pios

&

& religiosos, populum contrariantem penis gravioribus agitat, non aufert ab apostolo stimulum carnis tercio rogatus, ut virtutem in infirmitate perficiat , & infra sic subdit : noveris aliquando furem auertendis pecoribus pabulum spargere, & pastorem aliquando flagello ad gregem pecora errancia reuocare. 7mo. Nos docet gloriosus *Jeronimus in c. legi XXIII. q. VIII. sic dicit:* Non est crudelitas crimina pro Deo punire, sed pietas, verum & in lege diuina dicitur, si frater tuus & amicus tuus & uxor, que in sinu tuo dormit depravare voluerit veritatem, sit manus tua super eos & effundens ipsorum &c. 8vo nos docet dominus noster *Jesus Christus*, qui & discipulis suis dixit, discite a me, quia mitis sum & humilis corde, ut eciam transfert *in c. qui scit se II. q. VI.* Tamen sollicite considerandum est, quod per totum textum sancti Ewangelij nunquam repertus est in tanta severitate tam districta censura justicie peccatorum genus aliquando corripuisse, ut Symoniacos, quos non solum eloquio increpans, verum eciam facto flagello de funiculis verberans omnes eliminauit de templo, aperte demonstrans, illos non ut ceteros peccatores corripiendos sed a templo Dei, id est sancta ecclesia longius projiciendos, verba sunt hec formalia *Alexandri* Pape, translata per *Gracianum I. q. III. in c. ex multis.* Postremo nos docet beatissimus *Gregorius* in moralibus *in c. disciplina LXV. di.* qui docens qualiter decet superiorem eum seueritate justicie miscere mansuetudinem; Sic dicit: sit itaque mansuetudo, sed non

se-

feueritatem emolliens, fit rigor, fed modice exafperans, fit zelus, fed non immoderate feviens, fit pietas, fed non, plus quam expedit, parcens.

Secunda quidem particula fuit, ut offenfarum quidem ac injuriarum per Romanum pontificem huic fancte fynodo illatarum obliuionem in nobis induceremus, quod non aliud eft, quam ex hijs ipfum non corripere, fed indulgere, probatum quidem & elegantiffimum verbum hoc eft; fed pro ejus declaracione fciendum eft, duplicem offenfam intelligi poffe. primum prout infertur perfone tanquam priuate confiderate, illius quidem in nobis tam debet obliuio, offenfori indulgeri, perfecucio vindicte non fieri, 2do quidem prout infertur ecclefie & communiter Deo & Spiritui fancto, & eciam in hoc quidem venie non eft locus fed acerrime correpcioni. Hoc quidem primum nos docet gloriofus Ambrofius qui relatus per *Gracianum XXIII. q. IIII. in c. quod Chriftus* dicit, apoftolos non zelo, fed amaritudinis odio ob injuriam fue expulfionis vindicandam Samaritanos igne confumere volentes, dominus volens injuriam proprie perfone per pacienciam & cum gaudio tolerare, injuriam vero Dei non inultam relinquens, increpat dicens: nefcitis, cujus fpiritus eftis, Hinc eciam *petrus*, qui cum aliis audiuerat; beati eritis, cum maledixerint vobis homines, & dixerint omne malum aduerfus vos, gaudete in illa die, & exultate, quoniam merces veftra copiofa eft in celis, contumelias fibi illatas cum gaudio fufcipiebat, peccata vero, que in dominum commit-

 teban-

tebantur, acerrime puniebat, unde *Ananiam* & *Sephiram* Spiritui ſancto mentientes mortis ſentencia percuſſit. Sic eciam *paulus* magum illum, qui credituros ſue predicacioni corinthios retrahebat cecitate percuſſit, ut ceteri perterriti predicacionem ejus non impedirent. Et corintheum illum fornicatorem, qui in dominum peccauerat ſathane ad uexandum tradidit, hec ille 2do nos docet glorioſus *Gregorius*, qui relatus *XXIII. q. IIII. in c. inter querelas 2. in c. ſi is*, qui ſic dicit, nil ſe de celeſtibus cogitare, ſed terrenam ſe tantum conuerſationem habere ſignificat, qui pro injurie proprie ulcione in offenſorem ſeuit, ceterum ſi is, qui prelatus eſt, Dominico debitori culpam impune dimittit, non mediocriter profecto deum offendit, quia debita celeſtis regis & domini propria preſumpcione reſoluit, ea namque, que in nobis comittuntur, facile dimittere poſſumus, ea vero, que in Dominum ſuum commiſſa, cum magna diſcrecione non tamen ſine penitencia poſſumus relaxare. 3° Docet nos idem glorioſus doctor & pontifex, qui relatus in *c. ſalamitane LXIII. di. ſic dicit;* Ego que in me commiſſa ſunt ex corde relaxo, alia vero, que in Dominum commiſſa ſunt, propter Deum irrequeſita preterire non poſſum, 4to nos docet glorioſus *Auguſtinus in c. duo ſunt XLV. di.* dicens: Eleemoſinam cordis eſſe, cum offenſa propria illi dimittitur, a quo leſus es, cum tamen illi non ſit dimittendum, a quo Deus offenditur, 5to nos docet canon concilij *cartaginenſis*, qui relatus *in c. ſedicionarios XLVI di. c.* & qui

emen-

emendat, dicit: Injuriarum propriarum ultores in hoc puniendos, 6to nos docet elegans Epiſtola cleri Romani ſcripta *Cypriano* pape, que relata *in c. abſit l. di.* ſic dicit: abeſſe debet ab eccleſia tunc neceſſarias ſeueritates dimittere, cum ſancte fidei majeſtas euertitur, cum non unius, ſed plurimorum adeſt preparata ruina, ſi quis princeps delicti eſt non corrumpitur, injuria quippe atque offenſa Romani pontificis non in nos, ſed in Deum vertitur; Quod primum patet, quia ſacerdotes hic ſub nomine concilij legitime congregatos blaſphemijs contumelijsque proſequitur, dum ad principes literatorie dicit, eos in ipſum calumpnioſe varia crimina conſumpſiſſe, nec ex illis unum veritate fulciri ſuccedit, igitur textus Alexandri pape relatus *III. q. in c. nulli dubium* ad finem dicens: Qui dominum crucifigunt, qui eum in ſuis ſacerdotibus perſequuntur, papa ſcandalizat quoque eccleſiam & igitur Deum, dum in ſua pretenſa diſſolucione dicit, ſacrum concilium adverſus ipſum jurisdictionem uſurpaſſe, dum citatus, ut ſe de crimine purget, in ſuos judices anathematis ſententiam profert, dum unitatem eccleſiaſticam ſcindere molitur, quando concilio hic legitime congregato, quod ipſe alias profeſſus eſt, ſe non potuiſſe diſſoluere, illius temere attemptata diſſolucione aliud concilium pronunciat in civitate ſibi ſubjecta, cujus ipſe directe dominus eſt, ubi nemo eum ob ſui potentatus metum corripere poteſt, Eccleſiam ipſam dehonorat, cum grecos, qui primo cum illa conuenerant, & ad quam *Eugenius*

ipſe reductionem ipſorum tractandam remiſerat, pro quorum transfretacione hec ſancta ſynodus tam innumeros labores perpeſſa eſt, tam magnum theſaurum expoſuit, nobis abjectis penitus & contemptis adducere ad ſe querit, quid plura? decreta noſtra contempnit, & ſic Spiritum ſanctum, cujus inſpiracione edita ſunt, violat, reſeruacionibus jam irritatis innititur, electiones preſentaciones, annatas jam dampnatas ut prius recipit cardinalem hac durante ſynodo & decreta contra ipſum noſtre citacioni atque in ejus noticiam deuenta contra Synodi decreta creat, ſuccedit igitur textus *Anacleti* pape relatus *in c. ille XCIII. di.* dicens: Sic ille procul dubio ſcandaliſatur in Deum, qui recta non docet, & qui ejus eccleſiam ſcandaliſat, dicit apoſtolis congregatis dominus, quorum cetum hec ſancta Synodus repreſentat, qui vos ſpernit, me ſpernit, qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei, habentur hec verba transſumptive *II. q. VII. c. accuſacio. VIII. q.* 1. *c. qui vos.* Quoniam a nobis miſericordiam conſequentur, aſpiciat ſibi manſuetudinem obſeruari, cum nunquam manſuetudinem preceſſit poſtulacio vocis proprie, vel amicorum, ipſo apud illos inſtanciam faciente, ymmo nobis ubique calumpniatur, nos apud principes omnes varijs blaſphemijs literatorijs afficit. Veniat igitur in mentem textus *de. pe. di* 1. §. *denique* & §. *fleat.* Sic dominus Chriſtus alios legitur ſuſcitaſſe a mortuis, alios lepra mundaſſe, alios illuminaſſe, aliorum membra paraliſi diſſoluta conſolidaſſe, omnem tamen

ſuaui-

ſuauitatem peticio vocis proprie vel amicorum legitur preceſſiſſe. Amat igitur Deus, ut pro uno multi rogent. Quomodo obliuionis hujusmodi offenſa digna eſt, cum nulla in offendente pareant penitencie ſigna, ymmo contrarie major creſcit duricies, major in delinquendo contumacia, major in ſuo errore perſeueracio ſuccedit igitur textus ille *Gelaſij* pape, atque *Leonis XXIIII. q. III. in c. legatur*, & *in c. dampnacione.* Sic dicens, legatur, ex quo eſt religio Chriſtiana, vel detur in ecclesia exemplum a quibuslibet pontificibus aut ab ipſis apoſtolis, aut ab ipſo denique ſaluatore, veniam, niſi ſe corrigentibus fuiſſe conceſſam, auditum autem ſub iſto celo non legitur hoc ſcilicet, data venia nobis, ut tamen nos in errore priori perſeueremus, cum prime diſſolucionis hujus ſanćte ſynodi penitentiam egerit, & ab eadem veniam conſecutus extiterit, iterum diſſoluere attemptauit, ut injuriam vindicaret ſimiliter illatam dicit, nunquam ergo rurſus veniam mereatur. Audi referente *Graciano de pe. di IIII.* §. *qui domini* quid dicat *Auguſtinus* in *omelia prima*, ſic ſcilicet, qui divini beneficij oblitus ſuas vult injurias vindicare, non ſolum de futuris peccatis veniam non merebitur, ſed eciam preterita, que ſibi dimiſſa credebat ad vindićtam replicabuntur. Sciſma deteſtabile facit, dum ſe a corpore uniuerſalis eccleſie ſeparat, ſibi ſequales querit, triremes, ad Grecos dirigit ſeorſim ab univerſali eccleſia & ſic occaſionem illis preſtat recedendi a deſiderio unionis, cum *Eugenij* opera nos diuerſos vident. Au-

di igitur, que adverſus ſciſmaticos referente *Graciano XXIII. q. V. in c. non vos* dicat *Pelagius* papa referens canonem unum *calcedonenſis ſynodi*, ſic ſcilicet, malum autem ſciſma eſſe, & per exteras eciam poteſtates hujusmodi homines opprimi debere & canonice ſcripture auctoritas & primarum regularum nos veritas docet, quisquis ergo ab apoſtolicis diverſus eſt ſedibus in ſcismate eum eſſe non dubium eſt, & contra univerſalem eccleſiam altare conatur erigere, ſed que de talibus *calcedonenſis ſynodi* canon ſtatuat — — — veſtra conſideret, ubi poſt alia ſic dicit: quia communione ſe ipſum ſuſpendit, & collectam facit, & altare conſtituit, nec voluit vocanti ſuper intendenti ſuo conſentire, noluit idem acquieſcere & obedire primo & 2[do]. vocatus hunc omnino dampnari, nec unquam oracionem & ſupplicacionem mereri, nec recipere eum poſſe rurſus honorem, ſi enim permanſerit turbas faciens & ſediciones eccleſie per extraneam poteſtatem tanquam ſedicioſum comprimi, hec ille. *Ad idem c. ti. c. de liguribus.* Numquam ſe hucusque humiliauit, ut delicta recognoſceret ſua, ſed prochdolor contumacie redditur pertinacior numquam igitur venia dignus ſit a ſerenitate: Audi quid *Gregorius* dicat referente *Graciano II. q. V. c. quanto ſic* ſcilicet, ſicut humiliatis & penitentibus locum venie erogare non nos debemus, ſic in pertinacia perſiſtentibus conuenit non eſſe ſeueros. Audi quid eciam dicat *Auguſtinus XXIII. q. I. c. noli.* ſic ſcilicet: Bellanti & reſiſtenti violencia redditur, victo vero miſericordia

jam

jam debetur, quoniam talis eſt, in quo pacis perturbacio non timetur. Delicta, ſibi per hanc ſynodum alias opponuntur, imponuntur quamuis notoria non fatetur, ſed palam diffitetur; an igitur negacio hujusmodi obliuione ſit digna, an miſericordia? Audi quid *Auguſtinus* dicat, referente *Graciano de pe. di. I. §. quem penitus.* Sic ſcilicet: Deus enim qui miſericors & juſtus eſt, ſicut conſeruat miſericordiam in juſticia, ita & juſticiam in miſericordia, opus enim miſericordie eſt peccanti peccata dimittere, ſed opus eſt quod juſtus miſereatur juſte dignus eſt miſericordia qui ſpirituali labore petit graciam, laborat enim mens paciendo erubeſcere, & dum delicta fatetur, & quoniam verecundia magna eſt pœna, quia erubeſcit pro Chriſto, ſit dignus miſericordia, unde ipſe, ut quanto pluribus confitebitur in ſpe venie turpitudinem criminis, tanto facilius veniam conſequitur, Hec ille & hec de particula 2da.

Tercio dixiſtis, ſuperſedendum eſſe a proceſſibus inchoatis, querenda fore pacis remedia propter periculum ſcandaloſi ſciſmatis euitandum. Prouidemus proceſſus duos pendere contra Romanum pontificem. Primus dum citatur, ut compareat, de criminibus notorie eccleſiam ſcandalizantibus ſe purgaturus. 2dus. ut intra terminum in decreto prefixum diſſolucionem temere attemptatam actu ſtudeat reuocare, alias autem ipſo facto ſuſpenſum ſe eſſe cognoſcat, primum ſuſpendit nec expediens militanti eccleſie videtur, prima quia ex multimoda Romani pontificis transgreſſione Deus

offenditur, ſi igitur illius ultio dilatatur, in iram adverſus nos omnipotens provocatur, quod eccleſie non expedit hoc verum eſſe, probat *Auguſtini* teſtimonium, qui relatus per *Gracianum XXIII. q. IIII. c. ſi ea ſic* dicit: Si ea de quibus Deus vehementer offenditur, inſequi vel ulciſci differimus adiraſcendum, utique diuinitatis pacienciam provocamus. Expectavit ſancta ſynodus diu, atque diu ante decretam citacionem, ut Romanus pontifex reuerteretur, ad cor dirigeret ſe & alios in viam ſalutis, quod cum nunquam factum fuerit, Dei omnipotentis veſtigia ſequitur, cujus actio noſtra inſtructio eſt, elegantibus verbis refertur per *Gracianum* traſſumptiue ex *Silueſtro & Jeronimo in c. diac. ad finem XCIII. 2. c. XXIII. q. IIII.* ſic dicente: cottidie nonnullos punit Deus, ut diuina prouidencia eciam circa humana inuigilare noſcatur, non nullos eciam per longa tempora ad penitenciam expectat, ut pacienciam ſue benignitatis nobis oſtendat, moderacio enim Dei & pietas ſolum reditum noſtrum requirit, ac nos cupit longa ſua bonitate ſaluari, ſi non conuincimur, ſi duri colli ſumus, ſi in peccatis illicite perduramus, aſſidue peccancium non miſeretur Deus; hec ille. Et alibi *Symachus* papa ſic dicit: Expedit, ut qui moribus propriis ac nullius conſciencie caſtigacione corriguntur, ſaltem eccleſiaſtice & canonice vindicte perfodiantur aculeis, quos enim Dei timor a malo non revocat, ſaltem coherceat ſeueritas diſcipline *XVI. q. I. c. ſimiliter XXIII. q. III. c. ſi quos de ellec. c. cum in cunctis.*

de

de VI. 7. bo. Expedit quia ex ſuſpenſione hujusmodi ipſi aperitur via ad longiorem perſeueracionem in morum ſuorum deformitate in hujus ſančte ſynodi decretorum illicita transgreſſione, in ejus adverſus eccleſiam ſcandalizacionem, & igitur ad augendum ſuorum delictorum grauitatem, cum tanto graviora ſint peccata, quanto diucius retinent infelicem animam alligatam juxta ſentenciam *Gregorij* de conſuetudine, cum tanta de ſynodo, cum in eccleſie, de eo, quod duxit in uia cum hereticis de conſanquinitate & affinitate non debet, abſit igitur, ut eccleſia catholica, que nemini debet laqueum peccatorum injicere dicit *textus XXVII. q. I. in c. de judeis de reſti.* Spol, viam aperiat aggrauacionis delicti, quam proficiſcitur ex data occaſione continuacionis ejus 3°. ſi ex preteritis futura penſemus, pro ut nos preſumtio juris docet nullum firmum finis optati habet ſuſpenſionem que queritur allaturam eſſe cenſendum eſt, quidnam petita ad poſtulacionem pie memorie ſereniſſimi Domini noſtri Imperatoris ac dominorum veſtrorum conceſſa, attulerint omnes facile intellexiſtis,, ſuſpenſionis vero proceſſum prorogari non debere inferiora ſuadent, quia in illam non introire, in facultate Romani pontificis eſt, ut ſi diſſolucionem revocet, quam temere attemptauit, quod ſi non reuocet, ſuo facto in decretum ſynodali beneficio, qui deliquit in ſynodum vos ipſi intelligitis, ſcriptum eſt, fruſtra legis auxilium inuocare, ſiquis delinquit in legem, ſi diſſolucionem non revocat, propter quod in ſuſpenſionem

 incur-

incurrit. Primum universalem ecclesiam scandalizat, quia illam scindit & diuidit cum suo facto universaliter, in solitis varijs reputari videatur in locis, futuris pontificibus viam aperit, ut in jus pro ipsorum reformanda deformitate vocati, vocantem synodum exemplo ducti propria voluntate dissoluent, illam ad locum, ubi non possunt corripi, transferentes, & sic lassatis frenis propter corripientes defectum libere poterunt debachari in perniciem universalis ecclesie atque scandalum,, An igitur iste dignus sit gratia dilacionis processus. Audi quid dicat *Eugenius III*[us] nomine & dignitate predecessor suus in *c. sacerdotibus in c. cle.* sic scilicet: Indignum est eis ab ecclesia subuenire, per quos constat in ecclesia scandalum generari, si non reuocat, manifestum committit sacrilegium, quia ecclesiam offendit hic representatam, & legitime congregatam; An igitur dignum sit, ut supplicatio porrecta pro eo exaudiatur. Audi quid elegantissime loquatur *Gelasius* papa relatus per *Gracianum in c. frat. XVII. q. III.* sic dicens: nec eum jure ad supplicandum admitti, qui non dubitauit, committere sacrilegium, nullus eum inter limina tante veneracioni deputata horum utrumque sibi licere existimet pro suo Voluntatis arbitrio scilicet ut & humilitatem aut mansuetudinem sibi vendicet, delinquendique furorem, hec ille. Porro quis sani capitis synodo expediens fore arbitretur, ut illam a processibus contra Romanum pontificem supersederet spiritualem ejus gladium pro tempore in vaginam reponeret,

dum

dum Romanus pontifex vulneri ſynodali gladium diſſolucionis adhuc infixum tenet, quem etſi illicite vibratum ſpernit, tamen euellere, ſi taceret amplius aut diſſimulare ſuperſederet, ne ecclefia catholica in corrigendo Romani pontificis deformitates, cui eccleſia prochdolor ad majora deformia conciliare aſpirat affectus, falſa hoc in tempore illa ſalvatoris noſtri ſentencia eſſet de eccleſia dicentis: aduerſus eam inferi portas non preualituras, id eſt: illum ſubici non poſſe peccato mortali, cum notiſſima ſit in jure ſentencia, in mortale peccatum ſuper intendentem incurrere, ſi inferioris deformitatis correctione cariturus ſit. atque negligens, textus eſt *XL. di. in c. ſi papa* dicens taciturn. in prelato, id eſt, quod magis ſibi officit. & alibi textus *Nicolai* pape poſitus *XLIII. di. c. diſpenſacio* in perſona eccleſie ſic loquens ſic dicit: diſpenſacio nobis eſt celeſtis perſonis injuncta, ve ſi non ſparſerimus, ve ſi tacuerimus, non enim leue diſcrimen, igitur graue ſuccumbit pontificibus ſiluiſſe, quod loqui conuenit, hec ille. Eciam vide quid dicat *textus de accuſa. c. qualiter & quanto* §. *ad corrigendos*, ſic ſcilicet: ad corrigendos itaque ſubditorum exceſſus tanto diligencius debet prelatus aſſurgere, quanto dampnabilius illorum offenſas deſerit incorrectas. Reſpice 4to quid dicat *Hilarius* Romanus Epiſcopus *XXXV. q. IX. inc. quod quis.* ſic ſcilicet: quod quis commiſit illicite aut a ſuis commiſſum inuenerit, ſi proprium periculum vult euitare dampnabit. Et hec concluſio clarior eſt *XXV. di* §. *criminis.* Quia ſi

mor-

mortale peccatum eſt in tacendo aduerſus correctionem inferioris, quanto magis cum tacetur aduerſus eum, qui in eccleſia nomine vel ordine primatus tenet, cum illo peruerſa agente nemo in eccleſia amplius nocere poſſit. Audi quid dicat *Auguſtinus LXXXIII. di in c. nemo.* ſic ſcilicet: Nemo quippe in Eccleſia Dei amplius nocet, quam qui peruerſe agens nomen & ordinem ſacerdotis & ſanctitatis tamen delinquere aut hunc redarguere nullus preſumit, & in exemplum culpa vehementer extenditur, cum pro reuerencia ordinis peccator honoratur. hec ille. ſi Romani pontificis culpas vindicare diſſimulamus, ille referuntur ad nos, illius ſanquis in perdicionem vadens, de noſtris manibus requiretur apud omnipotentem. Ad hujus probacionem audi porro, quid dicat *Leo* Romanus Epiſcopus *LXXXVI. di inc. inferioris.* ſic ſcilicet: Inferioris ordinum culpe ad nullos magis referende ſunt, quam ad deſides negligentesque rectores, qui ulcera ſepe nutriunt peſtilencium, dum auſteriorem diſſimulant adhibere medicinam, Aduerte 2do quid dicat beatiſſimus *Gregorius XLIII. di. in c. Epheſius.* ſic ſcilicet: Epheſius *Paulus* ſcribit, dicens; munde ſunt manus mee a ſanquine omnium veſtrum, non enim ſubterfugi annunciare omne conſilium Dei Vobis. mundus enim a ſanquine illorum non eſſet, ſi eis conſilium Dei non annunciaſſet, qui cum increpare delinquentes nolunt, eos procul dubio tacendo paſtor occidit, Ad *idem de offic. ord. c. irrefragabile cum ad noſtram in fi.* Poſtremo audire terribile verbum, quod

per os

per os prophete loquitur, dicens ut ſcriptum reperitur *Reg. IIP XX° c. in fi.* ſic ſcilicet: quia dimiſiſti virum dignum morte de manu tua erit anima tua, pro anima ejus, & populus tuus, pro populo ejus. Dominus *Eugenius* generale Concilium *ferrarie* conuocauit, & nititur incorrigibiliter congregare, cum autem generalis ſynodus hic perſeuerat, unam chriſti eccleſiam in ſolidum repreſentans, in hereſim labitur, qui dicit alibi eam eccleſiam in ſolidum repreſentari poſſe, ipſa hic manente repreſentata, affirmat impoſſibile, cum enim eccleſia una ſit, & illa hic intus repreſentatiue ſit, extra hunc locum eſſe non poteſt. Audi quid dicat *Ciprianus* ad propoſitum *XXIIII. q. I. in c. didicimus.* ſic ſcilicet: Eccleſia una eſt, que una & intus eſſe, & foris eſſe non poteſt, hec ille ſi igitur apud *Baſileam* eſt, apud *ferrariam* eſſe non poterit, quippe eciam in hereſim labitur, quia offendit articulum illum: & unam ſanctam eccleſiam Catholicam, quemadmodum concluditur racione predicta per *VII. q. 1. c. non autem.* hereticum eſſe, qui aſſerit, eodem in tempore duos Petri ſucceſſores, cum non aliter hoc poſſet contingere, quam quod fateri neceſſe ſit, non unam ſed duas repreſentari poſſe univerſales eccleſias. ſi igitur catholica eccleſia hic repreſentata continua diſſimulacione uti velit, liberat *Eugenium* hujus ſceleris principem, quem facile poſſit ſequi hominum multitudo, non ne Synodus ipſa multitudine illam perdere dicetur. Audi, quid dicat *Ambroſius XXIII. q. IIII. c. eſt injuſta.* ſic ſcilicet: Nonne

ne innocentes tradit exicio, qui liceat multorum exicia cogitare. si sancta synodus errori premisso non resistat illum exstirpare negligat, nonne tacite premissam heresim approbabit, sic certe, quod tamen absit, scriptum reperimus, quod error, cui non resistitur, approbatur, negligere quippe cum possumus perturbare peruersos non est aliud, quam fauere, Predicant isti illustrissimi principes nobis pacem nullum quidem jocundum verbum synodo applicari potest, in nullo magis delectatur auditus suus, cum enim pacem aliis predicamus, honestum est, ut illa cum nostri animi voluntate concordet, pacem, quam alijs predicamus, seruare debemus, inuicem & in omnes gratissimum extitit sancte Synodo intelligere principes hos illustrissimos, quod ad eos pertinebat implere, cum teste *Augustino XXIII. q. IIII. in c. quin vult Deus*, nil magis ad principes scilicet Christianos pertinet, quam ut eorum tempore pacatam esse velint matrem suam ecclesiam, unde spiritualiter nati sunt. Ita seruabimus, prout ab *Augustino* docemur *XXIII. q. I. c.* noli scilicet pacem inter nos habere, velle erit continue voluntatis, quoniam si pax humana tam dulcis est pro temporali salute mortalium, plurimum dulcior erit pro eterna salute animarum, pacem illam semper amplectemur, per quam auctoritas uniuersalis ecclesie seruatur illesa, Romano pontifici superintendenti potestas sua conseruatur intacta, pacem aliter inire, non pax foret, sed diffidij majoris accensio. Pontifex enim quia peccabilis pro sua libera voluntate habens

bens laſſatas habenas in perniciem uniuerſalis ecclesie ſua abuteretur poteſtate ſolus univerſa ſibi vendicans, ſolus dicere valens, non enim neceſſe eſt, alteri racionem reddere, cur ita faciam, inde denuo inter ipſum ac clerum contra ſe gerent odia, inde principiant lites, inde directa rurſus cauſa, inde criminis origo, cur venerit ad ineunde pacis tractatum juſti mediatoris eſt ab altero diſceptancium, ut que alteri parti moleſtia ſunt, tollat, non antea poſtulare quam egerit, explotum eſt atque indubitatum partem alteram pariter expedituram, quoniam ſancta ſynodus in ſuſpenſionis decreto ſuperſedebit, quod non eſt aliud, quam pene metu errantes, & ſe ſeparare volentes ad unitatem ecclesie reuocare. Si Romanus pontifex per prius ſuam temere attemptatam diſſolucionem non reuocet, que non aliud ſonat, quam unitatem ecclesie hic repreſentate diuidere, ſciſma ſimul & hereſim cauſare, & boni mediatoris eſt, prius utriusque diſcrepantis jura rimari, demum eo pro qua juſticia cedet minus offenſa pacem indicere, poſtremo ita agere, ut vindicta pacis execucionem abſtineat, quod ſi prius in eſſe execucionem pacis ponat, quam illam utrimque indixerit, hoc non recte componere eſt, ſed ab execucione compoſicionis incipere. quid enim ſi prius eccleſia prorogacionem ſuſpenſionis vobis polliceretur, poſtmodum vero Romanus pontifex ejus attemptatam diſſolucionem reuocare pertinaciter denegaret, cum ſue in hoc voluntatis, ut dicitis, vos non certitudinem, ſed ſolum ſpem, que fallibilis

eſt,

eſt, habeatis, nonne & vos contra veſtrum deſi-derium eluſi ac ſpe fruſtrati catholica vero eccle-ſia in nouiſſimo ſcandalo primo deteriore mane-ret, vos ipſi judicate.

Supra hac ſuſpenſione Romani pontificis non depoſicio cauſatur, & ſi neceſſe fuerit, ad illam venire longa per prius habentur tempora, tra-ctent igitur interim iſti illuſtriſſimi principes pacis media cum Romano pontifice, inducant illum ad pacem, qui prochdolor obſtinatus videtur ad lites. Hec ſancta ſynodus pollicetur, nunquam ſe pacem recuſaturam, que Deo acceptabilis ſit, auctoritati vero eccleſie non pernicioſa, nec erit ſibi cure, ſi ex eadem aduerſus particularia ſynodi ſuppoſi-ta inſurgat obprobrium, nec dignum poſtulacio-ne videtur, nec exaudicione juſtum, ut eccleſia, que aduerſus Romanum pontificem inter reum con-uictum partem judicis cepit, ad illum in contuma-cia exiſtentem, notorie eccleſie jurisdictionem de-clinantem, deſtinet, per quam ſe reo & contuma-ci ſubdito ſuo inclinari videatur, pacem queren-do, tacite ſe non recte egiſſe fatendo. ubinam um-quam lectum extitit aut auditum, in pertinacia perſiſtentem talem pro ſua proternitate gloriam promereri, ut judex ad ipſum precaturus accedat, dicens: pacem cupio, a limine inſtituti juſte judi-cij recedere intendo „ de noua autem loci electione, quam propoſuiſtis in medium pro futuro ycome-nico concilio celebrando in preſenciarum nichil reſpondet ſancta ſynodus, ſunt enim in limine in-greſſus ad nos legati noſtri ex Grecia reuertentes,

unde

unde non rectum videtur, ut illis inauditis super re hujusmodi tractatus inicium sumat, progressumque aliquem habeat, cum & possibile sit eos talia relaturos ex quibus forte hujusmodi nec amplius discuti expediriue conueniat. Hijs auditis synodus ita accurata est, ut & illustrissimis principibus vestris justa petentibus grata fuisse censenda sit, & honorem & auctoritatem ecclesie non contempsisse videatur que ambo non possunt sine leui discrimine preteriri hec que dicimus plena humilitatis sunt, & ejus effectus, quem principibus debet ecclesia si quis scandalum ex hac re futurum auspicetur, non ut judex est, sed ut propheta, nos futura Dei judicio reseruamus, presumentes, quia principum cor in manu Dei est, ea faciant, que eorum officio nouerint conuenire. Quorum primum hoc est, ut auctoritatem, quam audiunt a sacerdotibus approbatam, fiducialiter defendant aduersus impios & proteruos, ut ex beato *crisostimo* transfert *Gracianus XI. q. III. in c. nolite.* 2dum ut leges justa precipientes, contraria prohibentes competenti vigore faciant obseruari, ut ex *Augustino* transfert *Gracianus XXIII. q. IIII. in c. si ecclesia ad fi.*, 3um ut oppressam ecclesiam de manu calumpniancium liberent, ut ex *Jeronimo idem* transfert *XXIII. q. V. in c. regem.*, 4tum ut existiment, non umquam se inter ecclesiam potestatis adepte culmina tenere, ut quod non valent sacerdotes efficere per doctrine sermonem, ipsi hoc imperent per discipline terrorem, ut *idem* refert *XXIII. q. V. c. principes* 5tum ut existi-

ment, nullum Deo magis acceptum ſacrificium offerri poſſe, quam ſi qui in eccleſie univerſalis perniciem debachantur, competenti valeant vigore compeſci, ut ex *pelagio idem* transfert, *XXIII. q. V. in c.* quali indubie credimus magis adheſuros principes eccleſie juſte Romanum pontificem monenti quam domino *Eugenio* injuſte illam contempnenti, magis eccleſie juſte reformanti „ poſtremo memores ſumus elegantis ſententie beati *Hilarij* atque *Johannis* oris aurei, quos transfert *Archi9. XXIII. q. I. in cap. arrepta. hylario* ſic dicente: proprium eccleſie ſolet eſſe, ut tunc vincat, cum leditur, tunc intelligat, cum corrigitur, tunc ſecura ſit, cum ſuperata videtur, archa enim noe, per quam deſignabatur eccleſia, inundacionibus concuſſa, eleuata eſt in ſublime, quare confidimus, quod ille, qui poſt nubilum dat ſerenum, inclitam ſponſam ſuam ſuccedentibus perturbacionibus fluctibus agitatam oculo clementiori ex alto reſpiciat, non ferens eam in ſui nominis injuriam diucius conculcari, hec ille, *Johannes* vero os aureum dicit ſic: non ceſſat impugnari eccleſia, non ceſſat inſidias pati, ſed in nomine chriſti ſemper ſuperat, ſemper vincit, & quamuis alij inſidiantes, quamuis repercuſſerant eam fluctus, fundamentum tamen, quod ſupra petram eſt, non quaſſatur &c. poſtremo ut ea falſa opinacio, quamuis apud imperitos communis, aſſerencium, Romanum pontificem ſynodo eſſe ſuperiorem, penitus deleatur tanquam peſtiferi erroris calumpnia, probabimus manifeſte, primum ſanctorum Doctorum ſenten-

ſentencia 2dum Romanorum pontificum auctoritate ſynodum catholicam eccleſiam repreſentantem Romano Epiſcopo fore Superiorem „ primum enim ſi ſummi paſtoris preeminenciam arguere volueris ex verbo illo ad petrum dicto per ſaluatorem noſtrum. Paſce oues meas &c. Ex quo quidem ejus preeminenciam arguit papa *in c. ſolite de ma. & obe. in c. ſignificaſti de elec.* que quidem verba exponit *archi9. VIII. q. I. c. in ſcripturis VI. q. inc. imitare.* Audite quonam modo verba illa exponat beatiſſimus *Ambroſius* in principio ſui paſtoralis ad finem 2de columpne ſic dicens formaliter ſic certe a Domino ad beatum dicitur *petrum*, *petre* amas me, & ille tu ſcis domine, quia amo te, & cum tertio fuiſſet interrogatus & trina reſponſione fuiſſet ſubſecutus, repetitum eſt a Domino paſce oues meas, quas oues & quam gregem non ſolum tunc ſuſcepit beatus apoſtolus *petrus* ſed & nobiſcum eas accepit, & cum illo nos eas ſuſcepimus omnes, unde regende ſacerdotibus conceduntur, hec ille. audite 2do quid ad eorundem verborum expoſicionem dicat beatiſſimus *Auguſtinus* in libro *de agone Chriſtiano* circa finem ſic ſcilicet: Non enim ſine cauſa inter apoſtolos hujus eccleſie catholice perſonam ſuſtinet *petrus*. huic enim eccleſie claues regni coelorum date ſunt, cum *petro* date ſunt, & cum ei dum ad omnes dicitur; Amas me, paſce oues meas, & infra, nec eos audiamus, qui negant eccleſiam Dei omnia peccata poſſe dimittere, itaque miſeri, dum in *petro* petram non intelligant, & nolunt credere, datas eſſe eccleſie claues

regni celorum, ipsi eas de manibus amiserunt, hec ille. Ex istorum igitur beatissimorum patrum doctorumque sentencia clarissime duplex insurgit conclusio, prima quod cum *petro* dictum est, pasce oues meas, non ipsi uni *petro* sed toti hoc ecclesie dictum est, atque dum *petro* claues date sunt, non ipsi ut uni *petro*, sed ipsi ut vicem ac personam catholice ecclesie gerens commisse sunt. Huic quidem conclusioni prime accedet sentencia beatissimi *Augustini super Johannem* relata per *Gracianum XXIIII. q. I. c.* quodcumque dicentis formaliter, *petrus* quando claues accepit ecclesiam sanctam significauit, que verba ibi exponit archi9. dicens; quod est sub signo & nomine accepit. 2do accedit sentencia beatissimi *Augustini* in libro *de penitentia*, que relata per *Gracianum de pe. di.* 1. *in c. ante.* sic dicit scilicet: si enim sine arbitrio sacerdotis penitencia commissi peccati ageretur, sine causa claues ecclesie date forent„ 4to accedat sententia beatissimi *Ambrosij* in *libro* 3° *de penitencia* que relata per *Gracianum de. pe. di.* 1. §. *Dei* sic dicit Deus difficultatem non facit, qui misericordiam suam omnibus premisit, & relaxandi licenciam sacerdotibus suis sine ulla exceptione concessit„ idem confirmat textus *de summa trini c.* 1. Hoc utique sacrum nemo potest conficere nisi sacerdos, qui rite fuerit ordinatus seruari claues ecclesie, quas ipse concessit apostolis eorumque successoribus Jesus Christus. 6to confirmatur *ex textu C. a uobis de sententia excom.* dum dicit Ecclesie legitur attributa potestas ligandi atque soluendi homi-

homines super terram. si igitur *petro* ut vicario cuncte ecclesie commisse sunt oues scilicet sibi sunt claues regni celorum tradite, quis dubitat ecclesiam congregatam, cujus universe potestatem illa dissoluta *petrus* gerit, *petro* suo uices gerente fore Superiorem, cum hoc regulare sic ut ordinarius suo vicario recognoscatur esse Superior, unde non immerito in actibus apostolorum legitur, quod cum audissent apostoli, qui erant Jerosolimis, quod accepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eam *petrum & Johannem &c.* Ex qua quidem missione petri ecclesie superioritas denotatur,, sed si dicatur; quare uni *petro* claues celorum, pascua ouium principaliter sunt commissa, respondit *ciprianus* martir relatus per *gracianum XXIII. q. I.* loquitur sic scilicet. Quamuis apostolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat saluator, dicens: sicut misit me pater &c. tamen ut unitatem ecclesie manifestaret unitatis ejusdem originem ab uno incipiente sua auctoritate disposuit hoc, erant utique ceteri apostoli quomodo petrus fuit pari consorcio prediti honoris & potestatis, sed ab unitate exordium proficiscitur, ut ecclesia Christi una monstretur ecclesia,, 2da est conclusio juxta sententiam *Augustini*, qui potestatem clauium de suis manibus amittit, qui negat ecclesie esse datas claues ligandi atque solvendi & communiter indulgencias concedi, quam potestatem illam *petrus* accepit a Domino non ut ipsum sed totam ecclesiam representans, quod si clarius luce intueri volumus, inspiciamus 2do verba beatissimi

Augustini in *Sermone natalis apostolorum petri & pauli* sermonum suorum *numero C. XXII.* ubi declarans quod cum *petro* dictum fuit, tibi dabo claves regni coelorum &c. illas recepit non ut homo unus, sed ut gerens vices universalis ecclesie, sic elegantissime quosdam dominus Jesus ex discipulis suis ante passionem suam, sicut nostis, elegit, quos apostolos appellauit, inter hos pene ubique *petrus* solus tocius ecclesie gestabat personam, & propterea audire meruit, en tibi dabo claues regni coelorum, has enim claues ille non ut homo unus sed unitas accepit ecclesie. Hinc ergo *petri* excellencia predicatur, quia ipsius unitatis & universalis ecclesie figuram gessit, quando ei dictum est, tibi dabo &c. quod omnibus traditum est, nam ut noueritis ecclesiam recepisse claues regni coelorum, audite in alio loco, quod dominus dicat omnibus apostolis suis: Accipite Spiritum sanctum, & continuo subjungitur, si cui dimiseritis peccata, dimittuntur ei, si cui retinueritis, tenebuntur. Hoc ad claues pertinet, de quibus dictum est, quecumque solueritis in terra soluta erunt & in celo, que ligaueritis in terra ligata erunt & in celo; hec ille. Ad quorum confirmacionem audite perpulchram exposicionem *Augustini* super verbo illo, *quecunque ligaueritis*, apostolis dictam, & per eos nascenti demum universali ecclesie relatam per *magistrum sentenciarum in 4to libro d. XVIII.* cujus quidem verba hec formalia sunt, scilicet: quodcunque ligaueritis &c. hoc est: Ego Deus & omnes celestis milicie ordines & omnes sancti in gloria

gloria mea laudant vobiſcum & confirmant, quando ligatis & ſolvitis, hec ille. Quis ergo tam temerarius erit audens dicere, congregatam eccleſiam pleniſſimam remiſſionem peccatorum non poſſe concedere contra verba Chriſti per tam probatiſſimos ſanctosque doctores in favorem auctoritatis univerſalis eccleſie hic repreſentate expoſita, quorum quidem doctorum adeo in expoſicione ſacre ſcripture eſt inuiolabilis & firma auctoritas, ut in hujus modi, eorum interpretacio expoſicioni Romani pontificis proponatur, ut eſt textus uenerabilis *XX. ad §. inter autem* licet autem *glo. in cle. II. de po. & remis.* dixerit, in poteſtate ſolius ſummi pontificis fore remiſſionem pleniſſimam peccatorum concedere, non tamen excludere cenſetur, eandem poteſtatem eſſe penes eccleſiam legitime congregatam, cujus vices *petri* ſucceſſor gerit, & in qua ipſe *petrus*, *petri*que ſucceſſor includitur, cum licet primus in eccleſia ſit, tamen de eccleſia eſt ſecundum traditionem gloſſatam *in c. ecce XCIX. di*„ 3° pro eccleſie ſuperioritate ſupra Romanum pontificem audi quid ſenciat glorioſiſſimus *Auguſtinus* in Epiſtola ad *glorium* & *Eleuſum*, ubi cum *Melchiades* papa & coepiſcopi ſibi conjuncti judicaſſent ſuper lite carthaginenſis eccleſie inter *Cecilianum* & *donatum* litigantes, ipſe in Epiſtola prefata ſic dicit: Ecce putemus illos Epiſcopos, qui *Rome* judicarunt nos bonos Epiſcopos fuiſſe, reſtabat adhuc plenarium eccleſie univerſale concilium ubi eciam cum ipſis judicibus cauſa poſſit agitari, ut ſi male judicaſſe conuicti eſſent,

F 4 eorum

eorum ſentencie ſoluerentur; hec ille. Aduertite circa hoc ad id, quod refert *gracianus XI. di. in c. ſi poſt, §. Johannes* dicens: Ei quem Romanus pontifex ſua priuauerat eccleſia ſanctam ſynodum canonice eccleſie reſtituiſſe„ ex hijs ergo duobus luculentiſſime demonſtratur, in papam eciam in particularibus non recte judicantem auctoritatem eccleſie congregate fore ſuperiorem, manet enim *petri* priuilegium, quatenus ex ejus equitate prævia diſcrecione judicium fertur, ut nos docet *textus XXIIII. q. I. in c.* manet. unde concludit *Jvo de jure jurando in c. quarto.* & eciam hoſtens. de *transla. prela. c. quinto.* plenitudinem poteſtatis pape tunc adeſſe intelligi, cum clauis diſcrecionis non erat. Ad idem eciam eſt ſentencia *archi. XXIII. q. v. in c.* remittuntur; dum ea verba *petro* dicta: quecunque ligaueris &c. intellige, quando ligat & ſoluit claue non errante. Item ipſe nobilius declarat *VIII. q. I. in §. quod autem*, dum refert verba *petri* ad *clementem* dicta, cum eum in apoſtolica cathedra collocaret, hec ſcilicet: trado poteſtatem mihi a domino traditam ligandi atque ſoluendi, ligabis enim, quod oportet, ſoluesque quod expedit„ 4to pariter audi Epiſtolam beatiſſimi *Damaſceni* pape in libro Epiſtolarum *Ambroſij numero LXXII.* ubi judicibus a ſynodo capuenſi deputatis in cauſa *Boneſi* Epiſcopi contendens, ſui officii non fore in cauſas, in quibus per ſynodum conventum manum apponere, ſic dicit: vel pro veritate, uel pro modeſtia noſtram ſentenciam ſuſcitare voluiſtis, ſed cum hujusmodi fuerit concilij

cilij capuensis judicium ut futurum *Boneso* atque ejus accusatoribus judices tribuerent, ut præcipue Macedones, qui cum Episcopo Thesalonisensi de ejus factis cognoscerent, aduertimus quo nobis ad judicandum fore competere non posset, nam si integra esset hodie synodus, recte de hijs, que comprehendit vestrorum scriptorum series decerneremus vestrum est, & qui hoc recepistis judicium, sentenciam ferre de omnibus, nec refugiendi, uel elabendi, uel accusatoribus, uel accusato copiam dare, vicem enim synodi recepistis, quos ad examinandum synodus elegit, denique cum *Bonesus* Episcopus post judicium vestrum misisset ad fratrem nostrum *Ambrosium*, qui ejus sentenciam consuleret, interdictam sibi ecclesiam irrumpere ac ingredi responsum est ei, quod nichil temerandum foret, sed omnia modeste, pacienter ordine gerenda, nec contra sentenciam nostram temptandum aliquid, ut quando videtur nobis justitie conuenire statueritis, quibus hanc synodus dederat auctoritatem. Ideo primum est ut hi judicent, quibus judicandi facultas est data, vos enim tocius, ut scripsimus, synodi vices decernitis, vos quibus de synodi auctoritate non conuenit; hec ille. 5to pariter attendite, quid *Gregorius* de auctoritate universalis synodi, ut superioris differens loquitur, instruens, quod Romanus pontifex obseruare debeat circa eos, quos synodus soluerit, uel ligauerit &c. *in registro suo indictione nona epistola XXIIII. §. preterea* sic dicens. Preterea quia corde creditur ad justiciam, ore fit confessio

 ad

ad salutem sicut enim Ewangelij 4tuor libros & infra postremo sic subjiciens: cunctas vero personas, quas prefata veneranda concilia respuunt, respuo, quas venerantur, amplector, quia dum uniuersali sunt consensu constituta se & non ipsa deseruit, quisquis presumat absoluere, quæ nos ligant, aut ligare, quos soluunt, quisquis ergo aliud sapit, anathema sit, quisquis predictarum synodorum fidem tribuit, pax ei sit a Deo patre per Jesum Christum filium ejus, qui cum eo uiuit & regnat &c. hujus igitur epistole partem, sed non ex integro ut proxime posui transfert Gracianus *XV. di. in c. sicut sancti*,, 6to diligenter inspicite, quid de superioritate ecclesie congregate cognoscat *Gregorius* adversus eos, qui monitis Romani pontificis nolunt corrigi in registro suo *epistola CCa XXIIII. ad Johannem* Episcopum constantinopolitanum ita dicens: Et nemo quidem in quibus tanta per ausum temerarium culpa committitur, seruamus, quod precipit veritas dicens: si peccauerit in te frater tuus &c. Ergo itaque per responsales meos semel & bis verbis humilibus hoc, quod in tota ecclesia peccatur, corripere studui per me scribo, quidquid humiliter facere debui, non obmisi, sine mea correctione despicere restat, ut ecclesiam adire debeam, hec ille. Ecclesiam autem adire non aliud est, quam synodum presentare illam; Ex hijs igitur Gregorianis verbis inde datur intelligi synodum congregatam superioritatem tribunalis obtinere ecclesiam supra Romanum pontificem, in hijs, que aliter non valent corripi. Premisse

miſſe autem epiſtole verba, licet non ita perfecte, ut ſupra retuli transfert *Gracianus XCIX. di. in capite*, *ecce* 7mo ultra hec comperimus *Nicolaum* papam, cum *Lotharium* regem ammoueret, ut ſue concubine dudum ab eo repudiate tanquam ex communicate communionem declinaret in Epiſtola ſua ad Regem illum deſcripta ſic ſubnexiſſe, ſcilicet: Quod ſi id non ages, precave, ne hoc ſancte ecclefie dicamus; habetur textus iſte *XI. q. III. in c. precipue* unde manifeſte cognouit in ſuis exceſſibus in corrigibiliter perſiſtentem tribunali eccleſie uniuerſalis in ſynodo repreſentate ut ſupremo fore ſubjectum,, 8vo reminiſcimur *Hilarium* papam, cum quandam edidiſſet conſtitutionem corrigentem exceſſus, reformacionemque morum in eccleſia inducentem ad tunc congregatam ſynodum dixiſſe, quod ut deinceps poſſit illa tenacius cuſtodire, ſancta ſynodus ſentenciam ac propriam ſubſcriptionem accomodaret, ut ſynodali judicio aditus clauderetur illicitus; habetur textus iſte *XXXV. q. IX. in c. que juris*. Ecce enim luculenter illam in eccleſia reformacionem ſynodi congregate judicium ut ſupremum orbis tribunal recognouiſſe,, 9no quoque pariter *Symachus* papa in ſynodo exſiſtens, cum de voluntate cujusdam diſceptaretur, qua cautum erat, ut ſi Romanum pontificem hoc ex ſeculo migrare contingeret, non ſine prefecti pretorij urbis Rome conſultacione cujusque noua celebraretur electio, queſtio referretur in medium, illam voluit ſancta in ſynodo perlegi, ut cujus eſſet vigoris poſſit agnoſci, dicens, id

agere

agere ne ipſum inpoſterum diſputare contingeret, cum ſacrum poſſit concilium judicare. habetur textus iſte *XCVI. di. c. bene quidem.* Ecce in verbo Romanus pontifex ſe diſputaturum dicit, ſanctam ſynodum profitetur, judicare poſſe ſuper eo, quod abuſum continet & diminucionem eccleſiaſtice libertatis. ad laudem Dei. Amen.

Et eſt finis reſponſionis Reuerendi Patris & domini *Lodeuici* de Roma prothonotarij ſedis apoſtolice, excellentiſſimi juris utriusque doctoris date ambaſſiatoribus Reuerendiſſimorum & illuſtriſſimorum principum Dominorum Electorum ſacri Imperij die Veneris XVII. Januarij MCCCCXXXVIII. hora veſperorum uel quaſi, in generali congregacione ſacri concilij Baſilienſis in eccleſia majori,, & in eadem congregatione ante quam daretur hec reſponſio per eundem Reuerendum dominum *Ludeuicum* predictum fuit facta reſponſio eisdem ambaſſiatoribus per ipſum concilium in hijs ſcriptis, que ſequuntur & lecta fuit ibidem per ipſius concilij notarium &c. Audiuit hec ſancta ſynodus affectionem deuotiſſimam Venerabilium Archiepiſcoporum, & ceterorum illuſtrium principum electorum ſacri Imperij ad pacem & quietem eccleſie, quam vos egregij ipſorum oratores in noſtra congregacione generali diſerta oratione referaſtis, Viciſſim quoque audierunt diſcrecionis noſtre zelum ſincerum quem eadem ſancta ſynodus ad ipſius eccleſie ſalutem & pacem ſemper geſſit, veluti per venerabilem archiepiſcopum Panormita-

num

num ex ordinacione hujus ſacri concilij fuit in eadem congregacione lacius explicatum.

Deinceps per affectum, quem ad pacem in cordibus noſtris ſedulo gerimus ab eisdem diſcretionibus veſtris inter deputatos hujus ſacri Concilij queſitum eſt, ut media ad pacem ipſam oportuna velitis aperire. Nam hec ſancta ſynodus omnia media intendebat gratis animis amplexari, per que auctoritas eccleſie ſeruaretur illeſa, & reformacio tantis expectata temporibus & pro qua jam in concilijs Conſtancienſi, Senenſi & iſto Baſilienſi tot ſunt adhibiti labores, aliquem tandem fructuoſum ſortiretur effectum ad Dei Gloriam & animarum ſalutem. Vos vero pacis inueniende ſpem habere dixiſtis, ſi ſuſpenderetur proceſſus adverſus dominum *Eugenium* papam IIII inchoatus, & interim opera daretur per dominos veſtros illuſtres, & ipſe dominus *Eugenius* diſſolucionem pretenſam concilij per eum attemptatam reuocaret, & ea, que adverſus hoc ſacrum concilium egerat de quibus atque etiam de juſtitia ipſius concilij dominos veſtros plene informatos eſſe commemoraſtis. Ut quia inſuper idem dominus *Eugenius* decreta ſynodalia ſuſciperet, & de congregando concilio pro Grecis ſe non intromitteret, ſed fieret apud Grecos ipſos inſtancia ut venirent ad aliquem trium locorum electorum per concilium, quod ſi obtineri non poſſit, videretur de aliquo tercio loco eligendo, qui & Concilio & pape tutus & accomodus for[illegible]; ad dicentes, quod ad papam ſuper hijs oratores [illegible], & tandem ſi concor-

dia

dia aliter non poſſet inueniri ſuper ipſius tercij loci electione concilium & papa in aliquos compromitterent.

Quibus per vos ex optima intencione & zelo ſincero, ut credimus, expreſſe matura deliberacione prehabita duximus hoc modo reſpondendum. Laudamus & commendamus plurimum devocionem venerabilium archipreſulum & ceterorum illuſtrium veſtrorum dominorum atque veſtram, quam ſimul & juſticiam hujus ſacri concilij attencius conſiderare & pacis media inuenire conari, conſpicimus, laboribusque ipſorum & veſtris gracia eſt habenda, Nos quoque ea cupimus efficere, que ad pacem ſalutarem conſequendam & priorum virorum deſideriorum conſummacionem efficaciora ſint; ſperamus autem fauente chriſti clemencia pacem ipſam nobis & vobis pariter deſideratam inveniri poſſe, ſi ſororem pacis juſticiam non prorſus abjecerimus, nam ita pax & juſticia oſculate ſunt, atque tali vinculo federate, ut quisquis unam ſine altera querat, neutram valeat amplecti, ſi conſtantibus animis viam juſticie & veritatis ingrediamur, auctoritatem eccleſie & determinaciones fidei jam in pluribus concilijs promulgatas atque per univerſalem eccleſiam approbatas, totis viribus defendamus que concorditer acclamant, Romanum pontificem teneri obediencie univerſalibus concilijs, in hijs, que pertinent ad fidem ad exſtirpacionem ſciſmatis & reformacionem eccleſie in capite & in membris ac pertinentibus ad ea, ut quod veritas ipſa declarata ſonat,

opere

opere impleatur pacem optimam & nunc & in futurum universa ecclesia consequatur. Nec Romani pontifices pro libito sue voluntatis implendo aduersus uniuersales synodos tanta bella mouebunt in continuam perturbacionem ecclesie, sed benigne amplexabuntur, que uniuersali consensu fuerint instituta pro edificatione ipsius ecclesie & animarum salute, Ipsi quoque hoc pacto a synodis universalibus omni favore & honore tractari merebuntur. Inducunt nos presencia, existimare de futuris, dum *Eugenium* papam IIII. facilius ad hanc pacem inclinari posse pro salute anime sue & tocius ecclesie, si processus inchoatus per hanc sanctam synodum continuetur, quam si eodem processu nudis precibus de hoc interpelletur, Meministis enim, ut credimus, dum altera vice concilium dissoluerat, neque precibus inclite memorie domini *Sigismundi* Imperatoris Romani nec archipresulum & ceterorum illustrium principum electorum sacri Imperij aut quorum libet aliorum ad hujusmodi reuocandam dissolucionem induci potuisse donec ad suspensionem ipsius ab administratione papali hec sancta synodus procedere decernit. Ubi vero nunc longe grauiora, longe duriora peregit, & semel reuocatam dissolucionem iterum attemptauit, quod putandum est ex dilacione processus euenturi, nisi duriorem ipsius incepto proposito persistenciam jam semel post ejus accusatam contumaciam dilacionem LX. dierum ad instanciam prefati Imperatoris ac illustrium dominorum vestrorum dedimus, & post lapsum illo-

rum

rum adhuc aliis plurimis diebus expectavimus, quam iste dilaciones profecerint, vos ipsi conspicitis, qui eciam dominos vestros illustres literas & nuncios ad eundem Dominum *Eugenium* misisse commemorastis. Et quamquam plurimum sit eorum diligencia commendanda, nichil tamen ad salutem ecclesie Dei obtentum est. Interim ipse Dominus *Eugenius* literas & nuncios ad diversas regiones misit in hujus concilij expugnacionem & scissuram ecclesie, interim laborauit, ut Grecos ad locum, quem vellet, posset adducere, ut sub umbra conuencionis eorum correctionem effugere, & obedienciam, quam huic sancte synodo exhibere tenetur, eludere valeret, cujus rei assequende gracià jam adversus honorem ecclesie latine plurima scandala per ipsum Dominum *Eugenium* atque suos, eciam in oculis Grecorum commissa sunt, & nunc in foribus est scisma inauditum duorum conciliorum per erectionem illius pretensi concilij Ferrariensis. Jam imminet sperate reformacionis extinctio, auctoritatis universalis ecclesie prostracio, si non celeriter occurratur. Neque aliud nobis remedium superest, quam ut per continuacionem processus & justam suspensionem ab administracione papali ipse dominus *Eugenius* ad viam justicie, & semitam veritatis reducatur, per quam pax gratissima non tantum in hoc tempore, sed & diebus futuris donetur populo Dei,, Nec ista suspensio est ipsius deposicio, adhuc illa differetur, nec ad eam, nisi cum magna maturitate hec sancta synodus intendit procedere. Et interea Illu-

Illuſtrium Dominorum veſtrorum, pia deuocio apud ipſum Dominum *Eugenium* laborare poterit, ut pacem eccleſie donet, longe quoque facilius Deo adjuvante ſua tunc conſequentur deſideria vehemenciusque dominum ipſum ad pacis amplexus excitabunt imminente depoſicione ſua, ſi non aſſenſerit precibus ipſorum, quam ſi ſuſpenderetur proceſſus. Erit enim per Dei graciam hec ſuſpenſio non letalis vulneracio, ſed medicina ſalutaris, habebitisque in ulteriori dilatione, quod a nobis expoſçitis, tempus proſequendi ſalubria media pacis, ad quorum cupidos amplexus hanc ſanctam ſynodum ſemper paratam inuenietis.

Offert autem hec ſancta ſynodus venerabilibus archiepiſcopis & ceteris illuſtribus dominis veſtris plurimo honore digniſſimis, quidquid ad pacem & proſperitatem ſacri Imperij & omnium prelatorum atque principum inclite Germanie efficere poterint, exhortamur in Domino deuocionem eorum ut ſaluti eccleſie ac paci ſemper intendant, benignosque fauores & auxilia huic ſancte ſynodo ingiter largiantur, & cum bona concordia atque debita diligencia talem futurum Imperatorem eligere curent, qui languoribus uniuerſalis eccleſie ſua aduocacione ſubuenire poſſit, & univerſum populum Dei inter preſencium temporum calamitates conſolari ad ipſius Dei omnipotentis gloriam & honorem, qui eſt benedictus in ſecula.

Et ſic eſt finis reſponſionis ſacri concilij Baſilienſis facte ambaſſiatoribus Reuerendiſſimorum

ac illustrissimorum dominorum Electorum sacri Imperij die Veneris XVII. Januarij MCCCCXXXVIII.

XII.

PROPOSITIO FACTA AD PRINCIPES ELECTORES SACRI IMPERII PER REVERENDISSIMVM PATREM ET ARCHIEPISCOPVM PANORMITANVM EX PARTE CONCILII BASILIENSIS MISSA.

Mecum tacitus sepe numero cogitaui patres Reuerendissimi atque illustrissimi principes, cum hoc dicendi michi onus reluctari non valenti repente delatum extitisset, quo dicendi genere Serenitatis vestre a nobis sacri concilij Basiliensis oratoribus atque legatis adeunde forent. occurrebat namque michi illorum mos qui sicut viros clarissimos adeunt, primum eorum clarissimas virtute dote summas & incredibilia preconia eorum oracione ornate composita & mature digesta in medium afferunt. Tantum ut rem verissimam predicent & predicatam veluti quodam calcare crescere satagant, tum ut eorum amplissime dignitati se gratos & beniuolos reddant. Non nulli autem ad eorum pericie ostentacionem idipsum agunt, michi autem in presencia vestra nobilitatis, dignitatis, fortune, virtutis & ingenij summa ornamenta tacitus cogitandi longe adest sentencia, omnium quidem, qui de natura & moribus scribunt imitatus semper sum in hac re vestigia, in-

quiunt

quiunt enim honeſtius ea preteriri, que numquam ſatis commendari & digne laudari queunt, quam exigua atque leui longe oracione inniti, cum preſtantius ſit de impotencia quam de impudencia & arrogancia poſſe notari. cogitabam quoque quod ſteriles laudatores ejus quidem ſatagunt oppoſitum agunt, cum enim ob exuberantem materiam aut eorum inbecillitatem ingenij, pleraque a longe proferunt, plurima que dixerint laudum genera obmittere tacite videntur, aut non vera, aut non digna preconio exiſtimaſſe. Tantique rem faciunt, quantum eorum oracio ſinit, ſicque non laudaſſe ſit veras laudes adimiſſe auditorio dijudicante. Cum enim veſtre laudes prope diuine ſint, quis ille tam ſui fidens, qui auderet ſermone finito metiri poſſe hanc rem infinitam, quis enim nobilitate, uel dignitate, aut probitate, uel optimarum mencium ſtudio, uel clemencie magnitudine, bellorum munimento, varietate victoriarum, felicitate conficiendi, meritis amplitudinis pertinacia, in rebelles clemencia, in ſubditos liberalitate in omnes, poteſt excellencijs veſtris comparari, cum nulla res tanta ſit, ac tam difficilis, quam veſtre ſerenitates non & concilio regere, & integritate tueri, & virtute conficere poſſint, dicam ſiquidem plane, gloriam veſtram tantam eſſe, licet futura ſit major, quod tropheis veſtris allatura finem non ſit etas, nec ullius eſt flumen ingenij ſatis, quod non dicam, ornare, ſed enarrare laudes veſtras atque veſtrorum progenitorum poſſet. Excuſabam preterea prope rerum miſſarum eui-

dentiſſimam noticiam, cum neminem hic adeſſe conſpiciam, quem veſter ſanguis egregius, nobilitatis ſplendor, dignitatum culmen, ſumma prudencia, & illa ſingularis & quaſi diuina in cunctis perficiendis manſuetudo atque modeſtia lateat. Parcite ergo michi principes illuſtriſſimi, ſi veſtras ampliſſimas laudes ſpeciali Sermone non deſcripſi, id enim conſulte egi, tum propter earum magnitudinem & dicendi infirmitatem atque ipſarum rerum euidenciam locupletiſſimam, tum ob mei imbecillitatem ingenij. Nam ſi mea jeiuna atque indiſcreta oracione attingere preſumerem, veſtre nobilitatis excellenciam, dignitatum ſerenitatem, mentis fortitudinem, ſummam prudenciam, maximam temperanciam, mores probatiſſimos, ac ſanctiſſimum & deuotiſſimum erga Deum cultum, quibus alios antecellitis, multum ſiquidem meis verbis viderer adimere veſtre glorie, veſtrisque preconijs, unde pace veſtra & venia impetrata huic ampliſſime dictioni finem imponam & ad alia, ob que ad preſencias veſtras conuenimus, me conuertam. Sacerrimus ille Baſilienſis cetus in Spiritu ſancto legitime congregatus ſanctam catholicam & univerſalem eccleſiam repreſentans ad veſtras Reuerendiſſimas paternitates hos Reuerendiſſimos patres & inter dominos preſtantiſſimos patriarcham Aquilegienſem, virum quidem ſanguinis dignitate & rerum experiencia preſtantiſſimum, Epiſcopum Nouarienſem, virum profecto undique circumſpectum, & me archiepiſcopum Panormitanum inter eos nimirum quatuor acturos ſalutacioni-

cionibus concupitis & Dei omnipotentis benedictione premissis destinauit. Primum erit presidij imploratiuum, 2^{dum} quatuor rerum postulativum. 3^{tium} imminencie negocij exhortatiuum. 4^{tum} graciosum oblativum. Erga primum clamat & orat, ac clamare & orare compellitur dignitates vestras amplissimas in unum congregatas universalis ecclesia & illud sacrum Basiliense concilium representata languoribus plena & vehementer sanciata, cum propheta prorumpit in hec verba: apprehende arma & scutum, & exurge in adjutorium meum. Nullius enim est cujusuis religionis Christiane participis, cor ita saxeum, pectus ita ferreum, quod auditis ecclesie universalis languoribus & sacri concilij Basiliensis doloribus atque erumpnis non emolliatur, non perturbetur, non expauescat, non denique ad tam incendium immensum contra ecclesiam ipsam paratum extinguendum non inardescat, proch dolor dum ecclesiam orientalem in unum Christi ouile reducere nisi sumus, discidium & scisma maximum in ecclesia nostra latina subortum videmus, & utinam simplex scisma & non detestanda erit de heresi admixtum, duo altaria diversis in locis proch dolor erecta conspicimus, & utrobique quidem nephandissimum est dicere aut sentire universalem ecclesiam consistere, allegatur contra christi uerbum de ecclesia ipsa una est columba mea, sponsa mea *XXIIII. q. I.* omnibus, offenditur propterea ille fidei articulus: Et unam sanctam catholicam & Apostolicam ecclesiam. quem quisque fidelium in

 fidei

fidei Simbolo jugiter profitetur. Ipsius ecclesie auctoritas non modo contemnitur, sed periculosissime negatur, sacrorum conciliorum parvi penduntur & temerantur decreta, reformacio ecclesie eluditur, & correctio exquisitis coloribus vanis euitatur. Et nisi celerrime Deo auctore prouideatur, maximis discriminibus ipsa subicietur ecclesia & sacrorum conciliorum auctoritas pro magnis temporibus exulabit. Et quia plerique sacrum Basiliense concilium minus juste calumpniantes ab ipso hec mala prodire falso afferunt, dignentur pro Deo serenitates vestre paululum ad gesta summi pontificis & ad ea que sacro concilio impingi solent diligenter animadvertere, ut cui in hac re plurimum fauoris intendendum sit facilius discernere ualeatis. Et primo ut ab ipso Summo pontifice exordiar, quem pro ipsarum rerum fundamento premitto, sacrum & generale concilium Dei ecclesiam representans duorum generalium conciliorum Constanciensis scilicet & Senensis auctoritate in ciuitate Basiliensi inclite nacionis Germanice erectum & stabilitum extitit & duorum dispoficione Summorum pontificum quondam scilicet *Martini* & domini *Eugenij* presentis confirmatum, ob tria precipue sanctissima quidem opera consummanda, primo quidem pro extirpacione heresum, 2do pro pace populo Christiano procuranda 3°. pro Dei ecclesie reformacione tam in capite quam in membris. Quantum profecto & quanto tempore illa sacra Basiliensis synodus circa primum elaborauerit, sumptibus non parcendo attestatur

incli-

inclitum & potentissimum Bohemie regnum, nam quod diu efficere magni exercitus gencium armorum gladijs materialibus non valuerunt, ipsa sancta synodus Basiliensis doctrine sermone varijsque disputacionibus ac legatorum missionibus Deo fauente compleuit, ita, ut in eodem regno Bohemie omnia pacata esse videantur, & nisi in saluberrimum extitisset concilium incendium in illo regno mirum in modum accensum non modo illud regnum vastasset, sed multas finitimas regiones infecisset & consumpsisset, ut in multis locis experiencia rerum magistra edocuit, quantum vero profecerit, & ad grecorum reductionem & unionem, nemo est, qui nesciat, Miserunt namque illius sacri Concilij patres ad ipsos varios oratores & tandem cum ipsorum Grecorum oratoribus conuencionibus & pactis super ipsorum unione habitis deferri jusserunt IX milia ducatorum ad ciuitatem constantinopolitanam, ut Grecorum prelati in diuersis locis consistentes possent ad illam ciuitatem pro eorum transitu sumptibus sacri concilij conuenire & sic sancitum est, ut ipsius sacri concilij pecunia & industria Grecorum prelati conuenerunt in predicta civitate constantinopolitana & ibidem consistens Imperator patriarcha constantinopolitanus & plurimi alii prelati jugiter prestolabantur, ut sacrum concilium galeas & pecunias juxta conuencionem inter eos habitam pro eorum transitu destinaret. Et nempe neminem latet, quod si Romanus pontifex ambasiatam falso nomine sacri concilij ad eos non misisset ac per hoc eos per se, & suos & suis ga-

leis non sollicitasset varijs promissionibus, ut ad suum conciliabulum confluerent, ad sacrum Basiliense concilium indubie profecti fuissent, sacrum tum Concilium valere & dare operam, quam inceperat, quatuor Galeas, nauem unam & Galentam cum balistarijs & magna pecuniarum quantitate juxta inter eos compactata pro eis transuehendis destineuit, pro qua quidem re explicanda ultra centum ducatorum millia ipsum sacrum concilium expofuisse dinoscitur, & ex opere ipsius sacri Concilij ipsorum Grecorum reductio in limine videtur, siue ad ipsum dominum papam perueniant, siue ad ipsum sacrum Concilium, nunquam enim papa Galeas misisset nisi innuisset illos ad sacrum concilium peruenturos. Unde cum sacrum concilium fuerit Causa cause, satis dici potest, quod sit causa effectus siue future eorum unionis. Sileant ergo detractores, qui dicunt sacrum concilium tanto tempore congregatum parum profecisse, nam ea egit que, per alia concilia non fuerunt gesta, nam cum predicta grauissima sint, viderentur potius miraculo asscribenda, ut in tam brevi tempore quo concilium extitit congregatum explicari potuissent. Ad Pacem autem reformandam inter varios principes & universos populos manum non pigre apposuit, attestari hoc possunt Portagalia, ytalia, & multæ Germanicæ Nationis & legatorum tam Cardinalium quam aliorum patrum varie missiones erga ecclesie veram reformacionem saluberrima plurima decreta edidit omnium fere curie Romane in veteratonum abusuum & Simoniace pravi-

tatis

tatis presertim extirpatura, reducendo ecclesie statum plurimum collapsum ad priscorum primam ordinacionem saluberrima, utpote decretum de annatis non solvendis, per quas Christianitatis ex omnibus provincijs aurum detestabili inuencione ad ipsam curiam Romanam attrahebatur, ecclesiasticæ ciuitates ob intollerabiles soluciones ita comprimebantur, quod aut perpetuo feneratoribus remanebant obligate, aut ex illorum redditibus nil supererat, quod ad aliquem pium usum posset conuerti„ Promouebantur plurimi, qui per quandam negotiacionem, qui majores & uberiores pecunie sacculos deferebant, Et sciencia & moribus diuites contempnebantur, & quod teste *Augustino* pocius plures fures aut mercenarij ecclesijs preficiebantur, quam veri pastores, ut habetur *in c. tres personas XXIII. q. III.* Edidit insuper Decretum de electione, extinxit in futurum abusum gratiarum expectativarum, que immerentibus pecunie obtentu absque personarum delectu concedebantur, prouidit super beneficiorum collacione ordinarijs locorum consulendo, qui per gesta & abusus curie Romanæ ita compressi sunt, & ita in eorum jurisdictionibus exhausti, ut solus papa omnia occuparet, ac si super eo duntaxat Christi ecclesia fundata esse videretur. Immemores erant recentes Romani pontifices potestatis alijs apostolis in quorum loco successerunt Episcopi, tradite, quibus inquit Christus in eos potestatem transferendo, sicut misit me pater, ego mitto vos, ut habetur in ewangelio, & clarissime per beatum

 Cipria-

Ciprianum Epiſcopum in c. loquitur. ubi textus, *Venerabilis XXIIII. q. I. & c. in nouo XXI. diſ.* & alibi X^c. ad eosdem, vos eſtis lux mundi. & *Mathei XVIII.* Quecunque alligaueritis ſuper terram, erunt alligata & in celo, & quecunque ſolueritis ſuper terram erunt ſoluta & in celo, & in eodem loco, cum peccauerit in te frater tuus, die eccleſie, nomine autem eccleſie non ſolum papam intelligi voluit, ſed eciam prelatos, ut aperte innuit *Jeronimus* in *c. omnibus XXIIII. q. I.* Hinc *Gregorius* papa ſanctitate & ſciencia mirificus ad Patriarcham Alexandrinum, qui eum in præfatione epiſtole univerſalem papam appellauerat, reſcripſit, ut tale verbum ita ſuperbum ulterius non reſcriberet, dicens: quia alijs detrahitur, cum alteri plus, quam non exigit, prebetur, ſubmittens honorem meum eſſe non deputo, in quo fratres meos honorem ſuum perdere cognoſco, meus namque eſt honor univerſalis eccleſia, meus honor eſt fratrum meorum ſolidus vigor, tunc ego ſum honoratus cum ſingulis quibusque honor debitus non negetur, ſi vero univerſalem papam veſtra ſanctitas me dixit, negat ſe hoc eſſe, quod me fatetur univerſum, ſed abſit, recedant verba, que unitatem inflant, caritatem vulnerant, ut habentur hec in *c. Ecce XCIX. di.* Et alibi idem beatus *Gregorius* ſcribens ad defenſorem Sicilie, qui turbabat Epiſcoporum jurisdictionem ſic inter cetera inquit: ſi ſua unicuique Epiſcoporum jurisdictio non ſeruatur, quid agitur aliud, niſi ut per nos, per quos eccleſiaſticus cuſtodiri illeſus ordo debuit, confun-

confundatur, ut legitur *X. q. I. pervenit.* Quod autem Episcopi in locum apostolorum successerint, & illorum potestatem sortiti sint, bellissime probat *Augustinus* in *c. quorum vices LXVIII. dis.* Inducimus idem psal^te^ Pro patribus tuis nati sunt tibi filij constituos eos principes super omnem terram. Hinc *ciprianus* in *c. domino XCIII. di.* Episcopos appellat Apostolos, & dixit, eos per christum electos fuisse, & facit id psal^te^ de Juda & episcopatum ejus accipiet alter, denotans, Judam tamquam apostolum fuisse Episcopum, Hinc sanctus Petrus cum omnibus apostolis ecclesiastica negotia peragebat, ut in actibus apostolorum legitur. Edidit insuper sancta sinodus Basiliensis decretum de causis imitando illam sanctam synodum Nicenam, quæ statuit negotia debere tractari in provincijs, in quibus orta sunt, ut plenius habetur in libris conciliorum & narratur *in q. 27. Nemini.* Edidit insuper Decretum de conciliis Provincialibus, & sinodalibus celebrandis, dans formam, ut jugiter ibi de morum reformacione tractetur, Item de concubinarijs, de Judeis, de adscensione ad apostolicam sedem & ad cardinalatum, de pacificis possessionibus & multis alijs quidem honestissimis ad reformationem ecclesiæ in capite & in membris pertinentibus, & adhuc in ea reformacionis materia perseverat. Sed prochdolor Romanus pontifex qui primus & precipuus in hoc sanctissimo opere esse debuit, tanquam cui in persona Petri specifice a Christo dictum fuit, non modo semel, sed iterum atque tercio, si diligis me,

pasce

pasce oves meas. *Jo. ultimo.* Non solum hec omnia Decreta respuit, sed eciam illa, que ipsemet in sua adhesione solempni approbauit, profitendo illud sacrum concilium Basiliense legitime fuisse initiatum & continuatum, prosecucionemque habere debere ad illa sancta opera, ob que fuit congregatum.

Quam enim magis animadversione hec transgressio digna sit, ut decreta salubria & canonica per papam contempnentur, clare colligi potest ex canone *Damasi* pape sic notabiliter inquientis, Violatores sacrorum Canonum voluntarie grauiter a sanctis patribus judicantur & a Spiritu sancto, instinctu cujus a Domino dictati sunt, dampnantur, quia blasphemare spiritum non incongrue videntur, qui contra eosdem sacros canones non ex necessitate compulsi, sed libenter aliquid aut proterve agunt, aut loqui præsumunt, aut facere volentibus sponte consenserunt. Talis enim presumptio manifeste unum genus est blasphemantium Spiritum sanctum, quia, ut jam prelibatum est, contra eum agi, cujus jussu vel nutu & contra Spiritus sancti canones editi sunt, que verba aurea sunt, & habentur in *c. violatores*, *XXV. q. I.* que clarissime innuunt infidelitatem nominari qui canones conciliorum voluntarie transgrediuntur, quia vultis negare potestatem ecclesie, competere, quo Casu absque hesitationis scrupulo tales in heresis crimen iucidunt, ut legitur in *c. nulli fas XIX. di.* Hereticus enim est non solum, qui errat in articulis fidei, sed etiam qui habet perversum dogma,

vel

vel novas gignit opiniones diverſas a judicio ecclesie, ut §° *text. cum glo. in cle.* 1. *de Hereticis.* Sed idem c. *heresis XXIIII. q. III.* hinc dixit *glo. ſingularis in c. ſacerdotes & reliqui ecclesie miniſtri II. q. VII.* Quod ſi prælati non ſervant canones poteſt ab eis recedi, ſicut ab hereticis & excommunicatis etiam ante ſententiam, per quam gloſſam & per predicta potuiſſet ſacrum concilium domino *Eugenio* Pape IIII[to]. preſenti ſubtrahere merito obedienciam ex hoc ſolo capite, quia ſine cauſa racionabili contempſit recipere decreta ſacri concilij ſuper Reformatione edita, & preſertim hoc firmandum eſt hodie ex decreto ſacri conſtanciensis concilij, quo inter cetera declarauit, & ſacra Baſilienſis & Senenſis ſinodus memorauit, quod ipſa ſynodus in Spiritu ſancto legitime congregata generale concilium faceret, & eccleſiam militantem repreſentans poteſtatem a Chriſto immediate haberet, cui quilibet cujuscunque ſtatus, vel dignitatis eciamſi papalis exiſtat obedire tenetur, in hijs, que pertinent ad fidem, extirpacionem ſciſmatis & ad generalem reformacionem ecclesie Dei in capite & in membris, Item declarauit ſynodus conſtancienſis, quod quicunque cujuscumque ſtatus uel dignitatis, eciamſi papalis exiſtat, qui mandatis, ſtatutis, ſeu ordinacionibus, aut præceptis cujuscumque concilij generalis legitime congregati ſuper premiſſis, ſeu ad ea pertinentibus, factis vel faciendis obedire contumaciter contempſerit, niſi reſipuerit, condigne penitencie ſubiciatur & debite puniatur, eciam ad alia, ſi

opus

opus fuerit, juris ſubſidia recurrendo, ex quibus poſt fundatam & declaratam ſacri concilij auctoritatem in predicto reformacionis caſu ſuper ſummũm pontificem. Et hoc ipſum ante id Decretum tenuit Auguſtinus ſolempnis Doctor in *c. ſed. XV. di*, ubi per illum textum dicit: Papam non poſſe venire contra conciliorum ſtatuta in hijs que pertinent ad fidem, animarum ſalutem, & ad univerſalem ſtatum eccleſie, nam talia ſtatuta habent vim & auctoritatem ſecundum IIII ewangelia ut probatur in dicto c. & prope medium ibi, quia in his velut in contradicto lapide ſancte fidei conſtructura conſurgit, & cujuslibet vitæ atque actionis norma exiſtit. Hinc Conſtantinopolitana ſinodus una de IIII^or. principalioribus, quas eciam velut IIII^or. Ewangelia veneratur, edidit ad Eccleſie reformacionem ducentos & duos Canones ut habetur *in c. habeo libro XVI di.* Et Nicena ſynodus inter alias principalior volens corrigere vitam hominum in eccleſijs commoranciuni, impoſuit multas leges, quas Canones vocamus, ut dicit *textus in c. Nicena XXXI. di.* Et licet olim ſuper hac poteſtate Eccleſie ſupra papam varie forent inter ſcolaſticos opiniones, hodie tamen, cum habeamus trium generalium conciliorum declaracionem, conſtancienſis ſcilicet, Senenſis & Baſilienſis, omnis ceſſare debet heſitacio. Nam in declarandis ſacris ſcripturis & fide per catholicos tenenda diſpoſicio Eccleſie & ſic ſacri concilij prefertur opinionibus magiſtrorum & eciam ſummi pontificis, ut in *c. Anaſtaſius in certa glo. XIX. di.* Hinc

Hiero-

Hieronimus contra *Luciferianum* in fine ſuæ diſputacionis inquit: Poteram omnes tuarum diſputacionum rivulos uno eccleſie ſole ſiccare, de auctoritate concilij generalis loquens, & comparat concilij auctoritatem ſoli, ut ſicut ſol ſuo ardore humores rivulorum deficiat, ita concilium ſua auctoritate omnem contrariam ſuperat argumentacionem, & beatus *Auguſtinus* ad *Januarium* aſſerit generalium conciliorum ſaluberrimam eſſe in eccleſia auctoritatem, ſi ſaluberrima eſt, ſalutem continet, qui ergo auctoritati concilij contradicit, contra ſalutem agit, Idemque *Auguſtinus* in pleriſque locis hec verba aſſerit, Ewangelio non crederem, niſi me Eccleſie auctoritas commoneret, quaſi dicat, quod illa ſola dicuntur Chriſti Ewangelia, que eccleſia recipit, nam plerique eciam de Apoſtolis dicuntur Ewangelia ſcripſiſſe, ſed quia IIIIor. tantum approbauit Eccleſia, ſcilicet generalia concilia illam repreſentancia, illa ſola IIIIor. & non alia veneramur. Et quamquam potuiſſet ſacra ſynodus Baſilienſis ſevere procedere contra papam propter dictorum decretorum contemptum, & multa alia in citatione contenta, volens tamen uti omni manſuetudine & modeſtia, eundem Dominum papam *Eugenium* crebris vicibus per literas & nuncios hinc inde miſſos ammonuit caritative, ut dicta ſaluberrima decreta ſusciperet, & alia ageret, que ſummum pontificem decerent, ſed cum monita non proficerent, coacta fuit ipſa ſancta ſynodus, manum ad forciora mittere, attendens, & præcauere volens illud *Gregorij*

gorij super *Jheremiam*, qui dixit: Ociose nón esse transcurrendum, quod uno peccante ira super omnem populum venit, sicut fuit Achor peccante, ut in Biblia legitur. Hoc enim secundum eum frequenter accidit, quod sacerdotes, qui præsunt, erga delinquentes beniuoli videri volunt, & verentes peccancium linguas, sacerdotalis seueritatis immemores, nolunt complere, quod scriptum est; peccantem coram omnibus argue, ut ceteri metum habeant, & iterum auferre malum de semetipsis, nec Zelo Dei succensi mutantur, apostolo dicente: Tradidi hujusmodi hominem in interitum carnis, ut spiritus ejus saluus fiat, neque illud student, Evangelia implere, ut si viderint peccantem, primo secreto corrigatur, post eciam duobus uel tribus testibus adhibitis, quodsi contempserit, & post ecclesie correctionem non fuerit emendatus, de ecclesia expulsum velut gentilem habeant ac publicanum, Et dum uni parcunt universe ecclesie moliuntur interitum, que ista bonitas, que ista misericordia est, uni parcere, & omnes in discrimen abducere, polluitur enim ex uno peccatore populus, sicut ex una oue morbida universus grex inficitur. Que verba profecto aurea, & notatu digna in propositio nostro habentur, in *c. sed illud XLV. di. cita. edidit. Canon* ipsum summum pontificem, ut super predictis & in citacione contentis, que notoria dicebantur infra certum terminum in eo contentum, per se vel alium apud sanctam synodum compareret super premissis & alijs proponendis excusationes, si quas habe-

haberet, allegaturus. Qui quidem dictus *Eugenius* pro obediencia, quam ecclesie sancte Dei exhibere debebat, rebellionem obtulit, negando ecclesie jurisdictionem, & dissoluendo, quantum in eo fuit, sacrum concilium, si ulterius super dicta citatione procederet, illud transferendo in Ferrariam, in qua re, quantum Deum & ejus ecclesiam universalem offendit, pena docente, potuisset illico cognoscere, nisi sacrum concilium volens adhuc uti omne mansuetudine, presertim ad supplicacionem inclite memorie *Sigismundi* quondam Imperatoris & vestrarum Reuerendissimarum paternitatum atque serenitatum terminum in citatione contentum prorogauit, & duntaxat declarauit nullitatem illius dissolucionis, ac eciam insinuavit & decreuit, quod alias statutum fuerat, in Decreto XI. sessionis, quod ipsemet papa per suam adhesionem approbauerat; In quo cauetur quidem, si papa in futurum concilium quoquomodo de facto mutare, impedire, prorogare uel dissoluere attemptauerit, & infra IIII menses cum reali satisfactione non resipisceret, excommunicatus a papali administracione ipso jure foret suspensus, que quidem papalis administracio eo ipso ad Concilium devolueretur, & si penam predictam per duos Menses post dictos IIII sustinuerit, indurato usque ad priuacionem inclusive contra eundem per Concilium generale procedetur. Potuisset enim sacrum concilium longe magis aspere contra dictum Dominum *Eugenium* procedere, qui contempnens obedire iudicio ecclesie, presertim cum arbitra-

tur, ecclesiam non habere super hoc potestatem, tanquam hereticus censendus est, & ulciscendus „ quod primo ponitur ex verbis ipsius Christi, dum dixit *Mathei XXIII.* quod cum quis ecclesiam non audierit, habendus est tanquam ethnicus & publicanus. Quod apercius *Jheronimus* asserit *XXIIII. q. I. omnibus*, que quidem auctoritas, cum neminem excluserit, præsertim cum tunc petro loqueretur, eciam papam includit. Nec obstat, quod sub nomine fratris hoc dixerit, si peccauerit in te frater tuus &c. quia omnes apostolos vocauit fratres, dixit enim ipse Salvator omnibus apostolis: Vos omnes fratres estis, unus enim pater vester est, qui in celis est, hinc Papa omnes Episcopos appellat fratres, *ut III. c. quam graui de crim. fal.* Quod ecclesia sentit *Jeronimus* in *dicto c. omnibus;* ubi elegantissime dicit: omnibus consideratis puto, me non temere dicere, alios ita esse in domo Dei, ut ipsi sint eadem domus dei, que dicitur edificari super petram, que unica columba appellatur, que sponsa pulchra sine ruga & macula, & ortus conclusus, & fons signatus, & puteus aque viue, & paradisus cum fructu pomorum, que domus eciam claues accepit, ac potestatem ligandi & soluendi, hunc domum, siquis corrigenter corripiensque contempserit, sit tibi, inquit, tanquam ethnicus & publicanus, hec ille, cui quidem satis videtur concordare Augustinus *in c. quodcunque XXIIII. q. I.* ubi inter cetera sic ait: cum excommunicat ecclesia, & in terra & in celo ligatur excommunicatus, cum ecclesia reconciliat,

manet

manet jam in celo reconciliatus, ſi ergo hoc in ecclesia ſit, *petrus*, qui claues accepit eccleſiam ſanctam ſignificauit, hec *Auguſtinus* in loco prefato. Ad predicta etiam facit *text. III. c. ſi qui ſunt LXXXI. di.* ubi dicitur, quod non obediens eccleſie ydolatrie peccatum incurrit, *Samuele* atteſtante & beato *Gregorio* inſtruente: peccatum ariolandi eſſe, non obedire, & ſcelus ydololatrie, non acquieſcere. Et *Gregorius* in moralibus & tranſſumptione *VIII. q. I.* ſciendum, ſic miſit: ſi enim quaſi ariolandi eſt peccatum repugnare, & quaſi ſcelus ydololatriæ nolle acquieſcere, ſola eſt, que fidei meritum poſſidet, obediencia, ſine qua infidelem eſſe quisquis convincitur, & ſi fidelis eſſe videatur. Et beatus *Clemens* ſic ait, qui enim rebelliter viuit, & diſcere atque bona agere recuſat, magis diaboli, quam Chriſti membrum eſſe oſtenditur, & potius infidelis, quam fidelis eſſe monſtratur. ut habetur *XXXVIII. di in c. ſi. hinc* concluſio ſingularis de papa dixit: quod ſi notorium eſt crimen ejus quodcunque & inde ſcandalizatur eccleſia, & incorrigibilis ſit, quod poteſt de illo accuſari, ſubdens rationem, que contumacia dicitur hereſis ut in dicto *c. ſi qui probri, &* contumax dicitur infidelis *XXXII. di. Nullus &* §. *verum* nec conſtat ſecundum illam *glo. quid. c. ſi papa* præ allegatione ponat Caſum ſpecialem in hereſi, ut ea ſola poſſit papa accuſari, quia debet intelligi de occulta hereſi, & tunc eſt ſpeciale, quia de alio occulto crimine accuſari non poteſt, ſecus in crimine notorie ſcandalizante eccleſiam

H 2 modo

modo predicto. Nam dominus papa non comprimendo, sed contempnendo citationem concilij, videtur pessime sentire de potestate ecclesie, unde *glo. ne. uel alibi* dixit. quod in quibus casibus potest papa judicari, concilium generale est judex nihilominus tamen volens sacrum Concilium omni mansuetudine uti & patientia pro tanta rebellione contra ecclesiam, nullam penam contra papam fulminauit, licet in termino statuto & postea prorogato non paruerit, nec infra IIII Menses suam peruersam dissolucionem non revocauerit, sed solum occasione predicti decreti & simplicis contumacie eundem suspendit ab administratione papatus & suspensum declarauit. Quam suspensionem non solum non recipit, sed contemptum contemptu addendo & mala malis accumulando ea intellecta asperrime dicitur processisse contra patres sacri Concilij eos exponendo prede & capture cujus cumque & priuatos dignitatibus declarando. Que res quanta animaduersione sit digna nemo mentis compos ignorat, Tercio ultra contemptum in non suscipiendo decreta sacri concilij & in non parendo juxta citacionis edictum & in fulminando premissas censuras concilium Basiliense, quantum in eo fuit, dissoluit, nec resipuit in tempore per decretum sibi præfixo, & si ex hoc dissolucionis seu translationis delicto quilibet papa hoc facturus puniendus sit modo premisso, ut indicto decreto XI. Sessionis longe acrius puniendus venit iste papa, qui non solum nunc concilium dissoluit, sed eciam per prius, antequam concilium Basiliense nascere-

tur,

tur, per diſſolucionem ſuam conatus eſt illud abortivum facere, ſed timens tunc penam imminentem illam diſſolucionem reuocauit & nullas vires habuiſſe profeſſus eſt promittens proſequi ſacrum concilium omni fauore cum effectu, ut in ſua adheſione clare patet, quorum omnium poſtea immemor, denuo illam diſſolucionem peſtiferam facere non formidauit, aſſumens hoc delictum notorium eccleſiam ſcandalizans in conſuetudinem, unde acrius ex geminato actu puniendus veniebat *XXV. q. II. Ita nos.* unde alibi dicit textus no. quod non eſt in eum humanitatis liberalitas conferenda, qui impunitatem admiſſi ſceleris pocius conſuetudini, quam emendacioni deputauit *L. II.* §. *de Epiſcopis. audi.* per quam diſſolucionem uel translacionem tria violauit decreta, primo conſtancienſe, ſecundum quod eciam cauſa translacionis ſubſiſtere debet concilium transferri ad locum ejusdem nacionis, Ipſe autem de Germania tranſtulit in ytaliam. 2do. violauit decretum concilij Baſilienſis, de quo in dicta XIa ſeſſione, ubi ſanxitum & declaratum extitit, quod Concilium actu congregatum diſſolui, aut de loco in locum mutari ſine illius concilij expreſſo conſenſu per Romanum pontificem nullatenus poſſit, caſſauitque, irritauit & annullauit, ſepius forſan in contrarium attemptaretur, quod quidem decretum tanquam editum ante ſuam adheſionem extitit, in ipſa adheſione per eundem dominum *Eugenium* approbatum. 3°. violauit ſolempne decretum in facto Grecorum editum, quod ipſe dominus *Eugenius* ſpecifice approbauit, in

 quo

quo inter cetera ad propositum cauetur, quod sacrum concilium Basiliense deberet stare firmiter in Basilea, donec Imperator Romanorum ad portum ultimum se conferret, & tunc infra mensem deberent patres de concilio ad locum ycomenicum transire, ipse autem Dominus *Eugenius* longe ante adventum Grecorum transtulit concilium ad ytaliam ex eo solo capite, quia per sacrum concilium fuit citatus. preterea si omnia predicta cessarent decreta, nemo sani capitis arbitrari posset suam pretensam dissolucionem valuisse, quia cum per citacionem sit reus & inferior constitutus non potuit in facto proposito auctorizari presertim Concilio irrequisito, quod in illo casu locum superioris tenebat. In super si hec dissolucio admitteretur, fieret res pessimi exempli, quia quilibet papa per concilium citatus eciam super crimen heresis, volens correctionem euitare, repente recurreret ad detestabile dissolucionis concilij refugium, transferendo illud ad lares proprios, vel ad locum sibi tutissimum; ut dominus *Eugenius* fecisse dinoscitur, hinc glo. in dicto c. si papa querit. nunquam possit papa statuere, quod non posset papa de heresi accusari, & respondet, quod non, quia ex hoc periclitaretur tota ecclesia, quia eciam hereticus non posset per concilium ex predicta dissolucione condempnari. 4to. dominus *Eugenius* durante concilio Basiliensi aliud presumpsit erigere scilicet in Ferraria concilium, decretum sacri concilij editum in IX Sessione, ubi inter cetera sancta sinodus omnibus Christi fidelibus cujuscumque dignitatis

aut

aut ſtatus, eciamſi papalis, Imperialis aut regalis exiſtunt ſub obteſtacione diuini judicij & in virtute ſancte obediencie & penis contra ſciſmaticos & Judeos indictis precipit, atque mandat, ut durante ſacro concilio Baſilienſi aliam congregacionem ſub nomine generalis concilij facere non preſumant, & varias poenas apponit contra ad illud accedentes, uel illud concilium nominantes & repreſentantes apponit, ut in dicto decreto lacius continetur. Unde cum dominus *Eugenius* attemptauerit contrarium, incidit in penas ſciſmaticorum, a jure editas, ſciſmatici autem ſunt ipſo jure excommunicati, ut in *c. licet de elec.* & priuari debent ſine ſpe reſtitucionis eorum dignitatibus, ut in dicto *c. licet. & clarius in c. non vos XXIII. q. V.* Item negari non poteſt, quin ex hoc translacionis delicto ſcandalizat eccleſiam uniuerſalem, in quo caſu ipſe papa concilij judicio ſubjicitur, preſertim cum nullo modo velit ſe de hoc corrigere, ut in decreto XIe. ſeſſionis per eundem dominum *Eugenium* approbatum, & per *glo. in dicto c. ſi papa.* obmitto ſcandalum, quod toti eccleſie generauit in fulminando varias cenſuras contra patres ſacri concilij, ex eo ſolo quod ipſum citauerant, omitto varia impedimenta, que ipſe preſtitit ſacro concilio in unionis Grecorum negocio, obmitto ſimoniacam hereſim per ſuam curiam reſperſam, omnia enim ſpiritualia ibidem veluti viliſſime meretrices venalitati expoſita ſunt, Quod quidem Simonie crimen & a Domino & ab apoſtolis & a ſacris concilijs Niceno & conſtantinopolitano ſub graviſſimis penis

prohibitum esse, nemo est, qui nesciat, si quis omnem & pulchre per *Gregorium in c. fertur. & c. eos. 1. q. 1. & quamquam glo. in c. si quis pecuniam LXXIX. di.* dicat papam de simonia accusari non posse, que simonia large dicitur heresis non stricte, de qua papa accusari potest; nam illa glo. debet intelligi, quasi crimen Simoniæ & occultum, quia de occulto crimine papa accusari non potest juste de heresi, secus cum est notoria, quia tunc de ea, scilicet de alio quocumque crimine notorio accusari potest, ex quo ecclesiam scandalizat, ut dicit *eadem glo. in c. si papa.* Obmitto & multa alia in citatorio contenta, ex quibus partibus sacrum concilium potuisse & posse ex multiplici capite severissime procedere contra dominum *Eugenium* papam, sed patiencia maxima ac modestia, ipsa synodus semper usa usque ad hanc diem procedere ad finalem sententiam distulit, expectando, si quando papa, rediens ad cor, velit agnoscere & exequi veritatem, sed hac mansuetudine non obstante tot cotidie ipse dominus *Eugenius* mala & scandala ingerit, canonicum concilium & clamare ipsa ecclesia compellatur ad serenitates vestras in unum collectas, dicendo & repetendo thema superius propositum: apprehende arma & scutum & exurge in adjutorium meum. Principes enim soli, ut inquit *ysidorus*, potestatis adepti culmina exercere debent, cum sacerdotes per sermonem doctrine malos inter ecclesiam positos comprimere non valent, sepe enim, ut ipse inquit, per regnum terrenum celeste regnum proficit, ut qui inter

eccle-

ecclesiam positi, contra fidem & disciplinam agunt, rigore principum conterantur, cognoscunt enim principes soli Deo se debere, esse reddituros racionem propter ecclesiam, quam pro Christo tuendam suscipiunt; Nam sive augeatur pax & disciplina ecclesie per fideles principes sive soluatur, ille ab eis racionem exiget, qui eorum potestati suam ecclesiam credidit committendam, ut habetur *XXIII. q. V. Principes.* Et *Gregorius* ad quosdam principantes sic ait: sicut excellenciam vestram hostilibus bellis in hac vita Dominus victoriarum fecit luce fulgere, ita opem eciam inimicis ecclesie ejus omni viuacitate mentis & corporis obuiare, quatenus ejus ex utroque triumpho magis & magis innotescat opinio, ut habetur *XXIII. q. IIII. c. sed.* Ad idem canon Bonifacij ut *c. principis XCVI. di.* hinc in psalmo respondit principibus, dicens: seruite domino in timore & exultate ei cum tremore; seruiunt enim reges domino religiosa seueritate, prohibendo atque plectendo, que contra Dominum jussa sunt, ut *Augustinus* inquit *in c. si. ecclesiæ XXIII. q. IIII.* sic enim agentes & in favorem ecclesie decertantes tanto largiora munera vobis tribuet altissimus, quanto jam largita ad sui nominis gloriam conspicit reuocari, ut inquit *Gregorius* in dicto *C. sicut.* Nunc autem ad ea me conuerto, que falso per nonnullos calumpniosos ipsi sacro concilio impinguntur, ajunt enim, quod non deficit per papam, quim decreta sacri concilij vituperentur, de annatis & de electione, sed pocius per sacrum concilium, quod

 provi-

provisionem ipsi pape facere retardauit. 2do. quod cum multo tempore in Basilea congregatum sacrum concilium extiterit, nullum vel modicum fructum edidit. 3°. quod sacrum concilium non tendit ad bonum publicum, sed ad scisma perpetrandum. 4to quod manum apposuit ad ea, quod solis summis pontificibus reseruari solet. Ad primum illud, verum est quod nunquam dominus papa absolute dixit, se velle prouisione sibi facta illa decreta suscipere, sed ad decretum de electione respondit ambigue videlicet, quod volebat expectare electiones, non enim apperiebat, quid sentiret, si proximus superior illas juxta decreti tenorem confirmaret, quinimo negare illam potestatem videbatur per *c. nonne de presumpti. & XXV. di. qualis.* quantum vero ad decretum de annatis respondit, se velle illud seruare, dummodo prius per concilium fieret sibi prouisio, quod per omnes naciones & prouincias cum effectu acceptaretur, que condicio erat ita difficilis, ut pene impossibiliter fuerit tunc judicata, quid enim si una minima provincia defecisset, quæ huic rei noluisset assensum prebere, an deberet tocius Ecclesie salubris impediri prouisio. preterea quia difficillimum esset & minus honestum, quod sacrum concilium mitteret per omnes naciones & prouincias ad exquirendum consensum, ac si non haberet facultatem imponendi necessitate, nemo est, qui nesciat, non enim defecissent juris remedia ad eorum, qui tunc restitissent, compulsionem, quamquam dici possit, quod hec prouisionis petito

tam-

tamquam ab omni jure & obſeruancia incognita minus juſta fuit, in quantum deberet eccleſie conſtitui cenſuales ipſi Romano pontifici. Nam nec Chriſtus nec Apoſtoli, nec eorum ſucceſſores in illo ſummo pontificatu exiſtentes hoc petierunt, multo minus nec ipſe dominus *Eugenius* hoc petere debuit, qui plurimum in redditibus patrimonij beati *Petri* exuberat & habundat, & ſi queque ſibi neceſſitas aliquando accideret, non deſunt ſibi immediate remedia, exigendi ſibi caritativum ſubſidium, vel decimas imponendi, prout ſui prædeceſſores nonnunquam fecerunt, ut in *cle. II. de deci.* Nam ipſi Domino pape nunc habundanti in temporalibus dare reditus eccleſiarum, nichil aliud eſt quam perdere, ſi, tamen ſua ſanctitas decreta illa liberaliter recepiſſet, ſacrum concilium in uno uel alio modo prouidendi ſuis neceſſitatibus minime defuiſſet. Quo ad ſecundum factum detractiuum ſupra ſatis Reſponſum extitit, nam habito reſpectu ea maxima, que egit circa Bohemie regnum & unionis Grecorum negocium & reformacionis materiam non magno ſed modico tempore predicta expleuiſſe cenſeri debet, obmitto tempora maxima, que fruſtra conſumpſit, cum ipſe dominus ſuper geminata ipſius ſacri concilij diſſolucione contendendo ac ſuper impedimentis preſtitis per ipſum dominum *Eugenium* in unionis Grecorum negocio, que, cum notiſſima ſint, nullius perſuaſione indigent. Circa 3^m^ ſacrum concilium non ad ſciſma perpetrandum, ſed ad illud tollendum totis viribus intendit, quod diu viguit

&

& viget inter dictum & multorum hominum animas ex inueteratis curie Romane abusibus, si enim sacrum concilium extendisset ad priuacionem exuberantissimam procedendi manum contra eundem habuisset, ut ex premissis clare patuit, sed tandem, si se ipsum & curiam suam non correxerit, decreta sacri concilij non receperit, & auctoritatem Ecclesie non cognouerit, & ab illo conciliabolo Ferrariensi non desisterit, imitabitur sacrum concilium Leonem papam inquientem: quod quibus prodesse non potest correctio, non debet parcere obstinato, oportet enim nos Ewangelici meminisse mandati, ut si nos oculus aut pes, aut dextera scandalizauerit manus, a contagione corporis auferatur, nam superfluo extra ecclesiam positis resistimus, si ab hijs que intus sunt vulneramur, abicienda est prorsus pestifera a sacerdotali vigore hec patiencia, que sibimet, peccatis aliorum parcendo, non parcit, ut legitur *XXIIII. q. III. Illud.* Alias autem non adimpletur dictum Christi, ut illum pro ethnico & publicano habeamus, qui ecclesiam corripientem, corrigentemque contempserit. Nec eciam illud quod ipse alibi ait: Vos estis sal terre, quod si sal terre euanuerit ad nichil valet ultra, nisi ut mittatur foras, & conculcetur ab hominibus, de omnibus Apostolis loquens, eciam peticionem excluso & per consequens nec successore, ut aperte innuit *Jheronimus LII. c. Non omnes Episcopi II. q. VII.* Et dicuntur sal infatuatum mali prelati, qui sunt insipidi in predicando, & fatui in delinquendo, quos

Chri-

Chriſtus dixit extra mittendos, & ab eccleſia per depoſicionem eiciendos, ut extat *glo. III. dicto. c. non omnes.* Quo ad 4tum reſpondetur, quod ſi detractores peragraſſent juris campum, minime talia protuliſſent, cum fere nil ita arduum ſit in eccleſia Dei, quod per ſacra generalia concilia explicari non poſſit, vidimus enim & legimus, ſummos pontifices in cauſa hereſis, ſciſmatis & alterius criminis ad generalia concilia euocari, & ibidem aliquando ſe purgaſſe, non numquam abſolutas fuiſſe. Aliquando eciam legimus & vidimus, eos per ſacra concilia depoſitos fuiſſe, ut *in c. ſi papa, cum glo. XI. di. III.* nunc autem cum *glo. ſua XXI. di. XVII. di.* tollitur & *II. q. VII. Item cum calami ipſe Hieronimus* refert, *& II. q. V. manda ſt. & c. auditum, & LXXIX. di.* ſi duo contra fas cuncta glo. ac eciam per ſacra concilia obedienciam ejus fuiſſe ſubſtractam, ut *Marcellino, Anaſtaſio, Liberio, Johanni* XII. *Benedicto* XIII. & *Johanni* XIII. ut legitur in libro conciliorum eos fuiſſe depoſitos, & creatus fuit *Alexander*, in concilio vero conſtancienſi fuit ſubtracta obediencia *Joanni, Gregorio & Benedicto*, & tandem *Gregorio* renunciante depoſiti fuerunt *Benedictus & Johannes*, & promotus fuit *Martinus* papa Vtus. qui nullo modo potuiſſet eligi, ſi illi per ſacrum concilium privari minime potuiſſent, & per conſequens vacillaret electio moderni pontificis, qui in loco *Martini* ſucceſſit, Legimus inſuper Cardinales in ſinodo fuiſſe depoſitos a patribus de concilio, ut textus refert *in c. ex geſtis de cle. non reſid.* Inſuper

per patriarcha absque reſtitucionis venia a ſynodo Calſidonenſi fuit depoſitus. ut *in c. intantum. XXI. di.* Et eum depoſuerunt ſancti patres de Concilio, ut ibi habetur. Epiſcopos autem multos legimus & dampnatos & reſtitutos per ſacra Concilia, *ut III. c.* Et in aliquibus *l. di. & XI. q. III. ſi quis Epiſcopus. & v. q. IIII. nullus Epiſcopus.* Item ſynodus excommunicat, & ſic exercet cenſuram ecclesiaſticam *XI. q. III. certum. & in c ſi quis Epiſcopus, & in c. ſic* dicit *de heret.* Hinc *Gregorius* vir ſanctiſſimus & doctiſſimus dixit: cunctas vero perſonas, que veneranda concilia reſpuunt, reſpuo, & que venerantur, amplector, quia dum univerſali ſunt conſenſu conſtituta, ſe & non illa deſerunt, quisquis preſumpſerit abſoluere, quos ligauit, aut ligare, quos abſoluit. Apoſtoli quoque ſimul, non tantum *petrus*, primum Epiſcopum poſt diuam reſurrectionem elegerunt videlicet *Mathiam* in locum *Jude*, ut patet in actibus Apoſtolorum. Quod autem *Mathias* fuerit in Epiſcopum ordinatus, patet per illa verba pſalterij adducta per petrum; *& epiſcopatum ejus accipiet alter*, de epiſcopatu inde loquens, ut interpretatur ſcriptura in actibus Apoſtolorum„ Demum ſucceſſiue in ſingulis civitatibus Epiſcopos & presbiteros Apoſtoli ordinauerunt, Leuitas eciam per eosdem Apoſtolos ordinatos legimus, quorum maximus fuit beatus *Stephanus*, ſubdiaconos quoque & acolitos eciam procedente tempore ſibi conſtituit, hec leguntur *XXI. di.* §. 1. *in func.* certumque eſt Epiſcoporum cetum in locum Apoſtolorum

lorum prorogatum fore *LXVIII. d. in c. quorum vites.* & *in c. in nouo XXI. di.* & *in c. dominus. XCIII. di* & *in c. manus quorum de conſe. di V. cum ſimilibus.* Eadem ergo poteſtate funguntur, ut inquit *Auguſtinus* in dicto. *c. quorum vites*, & *tex. in dicto c. manus.* ubi dicitur, quod poſt aduentum Chriſti, Apoſtoli & eorum ſucceſſores Patriarchas primates poſuerunt in certis urbibus, de quibus ibi. Nonne ergo hec poteſtas a ſacris concilijs aliena eſt, quam apoſtolos & ſucceſſores exercuiſſe legimus, qui hoc non feciſſent, ſi poteſtas eis non affuiſſet, ut in ſimili dicit text. *in c. LVII. di IX. q. II.* Et nimirum, Nam & ipſa ſummi pontificis electio ipſi ſacro concilio a Domino dilata eſt, ut in *cap. ſe. LXXIX. di* & *in c. quia igitur. LXIII. di* & alibi quo ex diſpoſicione Apoſtolorum ordinante domino primitus Epiſcopi ſint conſtituti, ut habetur in *c. uno VIII. q. V. Preterea* ſacra ſinodus nonne ipſius ſinodi canones edidit ad correctionem eccleſie, ut dicit *text. in c. habeo libr. XXI. di.* & *in c. Nycena XXXI. di.* Audit cauſas ſpeciales eciam matrimoniales & eas defendit, ac debitam penitenciam transgreſſoribus imponit. ut *in c. 1. de ſponſali.* & *in c. certum XI. q. III.* & *in c. in loco V. q. IIII.* & *in c. quisquis IIII. q. V. ubi* probatur eciam de cauſis criminalibus contra Epiſcopos mouendis. Et nimirum nam ſi ad concilia provincialia indifferenter omnes cauſe provinciæ deferuntur, ut in *c. ſcitote VI. q. III.* eodem modo & forcius in concilio univerſali tocius univerſi cauſe deferri poſſunt, ut patet in juribus ſuperius allegatis.

tis. Nam & Chriſtus ſue eccleſie per generale concilium repreſentate uniuerſalem jurisdictionem tribuit per illa verba: ſi peccauerit in te &c. dic eccleſie, qui eciam eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus, *Math. XVIII.* ubi ſubmiſit Chriſtus: Amen dico vobis quecunque alligaueritis ſuper terra, erunt alligata & in coelo &c. per que verba patet, quod ſacris concilijs competit, jurisdictio eciam coactiua, quod eciam aperte ſentit *Jheronimus XXIIII. q. 1. omnibus* poſſent & alia multa allegari multos ſimiles caſus comprobancia, ſed predicta ſufficiant, ut abtractoribus os obſtruatur, & hec que ad primam partem preſidio inploratiua cum juſtificacione ſacri Concilij.

Condeſcendo nunc ad 2dam. partem, que eſt 4or. rerum poſtulatiua, ſinodus enim ſacra Baſilienſis Reuerendiſſimi patres atque illuſtriſſimi principes hortatur & requirit ſerenitates veſtras, ut tamquam dilectiſſimi ſancte Matris eccleſie filij velitis, ut certe debetis, omnia decreta ejusdem ſanctæ ſynodi profecto ſaluberrima, & eccleſie Dei in capite, & in membris reformatura cum effectu recipere & recipi & obſeruari in veſtris provincijs dioceſibus & dominijs facere, & omnem ad hoc efficacem operam exhibere, ludibrioſum namque eſſet, & eccleſie ſancte Dei decolorativum, reformacionem eccleſie petere, quam omnes tanto tempore acclamauerunt, & ſuper illa decreta ſaluberrima condere, & ea poſtmodum execucioni minime mancipare, irritaretur enim plurimum altiſſimus, cum videret, ſe labijs duntaxat, & non

opere

opere honorari, nec ſerviretis eidem altiſſimo in timore juxta vocem propheticam, & preſertim poſtulat & requirit per viſcera miſericordie Jeſu Chriſti & omni obſervacione poſſibili, ut ſuſpenſionis ſentenciam jam ſolempniter decretam, & declaratam contra dominum *Eugenium* papam ejus contumacia deteſtabili ac ſcandaloſa exigente efficaciter recipere, & publicacioni ac execucioni mandare, paternitates ac ſerenitates veſtre, uti debent, dignentur. Si enim, quod abſit, hanc ſuſpenſionis ſentenciam, uti poſtulat, non recipietis, profecto ſine heſitacionis ſcrupulo jam tota eccleſie auctoritas contemptibilis reddetur, adimetur facultas huic ſacro concilio Baſilienſi, & ſpes ad ulteriorem reformacionem eccleſie procedere intimidabuntur & tardiores fient patres ammodo ſacra concilia celebrare, cum viderint, ſaluberrima decreta contempni, & animaduerſionem erga contumaces & delinquentes non admitti, & qui nequam ſunt, efficientur nequiores, cum viderint contempnentes eccleſiam Dei impune abire, ſequelam habere & favores inordinatos, ſi enim facilitas venie incentiuum tribuit delinquendi, quid ſperandum eſt, cum non modo venia delinquenti datur, ſed oportunitas & audacia delinquendi ſupra modum ſcandeſcet & gloriabitur ipſe dominus *Eugenius*, nec amplius ſperandum eſſet de ipſius reſipiſcencia, cum viderit eccleſiam contempnendo habere favores & ſequelam. Jam ſaluberrimum decretum conſtancienſe *frequens* quidem eſt in Dei eccleſia ita neceſſarium ſicut ocu-

lus in capite, exulabit, ejus nomine effectus fruſtrabitur, ex quo ipſius depoſicio ita ſalubris, nec quo ad poteſtatem conciliorum, nec quo ad formam celebrandi concilia obſeruaretur. Aduertite queſo ad illud *Gregorij* ad Juſtinum Imperatorem. inquientis: quod ſicut humilitatis & penitentibus locum venie denegare non debemus, ſic in contumacia perſiſtentibus ſeueros nos eſſe conuenit, hec ille. Nam canes latrant pro Dominis ſuis, ut inquit *Jheronimus*, quanto nos forcius omnes latrare debemus pro Chriſto & ejus ſponſa pulcherrima, eccleſia ſcilicet uniuerſali, quam ita Chriſtus dilexit, ut corpus induerit ſeruile & deſcenderit de altis celorum ad yma terre pro hominum ſalute & ipſorum inſtructione. Cauete inſuper queſo contrarium facientes, ne in die juſti examinis vobis improperetur, quod in *Ezechiele* propheta deſcribitur; cur non aſcendiſtis ex aduerſo, neque appoſuiſtis eos murum pro domo Jſrael ut ſtaretis in prelio in die domini, ex adverſo quippe aſcendere eſt, ut inquit *Gregorius XLIII. di. ſi recordor.* pro defenſione gregis domini voce libera precantibus contrarie, & in die domini in prelio ſtare eſt, pravis decertantibus & juſtitie amore reſiſtere. Nam ut inquit canon: Error, cui non reſiſtitur, approbatur, & veritas, cum minime defenſatur, opprimitur, negligere quippe cum poſſis turbare peruerſos, nichil aliud eſt quam fouere, *LXXXIII. di. Error.* Conſiderare enim oportet, quod belliſſime *Auguſtinus* inquit, Nemo quippe in eccleſia amplius nocet,

quam

quam qui peruerſe agens, nomen vel ordinem ſanctitatis & ſacerdotis habet, delinquentem namque hunc redarguere nullus preſumit, & in exemplum culpa vehementer extenditur, quaſi pro reuerentia ordinis peccator veneratur, Epiſcopus itaque qui talium crimina non corrigit, magis dicendus eſt canis impudicus, quam Epiſcopus, ut leguntur eadem *di. in c. nemo quippe.* Neque illuſtriſſimi principes & Reverendiſſimi patres Juramentum, ſi quod per dignitates veſtras ipſi domino *Eugenio* preſtitum eſt, aut in aſſumptione veſtra aut poſtmodum, huic ſancte ſinodo preſtolacione quoquo modo abjurare credendum eſt, nam tale juramentum non ut perſone priuate, ſed ut publice & in dignitate apoſtolica conſiſtenti preſtitum eſt, quam ob rem eo a dignitate illa depoſito vel ſuſpenſo juramentum preſtitum ad illi obſequendum vos minime aſtringet, quin ſuſpenſo vel ſequeſtrato dignitatis exercicio ſuſpenditur & ſequeſtratur juramenti execucio, ut clare videtur probare *in c. venerabilem in fi. de electione &c.* ubi clare habetur, quod domino excommunicato abſoluuntur vaſalli ipſa excommunicatione durante a fidelitatis & ſeruiciorum preſtatione, forcius hoc dicendum, quia formaliter qui ſuſpenditur a ſua dignitate, & preſertim cum adminiſtracio dignitatis ad alium eo tempore deuoluitur, quemadmodum in noſtro caſu papalis poteſtas ad ſanctam ſynodum deuoluta eſſe dinoſcitur; Nam tunc actus & execucio juramenti deuoluitur ad ſanctam ſinodum, cum ſit quid acceſſorium ad adminiſtracio-

nem & execucionem dignitatis ut in ſimili aperte probatur ex dicto *Auguſtino ſuper 1am epiſt. ad hebreos* translato ſacerdocio, neceſſe eſt, ut legis translacio fiat &c. Hinc eciam dicimus quod juramentum reale, quale dinoſcitur eſſe, veſtrum eſt perpetuum ex parte cui præſtatur, qui ſcilicet tranſit de ipſo in ſucceſſorem in illa dignitate ac ſi illi ſucceſſori ſpecialiter juraſſet, ut aperte legitur *in c. veritat. de jure juran.* unde illius juramenti occaſione non ipſi domino *Eugenio* a dignitate papali ſuſpenſo, ſed ſacro ſancto concilio Baſilienſi, in quod poteſtas papalis devoluta eſt, obedire tenemur. Ex contrario enim ſequeretur abſurdum quod pape heretico uel eccleſiam uniuerſalem confundere volenti tenerentur epiſcopi racione juramenti obedire, & quod non obedientes *Johann. XXIII.* tempore ſue capture in cenſuram vel pocius ejus depoſicionem incurriſſent perjurium, & idem de hijs, qui jurarunt *Benedicto* aut *Gregorio*, quod nunc cenſendum eſt racionibus predictis, nec juramentum fuit ad inuentum, ut eſſet iniquitatis vinculum, ut *in c. quanto de jure juran.* quinymo intelligitur preſtitum ſub tacita condicione, ſcilicet ſi res in eodem ſtatu permanſerit, quo erat tempore juramenti, ut *in c. ecce Xe. de jure jur.* Et *eſt glo. in c. nos ſanctor*, quod eciam quo ad execucionem contractus propter exercitacionem ſupereminentem ſuſpenditur juramentum. Preterea juramentum ſimpliciter alicui preſtitum non extenditur ad cauſam futuram veriſimiliter non cogitatam tempore juramenti ut legitur & videtur

detur *in c. cum inter p. remun. de jure jur.* Dominus autem *Eugenius* ſuſpenſus eſſe dinoſcitur propter ejus contumaciam nimiam in non comparendo ad citationem eccleſie & non reuocando ſuam pretenſam diſſolucionem concilij juxta formam decreti concilij ſacri Baſilienſis, que omnia innouata commiſſa & perpetrata per ipſum dominum *Eugenium* poſt juramenta a veſtris ampliſſimis dignitatibus eidem domino *Eugenio* preſtita fuere. Item eciam ſuſpenſione ceſſante non eſt pape obediendum, cum aliqua in ſe mala precepit, uel cum ex ejus mandato veriſimili timetur futurum ſcandalum, ut nominatus dicit *Inno. in c. inquiſicioni de ſentencia &c.* & in c. ſi quando de Ro. Pont. & alibi nominatus dicit Idem Inno. Quod non eſt papa ſuſtinendus ſi ſine magna & racionabili cauſa & alijs nota vult venire contra univerſalem ſtatum eccleſie, nec quemquam moueat, quod papa ſuſpendi non debeat, cum & univerſalis ſinodus conſtancienſis in decreto ſuo in nonnullis caſibus ipſum eciam papam ſuſpendit. Et quemadmodum poteſt pape ſubtrahi obediencia, & in totum deponi per concilia univerſalia ut ſupra prelibatum eſt, ita & forcius ſuſpendi, quinymo non modo ſuſpendi, ſed eciam excommunicari poteſt papa per univerſalem eccleſiam per illa verba & auctoritate Chriſti, ut ſiquis eccleſiam corrigentem, & corripientem non audierit, habendum precipit tanquam ethnicum & publicanum. Nam per illa verba jubet Dominus, excommunicationem ferri contra contempnentem eccleſiam, ut nominatus

dicit textus *in c. Nondum XXIIII. q. III.* que auctoritas eciam locum habet contra papam, ut prelibatum est. 2do. Sancta sinodus eadem Basiliensis postulat; & requirit, ut velitis dare omnem operam, & omne studium, ut nemo de prouincijs, diocesibus atque dominijs vestris proficiscatur ad illud pretensum concilium Ferrariense quod pocius conciliabulum & scismaticorum conuenticulum appellandum est, ut in decreto sacri Basiliensis concilij VIII. sessione edito continetur. Nam sicut unica est ecclesia catholica Christo prius sponso dicente: una est columba mea, & fidei articulo hoc profitente, ut habetur *in c. factus & in c. nouacianus* editis a *Gregorio VII. q. 1. & in c. loquitur. & in c. scisma. XXIIII. q. I.* Esse non potest nisi unitum generale concilium ipsam sanctam ecclesiam catholicam representans quod ut ex predictis colligitur hoc tempore congregatum est in urbe Basiliensi nacionis Germanice. Et quemadmodum non possunt esse duo apostolica sine lesione illius articuli fidei, & unam sanctam ecclesiam. ut nō *glo. in c. non autem VII. q. I.* Ita nec duo concilia universalia absque ejusdem articuli fidei lesione, cum representans debeat correspondere representato. Et prochdolor ipse dominus *Eugenius*, qui scisma semper sacro Concilio improperat, in scisma nephandissimum incurrit id conciliabulum erigendo, nec possent serenitates vestre nec quicunque alii sine generali delicto in utroque loco Basiliensi simul & Ferrariensi reputare, vel credere concilium generale fore, quia unitas ecclesie non capit

diui-

diuisionem, nec in hoc eciam simplicitas uel ignorancia excusat, ut est *text. cum glo. in c. scisma XXIIII. q. I.* 3°. hortatur plurimum ac requirit, ut vos maxime patres Reuerendissimi & illustres omnes, qui estis de principalioribus ecclesie universalis columpnis & Christi legati, velitis non deesse ecclesie Dei in tanta necessitate, sed dignemini principaliter ad illam sanctam Basiliensem synodum accedere & una cum alijs patribus necessitatibus ecclesie occurrere, & si impedimento justo detinemini, placet ad juris antiqui & decretorum sacri Concilij Basiliensis disposicionem & censuram nuncios solempnes vestro nomine ad illam destinare, qui in cunctis vices vestras laudabiliter exequantur; Et ad idem rogat & obtestatur eciam hos Principes illustrissimos seculares auisando serenitates vestras, quod omnes Christianitatis principes in illa Basiliensi synodo oratores habent, illam duntaxat universalem synodum recognoscunt ibidem cum alijs patribus in vinea domini desudant,, 4to plurimum exhortatur vestras dignitates amplissimas eadem sancta synodus, ut velitis interponere vices vestras, ingenia, vires & potenciam, ut itinera ad illam sanctam Basiliensem synodum accedendi sint liberrima ac tutissima, & tam illos clarissimos ciues Basilienses, quam omnes communitates finitimas, honorem, fauores optimos illi sancte syndo ardenter impendant, quemadmodum hactenus Deo fauente verbis & operibus exhibuerunt, & hec de secunda parte principali.

Tercio cum paternitates ac ſerenitates veſtre Reuerendiſſime in hunc locum francfordenſem pro futuri Romani Regis electione conuenerint, obſecrat plurimum & hortatur illa ſancta ſynodus feruorem vobis in hac re vehementer laborantibus ingerere, cupiens, ut in talem ad tantum faſtigium promouendi unanimi voto, uno ſpiritu & laudabili concordia vota & deſideria veſtra velitis dirigere, per quem & Imperio ac juribus ſuis pene collapſis ſit bene conſultum, & eccleſia uniuerſalis non careat catholico advocato, protectore, ac defenſore, Non enim ſanctam ſynodum latet, quantum per Catholicos Imperatores profecerit & creuerit eccleſia ſancta Dei. Nam ut atteſtatur *Yſidorus*, canones Generalium conciliorum a temporibus *conſtantini* ceperunt, in precedentibus namque temporibus perſecucione feruente docendarum plebium minime dabatur facultas, chriſtianitas in diuerſas hereſes ſciſſa eſt, quia non erat Epiſcopis licencia conueniendi in unum, niſi tempore ſupradicti Imperatoris, hic enim *conſtantinus* facultatem Chriſtianis dedit, libere congregari, ſub hoc eciam ſancti patres in Concilio Niceno de omni orbe terrarum conuenientes juxta fidem Ewangelicam & Apoſtolicam poſt apoſtolos ſimbolum tradiderunt, in qua ſynodo arriane fidei condempnata eſt blaſphemia,, 2da. univerſalis ſynodus ſub *Theodoſio* ſeniore in Conſtantinopoli congregata eſt, extitit, in qua *Macedo* hereticus & ſequaces condempnati fuerunt,, 3a. ſinodus Epheſina ſub minori *Theodoſio* Auguſto edita Neſtorium anathe-

anathematizauit„ 4ta ſynodus Calciodonenſis ſub *Marciano* principe habita eſt, in qua Eutychetis hereſim cum reliquis hereticis una Patrum ſentencia dampnauit. Iſte enim 4tuor ſancte ſinodi multas hereſes profugarunt, & totam eccleſiam catholicam illuſtrarunt, & ſicut IIIIor. Ewangelij libros ita hec IIIIor. concilia eccleſia Catholica veneratur & amplectitur; quia in his velut in quadrato lapide ſancta fidei ſtructura conſurgit, & cujuslibet vite atque actionis norma conſiſtit, ut legitur *in C. Canones & in c. ſicut XV. di.* Ipſi principes Catholici dederunt facultatem liberam catholicis collegijs bona relinquendi, per principes catholicos eccleſia Romana decorata & dotata extitit, & plures, alie pene infinite, ad ipſum denique Imperatorem pro temporalibus habet refugium, ſicut Imperator ad Eccleſiam pro rebus ſpiritualibus, ut *in c. cum ad verum &c. Duo ſunt XCVI. di.* Et dum apud Catholicos principes Romanum viguit Imperium, hereſes jugiter ab eccleſia Dei exularunt.

Quarto & ultimo illa ſancta ſynodus ſe promptiſſime exhibet, ad omnia, que huic ſancte electioni accommoda & oportuna eſſe poterunt, & eciam poſt electionem usque ad aſſumptionem diadematis Imperialis. Omni igitur cum fiducia tam pro hijs ſanctiſſimis negocijs, quam pro veſtris ampliſſimis dignitatibus ac perſonis placeat illa ſancta ſynodus uti ad omnia commoda & placita, profecto horum contemplacioni nulli rei illa ſancta ſynodus quan-

tumcunque grauiſſime, quantum cum Dei honore poterit, cedet, ſed veſtre manſuetudinis, nobilitatis, dignitatis, atque fidelitatis erit, illam ſanctam ſynodum venerari, honorare, & amplecti, prout decet tantos Reuerendiſſimos patres & catholicos principes. Sperat enim illa ſancta ſinodus in domino, quod ſine fine verificabitur illud *Hilarij* dictum in *libro de Trinitate* inquientis: Quod hoc proprium eſt ecclesie, cum perſequitur, floret, dum opprimitur, creſcit, dum contempnitur, proficit, dum arguitur, intelligit, tunc ſtat, cum ſuperari videtur, hec ille. Et tanto forcius hec Dei Eccleſia proſperabit, quanto veſtro inclito preſidio utetur, pro quo quidem preſidio veſtro ipſi uniuerſali Eccleſie impendendo non modo in hoc ſeculo gloriam conſequemur, ſed eciam maximam mercedem in futuro, quod Chriſtus intuitu ſue dilectiſſime ſponſe concedere dignetur, Amen.

XIII.

SYNODVS BASILIENSIS VNIVERSITATI ERFORDIENSI SCRIBIT, NE QVEMQVAM SVORVM AD CONVENTVM FERRARIENSEM ABLEGET.

Sacroſancta Generalis ſynodus Baſilienſis in Spiritu ſancto legitime congregata Univerſalem Eccleſiam repreſentans Dilectis Eccleſie filijs Rectori, Doctoribus, Magiſtris, ceterisque ſuppoſitis

ſitis Univerſitatis Erfordenſis ſalutem & omnipotentis Dei benedictionem. Deſideramus plurimum univerſos chriſtianos ſed precipue Viros litteratos, qui ſuper plebem Dominicam tanquam ſydera ſplendentia relucere debent, earum rerum habere notitiam certiorem, que pro ipſius Eccleſie ſanandis languoribus & publica ſalute Cleri ac populi Chriſtiani in hac ſancta ſynodo peraguntur. Publicata ſunt quidem duo Decreta ſaluberrima ſuper ordinata & juſta collatione beneficiorum deinceps exercenda, absque ulteriori conceſſione gratiarum exſpectativarum, ex quibus animarum pericula & alia diſcrimina provenire ſolita, atque etiam ſuper cauſis coram ſuis judicibus tractandis, per que decreta ſaluti animarum paci & tranquillitati cunctorum Deo aſpirante providebitur, ceſſabuntque innumere vexationes Regnorum & Provinciarum ac perſonarum & inordinationes plurime que per abuſus varios hactenus viguerunt ſicuti plenius intelligetis ex inſpectione decretorum ipſorum, quorum tenorem veſtris devotionibus transmittimus, ceterum hec ſancta ſynodus perſpexit cum dolore quanta adverſus ſalutem Univerſe Eccleſie Dominus *Eugenius* Papa IIII. jugiter agere perſeverat, qui jam pluribus annis reformationi ipſius eccleſie quam totus orbis diu deſideravit & pro qua obtinenda jam tria generalia Concilia Conſtantienſe, Senenſe & hoc preſens Baſilienſe congregata fuerunt, varijs modis reſiſtere compertus eſt, abuſus & difformitates confovendo in prejudicium Eccleſiarum & totius ſtatus

Eccle-

Ecclesiastici atque insuper dissolutionem hujus Concilij bina vice attemptare conatus est in grave scandalum totius populi Christiani, ut voluntatem suam liberius implere valeret quam voluntatem Dei, cujus ordinationi submittere debuerat sed & insuper graviora gravioribus addens illud pretensum Concilium in *Feraria* erigere conatur durante presenti Concilio Basiliensi, cui universi Principes christianitatis adheserunt & incorporati sunt & quod ipsemet Dominus Eugenius approbavit introducens eo modo scisma pernitiosissimum & quantum in se est duo concilia universalem Ecclesiam representantia introducens, cum una sit sancta Ecclesia Katholica non esse possit nisi unum universale Concilium sicuti ante quadriennium etiam ante ipsius Domini Eugenij adhesionem hec sancta synodus solemni decreto decretavit expresse decernens, si quod aliud concilium durante isto erigi contingeret, non illud fore Concilium sed scismaticorum conventiculum. Induxit vero Dominus Eugenius hoc pacto scissuram inter Christianos gravissimam ut qui illi pretenso Concilio alij huic sancte synodo adhereant, unde plurima prejudicia fidei orthodoxe & religioni christiane sequi possent nisi provideretur in adversum, & preterita estate hujus divisionis ac scissure jam ipse posuit initia, dum postquam galeas & alia necessaria pro conductione Grecorum paraveramus & miseramus, ipse alias Galeas in Greciam misit divisionem ecclesie latine in oculis Grecorum ipsorum aperiens in magnum impedimentum unionis prosequende, cui

tantis

tantis laboribus & sumptibus hec sancta synodus hucusque incubuit, ad quam etiam pertinet nominatio loci pro Concilio cum Grecis celebrando atque portus ad quem venire debuerint ex conventione cum ipsis habita decreto desuper per nos cum eis solemniter edito & per ipsum Dominum Eugenium expresse approbato, sed & que per eum atque suos in illa re gesta sunt, plenius vestre devotiones intelligent, cum oratores nostri nuper de Grecia suam relationem peregerint, que ut arbitramur & satis informati sumus, multa sinistra ex adverso perpetrata continuabit; nec adeo graviter Christianitatem universam turbare formidavit prefatus Dominus Eugenius, ut obedientiam huic sacro Concilio debitam subterfugiens alterum Concilium in eo loco Italie, qui sibi magis placuerit erigere atque hoc modo reformationem evitare, correctionem effugere & libitum sue voluntatis in omnibus adimplere possit. que ulterius dissimulare non valens hec sancta synodus neque differre quo minus publice saluti Ecclesie & Christianorum, pro qua congregata extitit, in nomine Christi provisionem apponat salutarem ipsumque Dominum Eugenium inducere laboret ad id agendum quod pro salute anime sue & ceterorum tenetur efficere & quanquam adversus rigidius procedere licuisset attentis pluribus dilationibus que sibi sub spe emendationis & correctionis indulte sunt & illis consideratis que interim ipse peregit, tamen sancta synodus eadem pro sua mansuetudine tantum ad suspensionem ejus ab administratione Papali

li quam ei jam poſt lapſum termini ſibi aſſignati incurrerat, ad preſens procedere duxerit, ne per Pontificiam adminiſtrationem ipſius graviora ſemper ſcandala inducere poſſit & ut per eam ad ſemitam ſalutiferam deducatur & univerſali bono Eccleſie Dei non tantum pro hoc tempore ſed & pro diebus futuris conſulatur. Mutabimus autem cum preſentibus veſtris devotionibus formam decreti una cum alijs ſuper ipſa ſuſpenſione editi, ubi ſeriem rerum geſtarum & in juſtitiam hujus ſancte ſynodi atque gravitatem contumacie ipſius Domini Eugenij lucidius poteritis intueri. Adjuvent itaque caritates devotiſſime in ſuis neceſſitatibus eccleſiam ſanctam Dei & ſicut publica utilitas expoſcit, diligere ac fidelem operam impendere curetis, ut decreta ſalubria pro ſalute cunctorum in hac ſancta ſynodo edita in debitam executionem deducantur nec prefato Domino Eugenio durante hac ſuſpenſione aliqua preſtetur obedientia, ut ſic impellatur ad reddendum ſalutiferam pacem & tranquillitatem univerſo Clero & populo Chriſtiano, ſuper addita quoque decreta & juſtitiam hujus ſancte ſynodi omnibus de quibus expedierit & vobis viſum fuerit communicare, intimare & publicare ſtudioſe curetis, ut in publicam cunctorum deducantur notitiam atque inſuper aliquos ex vobis Doctores, Magiſtros & Viros litteratos veſtre univerſitatis ad hoc ſacrum Concilium dirigere non obmittatis & matrem omnium univerſalem Eccleſiam hic legitime congregatam filialibus obſequijs & auxilijs in hoc tempore neceſſitatis fovere

vere non desinant sed ei paratissime succurrant, nec aliquos viros universitatis ad prefatum Ferrariense conventiculum quovis modo accedere permittatis, ne ipsius Ecclesie authoritas & fidei Catholice integritas ex erectione dicti Ferrariensis Concilij confusionem aliquam diebus nostris patiatur, sed post agitationes & temptationes varias in optimum statum resurgere valeat universa Christiana religio ad Gloriam Altissimi creatoris cunctorum qui vestras devotiones in omnibus dirigere & feliciter conservare dignetur. Datum *Basileæ* VIII. Jdus februarij Anno a Nativitate Domini MCCCCXXXVIII.

XIV.

PROPOSITIO FACTA PRINCIPIBVS S. R. I. ELECTORIBVS PER ARCHIEPISCOPVM PANORMITANVM &c. EX PARTE CONCILII BASILEENSIS MISSOS.

Reuerendissimis in Christo patribus & dominis dominis Archiepiscopis & excellentibus Principibus sacri Romani Imperij Electoribus dominis suis prestantissimis.

Reuerendissimi in Christo patres ac Illustres principes & domini domini nostri prestantissimi! proficiscuntur ad vestras Reuerend. & illustres Dominaciones Reuerendissimi in Christo patres & domini *d. L.* Patriarcha Aquilegensis *N.* Archiepi-

episco-

episcopus Panormitanus, & *franciscus* Episcopus Barmiensis Ambassiatores presentis sacre generalis sinodi Basiliensis per eandem sinodum ad vestras Excellencias deputati eas informaturi de omnibus statum & auctoritatem universalis ecclesie ac exaltacionem fidei concernentibus. Et quoniam ipsa sacra synodus hijs superioribus annis tam pro procuranda pace uniuersis Christicolis, extirpandis heresibus, quam eciam reductionem Grecorum ad unitatem ecclesie, quam quam defecerint, quod non speravimus, diversa gravissima & ineuitabilia debita contraxit, in quibus nos cum ipso sacro concilio veluti ipsius membri potissimum pro bono universalis ecclesie debitores nos reddidimus; Commisimus ea propter dominis patriarche & Episcopo nonnulla vestris Reuerend. patribus & dominis exponenda; Quare hortamur easdem vestras Reuerend. paternitates & excellentissimas dominaciones, atque supplicamus eisdem obnoxius, ut prefatis patriarche & Episcopo in hijs, que hac in re per eos vestris excellencijs nostri parte referre contigerit, velitis veluti nobis junctim, si constitueremur, adhibere credentia plenam fidem; Et ut Deo & ecclesie obsequendo fidem promissam, quantum ad nos pertinebit, creditoribus cunctis seruare possimus, vestra liberalissima fauores & obsequia impertiri & consensum benignum, prout vos requiri continget adhibere, ut sic ecclesia uniuersalis vestrarum paternitatum & nobilitatum digna merita & liberalitatis obsequia magnifica in eas a felicis memorie suis

prede-

predeceſſoribus laudabiliter propagata altis in domino laudum preconijs attollere, & ſi quando oportunitas ſe obtulerit, congruis retribucionibus recompenſare memoriter aſtringatur, Datum *Baſilee* ſub ſigillo inclite Nacionis Germanice V. Menſis Marcij Anno &c. XXXVIII.

Veſtrarum paternitatum & excellenciarum deuoti oratores prelati, doctores & ceteri in ſancta Baſilienſi ſynodo inclitam nacionem Germanicam facientes & repreſentantes.

XV.

NATIONIS GERMANICÆ IN CONCILIO EXISTENTIS LITTERÆ AD COLLECTORES ET CVSTODES PECVNIÆ IN CONSTANTIENSI, CVRIENSI, BASILIENSI ET LAVSANENSI CIVITATIBVS ET DIOECESIBVS COLLECTÆ, EAM VT PERSONIS A CONCILIO NOMINATIS TRADANT.

LITERA APERTA.

Preſidens Prelati & Doctores alijque inclitam Nacionem Germanie in ſacro Generali Baſilienſi Concilio facientes & repreſentantes omnibus & ſingulis Executoribus & ſubexecutoribus Indulgenciarum Chriſti fidelibus dudum pro Grecorum reductione manus adjutrices porrigentibus ab eodem ſacro concilio conceſſarum capſarumque ſiue

 trun-

truncorum propterea positorum, clauigeris nec non depositarijs pecuniarum, que ex ejsdem indulgencijs pia largicione fidelium prouenerunt & collecte habentur In constanciensi & curiensi ciuitatibus, Illarumque & Basiliensis ac Lausauensis diocesium saltem in nacione prefata constitutis opidis, Castris, Terris, villis & locis communiter vel diuisim deputatis & ipsorum cuilibet salutem in domino sempiternam. Quia prefatum sacrum concilium tam pro eorum de reductione Grecorum & orientalis ecclesie, quam varijs alijs causis fidem & exaltacionem universalis ecclesie communemque universorum fidelium salutem & utilitatem concernentibus jam centum milia ducatorum & amplius ascendencia debita a diuersis creditoribus mutuo recepta contraxit, quibus una cum ipso sacro concilio, cum quo nos veluti ipsius potissimum membrum debitores existimus, satisfacere fide per nos pollicita perurgemur, hinc est, quod ex parte dicte nacionis nos omnes & singuli unanimiter sinceris affectibus, quantum valemus & possumus, vos & vestrum singulos presentibus requirimus & hortamur in domino, quatenus vos & singuli vestrum omnem ex hujusmodi indulgencijs apud vos ubicumque collectionem & sub vestris, custodia & clausuris conseruatum hujusmodi pecuniam dilectis ecclesie filijs & earumdem pecuniarum collectoribus & sublevatoribus per ipsum sacrum concilium in presenciarum deputatis & destinatis presens ostensoribus velitis prout corde gerimus in presenti nostro & ipsius ecclesie necessitatis arti-

culo

culo realiter tradere & in numerata pecunia indilate presentare & assignare, significaturi, quantum vos & quiuis vestrum illis curauerit tradere & assignare, In qua re debitam Deo & ecclesie & ipsi sacro concilio obedienciam exhibebitis & nobis gratissimam complacenciam loco & tempore, si umquam oportunitas se obtulerit, recognoscendam ostendetis. Datum *Basilee* &c.

XVI.

SEQVITVR RESPONSIO PER ORATORES REGIS, ROMANORVM ALBERTI ET PRINCIPVM ELECTORVM IMPERII DATA NVRENBERGE AMBASIATORIBVS SACRI CONCILII BASILIENSIS IN FESTO SANCTE MARGARETE 1438. SVPER HIIS QVE PROPOSITA FVERVNT EX PARTE EIVSDEM CONCILII CORAM REGE ROMANORVM PREDICTO.

Ad ea Reuerendissimi Patres que ex parte sacri Basiliensis Concilij a Serenissimo Domino nostro Romanorum Rege & illustrissimis sacri Romani Imperij Electoribus in presenciarum expetuntur, prout in cedula per eosdem Reuerendissimos patres vestris paternitatibus oblata plenius continetur. Ex parte prefatorum serenissimi principis & illustrissimorum sacri Romani Imperij electorum respondemus: Qui quia inter prefatum sacrum concilium & sanctissimum Dominum nostrum pa-

pam *Eugenium* graues ſunt diſcordie ſuſcitate, propter quas ipſe Dominus noſter eciam pecunias, que inter alia petuntur, certis penalibus litteris duxit arreſtandas, aliaque mandata fulminaverit, que multum adverſantur, petuntur peticionibus veſtris ex parte ſacri Baſilienſis concilij oblatis inter hec aduerſa fluctuantes ad certam proteſtacionem confugierunt, cujus effectus eisdem ſacro concilio non eſt incognitus. Ac deinde inter ſacrum concilium ac ſanctiſſimum Dominum noſtrum viribus hujusmodi proteſtacionis inherentes atque tractatum pacis & concordie diligenti ſtudio inchoantes, laborantesque per media ſuorum oratorum ab eodem ſanctiſſimo domino noſtro ſuper non nullis medijs pacis & concordie benignum obtinuerunt reſponſum ipſis ante per ſacrum concilium pollicitum & nunc iterum dominis noſtris electoribus in quadam litera credenciali promiſſum. Sic itaque tractatu premiſſo pendente, cum ex forma proteſtationis, tum ex ſerie agendorum expedit per prefatos dominos noſtros Regem Romanum ac ſacri Imperij electores ab omni partialitatis & ſuſpicionis ſpecie penitus abſtineri. Quique tractatum pacis & concordie diligentiſſime ceptum ſollicite proſequi intendunt, ob id dietam conuencionis ſue ſaluberrime indicere, illamque eidem ſacro Concilio ac ſanctiſſimo domino noſtro denunciare, quatenus ad hanc ſuos cum pleno transmittant mandato legatos atque nuncios, ubi parati ſunt, velut ad Catholicos & orthodoxos ac fideles ſancte matris eccleſie ſancteque ſedis apoſtolice prin-

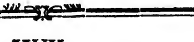
principes pertinent, omnia ſalubria media aperire ac interſerere, per que hujus diſcordie materia poterit amputari ſciſſura in eccleſia Dei preveniri ac ſciſma, unio conſeruari, atque ſe per omnia gerere, ab omnibus abſtinendo, que ipſos circa ſacrum concilium vel ſanctiſſimum dominum noſtrum quomodolibet poſſint reddere parciales vel ſuſpectos; ut fiducialius tanquam mediatores poſſint interuenire in omnibus honorem concilij & ſancte uniuerſalis Eccleſie ac ſedis Apoſtolice pro viribus ſuis augere & defenſare, obſecrantes ex parte prædicta: Quatenus Reſponſum ſacri Concilij ſuper requiſicione prefati domini noſtri Regis & electorum dudum policitum, & per vos preclariſſimos oratores ſacri concilij in vim credencie veſtre reſervandam aperire velitis; Quatenus tractatum jam ceptum ad honorem & laudem omnipotentis Dei & eccleſie ſue ſponſe ſpecioſiſſime ſancteque ſedis Apoſtolice feliciter conſequi valeant & ſaluberrime terminare.

Verum Reverendiſſimi Patres, quia videtis multos, quos preſens veſtrarum peticionum tangit negocium, fore abſentes, cumque res, que in preſenciarum geritur, & ſpectatur, ne dum unius ſit, regni, unius metropolis, unius dioeceſis, unius principis, nec alicujus rei particularis, ſed totius Chriſtiane Religionis, quam his diebus ſciſmatis diffidio turbari, nimium foret periculoſum, urgentque non modicum in Chriſtiane Religionis detrimentum, multarum animarum periculum, eccleſiaſtice libertatis exterminium, Romani

Imperij per impendendum reipublice execrabile dissidium & multorum homicidiorum occasionem. Nos tanquam oratores serenissimi Principis atque domini Romanorum Regis ac illustrissimorum sacri Imperij Principum electorum, ad quos tota Germania suum dirigit respectum & tanquam amatores pacis & unionis in ecclesia sancta Dei exhortamur & obsecramus vestras Reverendissimas Paternitates eciam per viscera misericordie domini nostri Jesu Christi, quatenus paternitates vestre hanc dietam atque locum convencionis dictorum Romani Regis & principum una cum aliis metropolitanis & archiepiscopis Germanie, quos hec res precipue tangere videtur, propter pacem & unionem in ecclesia universali conservandum grato animo velitis suscipere & amplecti, animosque vestros in pietate & paciencia usque ad hanc dietam sustinere, & ab omni ulteriori processu contra dictum sanctissimum dominum nostrum prorsus & totaliter abstinere ad honorem dictorum serenissimi principis Regis Romanorum aduocati ecclesie Dei electorum & tocius Germanie nacionis. Id est quod sine dubio sacro Basiliensi concilio innumeros augebit fauores, nec diffidimus si & in quantum ipsum sacrum Concilium tantum humanitatis libertatem exhibuerit, quo minus juxta jam petita ejusdem sacri concilij in presenciarum paternitates vestre Reverendissime reperient dictos dominos Romanorum Regem, Electores, ceterosque principes & alios, quos hoc concernit negocium, Deo dante tunc personaliter congregandos

dos adeo racionabiles, equas & ſanctas vias imitaturos & proſecuturos, que ipſi ſacro Concilio merito grate future ſint & accepte.

Reſponſum ſeu replicatum fuit ad precedencia verba Oratorum Regis & Principum electorum per ambaſiatores dicti ſacri' concilij in predicta dicta Nurenbergenſi, cujus reſponſionis ſeu replicacionis tenorem alibi.

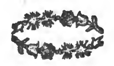
XVII.

ET POSTQVAM PERVENERVNT FERRARIAM AD PAPAM DICTI AMBASSIATORES SVPER PROPOSICIONIBVS SVIS ISTAM RESPONSIONEM HABVERVNT A PAPA, QVE SEQVITVR.

Per ea que nobis prudenter & accurate expoſuiſtis, ſtudium atque diligentiam venerabilium fratrum & dilectorum filiorum ſacri Romani Imperij Electorum ad extinguendum exortas in Dei eccleſia diſſenciones, tandemque ipſius pacem & unitatem reddendam plene intelligimus, plurimumque commendamus. Propter que apoſtolica ſedes preter diuinam mercedem pronior efficitur ad retribucionem condignam. Et quoniam ex hijs, que expoſuiſtis, id videbatur ejs potiſſimum ad pacem conferre, ut in alium locum pro ycumenico concilio conſentire dignaremur. Id a nobis fieri eorum nomine cum inſtantia petiuiſtis. Ad quod

profecto cicius & ſpecialius dediſſemus reſponſum, niſi Cariſſimi filij noſtri Alberti Regis Romanorum illuſtris aliorumque Regum & principum Chriſtianorum oratores indies expectaremus. Quorum Conſilia in hac re hoc preſertim tempore pretermittenda non ſunt. Verum quia nobis & alijs multis videtur, quod hec expectatio majores poſſet difficultates rebus agendis inferre, reſpondendum duximus; Quod quamquam concilium ycumenicum legitime hic ſit inchoatum, & loci hujus mutacio poſſit facile ſanctam Grecorum unionem euertere, & propterea de alio loco non videatur neceſſaria conſideracio; nichilominus ob veſtram & aliorum inſtanciam equum poſſe judicamus, ipſius Regis Romanorum & aliorum Regum & principum de quorum oratoribus ad nos infra paucos dies deſtinandis noticiam habemus, in ea re requirere & poſtulare conſilia. Ut ſic tam ardua res quanto majori tocius eccleſie unitate fit, tanto ſalubrius dirigatur. Quam ob rem hortamur & requirimus prefatos Electores, ut interea apud eundem Regem Romanorum, cui eciam ſuper eadem reſcribimus, in alio ydoneo Germanie loco conuenire velint, ad quem nos legatos noſtros conſtituimus deſtinare, de ſincera noſtra intencione & mente promptiſſima ad conſeruacionem pacis eccleſie, ad felicem conſummacionem unionis Grecorum, nec non de noſtra innocencia & juſticia pleniſſime informati, qui noſtris juſtificationibus auditis poteſtatem habebunt eorum interuentu per omnem honeſtam viam concordiam practicandi,

di, tractandi & amplectandi. Et si aliter dissensio sopiri non possit, & expediens sit ac rebus agendis accomodum de alio tuto & libero loco, quantum in nobis est, eciam agendi, tractandi & concludendi, ut sic cum caritate & pace ad expedicionem unionis Grecorum & aliorum sanctorum operum procedatur„ Ad id vero, quod postulatis, ut ab ulteriori processu contra existentes in *Basilea* abstinere dignaremur, respondemus quod nos adversus eos nunquam aliquid nisi necessitate compulsi fecimus, & licet cottidie sedi apostolice nobis & nostris intollerabilia grauamina per eos inferantur, tamen pro bono pacis libenter condescendimus; si prefati Electores sic prouideant, quod ipsi de Basilea ab inceptis grauaminibus & alijs nouitatibus supersedeant, quod super illos aliter attemptatum fuerit ex nunc coram Deo & hominibus de nostra sinceritate, & quod per nos pax & unitas non deficit, protestamur &c.

XVIII.

EJVSDEM NATIONIS LITTERÆ AD ULRICVM EP. ARAVSIENSEM VT JOHANNI YNARI FAVERE VELIT IN TRANSMITTENDIS PECVNIIS PRO CONCILII NECESSITATIBVS COLLECTIS.

Reverendo in Christo Patri & Domino Domino *Ulrico* Dei & Apostolice sedis gracia Episcopo Arusiensi.

Reuerende pater & presul preclarissime, credimus vestram paternitatem jam diucius multiplicatis relatibus didicisse, quomodo presens sacrum Concilium Ecclesiam universalem militantem representans hijs annis proxime effluxis tam pro procuranda pace fidelibus, quam extirpacione heresum nec non & reductione Grecorum ad unitatem ecclesie innumerabiles labores & solicitudines pertulerit, & hujus rei publice Causa tam pro auctoritate Ecclesie, quam statu & exaltacione ejusdem, nec non utilitate cunctis Christicolis procuranda suos venerabiles Ambasiatores & oratores varios, nunc Cardinales, nunc Archiepiscopos, nunc Episcopos, nunc Abbates & doctores ad diuersas mundi partes, & ad Greciam pro adducendis Grecis repetitis vicibus transmisit, prout sine cessacione sparsim adhuc transmittit continuo, & transmittere perurgetur; pro quorum expensis ipsum sacrum Concilium ne dum grauia, sed grauissima & intollerabilia debita contraxit, quinymmo vestram decet scire paternitatem, non nunquam

quam necessitate & utilitate ecclesie impellentibus patres quosdam hujus sacri concilij pro sui victus necessitate vix sufficientes habitas facultates ad hujusmodi opera & expensas in Dei nomine impendisse, alios vero argentea sua pro status decencia habita vendidisse seu impignorasse, alios quidem sub grauissimis penis, & ecclesiasticis formidabilibus censuris pro multis milibus florenorum &c. non absque usurarum voragine mutuo receptorum se obligasse, & pro illis resarciendis dietim impeti; In quibus omnibus nos cum ipso sacro concilio veluti ipsius potissimum membris bonorum omnium fieri participes prestolantes debitores nos reddidimus, & quoniam non perstringimus debitoribus aliunde, quam de Thesauro universalis ecclesie jam ex indulgencijs per ipsam ecclesiam fidelibus contribuentibus concessis hinc inde recondito & collecto satisfieri posse. Quamobrem necessitate jam ineuitabili nos impellente mittimus in presenciarum ad inclitum Regnum Dacie & vestram Reuerendam paternitatem venerabilem, & circumspectum virum Dominum *Joannem ynari* perpetuum ecclesie Arusiensis de præmissis omnibus plenius informatum premissa & alia e. p. nostri parte referanda cui placeat in hijs, que vestra paternitas nostri parte referet veluti nobis credencie adhibere plenam fidem. Ut igitur Deo & ecclesie obsequendo fidem debitoribus cunctis premissam quemadmodum ad nos pertinebit, seruare possimus supplicamus e. v. p. unanimiter sinceris affectibus, quibus valemus & possumus in domino depre-

precantes, quatenus prefato propofito veftra fideliffima fauores, iuuamina & prefidia impendatis neque impedire velitis ut fupradicte pecunie in veftris ciuitate & diocefi quoque aduentu Grecorum collecte, qui eciam jam portum Latinum appropinquarunt ad ipfum facrum concilium nosque pariter quantocius transmitti poffint & valeant, ficque velit e. p. fe in premiffis habere, & agere, quod ecclefia tota veftre paternitatis deuocionem, & digna merita obfequiaque magnifica altis in domino laudum preconijs extollere, & fi quando oportunitas fe obtulerit congruis retribucionibus compenfare teneatur, nosque ad queuis veftre paternitati grata, fedulo affectu prompta deuocione aftringamur, fcriptum *Bafilee* die XII. Marcij A°. Domini MCCCCXXXVIII.

Ejusdem veftre dominationis benivoli prefidens prelati, doctores in fancta Bafilienfi fynodo Nacionem Germanicam reprefentantes.

XIX.

XIX.

EJVSDEM NATIONIS AD ARCHIEPISCOPVM COLON. LITTERÆ VT MANDET SOLVI INTVS NOMINATIS FLORENOS AVRI DE CAMERA QVATVOR MILLE DE PECVNIIS IN EJVSDEM DIOECESI ET PROVINCIA PRO CONCILIO COLLECTIS.

Reuerendiſſimo in Chriſto patri & domino, domino Archiepiſcopo Colonienſi.

Nouerit Reuerendiſſima paternitas veſtra quod nuper honorabiles diſcreti viri *Dego de Albertis* & *Antonius de Janſigliarijs* mercatores florentini *Baſileam* conſtituti pro ſe & nomine ſociorum ſuorum in negocijs Grecorum univerſalem eccleſiam concernentibus & precipue pro conducendis ipſis ad locum futuri ycumenici concilij celebrandi Imperatore Romeorum & Patriarcha conſtantinop. cum eorum comitiua in pecunia numerata ſummam 4^tuor^ milium florenorum auri de camera mutuo realiter conceſſerunt & aſſignarunt, verum Reuerendiſſime pater & domine ipſa Baſilienſis ſynodus contentetur ac velit & mandet per ſuas literas uniuerſis & ſingulis depoſitarijs, theſaurarijs, collectoribus & ſubcollectoribus per eandem ſynodum Baſilienſem & ejus nomine in veſtra prouincia ad recipiendum & exponendum pecunias, que ex indulgencijs prouenientibus hujusmodi dictis mercatoribus ſummam IIII^or^ milium florenorum de Camera hujusmodi integre ſoluant & aſſignent,

nent, ut ipforum mercatorum indempnitati congrue & oportune prouideri valeat, eandem Reuerendiffimam paternitatem veftram exorandam, obfecrandam duximus pariter & exhortandam, quatenus de uniuerfis ex indulgencijs in ejus ciuitate, diocefi feu provincia collectis & colligendis pecunijs, eisdem *Degoni* & *Antonio* aut alijs de focietate eorundem in Colonia conftitutis Summam quatuor milium florenorum predictam foluatis realiter & affignetis, aut per thefaurarios, depofitarios collectores & fubcollectores predictos integre folui & affignari mandetis & procuretis, ad quam folucionem prefatorum florenorum dictis mercatoribus faciendam, ob legalitatem eciam ipforum mercatorum Inclita Nacio fuum expreffum per prefentes exhibet & prebet confenfum pariter & affenfum, fic tamen, quod ab ipfis mercatoribus aut focijs eorum de folutis eis per veftram Reuerendiffimam paternitatem receptis quitancijs nos de folucione cum ejs impenfa fuerit quantocius certificare curetis. Datum *Bafilee* XII. Marcij 1438.

Prelati, Doctores & alij Inclitam Nacionem Germanicam in facro Bafilienfi Concilio reprefentantes.

XX.

XX.

MISSIVA AD CONCILIVM, NE CONTRA EVGENIVM PP. VEL POENIS VEL CENSVRIS PROCEDAT.

Poſt debitam recommendationem Reverendiſſimi reverendique Patres Domini ac amici, nec non venerabiles & egregii nobis ſincere dilecti. Cum ea qua decuit reverentia R. Patres Dños Patriarchã Aquilegienſem Archi Epiſcopũ Panormitanũ & Epiſcopũ warmienſ. V. R. P. oratores & legatos pro parte earundem V. P. perorantes gratanter pridie noveritis nos audiviſſe & quum ſereniſſimo principe Domino *Sigismundo* quondam cæſare Auguſto fatali aſſumpto juxta ſacrarum Conſtitutionum imperialium hoc in loco in unum Collecti electioni romani principis in preſentiarum dietim vacamus, quem domino auſpice confeſtim habere ſperamus, cujus & ſuffragio freti ad dictos veſtram P. oratores & legatos aciem noſtrarum mentium ſuper peroratis prout accomodum fuerit convertemus eos eatenus alloquendo quatenus ipſi veſtræque P. R. & totus mundus noſtrã devotionem noſtrumque zelum quibus eccleſiam proſpicimus univerſalem merito recognoſcunt, ut quoque eo clarius eniteſcant, veſtras R. P. exhortamur etiam in viſceribus Domini noſtri jeſu chriſti obſecrando. quatenus ne chriſtianæ religionis unio in deteriora delabi cernatur. quoſcunque proceſſus atque edicta contra & adverſus ſanctiſſimum Dñum noſtrum Papam *Eugenium* inſtituendos & inſtituenda

da emiſſos vel emiſſa aliquamdiu V. P. dignetur habere in ſuſpenſo contra ſuam ſanctitatem nil attemptando ne ex temporis lapſu ulla contra eundem Dominum noſtrum pena ſeu cenſura currat ſeu feratur. Nam favente divina Clementia habito Romano principe ejusdem nobis communicato preſidio ad quevis media pacis procedemus. que differentiam & adverſitatem inter easdem V. R. P. & dictum Dominũm noſtrum ſubortas abducere queant & amputare non laboribus non expenſis adeo neceſſariis & requiſitis proviribus nobis conceſſis aliquatenus parſuri indubie ſperantes illas vias aperire que cetui veſtro grate futuri ſint & accepte. in quo Deo obſequium non modicum fieri & noſtrum zelum quem ad veſtrarũ Paternitatum amplitudinem pro honore ſancte matris Eccleſie gerimus corroborare arbitramur. reſponſum earundem P. V. cum preſentium Latore nobis quantocius transmitti devocius exorantes ad finem etiam ut Dñus noſter ſanctiſſimus Papa *Eugenius* juxta ſuperius expreſſata ſimilia dignetur ſuſpendere & ſuperſedere eundem ſcriptis noſtris humanioribus dignum duximus requirendum. datum *Franckfordie* XVII die menſis Marcii Anno &c. XXXVIII.

XXI.

XXI.

LITTERÆ ELECTORVM IMPERII AD EVGENIVM E CONVENTV FRANCOFORDIENSI.

Poſt humillimam recommendationem, devotiſſima pedum oſcula beatorum, ſanctiſſime Pater ac Clementiſſime Domine! Cordi nobis, ſemper fuit, quibus remedijs, quibusve vijs differencie materia inter S. V. ex una nec non ſacrum Baſilienſe Concilium partibus ex altera nuper, quod non ſine gravi noſtrarum mencium amaritudine referimus, ſuborta e medio queat amputari; idcirco nobis circa electionem Eccleſie Advocati, Romanorum Regis divina favente clemencia in cæſarem procreandi, in preſenciarum occupatis, hanc ſollicitudinem per maximam eciam recenſuimus, quo offendiculum precindatur totius chriſtianitatis & quo ſeminari poſſit ſemen optate quietis. Ea propter per Egregios viros, preſencium latores, noſtrosque Oratores ad veſtre recurrimus pedes ſanctitatis humiliter ſupplicantes, quatenus ipſis noſtris oratoribus in perorandis noſtri pro parte ad preſens fidem dignetur S. V. impendere creditivam, adeo in re tam gravi veſtre benignitatis brachium extenſuri ut confiſi de veſtra ſolita benignitate unitas in Eccleſia remaneat univerſali, ad laudem Dei & non modicum Apoſtolice ſedis decorem. Dat. Franckfordie die XIX menſis Marcij anno Domini MCCCCXXXVIII.

XXII.

ELECTORVM MISSIVA AD CONCILIVM, QVA PETVNT ORATORIBVS SVIS FIDEM ADHIBERI.

Post debitam recommendationem Reverendiſſimi Reverendique Patres Domini & Amici nec non Venerabiles & egregii nobis ſincere dilecti. Cordi nobis ſemper fuit quibus mediis quibusve viis diſſenſio inter ſacerrimum veſtrarũ. P. B. cetum & chriſti vicarium ſanctiſſimum dominum noſtrum Papam *Eugenium* quod dolenter referimus nuper ſuborta e medio queat amputari. idcirco ſuper electione Advocati Eccleſiæ Regis romanorum in Ceſarem Deo propitio exaltandi nobis occupatis inter noſtras ſollicitudines maxima hæc fuit, quæ offendiculum præcideret totius Chriſtianitatis, & qua ſeminari poſſet ſemen optatæ tranquillitatis, eapropter accedentibus ad V. R. P. in preſentiarum honorabilibus noſtris oratoribus quos cernitis noſtram devocionem noſtramque intentionem quam circa præmiſſorum continentiam gerimus exorantibus fidem quæſumus adhiberi credituram per easdem V. R. P. adeo in re tam gravi manſuetudinis veſtre Brachium extenſuras, ut ſumã V. R. P. prudentiã mundus præconiſare poſſit univerſus. datum *Franckfordie* die decima nona menſis Marcii Anno &c. XXXVIII.

XXIII.

XXIII.

TENOR APPELLACIONIS INTERPOSITE PER PRINCIPES ELECTORES IMPERII A REQVISICIONIBVS FACTIS HINC INDE FRANCFORDIE PER ORATORES CONCILII ET PAPE SVSPENSI TEMPORE PROTESTACIONIS PREDICTE &c.

Nos &c. principes Electores in tui notarij &c. proponimus, quod cum pridem a Reuerendissimis ac Reuerendis patribus & dominis tam sanctissimi nostri Domini pape, quam sacri Basiliensis concilij nuncijs & oratoribus non nulle proposiciones exhortaciones & persuasiones, requisiciones & penarum commemoraciones & in quibusdam articulis comminationes ad nos processerint ad diuersos sibique contrarios tendentes effectus, quibus conjunctim propter ipsorum repugnanciam parere non valemus, cum ipse dominus noster papa vetare videatur, ne ipsi sacro concilio obedienciam vel reuerenciam exhibeamus. Et ex aduerso ipsum sacrum concilium jubeat, ipsum dominum nostrum sanctissimum pro suspenso teneri; separatim autem alteri sine contemptu alterius similibus de causis obtemperare non possumus. Cumque dietim in diocesibus & territorijs nostris non nulla edicta, processus & mandata penalia tam a prefato domino nostro papa, quam a sacro Basiliensi concilio manare noscantur, quibus simile periculum in esse videtur. Nosque de presenti pro electione Romani principis sumus in hoc loco congregati, cui se-

 motis

motis omnibus impedimentis habemus intendere, propter quod in hoc casu discordie inter sanctissimum nostrum papam & sacrum Basiliense concilium nec nobis, neque subditis nostris per viam discussionis finaliter prouidere, nec non inter hec aduersa eligere valeamus. Ideo protestati sumus animos nostros quoad omnia hujusmodi aduersancia, que a die XVIII februarij proxime preteriti ab ipso domino nostro, sacroue concilio emanasse contigerit de presenti suspenso retinere, nosque & subditos nostros in sola ordinaria jurisdictione inconcusse, conseruare, regere, & manutenere. Sed quia veremur, ne ipse Dominus noster papa, sacrumque Basiliense concilium, aut ille, vel illi, in quorum fauorem mandata, edicta & processus hujusmodi emanarunt, requisicionibus suis inherere non desistant,„ ex quibus scandala in diocesibus ac territorijs nostris ac universo Romano Imperio suscitari veremur, & electioni, cui jam habemus incumbere pretextu censurarum, que pretendi possent contra personas eligencium aut electi quomodolibet cauillari. Hijs itaque periculis occurrere ac nostro & subditorum nostrorum ac omnium Imperij Romani fidelium saluti prouidere satagentes ac omnibus & similibus edictis, mandatis, preceptis & processibus & penis ac censurarum & poenarum comminacionibus, quas a die XVIII prelibata emanasse contigerit, tam ab ipso domino nostro, quam a sacro Basiliense concilio ad sacrum futurum ycumenicum concilium in hijs scriptis prouocamus & appellamus conjunctim & diuisim

uiſim pro nobis ac noſtris & quibuslibet noſtrorum ſubditis ac fautoribus & adherentibus noſtris quibuscunque, Apoſtolosque nobis dari petimus &c. 1mo 2do &c. ſubjicientes &c. proteſtamur de intimando, proſequendo &c. requirimus &c. Teſtes &c.

XXIV.

ELL. MISSIVA AD CARDINALES, VT PACEM ET TRANQVILLITATEM CONSERVENT ET MISSIS ORATORIBVS FIDEM ADHIBEANT.

Reverendiſſimi Patres & preſtantiſſimi Domini. poſt debitam recom̃endacionẽ. Applicantibus pridie tam ſanctiſſimi Domini noſtri *Eugenii* Pape quam ſacri Reverendiſſimorum P. cetus in *Baſilea* congregatorum oratoribus. ad nos hoc in loco ſuper electione Romanorum regis in ceſarem Deo auſpice procreandi collectos. ne dum diverſam immo adverſorum ſententiam effectuum ex ipſorum audita oratione noveritis nos accepiſſe ſciſſure gravis in Eccleſia univerſali quod dolenter referimus indicativam quanta ex re tam diſpendioſa amaritudine noſtrarum mentium acies extiterint afflicte ipſe novit qui unionem & charitatem diligit & Eccleſiam univerſalem ſponſam ſibi preclariſſimam copulavit. unde optantes pacem in Eccleſia Dei ad veſtras per preſentium noſtrorũ oratorũ organa dignum duximus recurrere reverendiſſimas

paternitates ſub fide & ſpe indubitata veſtrarum P. R. ſummam prudentiam ad ſemen pacis & tranquillitatis in Eccleſia Dei fore inclinatam fervoremque gerere votivum devocius obſecrandum quatenus noſtris oratoribus antedictis in perorandis fidem dignetur ſacer cetus veſter adhibere creditivam, una cum dictis noſtris Ambaſſiatoribus & prout viſum fuerit expedire, veſtras preces operas parteſque interpoſituras quod Eccleſia Dei in pace conſervetur, & tranquilla requieſcat quiete. in quo ultra mercedem, quam ab eo meremini qui ipſa charitas eſt, nobis exhibebitis complacentiam omni zelo omnique devotione apud ſacro ſanctam ſedem apoſtolicam & v. Revmas P. ſedulo recompenſandam &c.

Sacroſancto Remorũ Patrum atque Dñorũ Dñorum ſancte ſedis Apoſtolice Cardinalium Collegio Dñis noſtris preſtantiſſimis &c.

XXV.

ELECTORVM MISSIVA AD REGEM ANGLIÆ, VT PRO RESTITVENDA PACE ECCLESIÆ COLLABORET.

Sereniſſime & invictiſſime Princeps Domine. Convenientes apud opidum francofordenſe de proximo pro futura romanorum regis electione fienda veſtræ majeſtatis literas nobis oblatas recepimus, negotium diſcordiæ inter ſanctiſſimum Dominum noſtrum Papam & ſacrum Baſilienſe Concilium

cilium incidentis accuratius continentes. Sereniſſime Princeps neque gloria hujus felicis officii erit dignitas regia comitatura cum inter altiſſimos apices quos religioſa celſitudo de catholice fidei diſciplina complectitur cure non modice fuerit, ut perniciosum ſciſma quorundam ambitione dudum conflatū ac demum imperatoriis ſtudiis pretio & labore extinctum jam in Eccleſia Dei enixe gratias quidem immortales reddimus regiis deſideriis quod ſub modio dragmam deperituram inter diſcordes hominum voluntates xti tunicam inconſutilem & lumine conſcientie querere & opere ſtudio indiviſam conſervare affectat, eandem nihilominus regiam celſitudinem aviſantes, quatenus his diebus ante & poſt electionem Romanorum Regis pro pace & concordia ac unitate inter præfatos ſummum pontificem & Baſilienſe Concilium vendicandum diverſos tractatus intercepimus & reſumpſimus, adquod intendentes nec laboribus parcere volumus nec impenſis, mittimus ſolempnes ambaſiatores noſtros inter eosdem ſummum Pontificem & Patres pro poſſe concordiam tractaturos, aliosque oratores noſtros ad ſereniſſimum Dominum Principem Albertum Regem Ungarie & Bohemie ducemque Auſtrie in Romanorum regem per nos divino ſpiramine concorditer electum, eidem ſupplicaturos, ut officio & labore ſuo interpoſito pro tam ſancto concordiæ opere conſequendo Noſtris ſe optatibus ut ſperamus in premiſſis conformare dignetur. Quare ſereniſſime Princeps ut veſtra regia magnitudo religioſa progenitorū ſuorum ſtudia inſecte-

 tur

tur ex ſinceris affectibus eidem ſupplicamus. quatenus ad tantæ rei perfectionem ſuos deſtinare & pro concordia totis viribus inſudare in Dei Eccleſia imperet & laboret. Super eo etiam veſtra regia celſitudo deſiderat informari de intentione noſtra certa agenda in futurum ſcire optamus v. regiam Majeſtatem quod proteſtationem fecimus concorditer cujus copiam mittimus preſentibus incluſam. ad corroboracionem cujus omnes provincie germanice nacionis concurrunt. ipſam proteſtationis ſententiam approbantes collaboraturi unanimi conſenſu ad dictum diſſidium tollendum auſpice deo fructuoſe offerentes nos ſereniſſime princeps veſtræ regiæ Majeſtati promptos atque paratos quam adaugeat victoriam & pacem omnipotens felicibus incrementis dat: *Franckbord:* noſtró ſub ſigillo XX menſ. Martij A. &c. XXXVIII.

Sequitur Littera Credentialis.

Reverendiſſime Pater & Domine preſtantiſſime. Intellecto pridie ád civitatem Ferrarienſem in quam ſanctiſſimus Dñus noſter Papa *Eugenius* Baſilienſe Concilium fertur tranſtuliſſe P. V. R. applicuiſſe; arbitrati ſumus oratoribus noſtris quos ad eundem Dominũ noſtrũ ad preſens transmittimus injungere, ut & dicti oratores noſtri veſtram accedant amplitudinem, ipſamque implorare non deſinant ſuas interponere partes, ut ſciſma in Eccleſia Dei proch dolor preſenti noſtro evo ſubortum veſtris favoribus & auxiliis e medio tollatur & pacis tranquillitas atque unio in Eccleſia Dei inſtaure-

ſtauretur. quare hujusmodi noſtris oratoribus quos cernitis in his que in preſentiarum veſtre Reverendiſſime pertulerint paternitati fidem in perorandis quæſumus per dictam P. V. adhibere Creditivam in re tam grandi adeo mature conſulentes pro fructu optate unionis adipiſcendo ut ſumma veſtre Excellentie prudentia apud nos merito veniat recommendanda.

XXVI.

MISSIVA AD DOMINVM IMPERATOREM ORIENTIS.

Invictiſſime Princeps & preſtantiſſime Domine. pridie ad noſtram veridico ſermone deductum exiſtit audientiam ad locum Ferrarienſem in quem ſanctiſſimus Dominus noſter Papa *Eugenius* Concilium Baſilienſe dicitur tranſtuliſſe veſtram ſerenitatem applicuiſſe, & quoniam ut ex oratione nobis tam pro parte ejusdem domini noſtri quam etiam Patrum in ſacra ſynodo Baſilienſi congregatorum nobis facta conjicere poteramus, nil aliud his in rebus accelerare videtur, niſi quod haut ſine gravi mentium noſtrarum amaritudine referimus grave ſcismatis diſſidium orthodoxe fidei cultoribus enormiter prejudicaturum, quod ut zelatores unionis in Eccleſia Dei quantum in nobis eſt prævenire ſatagentes, hinc ſumpta occaſione ad veſtram per preſentes noſtros oratores reccurrimus celſitudinem, affectuoſe rogantes, quatenus præ-

dictis oratoribus nostris nostri pro parte impresentiarum in perorandis fidem accomodare velitis credituram ipsis consiliis & favoribus vestris in re tam gravi assistendum adeo votivis prout unitatem diligitis in Ecclesia universali & nos de vestra præclarissima magnificentia confidentiam recepimus singularem.

Illustrissimo Principi ac Domino Domino *Johanni* orientis Imperatori Domino nostro prestantissimo.

XXVII.

MISSIVA AD SPIRITVALES EX PARTE PROTESTATIONIS ET APPELLATIONIS.

Unseren freundlichen dinst zuvor &c. Erwürdiger in Gott Vatter besonder lieber freund. Als wir yzunt um der Kure und Wale willen eins romischen Konigs, den wir auch einmutigelichen erwelet und erkoren haben zu *franckfurt* gewest sein, da seind dahin auch kommen gewest unseres heiligen Vatters des pabsts und auch des heiligen Conciliums zu Basel treffeliche freunde, die uns dann uf beyder seit furbracht und zu versteen geben haben, soliche grose wiederwertigckeit, die newlichen zwischen dem obgenanten unseren heiligen Vatter dem Babst und dem vorgenanten heil. Concilio zu Basel ufferstanden seyn, die wir dann mit unserem geleerten und weisen freunden und Rethen betrachtet und fur hanndte genommen

men haben, was uns in solichen anliegen zweytrachten zu thun und zu halten bequehme und nuzlichen gesein möchte, und sein zu rath einig worden und eintrechtlich überckommen, das wir uns dem allmechtigen Gott zu Lobe und gemeinen Christen Leuten zu hulff und trost halten und bey einander bleiben wollen als Christenlichen fursten angehoret, und in aller mas als diese ingeschlossen Copia und abschrifft ainer eynung einer Protestation und Appellation der wir alhie uberckommen sein und offentlich gethan haben und Ewer Lieb senden vollenclicher innhaltenden wollen wir nit lassen, sondern euch soliche unsere eintracht zu wissen thun. wann wir nit zweifflen, es falle daraus viel guts der heiligen Kirchen endsteen und sonderlichen davan ganzer teutscher zungen erscheynen, und bitten Ewer Liebe mit sonderem Vleiss und ernst, das ihr mit Ewern Suffraganien Prælaten und geistlichheit zu uns in solich uns eintrechtigckeit fallen und des mit uns einig sein und werden. und dis also durch Ewer provincien da es sich geburt verckündigen lassen wollent, und uns das auch durch Ewer Erbar Bottschafft lassen verstehen, und des uns ewern Brief den ihr uns Ertzbischoff *Dietherich* zu Mayntz zu schicken und übergeben das wir uns darnach wissen zu richten; wir haben auch dessen gleichen unseren allergnedigsten herrn dem erwelten romischen Konig geschrieben und zu wissen gethan, in meinung und getrewen das sein Konigeliche gnad solch unser Einigckeit mit uns auch für-

nemen

nemen und halten folle, und hoffen und getrawen zu gott, das wir durch unſer arbait die wir thun wollen und unſer einigckeit in der heil. Kirchen auch eynung und fried machen und teutſchland vor unverwindlichen ſchaden bewaren wollen, Gott dem allmechtigen zu Ehre und zu Lobe. geben zu *franckfurt* am freytag nach denn ſontag Oculi Anno Dñi &c. XXXVIII.

Von Gottes Gnaden *Dietherich* zu Maynz *Dietherich* zu Cöln und *Raban* zu trier Ertzbiſchoff &c. *Otto* pfalzgrav bey Rhein Herzog in Bayern und Vormunder &c. *Friederich* Herzog zu Sachſen Landgrav in Dhoringen und Marggrave zu Meiſſen und *Friederich* Marggrave zu Brandenburg &c. und Burggrave zu Nurenberg alle des heiligen Romiſchen reichs Churfürſten.

XXVIII.

COPIA MISSIVÆ AD PRINCIPES SECVLARES EX PARTE PROTESTATIONIS ET APPELLATIONIS.

Unſeren freündlichen dinſt &c. Als wir yzunt mit anderen Churfürſten zu *Franckfurt* geweſt ſein, und einen Römiſchen König einmüthiglich und ungezweyet von genaden des allmechtigen Gottes erwehlt han, als Ewr Lieb das wohl vernomen mag han. Da haben die Churfürſten und wir unter anderen groſen merckelichen ſachen, die dem heiligen Reich und den gemeinen Lan-

Landen zu dieser zeit anliegen besonnen und betrachtet. solich unordentlich und unredlich sachen die zu teutschen Landen täglich sich verlauffen han und begangen werden mit Rawb Brand Vheindschafft und anders, und Je mehr und mehr innreissen und das davon noch schwerer und groser unradt schadt und irrung in den gemeinen Landen ensteen und kommen mögen so seynd wir auch von des heiligen Reichs und unseren graven freyen herrn Ritterschafft und Unterthan geistlichen und weltlichen angerufen und gebeten worden. als Churfürsten des heil. Römischen Reichs solchen grossen schweren und unordentlichen sachen zu widersteen, darfür zu seyn und zu helffen, das die hingelegt und niedergedruckt werden; und haben unſ davon bered und miteinander verbunden und vereint solichen schweren und unordentlichen sachen nach unsern vermögen zu wiedersteen.

Wannt wir nun nicht zweifflen Ewer Lieb soll auch denselben unordelichen und schwehren sachen gern helffen zu wiedersteen und wir von anderen Churfürsten also gescheiden seyn den fürsten graven freyen Ritterschafft und steten die unſ gelegen seyn das zu verckonden, so schicken wir Ewer Lieb abgeschrieben solich Einung hierin verschlossen, uff das ob Ewer Lieb zu willen were, mit anderen Churfürsten und unſ in solich eynung zu sein; und das in eueren Landen und gebieten auch zu bestellen gehalten werde, das wollet unſ vorschriebenen wissen lassen, uff das wir das dem andern Churfürsten auch verckinden mögen.

mögen. Dann wir hoffen, das von ſolicher eynung dem heiligen Römiſchen Reich, allen unſeren Landen und Leuten und auch allen gemeinen Landen viel nuz und eer kommen und endſteen ſolle. dat. &c.

XXIX.

COPIA MISSIVÆ AD CIVITATES.

Unſeren freundlichen gruſs &c. Als wir yzundt mit anderen Churfürſten zu franckfurt geweſt ſein und ein Römiſchen König einmutiglich und ungezweyet van genaden des allmechtigen gots erwehlt han, als ir das wohl vernomen moget han, da haben die Churfürſten und wir under andern groſen und mergelichen ſchweren Sachen die dem heil. Reich und den gemeinen Landen zu dieſer zeit anliegen beſonnen und betrachtet, ſolich unordenlich und unredlich ſachen die zu teutſchen Landen teglich ſich verlauffen und begangen werden, mit rawb Vheindſchafft Brand und anders und Je mer und mer innreiſſen und das davon noch ſchwerer und groſer unradt ſchadt und Jrrung in den gemeinen Landen entſtehen und kommen mögen, ſo ſein wir auch von des heiligen Reichs und unſeren Graven herrn Ritterſchafft und unterthanen geiſtlich und weltlichen angerufen und gebetten worden, als Churfürſten des heil. Römiſchen reichs ſolich groſen ſchwehren und unordenlichen ſachen zu wiederſteen darfür

zu

zu ſeyn und zu helffen, das die hingelegt und niedergedruckt werden. und haben uns davon underredet und miteinander verbunden und vereint ſalichen ſchweren und unordenlichen ſachen nach unſerem Vermögen zu wiederſteen. Wanndt wir nun nicht zweifflen Jr und alle fromme Leuth ſollent gern dazu helffen das beſe ſachen niedergedruckt werden, und wir von anderen Churfürſten alſo geſcheiden ſein den fürſten graven freyen Ritterſchafft und ſtetten die uns gelegen ſeynd das zu verckunden, ſo ſchicken wir euch abſchrifften ſollicher vorgerürten eynung hierinn verſchloſſen, und begeren und bitten euch von andern Churfürſten und unſerer wegen das ir bey euch und in eweren gebieten niemand gleit ſicherheit oder tröſtung geben oder geben laſſen wollent. Die wieder die ſtuck eins oder mer in der vorgeſchriben eynung begriffen deren oder die überfüren und das ir ſo mann geleits an euch begeret eigentlichen uſsnehmen wollet, die Jhenen ſo ſolche ſtuck nach data der vorgeſchriebnen eynung uberfahren oder darwieder gethan hetten. und begeren dés ewer vorgeſchriben Antwort. das wir das den andren Churfürſten auch verckundten mogen, das Sie und wir wiſſen mögen, was wir uns alle in den Sachen zu euch verſehen mögen. Datum *Aſchaffenburg* in Vigilia *Annuntiationis Mariæ* Anno &c. XXXVIII.

XXX.

NATIONIS GERMANICÆ AD GVILELMVM MARCHIONEM DE HOCHBERG LITTERÆ, VT DILIGENTIAM OMNEM ADHIBEAT PRO ORATORIBVS CONCILII E CVSTODIA DIMITTENDIS.

Dem Wolgebornen Margraff Wilhelm von Hochberg Herren zu Rotelin und Sufemberg Lantuogt unferm gutem Freund.

Vnfern fruntlichen grufs zuvor Wolgeborne Edler Herre; Als Hanns von Geraltzeg vnde ander feine helfer gefangen haben, vnde halden etliche erber Herren, dy in botfchaft von dem heiligen Concilio gefand woren zu dem allerdurchlichtigen Criftlichen Fürften *Karolo* Könige zu Franckrich, Vnde von im widerumme antwort und botfchafft bringin fuldin, alfo euch das wol wislich ift, haber wir verftanden, das ir meifter Tomes Rode zugefagt habent, vnd ewch Vnderwundin, darin zu arbeiten, das fi geloft fultin werdin, Bittin wir ewch ernftlichen, ir wollent ewaren höchftin fliz darin bewifin, das fy loz werdin, Nachdem difs gefengniffe gefchehen ift In des Hochgeborn vnd durchlichtigen Fürften herren *Fridrichs* Herzogen zu Oefterreich Lande und geleyte, vnde ir fin Lantuoyd fit, uff das Forftin Herin vnde Prelatin an die nacion nicht clagen noch fagin dürffin, das fulch Vnrechtigkait in duzin Landen in fulchs groffen Forftin gelayte gefchehe, thut hir an euwern beften fliz zo wir euch

das

des besundern glaubin, des wollin wir euch fluzlichen dangken vnde friretlicher gegen uch vorschulten. Datum Basel Anno &c. XXXVIII.

President und gemein Nacion germanica
In dem heiligen Concilio zu Basel.

Nos *Johannes Gerwini* prepositus Gardewicensis, *Jacobus Friesbaymer* Ratisponensis, *Theodericus Nagel* Rigensis Ecclesiarum Canonici & *Petrus* de *Arsen* Scotus Daventriensis Receptores & Thesaurarij pecuniarum Inclitæ nacionis Germanice de Indulgencijs prouenienciun recognoscimus per presentes, quod recepimus a venerabili viro Domino *Joanne Ordsen* Curato Ecclesie Egkmondensis Trajectensis diocesis viginti florenos Renenses occasione transmutacionis cujusdam voti peregrinacionis ad sanctum *Jacobum*, quo quidem filius confessionis sue fuerat adstrictus. In cujus rei testimonium hanc cedulam manibus nostris proprijs subscripsimus. Datum *Basilee* die Jouis XXIX May anno Domini 1438.

Ita recognosco ego *Johannes* prepositus Gardewicensis manu propria.

Ita recognosco ego *Jacobus Friesbaimer* Canonicus Ratisponensis manu propria.

Ita recognosco ego *Theodericus Nagel* Canonicus Rigensis manu propria.

Ita & *Petrus de Arsen* Scotus Dauentriensis.

XXXI.

ANNO DOMINI 1438. DIE MARTIS XVI. JVLII ORATORES PRINCIPVM ELECTORVM, DE PAPA REVENERVNT AD CONCILIVM BASILIENSE ET AD QVATVOR SACRAS DEPVTATIONES EJVS HANC SVPPLICACIONEM PORREXERVNT.

Quia serenissimus dominus noster rex Romanorum sancte uniuersalis ecclesie aduocatus, & illustrissimi domini nostri Romani Imperij principes Electores pro tractatu concordie inter hoc sacrum concilium & sanctissimum dominum nostrum papam se interponendo, serenitas sua jam consensit ad hujusmodi tractatum per agendum suos oratores in diem & locum per eosdem dominos nostros Regem & Electores indicendos cum plena potestate destinare, aliasque ad tractatum & pacem optima prebuit auspicia concordie. Supplicatur pro parte prefatorum serenissimi domini nostri Regis Romanorum & illustrissimorum principum dominorum Electorum, quatenus Patres vestri Reuerendissimi dignentur ab omnibus ulterioribus processibus contra prefatum sanctissimum dominum nostrum & alios pretextu hujusmodi dissidij institutis seu fulminatis usque in illum diem pendente tractatu benigne super sedere, & ad hujusmodi tractatum se similiter promptos exhibere, ut amplior discordia cum ecclesie scissura valeat euitari; neque per hanc synodum stare videatur,

quo

quo minus unio & concordia in ecclesia Dei conseruetur. Attento quod ipse gloriosissimus dominus Rex & illustrissimi domini principes Electores polliciti sunt, se auctoritatem sancte matris ecclesie & sacrorum generalium conciliorum pro toto posse defensuros.

XXXII.

JOANNIS EPISC. MISNENSIS EPISTOLA AD NATIONEM GERMANICAM. PARATVM SE DICIT AD FACIENDA NATIONIS MANDATA &c.

Reverendis venerabilibusque Patribus ac Dominis Nacionis Germanice in sacra Basiliensi synodo representantibus dominis suis & promotoribus prestantissimis.

Post humilem recommendacionem, paratissimam in omnibus complacendi voluntatem Reuerendi Venerabilesque Patres, ac ceteri domini honorandissimi; Et si pro veneracione sacri Concilij, cui incorporacionis juramento in persona propria facto, sum alligatus ac inclite Germanice nacioni, quam in presens representantis mandata passim transmissa pronus recepi usque modo & execucioni, cum ea, qua decuit sollicitudinis diligencia demandaui; Ea tamen que ipsummet concilium ac prefate Nacionis honorem respiciunt & necessitatem tanto jocundius & celerius exequenda suscipio, quanto salubriorem finem & consummacionem tam

ſanctorum operum, pro quibus ab inicio ipſum concilium eſt inſtitutum, totis precordijs preſtolor & expecto. tunc enim vere felicem me crederem, dum hec felicia opera in commiſſo populo feliciter expleta nunciare deberem. Tale autem mandatum cenſeo, quod pridem recepi cum ſcriptis dominacionum veſtrarum, quibus plurimi nacionis predicte & ſacri concilij exponente neceſſitate me hortantur &c. alia eorum ſunt juxta tenorem bulle, qua conſtitutus fuit collector pecunie indulgenciarum. Datum XXIIII. Sept. 1438.

Joannes Epiſcopus
Miſnenſis.

XXXIII.

ALIA RESPONSIO CONCEPTA EST PER VNVM EX ORATORIBVS SACRI BASILIENSIS CONCILII AD PREDICTOS ORATORES REGIS ROMANI ET PRINCIPVM ELECTORVM IN PREDICTA DIETA NVREMBERGENSI SED NON FVIT EXHIBITA.

Quoniam in hijs, que fidei ſunt, grauis culpa cauſatur, ſi ex ſilencio ipſa fides aut non uera putetur, uel alij ab ipſa retro habeantur, aut quod hij, qui ſilent, eam tanquam veram non reputant, Equidem juxta ſententiam apoſtoli, qui de fide chriſtiana creduntur corde ad juſtitiam neceſſe eſt ad ſalutem aliquando pacifice confiteri.

Nos

Nos qui a ſacro Baſilienſi Concilio univerſalem Eccleſiam repreſentante exhortatione inviĉtiſſimi Regis Romanorum *Alberti* ad hanc dietam in *Nurenbergam* oratores deſtinati ſumus ſuſcepturi a vobis preclaris oratoribus ejusdem Reſponſum ad petitiones eidem ſereniſſimo Regi ex parte Concilij per nos oblatas *Wienne* audivimus pridem quandam cedulam, quam dixiſtis eſſe Reſponſionem ejusdem inviĉtiſſimi Regis & Reverendiſſimorum ac illuſtriſſimorum principum ſacri Romani Imperij Electorum & quoniam, ut ex tenore ipſius cedule apparet, multa in ea continentur, que non licet ſilentio preteriri, & ut veritas fidei ac juſtitie in candelabro ſacri Generalis Baſilienſis concilij poſita omnibus, qui in domo Dei ſunt, evidenter reſplendeat, ex parte ejusdem ſacri concilij ad contenta in eadem, ut infra ſequitur, reſpondemus. In prefata ſiquidem cedula exhortamini, & obſecratur ſacrum concilium ſeu ejusdem cetus circa dietam atque locum conuencionis Regis Romanorum & Principum Electorum una cum alijs metropolitanis & Archiepiſcopis Germanie propter pacem & unionem in eccleſia uniuerſali conſeruandam grato animo velit ſuſcipere & amplecti, animosque ſuos in pietate & ſapientia usque ad dictam dietam ſuſtinere & ab omni ulteriori proceſſu contra ſanctiſſimum dominum *Eugenium* prorſus & totaliter abſtinere, quoniam, ut dicitis, hec res precipue eos tangere videtur. Item ut premittitis in eadem, quod quia inter ipſum ſacrum concilium & prefatum dominum *Eugenium* graues

ſunt diſcordie ſuſcitate, inter hec adverſa fluctuantes Rex & Principes Electores ad certam proteſtationem confugierunt, cujus effectus eidem Concilio non eſſet ignotus, & racione hujus proteſtationis ac ex ſerie agendorum, quod expedit ipſos ab omni parcialitatis & ſuſpicionis ſpecie penitus abſtinere. Aliaque in ipſa cedula continentur, de quibus infra ſpecificaliter. Ad hec nos prefati oratores ſacri concilij dicimus, quod non credimus de effectu predicte proteſtacionis, qui in concilio ſit autentice notus, licet aliquando fuerit auditum de certa cedula proteſtacionis, prout dicitur per prefatos dominos Electores confecte dum eſſent *Francofordie*, & nos nunc primo audivimus de dicta proteſtacione, quod eam fecerit Rex Romanorum, nec credimus feciſſe ex ea ratione, & ad eundem finem, quem multi aſſerunt, quod tanquam fluctuans, qui non ſciens, quod tenere deberet, proteſtatus ſit non obedire mandatis concilij nec ipſe abſit, namque ut de veritate & juſtitia ſacri Concilij animus ejus fluctuare dicatur, equidem prout ex eis autenticis literis conſtat, cum conſilio egregiorum Oratorum Reverendiſſimorum patrum & illuſtriſſimorum principum ſacri Romani Imperij Electorum aliorumque principum & ſapientum ſaluum conductum per diue memorie *Sigismundum*, nomine ſcilicet Romani Imperij, per predeceſſorem ſuum quondam conceſſum ſacro Concilio Baſilienſi ex certa ſciencia approbavit & confirmauit, ymo ſuum & ſacri Romani Imperij ſalvum conductum de novo conceſſit & contulit, qui

qui obtineret plenam roboris firmitatem per omnia puncta & continencias suas contenta in literis predecessoris sui. Et quoniam in altera eorum expresse continetur, quod ipse absque omni dubio simpliciter atque pure prefato sacro Concilio adhesit & adheret firmiter, ac quamdiu durabit, & continuatum fuerit, adherebit manifeste, nec faciet, aut fieri permittet, Deo auctore, quantum in eo fuerit, uel sit, vel esse possit, directe contra ipsius sacri Concilij auctoritatem & libertatem, seu prejudicium actorum incedere vel agendorum in futurum, quo ad ea propter que est conuocatum vel congregatum. Unde cum hec in predicta litera per eum ex certa sciencia approbata & confirmata contenta sint, ut diximus, quod de veritate & justicia sacri concilij in ejus animo fluctuacio aliqua, quomodolibet, assit, non credimus, etenim propter quod protestatus est, ipsum quomodolibet fluctuare, attento quod ipse profitetur se sufficienter informatum. Preterea probabile dubium dici non potest, cujus alteram partem sollempni dissolucione asserit concilium Generale, quia synodali sentencie omnes, qui Christiano nomine censentur, acquiescere obligantur, nec ullatenus idem Rex serenissimus dubitat, sanctam congregationem Basiliensem esse legitimum & generale concilium, ipsamque diffiniuisse, papam fore administratione suspensum. Item aduertendum esset, quod exemplo denique alij Reges & principes similiter induci possent, ut subtraherent se ab obediencia ecclesie, sic, quod Deus

auertat, si cum clero & populo eis subjecto alij Reges & Principes se eidem protestacioni conformarent, posset contingere particularium ecclesiarum fieri dissensionem ab obediencia Romane ecclesie, quam Expositiones sanctorum dicit Apostolus futuram esse, quando revelabitur ille iniquus. Etenim cum de Romana Ecclesia, quantum ad supreme potestatis sue exercitium necessario conficere oporteat, quod sit vel penes papam in *Ferraria*, aut penes sacrum generale concilium in *Basilea*, sed non est penes papam, quia legitime est suspensus ab omni administratione Papatus & hæc administratio est legitime devoluta ad sacrum Concilium, sequitur igitur, quod Romanæ Ecclesiæ suprema potestas, quod ad exercitium papa nunc legitime suspenso existit penes sacrum Basiliense concilium, & qui dicit, se ei nolle obedire, videtur manifeste, facere dissensionem ab obedientia Romane ecclesie, nec satis videtur verbo protestari, nullo tempore velle discedere ab obediencia sancte sedis apostolicæ & sanctæ matris Ecclesie, nullus enim quantumcunque devius a fide aut scismaticus umquam ab Ecclesia discedere velle se dicit, sed quoniam Ecclesia non est quid latens, sed magis est ut civitas super montem posita aut lucerna supra candelabrum lucens omnibus, qui in domo sunt, quemadmodum inferiores non excusat, dicentes se velle obedire pluribus aut Episcopo in communi, sed cum hoc requiritur, quod tali obediant in particulari, Ita de prelatis aut quibuscunque superioribus respectu ecclesiastice potestatis

ftatis fupreme, tenentur equidem explicite, quod fpectat ad ipforum & aliorum falutem de neceffitate, nec fatis eft ipfis, dicere, fe velle obedire Ecclefie generaliter, & in particulari tamen audiuntur dicere, quod huic vel-illi non tenentur. Eft enim de neceffitate falutis, Ecclefie, que in terris militat, obedire, quia non fufficit Ecclefiam folo nomine profiteri, nifi effectualiter obediatur eidem. Salvator namque inquit: non omnis, qui dicit mihi, domine domine, falvus erit, fed qui facit voluntatem patris, intrabit Regnum coelorum. Item Quemadmodum apoftolus profitetur; omnis anima, quamdiu vivit in hoc mundo, fubdita debet effe fublimioribus poteftatibus. Ex hujusmodi autem neutralitate, fimpliciter deberet accipi, anime capitum omnium Exemptorum non effent fubdite poteftatibus fublimioribus, quia dicunt fe effe immediate fubjectas fupreme poteftati Romane ecclefie aut fummi pontificis, & tamen velle nec Ecclefie nec facro concilio eam Reprefentanti Summo pontifici obedire. Præterea cum ex doctrina Ewangelij licet, peccatum fratris dicere ecclefie, & fi eam non audierit, reputari debet ficut Ethnicus & publicanus. Ejus qui fe dicit exemptum ab ordinaria jurisdictione & ultra hoc profitetur, fe nolle obedire concilio, nec pape, peccatum; cui ecclefie erit dicendum? Equidem loquitur de ecclefia, que in terris dicitur effe, cum fubjungit: Amen dico vobis, quecunque ligaveritis fuper terram erunt ligata & in celis, & ubi funt duo vel tres congregati in nomine meo,

 ibi

ibi ego ſemper in medio eorum. Hujusmodi itaque, qui ſe ad illius obedientiam dicit non teneri, liceret impunita peccata remittere, cum deeſſet tribunal ſupremi judicij, per quod corrigi poſſunt, quomodo ergo tales annumerandi eſſent inter fratres, nam crimina omnium fratrum licet deferre ad eccleſie judicium, primo cum eccleſie Romane ſive univerſali, ut premiſſum eſt, neceſſe ſit nunc confiteri omnem penes Papam cum ſua curia vel penes ſacrum Baſilienſe concilium univerſalem eccleſiam repreſentans, & quia papa ſuſpenſus eſt, legitime ab omni Regimine eccleſie, ita quod ad ipſius judicium confugere debet nullus; ſi a judicio præfati concilij licitum eſt ſe ſubtrahere ſuper omni difficili & ambiguo, quod nunc occurrit in eccleſia Dei, ad quem locum judicij fideles debent recurrere pro ejus diffinitione: Item in cujus eccleſie fide dicentur homines poſſe ſalvari, ſi in hijs, que fidei ſunt & alijs quibuscumque licet non credere proprie pape, nec ſacro concilio eccleſiam univerſalem repreſentanti. Pertimeſcendum eſt plurimum, quod hujusmodi neutralitas, ſi eo modo intelligatur, ſicut quam plures volunt eam intelligere, ſimpliciter & absque exceptione, quod nimis foret periculoſum, aut plurimum detrahit fidei Catholice, cum non poſſet aſſignari certum ſupremum tribunal eccleſie, cujus judicio in hijs, que fidei ſunt, & alijs acquieſcere tenerentur fideles, paratur etenim via omni fluctuationi ad circumventionem erroris, & cum Apoſtolus inquit, quod Chriſtus aſcendens in coelum conſtituit alios apoſto-

apoſtolos, alios autem prophetas, alios vero Evangeliſtas, alios autem paſtores & doctores ad edificacionem Ecclefie, ut non ſumus parvuli fluctuantes & circumferamur omni vento doctrine in nequitia hominum & aſtutia ad circumventionem erroris. Quod igitur fideles ratione cujusvis proteſtationis non teneantur acquieſcere diffinicioni Generalis concilij, quod manifeſte repreſentat vel ydemtice eſt collegium dictorum apoſtolorum & aliorum videatur, quod ſit conforme predicte Apoſtolice doctrine. Conſtat enim tam ex novo quam ex veteri teſtamento, quod judicio Epiſcoporum & ſacerdotum voluit deus acquieſcere debere omnes qui repreſentantur populus Dei ſic enim practica obſervata eſt ab initio naſcentis ecclefie, nec ſatis videtur dicenti id facere, quia vult ab omni partialitatis & ſuſpenſionis ſpecie abſtinere, & enim nullatenus crimen partialitatis incurrit, qui vult acquieſcere judicio ſancte Matris Ecclefie, & nec quia Cauſa ſuo poſſe adjuvat contrahit ſuſpicionis notam, ſunt enim ut ſacra ſcriptura teſtatur, conſervanda præcepta patris & non pretermittenda lex matris, nam ſicut, qui theſaurizat, ita qui honorificat matrem ſuam quia ſunt filij ſapienciæ ecclefia juſtorum & nacio illorum obedientia & dilectio, nec quovismodo ſacrum Generale Baſilienſe concilium in hujusmodi reſiſtentia, quam papa fecit ecclefie pars dici poteſt, ut ſubtrahentes illi debitum juſtificarent, quia abſtinent a partialitatis reſpectu, nam qui favet judici, ut ceptum perficiat judicium partialis non dicitur, cum is qui induit

duit perſonam judicis exuat nomen patris. Nunquam enim juſtitia locum haberet, ſi faventes judici reputari deberent partiales & hoc eſſet ſummum refugium iniquorum, ut evitare poſſent judicium. Præterea ſi ſacrum concilium Baſilienſe pars in hoc judicio reputatur, oporteat aſſignare aliud ſupremum tribunal, coram quo tam concilium, quam papa deberent contendere ut partes, ſupra autem judicium generalis Concilij nullum eſt judicium in terris. Equidem notum eſt per totam Religionem Chriſtianam ex declaratione fidei factam in ſacro generali conſtantienſi Concilio, quod generale concilium legitime congregatum univerſalem eccleſiam repreſentans, quemadmodum eſt ſacrum Baſilienſe Concilium, habet immediate poteſtatem a Chriſto & eſt legitimus judex pape in hijs, que pertinent ad informationem eccleſie in capite & in membris, quodque proceſſus inchoatus per ſacrum concilium Baſilienſe adverſus *Eugenium* Papam eſt ſupra hijs, que pertinent ad reformationem eccleſie Dei in capite & in membris, nec dici poteſt, quod ſi judicio ejusdem ſacri Concilij papa ſubjectus eſt, tamen quod licite ſubterfugit, quia inique hactenus adverſus eum proceſſit, nullus enim catholicus audet aſſerere de eccleſia legitime congregata, ſive de univerſali ſynodo libera & inviolenta, quod unquam culpabiliter erravit in judicio, nec errabit in futuro. Tenentur enim omnes fideles ſine quavis exceptione acquieſcere ejus ſententijs atque mandatis, & injuriam faciunt judicio religioſiſſime ſynodi, quia

ea,

ea, que ſcilicet judicata ſunt, iterum conantur revolvere; & quod amplius hujusmodi exceptionem allegare non poteſt, qui dicit ſe ſufficienter inſtrumentum de veritate & juſtitia ſacri concilij, quemadmodum præfatus inviĉtiſſimus Rex ſcilicet, præſertim ipſi Reverendiſſimi patres & illuſtriſſimi Principes Electores per ſuos oratores frequenter hoc profeſſi ſunt veſtra ſacra ſynodo, hec enim duo non ſe invicem compatiuntur, ut quis profiteatur ſe plene informatum de juſtitia & veritate, & tamen dicat ſe nolle eidem acquieſcere, nec excuſat dicendo, quod obedientia ſpectat ad preceptum affirmativum, cujus natura eſt obligare non pro ſemper, ſed pro loco & tempore. Itaque non erit de neceſſitate ſalutis pro omni tempore actu obedire concilio vel pape. obſtat equidem, quod licet non ſemper ac omni hora momento quis obedire teneatur, tunc tamen ad obedientiam ex neceſſitate tenetur, quando eidem precipitur, ſpectat namque ad precipientem pro adimplendo, mandatum, modum & ordinem aſſignare, & conſtat quod medio tempore hujus proteſtationis eccleſia precipit aliquid, aut poteſt precipere. Hec autem diximus nullatenus intendentes nominare inviĉtiſſimum Regem ac prefatos dominos Electores, quos non credimus de hijs, qui ſunt fidei prave ſectarie, nec velle eximi ab obedientia ſancte matris eccleſie, ſed dicimus pro informatione veſtra ut agnoſcatis, quod Effectus dicte proteſtationis non tam debet extendi, quod a recto ſenſu diſtrahat, vel debita obedientia. Nec queuis proteſta-

tio

tio eximit ſubditos, ab obedientia ſuperiorum; eſt autem aliud advertendum quia dicta proteſtatio non ſolum videtur ſe extendere in hijs quæ pertinent ad preceptum affirmativum, nam etſi obedire tenetur quis pro loco & tempore, tamen non diſcedere tenetur pro ſemper, ſubtrahere namque ſeu eximere ſe ab obedientia Matris ſue ecclesie univerſalis nullo umquam tempore poteſt licere, prout 1° fili mi audi diſciplinam patris tui & non dimittas legem Matris tuæ. Item VI° ca° idem addens, quod Mandatum lucerna eſt, & lex lux, & attendere debet, qui vult ſine lucerna & luce eſſe, unde ex hijs alijsque pluribus, quæ honeſtatis & compendij gratia referre deſiſtimus, premiſimus in principio, quod nullatenus credimus invictiſſimum Regem Romanorum tanquam de veritate & juſtitia ecclesie fluctuantis proficere, ſe nolle acquieſcere concilio, in quibus tenetur. Quod autem in eadem cedula reſponſionis ſubjungitis, quod vos tanquam oratores ſereniſſimi Regis Romanorum & ſacri Romani Imperij Principum Electorum & tanquam amatores pacis exhortamini & obſecratis ſacrum concilium ſeu patres in eodem ſiſtentes, quatenus acceptent dietam & locum conventionis, Reſpondemus primo quod ſacrum Baſilienſe concilium eccleſiam univerſalem repreſentans ſemper fuit, eſtque, & erit ſummo cum ſtudio, diligentia, ac ſolicitudine amator pacis, eſt enim opus pacis unum de tribus, propter quod eſt principaliter congregatum, & ab initio ſui tantam pro componenda pace inter diffidentes ſoli-

ſolicitudinem habuit continue, quod miſerunt ſollempnes nuncios & oratores frequenter, eciam Reverendiſſimos dominos Cardinales cum plena poteſtate legatorum de latere, & omnipotenti Deo gracias laboribus ſuis pacis copioſus fructus eſt conceſſus, quemadmodum Germania, ytalica & Gallicana naciones inclite atteſtantur, agentes de hac ſingularitate gratias Deo. Pro ea vero pace habenda, de qua vos oratores prefati videmini verbum facere videlicet cum ſummo pontifice, ſcimus quod pro ea, quod ſummus pontifex non obſervabat juſtas ordinationes eccleſie ac non obſervantes favoribus extorquebat, obſervantes vero perſequebatur. Intelligens ſacrum Concilium ex hujusmodi oriri turbationem pacis in eccleſia Dei, ſumma cum diligencia & labore plurimas fecit inſtantias a quinquennio circiter mittendo ad eum ſuper hac re quam multas ambaſſiaciones ſollempnes ymmo Reverendiſſimos Cardinales *ſancte crucis* & *ſancti Petri*, qui tandem apud eum non profecerunt ſuper hujusmodi, omittimus referre particularitates, quæ in aliis ambaſiatis inſtantiæ facte ſunt ad ipſum Dominum *Eugenium* obſecrando: ut condeſcenderet juſtis & racionabilibus peticionibus per eccleſiam eidem porrectis, ſed in ultima ipſarum porrecta ſunt petitiones VI. que videbantur neceſſarie ad perficiendum opus unionis Grecorum, quod maxime cordi erat ſacro Concilio, videlicet quod acceptaret electionem de locis pro ycumenico concilio, quodque dignaretur intereſſe, quod vocaret prælatos & alios, qui concilijs

lijs interesse tenerentur, quod promotoriales literas daret pro indulgentijs exequendis, quod concertaret cum concilio circa impositionem decime super cleris, quod concederet salvum conductum pro accessu Grecorum, quem libere concesserunt omnes principes & communitates, a quibus fuit petitus. Ad omnes has petitiones post magnas dilationes in effectu respondit, se ad illas non attendere, nisi primo per sacrum Concilium eligeretur locus sibi gratus & accomodus pro celebrando ycumenico concilio, cum tamen primo per suas bullas remiserit hoc negotium ad sacrum Concilium, dicendo: quod sua parum interesset, qua via aut quo modo is finis sequeretur, & ultra hoc sacro concilio in pace cum omni diligentia prosequente dictum opus unionis Grecorum, quantum scandalum per suos factum inibi fuerit ad dissolutionem ipsius, Ita ut attemptaverint rem inauditam a seculis videlicet quod contra consensum multo majoris partis pacis cedulam quandam contrariam conclusioni sacri concilij scismaticum & nullius roboris publice facere, legi nec satisfuit, & a suis ponere impedimenta, ne concilium mitteret galeas in tempore statuto, sed & ipse alias galeas in constantinopolim mittere curavit divisionem latine ecclesie ex duplice legationis missione coram Grecis demiraturus, itaque ut favorabilem se ostenderet ad dictas peticiones concilij, fecit, quantum in eo fuit, ut concilium dissolueretur, similimodo quod contigerit omnia in prima dissolucione. Etenim cum sacrum concilium exposuisset

ei

ei neceſſitates ſuas & rogaſſet pro certis peticionibus ad ſui firmitatem conceſſionis earum loco diſſolvit concilium, merito autem cauſa admirationis offertur, nam cum ipſe ſummus pontifex univerſis principibus & cum omnibus aliis ad eum confugientibus liberaliter concedat, que ab eo petuntur, eccleſie legitime congregate denegavit peticiones juſtas, & pro liberaliori gratia, quantum in ſe fuit, jam bis diſſolvit ipſam, non licet diſſerere plures diſſidij cauſas que ab ipſo ſummo pontifice prouenerunt, quem quia vos dicitis ſuper non nullis medijs pacis & concordie benignum dediſſe reſponſum, intelligimus nos de pace, quam ipſe ſummus pontifex petere videtur non eſſe plenius informatos, verum ad veſtram cedulam reſpondentes dicimus ſecundo, quod ſi circumſtantias & preterita geſta attentius conſiderare velitis, reperietis ex parte ſacri concilij omnino fuiſſe datam operam ad ea, que veram pacem eccleſie concernerent, ex parte vero ſummi pontificis, etſi verbo ipſe ſepe commemoratus fuerit, ad eandem tamen veraciter & cum efficacia non attendit. Scitis enim, quod ille non querit veram pacem civitatis aut regni, qui contrarie juſtas leges regni infringit, & violationibus favens earum obſervaciones perſequitur. Quod ſic agat Summus pontifex notorie eſt diffamatus per maxime quoad ſanctas ordinaciones eccleſie, de electionibus confirmandis pecunia in collacione ſpiritualium non recipienda, & ita de multis alijs ordinationibus legitimis per eccleſiam factis, Juſtitia ſiquidem & pax

funt due forores, quarum pax junior absque juſticia obtineri non poteſt. Huic autem veritati inclita nacio Germanica quam maxime teſtimonium perhibet, preſertim in ciuitatibus & opidis Imperialibus, equidem inter ipſorum conciues eximie floret ſuauitas pacis, quia nulli permittitur contemnere, aut violare municipales ordinaciones, unde ſic juſticia preit & ſequitur abundancia pacis, de hoc & ſacra ſcriptura teſtatur; Etenim Jſaias inquit: Erit opus juſtitie pax, & quia omnis effectus a ſua cauſa dependet, absque juſtitia pax non habetur a quoquam; ſic eciam pſalmiſta inquit: quod miſericordia & veritas, que e regione venientes obuiauerunt ſibi, ſed juſtitia & pax oſculate ſunt colligate indiſſolubili vinculo. ſic eciam de futura pace tempore Chriſti idem prophetizavit, quod orietur in diebus ejus juſticia & conſequenter pacis abundantia. ſic eciam docet Ezechiel propheta, quod fruſtra dicitur pax, quia non erit pax, eo quod prophete predicantes hujusmodi pacem liniunt parietem luto absque paleis aſſerentes pacem haberi poſſe absque juſtitia & legis obſervacione, hos autem dicit prophetas ipſi prophetantes eſſe de corde ſuo ſequentes ſuum ſpiritum ſe nihil videntes. Item & Hieronimus dicit hos curare cum ignorancia concertacionem filij populi ſui; Et Jſaias, quod diſidunt in nihilo, ſub iſto equidem colore dicentes pax pax Pſeudo prophete tempore deſtructionis primi templi regibus applaudentes reſtiterunt Jheremie, & quoniam prædicavit, oportere eos ſervare juramentum,

quod

quod anima preſtiterant, alias quod ciuitas cederetur in manus hoſtium, perſequebantur eum dicentes, quod pacem querent, ſed malum in populo; quicunque, itaque, recte attendit ad verba ſacre ſcripture, reperiet, quod pax absque juſticia difficile & nunquam obtineri poteſt. Unde cum ipſe Summus pontifex de continua violacione juſtarum ordinacionum eccleſie ſit notorie diffamatus, & ſepe requiſitus eas obſeruare contempnit, quod ſuper habenda pace dederit benignum reſponſum poteſt ſic judicari per eos, qui non ſunt de hujusmodi informati, adverſus autem ſacrum Baſilienſe concilium dando omnipotenti Deo Gloriam dici veraciter nunquam poterit, quod adverſus legem, quam merito obſervare teneretur, unquam ſynodaliter fecerit. Ad id autem unum cupimus animadvertere, ut ſenſibiliter cognoſcatis, quod ipſe ſummus pontifex non querit veraciter, pacem eccleſie. Ecce in prima ordinatione, quam fecit poſtquam electus eſt, juravit, obſervare circa capitula, que inter eum & aliquos Cardinales, dum in conclavi erant, fuerunt jurata, & in decretali ſub data 4[te] ydus Marcij, quam ad perpetuam rei memoriam poſt ſuam coronationem ſuper hoc edidit, profitetur, quod Capitula per eum jurata neceſſaria ſunt ad conſervandum ſtatum Romane eccleſie & monarchiam eccleſiaſticam. Item quod quemadmodum in temporibus preſentibus, quia illa non fuerunt obſervata, aliquando ſcandala fuerunt ſecuta, ita & in futurum ſequi poſſent, cum nota eccleſie atque pernicie. Hijs ta-

 men

men non obſtantibus de continua violacione dictorum juramentorum ipſe ſummus pontifex notorie eſt diffamatus, itaque ipſe qui profitetur, quod obſervare dicta juramenta eſt neceſſarium ad conſervationem monarchie eccleſiaſtice, ſi ea ut notorie diffamatus eſt concilio, non obſervat, quomodo intelligeret, querere veram pacem eccleſie. Eſt etiam aliud, quare manifeſte convincitur non querens pacem eccleſie, ut namque Apoſtolus docet: ſine fide impoſibile eſt placere deo, & quia fides fundamentum eſt omnium bonorum, que a Deo obtinere ſperamus, ſine integritate fidei pax vera habere non poteſt. Sic enim apoſtolus loquitur, ut juſtificati per fidem pacem habeamus ad Deum, qui autem inſpicit Epiſtolam ſynodalem ſub data ydus marcij intueri poteſt, an Summus pontifex expreſſe ac de dictorum conveniat tribus veritatibus fidei jam per eccleſiam ſollempniter declaratis, in quorum unanimi confeſſione ſacrum Baſilienſe concilium conſtanter perſeverare intendit. Hec autem veritates ſunt, quod Romanus pontifex concilium univerſale actu congregatum ſine conſenſu ipſius concilij diſſoluere non poteſt, nec de loco ad locum mutare aut prorogare. Item quod generale concilium poteſtatem a Chriſto immediate habet, & Romanus pontifex ei obedire tenetur in hijs, que pertinent ad fidem, extirpacionem ſcismatis & reformacionem eccleſie in capite & in membris. Item quod Romanus Pontifex ea non poteſt immutare, que concernunt univerſalem eccleſie ſtatum. Amplius notorium eſt,

quod

quod summus Pontifex hac secunda vice dissoluens, quantum in se fuit sacrum Basiliense concilium, grauiter vulneravit ecclesiam infringendo ipsius sanctissimam ordinationem conveniendo prout per sacrum concilium opponitur contra declarationes fidei. Hoc autem vulnus cum primitus sanabile esset, jamque in totum letale fecit, cum erexit actu Ferrariense conventiculum scismaticorum & quoniam nunc in cedula, que dicitur esse ad pacem indebite asserit, inibi legitime inchoatum ycumenicum concilium, manifestum est, quod tenet gladium infixum vulneri, quamquam continue infigit, quomodo ergo dedit benignum responsum de medijs pacis? Ecce in prima dissolucione ad primos oratores summi pontificis sacrum concilium sic respondit, hortamini vos ad pacem & unionem, utinam cor ori responderet, ecce genibus flexis ac plicatis manibus crudele bellum, quod nobis & ecclesie fertur tolli exoramus, sed quomodo vero pax esse potest, si gladium in vulnere infixum tenetis, clamamus, tollite gladium, pax & unio in manu pontificis est, quam si dari ecclesia postulat, nunc vero in hac secunda dissolucione cum justo acrius quam primo gladius infixus per eum existat, letaliter ecclesiam vulnerans in ea responsione, qua asserit, se hec recte facere, dicit quod benignum ad pacem dedit responsum, utinam non sit hoc ad imitacionem Joab, qui tenens mentum Amase consocij sui, qui eidem osculum pacis tribuens infixit gladium ad intestina ejus & occidit eum. sic igitur, quod sub isto colore pacis, cum

 amplius

amplius continue gladius infigatur, non queratur mors & diſſolucio Baſilienſis concilij. Poſſetis fortaſſe dicere, eandem racionem inibi militare contra ſacrum concilium, quia perſiſtit in proceſſu, quem inchoavit contra dominum *Eugenium*, ſed oportet oſtendi primo, quam ex dictis legibus aut veritatibus fidei catholice ſacrum concilium convenit citando papam aut Exemplo beati *Job* quam juridice non ſciebat diligentiſſime inquirendo veritatem criminum, ſuper quibus eſt notorie diffamatus, non enim judex ex juſticia infixionem gladij in reum accuſatum legitime dicitur contra pacem venire. Volumus preterea unum vobis eſſe notum, quod ipſe ſummus pontifex a quinquennio inſtitit per ſuos legatos, qui in concilio fuerunt preſentes, pro ea pace, ad quam prout apparet ex medijs, que ad invenit, modo ſe dicit diſpoſitum & plurimum optare, hoc eſt, ut ſe intelligeret cum patribus ſacri Concilij, quo ad ſecuritatem ſtatus ſui. Equidem ab eo tempore præter multa brevia, quam plures bullas ſecreto & ad partem, quam tuleritis ex patribus transmiſſa fuerunt diverſis vicibus, tres generales bulle in concilio divulgate, quibus, committebat dictis legatis ſuis, poſſe remittere & abolere patribus omnia crimina contra ipſum & ſedem apoſtolicam commiſſa, eciam ſi leſe majeſtatis, aut errores fidei fuiſſent, vel hereſes quamquam componerent cum ipſis, ac cauciones & juramenta ſuo nomine darent, & ab ipſis reciperent. Patres vero ſacri Concilij firmiter credentes nullum ex hac

pecca-

peccatum commisisse; quod in sacro concilio diligenter intenderunt ad opera, propter que congregatum fuerat, nec petere nec proprio motu oblatam recipere voluerunt hujusmodi remissionem, & ut ceterum attendentes non venisse ea causa ad generale concilium, ut per cautionem & juramenta secreto data & recepta procedere deberent ad opus reformacionis ecclesie, sed pocius ad id, quod in incorporatione jurarunt fideliter laborare pro statu & honore sacri concilij ejus decreta manutenere & defendere, ac dare sanum & salubre consilium secundum Deum & conscientias suas ad effectum dictarum bullarum attendere noluerunt, nec enim pro tempore quo multi ex prioribus primo venerunt ad sacrum concilium super hujusmodi consideracione de securitate status pape aut ejus cura ipsis interesse poterat, equidem finis eorum fuit, intendere ad informacionem ecclesie que debite secuta, si decreta sacri concilij summus Pontifex acceptare efficaciter voluisset, unde si ad finem predictum dieta, de qua eos ipsi preclari oratores mentionem facitis indicitur, vos intelligere potestis, quod quantum tangit ad hanc pacem de securitate pacis ipsorum non fuit necesse indicere dietam coram serenissimo Imperatore & prefatis dominis Electoribus, quoniam inter *Basileam* multi ex patribus, quam precipue majores cum hujusmodi tractatibus sepe inuitati fuerunt, ipse etiam summus pontifex in secunda sessione conuenticuli Ferrariensis per quam tradidit eos prede & brachio seculari subjunxit, quod sique vellent

 in

in termino per eum aſſignato recedere, omnia crimina remittebat eisdem & abolebat, ac ſi nunquam fuiſſent Commiſſa. Sepe eciam alij tractatus non tam ſecreto & privatim, ſed publice per legatos pape tam in ipſa quam in ſecunda diſſolucione moti fuerunt, quod revocarentur decreta contra libertatem & auctoritatem ſedis apoſtolice facta, quodque concilium aboleret omnia crimina per eum commiſſa hactenus ſicut in prima diſſolucione de certis criminibus fecit, aut quod revocaret hanc ſecundam diſſolucionem, & multa hujusmodi, ſacrum tamen concilium ne ſuo tempore paccatur contumeliam irrogare ſancte eccleſie Dei feciſſe leges quas velut minus juſte eſſent oportuit reuocari aut hujusmodi que detrahunt auctoritati eccleſie firmitati ac conſtantie fidei materia frequenter ſuper hoc habita deliberacione nunquam attendere voluerit, per hec autem, que dicta ſunt, vos ipſi clare intelligere poteſtis, animos ſacri concilij ſemper fuiſſe ac nunc eſſe inclinatos ad veram pacem, non ſic autem de ſummo pontifice, qui ut premittitur juſtas ordinaciones eccleſie veritatesque fidei conveniens & amplius ſemper infigens gladium vulneri eccleſie Dei pro libita voluntate, & nemo fidelium nec eccleſia legitime congregata de ipſius voluntate & diſpoſitione audeat quomodolibet diſceptare, nec ei dicere, cur ita facis. Tercio ad predictam cedulam reſpondentes, eo quod a nobis exponi intencionem & mentem ſacri concilij requiritis, quantum ad convencionem in predicta dieta &c. dicimus, quod

in

in facris deputacionibus ex parte ferenissimi Regis Romanorum & illustrissimorum principum dominorum Electorum porrecta fuit cedula quedam duo continens in effectu, videlicet quod patres facri Concilij exhibeant se similiter promptos ad tractatum concordie quemadmodum Summus pontifex dicens: quod jam ad tractatum concordie & pacis optima ipse prebuisset auspicia, quodque pendente tractatu usque in illum diem supersedeant ab omnibus processibus contra papam & suos institutis seu fulminatis racione hujus diffidij „ Hunc autem vos preclari oratores in premissa cedula responsionis premittentes, quod rex & Electores prefati intendunt dietam conuencionis saluberrime indicere, exhortamini ipsum concilium seu patres in eodem sistentes, quatenus hanc dietam & locum conuencionis eorum una cum alijs metropolitanis velint suscipere & amplecti. Quo ad primam peticionem, potuerunt vestre preclare circumspectiones intelligere ex premissis, quomodo patres sacri concilij, non quemadmodum summus pontifex, sed veraciter semper se exhibuerunt promptas ad pacem, nec solum inquisiuerunt pacem habere cum summo pontifice, sed eam cum omni diligencia & studio prosecuti sunt, hodie eciam multo amplius se exhibent promptos ad veram pacem, per quam illibata custodiatur veritas fidei, saluaque permaneat preeminencia universalis ecclesie ut auctoritas suprema in terris generalis concilij declarata sollempniter in constanciensi & duobus alijs sequentibus concilijs generalibus &

N 5 per

per quam ſanƐte ordinaciones eccleſie que militant in diuinorum obſeruancia mandatorum, optime cuſtodiantur, & locum habeat generalis reformacio eccleſie in capite & in membris, pro qua conuenit ſacrum Baſilienſe concilium, promiſitque ad eam effeƐtualiter intendere multiplicatis literis ſuis per totam Chriſtianam religionem ſuam requiſiuit eccleſia, hoc idem ſummus pontifex per bullam ſub dato nono Kalendas Julij anno 1434. & leƐta in congregacione generali XXIII. ejusdem Menſis, cujus verba ſunt hec: ſupereſt ut eo affeƐtu, quo cepiſtis in Deum cottidie ſuccreſcentes ad generalem reformacionem ſine ulteriore mora vigiles ſitis, ſic deuotiones veſtras exhortamur in domino, noſtis enim, quantam ea indigeat religio Chriſtiana, quia ut ait propheta a planta pedis usque ad verticem non eſt in ea ſanitas„ In quantum vero exhortamini patres ad prefatam dietam pro pace eccleſie conuenire ſacro ſanƐta ſynodus & Baſilienſis plurimum laudat commendatque zelum, intencionem, labores, & opera, que inviƐtiſſimus Rex Romanorum Reuerendiſſimi & illuſtriſſimi Principes ſacri Imperij EleƐtores concedunt ad pacem & quietem eccleſie Dei ſanƐte, plurimumque gratam habet & acceptam eorum unanimem confeſſionem, quam publice in ſacro concilio jam ſemper ſui oratores fecerunt dicentes, quod eſſent plene informati, nec quouismodo dubitarent de veritate & juſtitia ſacri concilij; Item & frequenter repetitam pollicitacionem eorum, quod pro toto ſuo poſſe defenſabunt auƐtoritatem ſanƐte matris

tris ecclesie & sacrorum generalium conciliorum. concilium gratias agit de hoc omnipotenti Deo & optat, quatenus in ipsis semper adaugeat Deus hanc sanctam intentionem & propositum, rogatque simpliciter, ut harum suarum merito operacionum tueatur illos Deus, foueatque sua benigna & speciali providentia misitque nos ipsos ad intimandum raciones & motiua patrum, quare non decet auctoritatem, libertatem ac preeminenciam sancte Matris Ecclesie & generalium conciliorum nec expedit paci, quam proxime commemorauimus sacrum concilium, modo quoad presens instatur in hujusmodi dietam suum præbere consensum, quod eciam & vos ipsi preclari oratores clare percipere potestis, si, super quo agitur & a quibus de forma ac fine libeat considerare. Inter patres sacri concilij & summum pontificem non est questio super auro & argento II. Regum XXI. securitate suorum statuum, aut super re aliqua temporali, sed ex eo quod ipsi eciam ab ipso summo pontifice requisiti conarentur effectualiter procedere aut reformacionem generalem ecclesie & citacionem fecerunt ad eum ut compareret infra LX dies coram sacra synodo pro sui defensione aut excusacione alleganda super commemoratis eidem criminibus, & de quibus erat notorie diffamatus hec autem crimina fuerunt XII. conceptus & violacio decretorum que edita fuerunt in sacro constanciensi & Basiliensi concilijs, symonia, qualis ante sua tempora in ecclesia numquam fuerat, Vilipensio sentenciarum concilij, quia quos concilium

lium ligabat, ipſe abſolvit, & econtra dilapidacio terrarum ecclesie, que ſub regimine ſuo exponebantur prede, & quod grauius, ad terram proſternebantur. Item alienacio ſpontanea de eisdem ſubita hominum mors per ſuos officiales juſticie absque ſacramentis ſuſceptis. Inconſultacio cardinalium acquieſcendo conſilijs indebitis. Notoria & continua violacio juramentorum. Item notoria ſcandalizacio ecclesie & fidelium. Abuſus poteſtatis a Chriſto conceſſe, quia in deſtructionem ecclesie, cum debuit eſſe in edificationem, deſtractio & impedimentum in ſanctis operibus fidei, ac introductio notorij ſciſmatis, & ſuper hec eciam crimen incorrigibilitatis, quia frequenter ammonitus per eccleſiam nunquam ſe voluit emendare. Nunc autem allegare ſeu diſcutere ſuper dictis criminibus ſummi pontificis, qui eſt primus princeps omnium Epiſcoporum & ſacerdotum in terris, utrum in hujusmodi dieta conueniant facile, ab hijs, qui nouerunt geſta & ſanctas ordinationes militantis ecclesie intelligi poteſt. Etenim ſi prelati ipſorumque vicarij in ſuis dioceſibus eciam usque ad periculum mortis ſe opponunt, ne ſuper criminibus nec dum presbiteri ſed nec clerici conſecrati ſe intromittant ad agnoſcendum & diſcuciendum, quanto magis deceret generale Concilium defendere eccleſiaſticam libertatem, ut crimina ſummi pontificis, qui eſt primus omnium ſacerdotum non diſcuciantur coram ſeculari judicio. Succedit aliud non minus graue, nam ea honeſtate, qua vocatus ad judicium, ut ſe purgaret de obje-

ctis

ctis criminibus, occideret judicem suum, ne teneretur coram eo comparere. Ita ipse summus pontifex pro obediencia & reuerencia, quam exhibere tenebatur sacro concilio, quantum in se fuit, dissoluit illud, transtulit in Ferrariam locum sue voluntati acceptum. Ex hujusmodi autem resistencia, quam ipse summus Pontifex fecit, visa sunt multa majora dissidia, equidem nititur asserere, non obligari ad suscipiendum & observandum decreta & ordinaciones generalis concilij, quod non potuit per concilium citari, quod non debuit puniri & ultra hec, quantum in se fuit, interdixit, suspendit, excommunicauit, priuauit & inhabilitavit omnes patres in concilio sistentes, postquam declarauit, ut tale sumeret sacrum concilium in vim & execucionem decretorum, que jam multo tempore aut facta fuerant, & in que ipse consenserat, econtrario processit eciam ad censuras ecclesie, agitur de hujusmodi & alijs plurimis, que spectant ad judicium Generalis concilij„ Preterea cum sacrum Concilium opposuit summo pontifici multa dampnabilia tanquam crimina que usque hodie in ecclesia fuerunt reputata gravissima peccata, ipseque non diffitetur se ea perpetrasse, sed cum asserit se innocentem, & nunquam in hujusmodi delinquisse, quoniam pocius recte ac debite egisse. manifestum est, quod hujusmodi judicium, utrum predicti objectus sint virtutes, aut peccata cognoscere & diffinire, spectat quam maxime ad supremam potestatem generalis concilij; Hanc autem innocenciam in ipso fore, quodque nihil

nihil abradendum corrigendum in eo esse, ab inicio per suos oratores & post per literas suas sepe publicatum est. Et quanto plus per sacrum concilium eadem crimina commemorantur, ipse audaciorem se reddit ad suam innocenciam ostendendam in tantum, quod anno elapso, cum nunciatum esset eidem, quod superdictis criminibus erat notorie diffamatus ipse post in bulla sue secunde pretense dissolucionis asserit se erigere conciliabolum ferrariense intendens talia verba proponere & agere ex quibus suam innocenciam orbis totus cognoscere possit, nunc eciam in cedula sua, que dicitur esse de responsione sua ad oratores electores de eadem innocencia expressam fecit mencionem. Denique quia ipse summus pontifex, ut suam possit dissolucionem tolerare, aperuit unam viam periculosissimam, per quam si vera esset, exemptus fieret non solum humane sed legis divine videlicet quod ex causa necessaria licet contra legem impune venire, & ut pretendere videtur in aliis literis suis dicentes quod quia edificia ecclesiastica sunt ordinaciones summi pontificis, & petra per quam Christus protestatus est, velle edificia ponere, ideo absonum est de dispositione sua per quemuis fidelium quomodolibet disceptari. Unde secundum hoc judicium hujus utrum sit causa necessaria, vel non spectat ad eum, qui legi erat subditus & eam conseruare tenebatur, extendit eciam hanc qualificacionem ad veritates fidei, & sic quod licet eas negare euidentissimum est, quod super hac tam grauissima re judicium spectat

ad

ad generale concilium. Item quia ad defendendam suam scismaticam congregacionem fundat se in cedula illa conclusa a suis legatis, cum multo minori parte suppositorum sacri concilij dicit, quod ad eos potestatem deuolutam fuisse eligendi & sic, quod ipsi forent totum concilium & potuerunt se taliter nominare, ac destinare, in Greciam oratores nomine sacri concilij. Nunc autem diffinitur verum jus eligendi locum ad illos paucos fuerit deuolutum, & quod grauius est utrum minor pars suppositorum, que dicitur majori suffulta racione debeat preualere majori parti in generalibus concilijs. Notorium est, quod hoc diffiniri non potest aut debet, nisi in concilio generali. Equidem via hec, si ita debeat manere, sufficiens est, ut nunquam aliquid diffiniatur in generali concilio, aut nunquam sit pax in ecclesia Dei, nam major pars, cum sit potencior, exequetur suam conclusionem, minor, si quemadmodum pontifex vult, liceat sibi asserere, quod majori suffulta sit racione, numquam acquiesceret majori, semperque procurabit diuisiones in Ecclesia Dei. Extenderetur eciam hujusmodi exemplum ad quantumcunque consulatum, vel ubi agitur supremum Judicium. Equidem semper minor pars se opponet contra majorem dicens, quod ipsa est suffulta racione majori. Amplius cum ipse opponat contra patres sacri Concilij, quod jam fere septem annis in Basilea conuenientes maneant separati a suprema Romana apostolica sede Christianorum matre & capite, & ex alia parte confiteatur Basilee semper

per fuisse usque ad hanc secundam suam dissolucionem, generale concilium, unde sit, constat, quod in medio eorum fuit Christus, utrum hujusmodi separacio dicatur racione ipsius, eo quod se ab ecclesia separauerit, aut racione patrum diffinire spectat ad generale concilium. Postremo hoc euidentissime patet ex eo, quod potissima doctrina omnium harum disceptacionum est super primis premissis veritatibus fidei, quas ipse Dominus *Eugenius* aperte negare videtur. Et concilium asserit, quod illas manutenere & ad conseruacionem status ecclesie & in obseruancia legis divine. Item quia videtur incidisse in errorum fidei, quem primo solempniter revocauit ymmo qui abjurasse videtur. constat enim quod tempore prime dissolucionis concilium per synodales responsiones datas oratoribus suis & decreta promulgata publicis sessionibus informauit debite ipsum summum pontificem, quod non posset dissolvere concilium absque ipsius consensu fidem concerneret, nec sine interitu salutis negligi posset, constat enim ipsum multas formas de sua adhesione presentasse, quibus quia non dedit assensum, sed post in publica sessione sacrum concilium mandauit eidem certam formam adhesionis, ut nullo addito vel mutato sed prefixa forma eidem confiteretur veritatem, & reuocaret quamquam in contrarium per se aut nomine suo assertum foret, & in futuro talia facere non temptaret, quod & ipse in termino eidem assignato fecit, suaque revocacio & confessio veritatis nec non promissio, quod in futurum ab hujusmodi

abiti-

abſtineret, fuerunt acceptata per concilium in ſollempni ſeſſione publicatis literis ſuis preſente *Sigismundo* dive memorie Romanorum Imperatore. Et fortaſſis reuocacio alicujus alterius erroris nunquam a principio naſcentis eccleſie. tam ſollempniter facta fuit. Et nunc quia veritates fidei tanto opere declaratas non euidencius impugnat, quarum contrarias aſſerciones ipſe ex Mandato eccleſie in ſollempni judicio reuocauit, ſatis percipi poteſt grauitas in proceſſu fidei. Adhuc eciam per literas ſuas publicat, ſacrum concilium Baſilienſe eſſe ſynagogam perfidam iniquorum & ſuppoſita ejus tractanda eſſe tanquam ſint hoſtes fidei chriſtiane. Unde ex predictis aliisque opponitur ſibi, quod erret in fide veniendo contra illum articulum, qui eſt quo ad conuincendam aberrancium perfidiam primum principium irreſolubile fidei noſtre videlicet unam ſanctam catholicam Eccleſiam. Cum ergo principaliter doctrina ſit ſuper materia fidei non ſolum circa unam ſed circa plures veritates catholicas, quoniam ſacrum Generale Concilium, quod ab omnibus fidelibus veneratur tanquam competens legitimus & indubitatus judex in cauſa fidei hujusmodi cauſas ad ſe aduocabit conſentiendo per alias quaſcunque ſingulares perſonas, eciam ſi maxime ſint excellencie & dignitatis tractari & diffiniri. Secunda conſideracio eſt ex condicione perſonarum eorum, quibus agitur, ut ſacrum concilium & papa allegare debeant de innocencia & juſtificatione ſua: ſunt equidem inuictiſſimus Rex Romanorum, quam Deus ſempi-

terno foueat presidio suo, sunt & illustrissimi principes sacri Imperij Electores, qui licet personaliter essent in sacro concilio, ubi de correctione summi principis omnium sacerdotum, ubi de ceteris prenominatis hujusmodi causis spiritualibus ageretur pro honestate sua, eciamsi uocarentur, dicerent, se nolle personaliter interesse, siue audire & examinare crimina pape, quemadmodum ille primus catholicorum Imperator magnus *Constantinus*, cum Episcopi ad eum porrigerent libellos suos ipsius exposicionis judicium, respondit eis, Deus constituit vos sacerdotes, & potestatem vobis dedit, de nobis quibuscunque judicandi, & imo nos a vobis recte judicamur, vos autem non potestis ab hominibus judicari, vos enim nobis a Deo dati estis Dij, conueniens autem non est, ut homo judicet Deos, sed ille solus, de quo scriptum est Deus stetit in sinagoga Deorum, in medio autem Deus discernit, hoc in libro conciliorum silere exemplum legimus de *Theodoro* rege XVII. di §. hanc eciam. Item *Ambrosius*, extra LXXVIII. cum esset vocatus ab imperatore ut coram eo responderet, Aduersarijs inquit de se ipso ad palacium Imperatoris nec libenter, si hoc congrueret sacerdotis officio, ut in palacio magis certaret, quam in ecclesia, sed in consistorio non reus solet esse Christus, sed judex in causa fidei in ecclesia agenda quis abnuat, si quis confidit, huc veniat,, Tercia consideracio est ex parte forme, hoc est ordinis & modi agendi eciam & exempli, ex hoc in futuris temporibus commemorandi. Ecce postquam Dominus *Eu-*

genius

genius ſuper ſuis notoriis criminibus citatus eſt, ut de eis ſe excuſaturus compareat, in ſacro concilio ipſe pro reuerencia ſancte matris eccleſie per concilium repreſentate diſſoluit concilium, & tranſtulit in locum ſue voluntati deditum, interdixit, ſuſpendit, excommunicauit, priuauit & inhabilitauit omnes patres concilij, & ad grauiora procedendo tradidit eos prede & brachio ſeculari, quod vero ſumme per horreſcendum erat, actu erexit altare prophanum contra altare legitimum, hoc eſt congregacionem ſciſmaticam aduerſus catholicam, & nunc, poſtquam hec omnia tam nociua Eccleſie Dei operatus eſt, petitur ut ſacrum concilium conſtituat procuratores, ſive deputet legatos ad dietam & locum aſſignandum a prefatis extra locum concilij cum plena poteſtate ad certandum, pertractandum, & amplectendum concordium cum ſummo pontifice, qui tantopere eccleſiam uulnerauit, quia in futurum dicetur querele exemplum poſteris dabitur, quoniam veritas dicetur inconcuſſe ſeruari, qualiter practicabitur declaracio ſacri concilij Conſtancienſis, cum enim dicetur a ſucceſſoribus, quod papa juxta declaracionem ſacri concilij conſtancienſis eſt ſubjectus concilio in tribus reſpondebitur ſtatim, quod verum eſt ſed ultra hoc oportet attendere, quomodo fuit de hac practicatum. Nam cum concilium Baſilienſe, quod durauit tot annos in premiſſis decreti citauere papam *Eugenium* quartum ſuper magnis criminibus, de quibus erat notorie diffamatus ipſe aſſerens, quod nulla ſuper eum juris-

dictio competeret concilio, dissoluit illud, & transtulit in alium locum, Item excommunicauit & priuauit omnes in dicto concilio existentes, si in minimo de cetero non solum contra eum, sed contra aliquem de oratoribus suis procederent, declarauitque ipsos ut tales, & tradidit eos prede & brachio seculari. Postmodum ita factum est, quod de necessitate oportuit ipsos de concilio venire ad presenciam Regis Romanorum, & ibi se concordare cum papa. Denique actum sic est, quod ipse non obstantibus his omnibus mansit securus de statu suo, & illis fuit datum intelligi, non ad acriora contra eos procedi, quod ad gratiam reputarent, non asseritur, quod erit de futuro; sed quoniam pro intelligencia legis divine & aliorum, cum petitur, maxime attenditur, quomodo per bonos viros fuit super eo practicatum. Exemplum de hujusmodi practica super processu contra papam inchoatum nimis distrahet fortassis ab intelligencia dicte declaracionis constanciensis habenda in futurum, quod ad preeminenciam auctoritatis Ecclesie & generalium conciliorum: Preterea si papa in futurum foret hereticus aut tractaret de secta infidelium introducenda in Christiana religione, essetve dilapidator notorius aut in dampnato scismate & notorijs criminibus, remedium contra ipsum, ut non noceat amplius ecclesie, est auctoritas dicti decreti, Unde ex hoc manifeste quisque intelligere potest, quod nullatenus decuit patribus sacri concilij acquiescere, ut prime, nec multominus secunde dissolucioni pape, quomodo

ex

ex actione concilij argueretur practica ad intelligenciam contrariam intencioni predicti decreti, amplius euidentissimum est, quod ea que notorie sunt verius vera non sunt in dubium revocanda, quia igitur papam fore subjectum concilio in premissis tribus. Item non posse dissoluere concilium, ista sunt notorie vera, quia sepe jam per ecclesiam, eo ipso, quod concilium constitueret legatos cum plena potestate ad practicandum super hijs concordiam & pacem jam videbatur ponere in dubium, quando primo predicat tanquam pertinens ad catholicam fidem, quemadmodum non rationabiliter pateretur hodie a quocunque, quod ipse super quocunque articulo fidei, quem alius quiuis in dubium poneret, deberet super eo dicere potestatem ad concordandum,, omnes autem asserciones & veritates fidei sunt equalis necessitatis. Dato enim casu in declaratione unius errasse ecclesiam, in diffiniendo nulla est stabilitas fidei nostre, quatenus dicetur, quomodo in isto, ita potuit errare in alijs omnibus. Quod autem hujusmodi veritates fidei ponantur in dubio hoc pertinet ad desiderium summi pontificis, qui facto aut verbis contra ipsas veritates sacri concilij generalis, cum per concilia declaretur fides & firmetur, interest nullatenus consentire, ne hujusmodi, que certa sunt, in dubium reuocentur: Denique manifeste apparet, quod hic modus tractandi, modo quo papa consentit, aut difficilis est, aut impossibilis, hortatur enim & requirit prefatos dominos Electores, ut in aliquo loco Ger-

 manie,

manie, Basilea excepta, conueniant cum inuictissimo domino nostro Rege Romanorum & ibi mittet legatos suos. Ecce requiritur personaliter assistencia tam Regis quam aliorum omnium, unde, si aliqui aut unus ex istis deficiat, apparet, quod nihil debet fieri. Experiencia autem preterito tempore demonstrauit, quotiens cum diue memorie Sigismundo omnes Electores visi sunt in eodem loco. Manifeste itaque apparet, quam exanimam querit pacem summus pontifex, qui per talia media tam difficilia aut impossibilia dicit se velle ad eam peruenire. Rursus esto, quod ibi in illa dieta omnes, videlicet Rex & Electores prefati in simili conuenirent, & declararent se concorditer super hijs, in quibus possent ipsismet temporalibus de quibus cum inter patres concilij & papam non est disceptatio aliqua, si in alijs vellent se intromittere, ut intenderet ad dandam certam concordiam propter arduitatem materie, propter disceptancium utrumque validissimas opposiciones statim dari concordia hujusmodi non posset & diu simul in eodem loco raro aut nunquam stare visi sunt, tunc ergo aut alia dieta protraheretur in longum, vel ad aliam dietam continuaret. Attento quod ex parte pape talia allegarentur in facto, atque probanda peteret dilaciones. hoc est autem, quod papa summe desiderat, ut per dilaciones, quas exquisitis coloribus captat, subterfugiat judicium concilij, ne reuelentur crimina, super quibus delatus fuit. Abhorret namque ut omnes cognoscunt, quod ipse non est talis, qualem se

predi-

predicat. Etenim fortaſſis conſtabit, quod non innocens, ſed fortaſſis inter maximos peccatores erit annumerandus, qui interim eſſet de firmitate concilij, ut jam poſt ſeptennium patres ſic trahantur in locum; offert ſe eciam hic conſiderandum, quod cum papa dicat ſe non conſciencie agende de pace & concordia, niſi primum auditis legatis ſuis in juſtificacionibus & innocencia ſua, que in hujusmodi dieta coram prefatis Rege & Electoribus neceſſe erit in publicum referri crimina, ſuper quibus papa notorie eſt diffamatus. Item ex parte ſua, prout jam cepit agere, in quadam inuectiva non minus multa vero aut falſo objicientur contra patres celebrantes ſacrum concilium, quid hec aliud eſſent, quam coram filijs & alijs detegere pudenda patris, fortaſſis continget & aliud, quod ſi qua pudenda ſunt in pluribus horum, qui ſe mediatores conſtituent, eciam reuelabuntur ex mutua inuicem relacione criminum: omnes nouimus, quibus ſequi eſt conſuetum diviſiones, ſcandala, aliaque graviora. Et ſic dieta hec, que dicitur conſtituta ad pacem, utinam non pariat diviſiones majores, non deerit qui dicat, quosdam ex mediatoribus prius indigere reformacionem, & per hanc viam effugere velle. Verum ex his manifeſtum vobis eſſe putamus, quod tam racione mali exempli in futurum non preſtandi, quam racione difficultatis ac impoſſibilitatis in modo judicij. Item ne id, quod certum eſt, reuocaretur in dubium & quia ſic deluderetur judicium, nullatenus decet ſacrum concilium ad hu-

jusmodi dietam consentire demittendo legatos modo, quo agitur. Postremo quo ad hanc partem dicat considerare finem. Creditur namque Electorum sit, quemadmodum decet sacros principes, omnia agere, ut pacatam suis temporibus velint esse ecclesiam. Considerandum est igitur per hanc viam, quomodo id fiat, aut eciam hoc erit, quod legati tam sacri concilij, quam pape coram ipsis tanquam judicibus debeant allegare pro sua parte, que sciant ad ipsorum justificacionem. Certum est, quod hoc modo fieri non potest, & nec ipsi vellent se nominare judices concilij & pape, si enim declaratum est in concilio constanciensi, quod judicio concilij subjecti sunt omnes fideles eciamsi papalis dignitatis, quod coram ipsis tanquam judicibus tam concilium quam papa debeat comparere, nullatenus de sua creditur esse intencione. Erit igitur unus de duobus modis, vel quemadmodum Reverendissimus Dominus *Julianus* legatus pape Cardinalis *sancte Sabine* & presidens dicebat in concilio, quod ex parte pape & sacri Concilij compromittere, secundum quod inter diue memorie Sigismundum, quod nunc eciam sic invictissimum Regem Romanorum & prefatos dominos Electores compromittatur. Hoc eciam stare non videtur, que cause super quibus est doctrina sunt talis nature, quod in eis non cadit transactio ut compromissum, vel erit sic, quod invictissimus Rex & Electores constituant se in illa dieta mediatores pacis & tractatores bone concordie dando aliqua auisamenta legatis sacri concilij & pape utrum-

utrumque que ſibi conuenire videantur ad pacem, ut in illis debeant conſentire, & ſi in illis conſenciant utrumque bene, ſinant ipſi, per ſe concipient ad auiſamentum, de quo ipſis videatur, & ſi nulla pars ad id velit conſentire, ipſi exequentur per ſe, & ſi aliqui tunc illam, quam eisdem concordabit, adjuvabunt exequi ut viſum eſt per oratores eum de Ferraria reuerſi propoſuerunt in generali congregatione, ut ſic ſua mediacio efficax reputetur. Erit ergo finalis Reſolutio prout a quibusdam eſtimatur, quod licet non dicatur per modum judicij aut per modum compromiſſi, ſed per modum mediacionis dieta ad hunc finem indicitur, quod ſacrum concilium teneatur de neceſſitate acquieſcere judicio illius diete. Et enim dixerunt, quod illud facient obſeruari, non illud dicerent, ſe exequi velle, niſi juſtum crederent eſſe, & ſic, an juſtum ſit, uel non, totum ponitur in principium judicio, & ſic ſacrum concilium, cujus judicio ſubjecti ſunt omnes fideles cujuscumque ſtatus eciam ſi papalis dignitatis experietur in ſe primo practicam illius decreti, quod ipſi concilio lex imponatur, quam ſeruare teneatur de neceſſitate. Patres ſacri concilij apertiſſime cognoſcunt, quod invictiſſimo Rege Romanorum & præfatis Electoribus non conſencientibus ipſi *Baſilee* non poſſent celebrare concilium, quia poſſent inde violenter expelli, non dicitur, quod erit futurum, hoc tamen procul eſt ab ipſorum eſtimacione, quod talia de prefato inuictiſſimo Rege & electoribus debeant cogitare, ſciunt enim, quod a principio

 ipſi

ipsi domini Electores suos oratores miserunt & firmarunt sacrum concilium. Item sicut ultima cedula continet, polliciti sunt, seruare auctoritatem sancte Matris ecclesie & generalium conciliorum, de ipso autem inuictissimo Rege patres cum omni fiducia sperant, quod semper proteget ac defendet in omni libertate. Sed dato casu, quod in ipsum auisamentum concordatum non consentirent, eciamsi execucio contra patres fieret, non ab hoc pacata reddetur Ecclesia, quia ex hoc non acquiescerent omnes Reges & principes, qui sacro concilio sunt incorporati. Id autem verum, licet vos ipsi attendere potestis, quod cum notorium sit, in christiana religione seculari judicio clericos astringi non debere, summus pontifex, qui primus princeps omnium sacerdotum sciens de jure se non esse astrictum ad tenendum, quod in ipsa dieta fuerit declaratum, ut veri similiter presumitur, si contra se videat esse, conabitur id effugere multo audacia majori, quam nunç effugere conatur judicium generalis concilij, ad quod fere quilibet fidelium scit in eis causis, super quibus causis agitur, eum fore subjectum & acquiescere obligatum. Verum si dicatur, quod nec concilium aut papa id valeat recusare, quod in ipsa dieta illud judicium fiet de consensu omnium Regum & Principum similiter prelatorum & ordinum oportebit tunc oratores omnium Principum & communitatum interesse ad illam dietam, Item & prelatos religionis Christiane, quorum per maxime est in his rebus judicium & tunc si hijs perfona-

fonaliter aut per fuos oratores adeffe deberent, quid reftabit, nifi fuper duo tercium addere generale Concilium, quinymo cum ad diffinicionem iftius tercij alia duo deberent acquiefcere, jam enim conftitueretur tercium tribunal judicij fuper auctoritatem concilij & pape. Equidem in futurum dici poffet, quod non in concilio, quod erat legitimum, nec in alio, quod papa erexerat, fed in eo quod Imperator & Electores conuocarunt, judicium accepit diffinicionem fuper differentijs omnibus, pro quibus papa refiftebat concilio, non enim erit in poteftate viuencium retinere calamum fcribencium in futuro, quin illam congregacionem vocent concilium, cum in illa tanquam vocati interfuerunt legati concilij & pape item prelati alijque viri Ecclefiaftici fimiliter oratores regum & principum, & quod majus, quia de caufis tam mere fpiritualibus ibi dicetur effe diffinitum judicium, adhuc inter patres facri concilij multum deliberabatur in deliberacione, qualis fecuritas dari poffet, per quam ecclefia certa fit, papam id quod fuiffet in predicta dieta diffinitum tenere, cum enim per tres vices jurauit follempniter obferuare capitula concordata in conclaui videlicet ante fuam electionem & immediate poftquam fuit electus, fimiliter & poft coronacionem fuam, & cum prout fupra commemoratum eft de non obfervancia juramentorum ipforum eft notorie diffamatus. Item cum per fuam adhefionem tam publice fecerit follempniter in publica feffione, prefente ut dictum eft, diue memorie *Sigismundo* Imperatore promittendo,

tendo, quod de cetero abſtineret a gravaminibus inferendis contra concilium & ſuppoſita ejus, & cum qualiter hoc ſeruauerit, facile poteſt teſtimonium haberi; Præterea cum inter deputatos a ſacro concilio deliberaretur de ſuorum admiſſione preſidencium repertum eſt bullas facultatis ipſorum, eſſe de datis bulle ſue adheſionis non tamen conformiter ad illam in ipſis bellis continebatur, unde inter quosdam ex patribus cepit moneri, quod ſua adheſio non realis ſed verbalis fuiſſet. Sed prefatus *Sigismundus* predicens ſe intelligere, quod in hujusmodi bullis de preſidentia eſſet venenum, rogauit quod concilium faceret ad modum boni medici, qui de veneno cum admixtione ſalutarium herbarum conficit pocionem, que ſuauitatem inducit, reciperenturque ſui gracia ſupplicantis, ſed ne poſſet nocere, affigerentur in concilio ſicut imagines, patres igitur, quoniam vident, quod ſuprema adheſione eadem die bullas in totum repugnantes conceſſit plurimum, ſuſpicantur ſua ex parte hujusmodi tractatum concordie claudicare, ſicut eciam quod cum conſenſerunt materiam unionis Grecorum debere perfici prout ordinaret concilium, poſtmodum tamen impediendo curſum indulgenciarum, que ne pecunie maturarentur concilio & remittendo galeas pro contraria legacione, quantum in ſe fuit, viſus eſt concilium impedire. Non fecimus denique mencionem de multis difficultatibus evaſionibus & alijs, que interueniunt ad diffugium, ne, quoniam eccleſia ſub eo modo debito regimine aſſit, amplius publicetur. Ulcionis vero

vero fub hac confideracione finis attendendus erat, quod hic modus tractandi modernas differencias in ecclefia exortas ab antiquo non fuit obferuatus, quoniam contingit fieri diffinicionem fuper difceptacionibus que multiplicatis jam vicibus contigerunt, nulla enim congregatio ita proprie in ecclefia dicitur congregacio fanctorum ficut eft generale concilium, dicimus enim quod fancti patres congregati in Nicena aut Calcedonenfi, item de temporibus noftris in Conftancienfi & Senenfi fynodis hec & illa fecerunt, nec tamen aliquis ipforum, qui in hijs duobus ultimis conclufis interfuerunt, adhuc eft ab ecclefia canonizatus, tamen ipfa congregacio concilij dicitur congregacio Sanctorum, non fic autem alia quelibet, ut apoftolus docet in Epiftola ad Corinthios negocij judicium debet fieri apud Sanctos: Confequenter de nullis congregatis eft ita certa fides, quod in medio eorum fit Chriftus, ficut in generali concilio, item quod eidem congregacioni prefidet Spiritus fanctus, fimiliter quod eadem congregacio fit in nomine Chrifti ac in Spiritu fancto, quamquam congregacio hujusmodi univerfalem ecclefiam reprefentat; ex ifta confideracione legimus, apoftolos ipfos, de quibus certitudo erat, quod Spiritus fanctus in eis loqueretur, conueniffe ad concilium generale pro habenda diffinicione de queftionibus fidei & alijs controuerfis, ut de *Paulo* in Antiochia fuper obferuacione legalium, qui afcenderunt ex ftatuto communi ecclefie *Antiochie* fuper dictam queftionem ad apoftolos & presbiteros in *Jerufalem.* conftat

autem,

autem, negocia, super quibus nunc agitur esse talia, que requirunt concilij generalis judicium, quanquam in eo cepta sunt & ubi judicium cepit, sortiri merito debet finem, nec honeste sumi absque prejudicio preeminencie ecclesie & auctoritatis generalis concilij expeditio finalis hujusmodi causarum, que diuinum requirere videntur judicium quibuscunque suis suppositis quantumcunque præstantissimis per concilium posse committi, unde vestre preclare circumspectiones merito intelligere possunt, quod judicium hujusmodi Causarum spiritualium & tanti ponderis a congregacione sacri concilij Basiliensis, quod universalem ecclesiam representat, congregatum est in Spiritu sancto & nomine Christi, diciturque congregacio Sanctorum ac in medio ejus est Christus & presidet spiritus sanctus, nullatenus deceat ab eo abstrahi consentiendo in aliud quomodocunque judicium, de quo hujusmodi, quod eidem assit, non ita certum est, sicut est notum de prefato Generali Basiliensi Concilio. Hec est enim causa, quare judicio generalis concilij omnes fideles acquiescere tenentur, nec licet cuiquam illi refragari, quia sententia ejus creditur ex ore altissimi processisse, & non permittendum est cuiquam diuino contradicere judicio, judicium autem illius diete, quoniam ad humanam prudentiam refertur illi non sit ex necessitate diue legis reuerentia dicitur debita esse. Equidem discipulis Christi eorumque successoribus, non autem illis, quorum constituit ipsos fore magistros ac doctores dictum est, sicut misit me pa-

ter,

ter, ego mitto vos, & qui vos audit, me audit, & quicunque dixerit vobis ſeruate & facite, item hoc & omnes gentes ſeruare omnia, quecumque mandaui vobis, & quecumque alligaueritis aut ſolueritis ſupra terram, errunt ligata & ſoluta in celo, que verba juxta expoſicionem Auguſtini ſic debent intelligi, hoc eſt: Ego Deus & omnes celeſtis milicie ordines & omnes Sancti in gloria mea laudant nobiscum & confirmant, quod ligatis & ſolvitis. Cum ergo judicio generalis Concilij cenſetur Deus aſſiſtere illud comprobare & confirmare cum tota curia ſua celeſti, non ſic autem certum eſt de judicio cujusvis alterius congregacionis, veſtris circumſpectionibus jam credimus eſſe notum nullatenus decere generale Concilium a ſe hujusmodi cauſam remittere ad hujusmodi dietam, ſuper qua & prout inſtatur ad preſens. Quo vero ad ſecundam partem petitionis facte per oratores prefatorum ſereniſſimi Regis & Dominorum Electorum, cujus effectum ſed amplius modificatum vos ipſi preclari oratores in dictam viam Reſponſionis cedula ſubjungitis, videlicet quod pendente tractatu concordie usque in illum diem ſuperſedeant patres concilij ab omnibus proceſſibus contra papam & ſuos inſtitutos ſeu fulminatos racione hujus diſſidij. ſacra ſynodus nobis commiſit intimare vobis, quanta cum manſuetudine & modeſtia adverſus ſummum pontificem hactenus ipſa proceſſit, quodque pendentibus ſuper ſeſſionibus ad Inſtanciam pro eo ſupplicancium ſibi conceſſis numquam ab inceptis abſtinuit, ſed ſemper contra

conci-

concilium & ejus ſuppoſita grauiora attemptauit ſcandala, quodque periculoſa ſit unitati eccleſie & veritati fidei catholice in hujusmodi ſuperſedere, & quantum deceat judicium ſacri concilij in ſpiritus libertate manere nec in ſuis coactata judiçijs ad cujusuis hominis voluntatem. Cupimus namque vos attencius ſuper hac manſuetudine conſiderare, quod cum per ſacrum Concilium intimatum fuerit oratoribus ſummi pontificis in illa diuulgata reſponſione cogitanti, quod exemplo illorum, qui poſt receſſum pape *Joann.* XXIII. perſeuerantes in concilio Conſtancienſi ab omnibus commendati ſunt, ita patres ſacri concilij intenderent, niſi quod lencius procederent, expectantes, ſi moleſtent cor ſummi pontificis. Ecce jam ſex anni tranſacti ſunt, quod hec verba dicta fuere, quod autem ambaſiate ſeu inſtancie ex parte ſacri Concilij facte ſunt, ut ſe corrigeret, ex parte ſupra dictum fuit, & tamen effectus hujus mollitudinis cordis ſummi pontificis non ſentitur. In Evangelio de plantante ficulneam legitur, quod expectatis tribus annis voluit eam non ferentem fructum, ſuccidere, ne terram inaniter occuparet, ſed rogatus, ut per annum adhuc ſtare ſineret, vix acquieuit. Quid autem, ſi ceteras arbores fructificare impediret, modernum ſummum pontificem ita agere conſpicit univerſus, ut occaſione ſui univerſa eccleſia grauiſſimis turbacionibus ſubjaceat. Nemini præterea docto viro in dubium, quin pro eo, quod ſecunda vice papa diſſoluit concilium, ſtatim potuiſſet in eo acerrime vindicari. Quodque ex reſiſten-

ſiſtencia, quam fecit eccleſie, potuiſſet procedi, atque longiori dilacione ad ejus priuacionem. Etenim quoniam eccleſiam non audiebat, ymmo contra eam inſurgebat, reputari potuit merito ut ethnicus & publicanus. Verumptamen ad inſtantiam diue memorie *Sigismundi* Imperatoris & prefatorum Dominorum Electorum per certum tempus expectare voluit ſacra ſynodus, cujus expectacionis tempore amplius ſe fortificauit mittendo bullas convocacionis pro erigendo ſuo conciliabolo *Ferrarienſi*, item mittendo ambaſſiatores, tempore eciam quatuor menſium ad revocationem dicte pretenſe diſſolucionis conceſſorum, eidem, fecit declarationem contra patres de concilio, quod purificate fuiſſent condiciones ſue diſſolutionis, ideo quod iteraſſet fulminatas per eum penas excommunicationis, privacionis, inhabilitationis. Item ſub grauiſſimis penis etiam hoc intermedio tempore arreſtavit quaſcunque pecunias collectas ex indulgencijs conceſſis per ſacrum Concilium, ubicunque fuiſſent in cuſtodia, & ut aſſeritur, ne quouis modo venirent ad manus concilij, donauit aliquibus principibus pro ipſorum fauore ſibi captando. Erexit preterea actu ſuum conciliabulum *Ferrarienſe* mittendo inibi legatum nomine ſuo & alios prelatos, & fecerunt ſuam primam vocatam ſeſſionem in procedendo contra ſuppoſita ſacri concilij. Demum cum in ſecunda inſtancia, quam fecerunt oratores predictorum dominorum Electorum de Menſe Januarij, ut ſuperſederetur offendendo, dominos ſuos daturos operam, qua-

 tenus

tenus summus pontifex dictam prætensam dissolucionem revocaret, ac omnia per eum attemptata contra concilium, fuissetque eis responsum, quod differretur deposicio sua, nec ad illam nisi cum magna maturitate sacra synodus procedere intenderet, statim de mense februarij celebrauit secundam dicti conuenticuli sessionem, in qua mandauit, inclite civitati Basiliensi reuocare saluum conductum concessum concilio, patres de *Basilea* violenter expelli, fer.. it eciam multas literas ad diuersos Principes & nobiles quod revocarent salvos conductos, si quos ipsis patribus concessissent, & tractarent eos tanquam hostes fidei Christiane, fecitque hujusmodi Bullas in circuitu *Basilee* & per magnam partem *Germanie* publicari & illorum vigore, quot fuerunt facte diffidaciones, captiuaciones & prede contra patres concilij longum foret ad presens edisserere. In tercia vero instancia, cum ex *Francofordia* pro eodem effectu dicti domini electores supplicarent, ipse summus pontifex pertinaciter amplius confouens suum conventiculum aliam sessionem fecit, declarando: inibi esse ycumenicum concilium. Cum vero ad instanciam quartam factam per suos oratores sabbato ante pascha multi ex prestancioribus patribus respondissent, satis superesse temporis posse eos ire in *Ferrariam* & reuerti antequam deposicio fieret, cum inibi starent misit ad Regem Francie, petens, ut suos ambassiatores *Basilee* existentes reuocaret, ac omnes subditos & naturales similiter ad multos alios principes multaque in fortificacionem sui mon-

struosi

ſtruoſi conciliaboli indies grauiora ſemper committit, nunc autem in ultima inſtancia facta per Dominos oratores, cum reuerſi ſunt de *Ferraria* patres ſacri Concilij multum doluerunt, quod nihil aliud obtinuerunt a papa quam ſicut contrarium dicitur circa cedulam Reſponſionis non paris captioſam & multipliciter condicionatam, per quam ut ſubterfugiat judicium debitum ſacri concilij ſub colore pacis querit dilaciones & per indirectas vias & inaciones ſacri Concilij; Et enim cum ſacrum concilium honeſtate, qua potuit hactenus, hujusmodi inſtancijs condeſcendit, & quia, licet verbo determinata, dilacionem non conceſſit, re ipſa tamen & in facto diuturno jam tempore magis cum manſuetudine expectauit, attendens, ſi, quemadmodum ex parte dictorum reuerendiſſimorum patrum & illuſtriſſimorum principum Electorum oblacio facta erat, papa reuocaſſet illud conciliabolum & alia attemptata contra concilium, verum manifeſte cognoſcit, quod ipſe ſummus pontifex videns tot fieri inſtancias, ne contra eum procedatur, nunc pertinacius, quam primo, nititur confouere & manutenere dictum conuenticulum, & harum dilacionum pendentibus terminis nunquam ab inceptis deſtitit, ſed ſemper grauiora attemptauit. Quod autem ut tercio dicebamus periculoſum ſit unitati eccleſie & veritati catholice fidei in hijs rebus diutius ſuperſedere, ita pridem in generali congregacione cum aliquorum ex parte in fauorem ſummi pontificis inſtancia fieret ad dietam ſuper ſeſſionem procurator allegans, quanta

 peri-

pericula cottidie magis fuccrefcerent ex hujusmodi fuperfeffione, proteftabatur petens teftimonium publicum non ftaret per concilium, quo omnibus hujusmodi periculis obuiaretur. Verumptamen hoc ipfum manifefte cognofcere vos ipfi preclari oratores facile poteftis. Conftat namque quod in medio populi Dei altare erectum eft contra altare in grauiffimum periculum fidei & horrendi fcifmatis. Etenim cum Religio Chriftiana hactenus femper acquieuerit judicio facri generalis concilij, quemadmodum fententia ex omnium ore prolata, quoniam ut dictum eft, Spiritus fanctus loquitur per os concilij generalis, videmusque manifefte, quantum in dicto conuenticulo ad voluntatem & beneplacitum fummi pontificis attenditur, poffet, quod Deus auertat, fieri, inibi aliquas diffiniciones in materia fidei, & ex multorum affercione, qui in eodem concurrunt, ac aliorum omnium, qui tenent cum facro Bafilienfi concilio contradictionem ignis magnus accenderetur in ecclefia Dei & contingeret Chriftianos aduerfus Chriftianos inuicem fe hereticando accerrime oppugnare. Et ficut pro introductione fidei Chriftiane juxta doctrinam faluatoris facta fuit feparacio, quia erant quamlibet in una domo & diuidebantur tres in duo ac duo in tres, pater in filium, filius in patrem fuum, mater in filiam & filia in Matrem fuam, focrus in nurum fuam, & nurus in focrum fuam fic durante hujusmodi divifione duorum conciliorum generalium, cum ut dictum eft, omnis fententia fynodaliter promulgata tanquam ex ore altiffimi

tiſſimi prodiit, credi debet a cunctis fidelibus ecclesia legitime congregata in *Baſilea* aſſeret, quod ſit tenendum pro fide catholica, aget vero e contrario illud conciliabolum, quod reſtat, niſi ut aſſeratur, quod contrarium loquitur Deus, hoc modo contigit in prima deſtructione templi & cultus divini, dicebat equidem *Jeremias*, quod gladio, fame & peſte conſumeret Deus habitantes in *Jeruſalem*, pſeudo vero prophete Conſuentes puluillos ſub capitibus eorum prophetabant ex corde ſuo dicentes: hec dicit Dominus Deus, non videbitis gladium & fames non erit in vobis, ſed pacem veram dabit vobis Deus in loco iſto, & quoniam hujusmodi pſeudo prophete loquentes placentia permiſſi ſunt diucius reſiſtere, interim quod eorum perſecucioni traditus eſt ad carceres, ceperunt judei auertere auditum ab oraculo Jeremie qui etſi aſpera, vera tamen predicebat eisdem, & acquieuerunt pſeudo prophete falſum eis predicantibus pacem, ſicque indurati ſunt, donec venit conſummacio. Item nichil eſt quod dicit dominus ſuper prophetas, qui ſeducunt populum meum, qui mordent dentibus ſuis, & predicant pacem, & ſiquis non dederit in ore eorum, quippiam ſanctificant ſuper eum prelium, propterea vox vobis pro viſione erit & tenebre vobis pro diuinacione, & occumbet ſol ſuper prophetas, & obtenebrabitur ſuper eos dies, & confundentur qui vident viſiones, & confundentur diuini & operient vultus ſuos, quia non eſt reſponſum Dei, verumptamen repletus ego ſum fortitudine ſpiritus Domini judi-

 cio

cio a virtute, ut annunciam *Jacob* fcelus fuum, & *Jfrael* peccatum fuum. Preterea vos ipfi preclari oratores euidenter cognofcatis, quanto amplius permanet illud conciliabolum & fouetur, tanto major datur occafio ut grauius fcindatur ecclefia in duas partes & fciffura permaneat, placeat animaduertere, quod facte fint plurime fancte ordinaciones per concilium Bafilienfe, jamque funt in Regnis & prouincijs pluribus acceptate & in practicam atque communem ufum deducte, fi prefatum Ferrarienfe conuenticulum practicare diucius permittatur, quoniam, ut jam cepit, in omnibus adverfatur facro Bafilienfi concilio, continget per id fieri alias ordinaciones, uel directiones hijs repugnantes, vel ipfarum effectum diftrahentes, neceffeque erit tunc ex legum repugnancia in Ecclefia Dei quam plurimas oriri difceptaciones & periculofa fcifmata, hoc eciam fcandalum omni die videmus contingere ex doctrina provifionum, que fit de ecclefijs, abbacijs & alijs dignitatibus, & Beneficiis. Etenim cum facrum Concilium afferat papam fuiffe & effe legitime fufpenfum ab omni adminiftracione papatus, hujusmodi vero adminiftracionem ad facrum concilium deuolutam fuiffe, promouet facrum concilium ad hujusmodi beneficia perfonas, quas idoneas reputat, papa eciam indirecte de eisdem beneficijs provide alijs perfonis, & quoniam ficut tam hij, quam illi pretendunt, fe ad eadem beneficia jus habere, euidentiffimum eft, quanto amplius fuper hujusmodi doctrinam inter concilium & papam fuperfedentur

tur majora indies pericula succrescere & divisiones augmentari, ut non obstantibus quibuscunque omnino supersedeatur. Idem jam sentitur multiplici experiencia a pluribus annis, cum summus pontifex eos, quos ligat sacrum Basiliense concilium, absoluit, & quos absoluit, ipse ligat per graues censuras, fuit tamen jam ab octo annis tanquam pro fide catholica reputatum, quod se se, & non illud destruit, qui absoluit, quos ligat generale concilium, aut ligat, quos absoluit. Huic autem sentencie subjungit *Gregorius:* qui aliud sapit, anathema sit, Id ipsum eueniet ex doctrina mandatorum dispensacionum & aliorum, qui ex gratia uel justitia cottidie per sacrum Basiliense concilium & summum pontificem e contrario fuerit, & quoniam ex majori successu temporis semper numerosior erit multitudo hujusmodi doctrinarum, cum super illis, que pertinent ad exercicium supreme potestatis ecclesiastice per quosdam ad sacrum concilium, per alios vero ad summum pontificem recurratur, euidentissimum est, quod quanto amplius permittitur conuenticulum Ferrariense, tanto magis pericula fidei & scismatis aggrauantur & indies semper exerescet major difficultas in curacione hujusmodi morbi. Equidem non erit facile remouere conceptam fidem in cordibus multorum de prefato conciliabolo, & quoniam hij qui celebrant, quanto amplius perseuerant, tanto magis se firmabunt ad illud continuandum & defendendum, summusque pontifex pertinacius induratur, & in ea, qua cepit, inobedien-

cia ecclesie & rebellione permaneat, & fretus hujusmodi fauoribus, quoniam & non resistitur, ymmo pro eo supplicatur, continue superbiet, nec umquam flectetur ad debitam obedienciam sicque conculcabitur auctoritas ecclesie & generalium conciliorum, desinetque illud unicum in Ecclesia ab origine sui consuetum refugium pro sedandis omnibus doctrinis suis celebracio videlicet generalis concilij. Quis namque de cetero, veniet ad Generalia Concilia, si pape permittitur pro libito sue Voluntatis sedente Generali Concilio erigere conciliabolum in eoque excommunicare, priuare & inhabilitare omnes, qui celebrant generale concilium, & quod grauius facere contrarias ordinaciones ac diffiniciones in materia fidei. Ecce prediximus vobis pericula que jam ante oculos vestros existunt, & grauiora indies, quod Deus auertat, succrescent ex hac diuturna, quam petistis, superseffione, & quoniam fidei jam concepte, ut eradicentur, non facile duratur humana potencia, innumeros, quos dicitis, ex hac superseffione augeri fauores, continget fortassis non sufficere ad extinquendos ignes errorisat scismatum, que ex tantarum protractionum, dilacionum erunt radicati in cordibus hominum. Preterea vos ipsi nescitis, quod ad officium boni judicis spectat, diligenter cuncta rimari. Constat autem, quod coram sacro Concilio Summus pontifex delatus est, super predictis XII. criminibus, dicere autem, quod omnia supersedeantur, nec licet concilio diligenter intendere ad sciendum super hujusmodi

veri-

veritatem; attendite quomodo hec concordant, verbo facre fcripture, quod inquit: caufam, quam nefciebam, diligentiffime inueftigabam, & alibi: fcrutantes cottidie fi hec ita fe haberent, denique ex fola relacione predictorum criminum cuiquam manifeftiffime patet, quam grauia, quamque periculofa fint, que, nifi fumma cum diligencia prouideatur paritura funt grauem jacturam & defolacionem ecclefie Dei, prouideri autem debite non poteft, nifi prius cognofcatur, an ita fit in rei veritate, quomodo fuit denunciatum facro Concilio, unde qui impedit cognicionem de hujusmodi, qui neceffario perire debet, confiderandum relinquitur, fi conititur impedire, ne fuper hoc debite prouideatur. Amplius ex fententia *Gregorij* in fua paftorali habetur, quod nemo in ecclefia Dei amplius nocet, quam qui peruerfe agens, nomen & ordinem fanctitatis tenet, delinquentem namque hunc redarguere prefumit nullus & in exemplum culpa vehementer extenditur, cum pro reuerencia ordinis peccator honoratur. Supra autem commemoravimus, quod fummus pontifex per fuos nuncios & literas ad hoc laborat permaxime, ut quod fit innocens, nec iniquum commiferit in religione Chriftiana credatur a cunctis fidelibus, fic tamen in hoc profecit, quod eciam nonnulli principes de hujusmodi innocentia in fuis literis videntur facere mencionem, & quia notorie conftat de diffamacione fua fuper dictis criminibus, quamquam fub ejus regimine ftatus ecclefie decoloratur, & indies majora fufcipit detrimenta,

P 5 non

non videtur condecens, ut ſacrum concilium omnino ſuperſedeat in inchoato proceſſu. Nam inter alia, ut debite prouideatur eccleſie Dei oportunum videtur prefata crimina innocenciam ſummi pontificis adducere. ſic enim Religio chriſtiana evidenter cognoſcet, quod verba ſua, quibus ſe predicat innocentem operibus, non concordant, & ipſe confuſus deſiſtet a vexacione & perſecucione, quam fecit Eccleſie contempnendo juſtas ipſius ordinaciones & violacionibus earum fauores indebitos tribuendo, erubeſcetque amplius confouere illud conciliabolum, quod ſe aſſerit erexiſſe, ut teſtimonium perhiberet de ſua aſſerta innocencia. Hoc autem remedio uſus eſt Chriſtus aduerſus ſcribas & Phariſeos; Equidem poſuit ante oculos ipſorum grauia crimina ab eisdem commiſſa, & ſic deſtiterunt ab importuna vexacione, in qua perſeuerabant. Conſequenter vos ipſi noſtis, quod grauiſſimum ſcelus in judice quantumlibet vel principe id dicitur eſſe, cum ex auctoritate conciderit impunitatem hunc licenciam peccandi. Equidem grauius delinquit, qui peccat impune, & minus peccatum cenſetur expreſſe conuenire ſuperioris mandato, quam ab eo petere ſiue acceptare conceſſam impunitatem peccandi. Si autem de aliquo conſtet, quod peccat continue, quanquam dicit ſe in hujusmodi peccatis perſeuerare velle judex autem aſſenciat illo ſciente adverſus eum non eſſe procedendum ſimpliciter uel ad tempus eo ipſo videtur illi concedere licenciam peccandi & ſi peccatum illius redundat in perniciem multorum,

aiij-

alijque ſuo exemplo & auctoritate in peccata trahuntur, cunctorum ciuium reus erit judex, qui hujusmodi impunitatem vel ad tempus concedit auctoritate. Equidem vel per minimum momentum non licet reddere ſecurum a pena eum, qui debachatur in perniciem rei publice pacifice, & aſſerit ſe deſiſtere nolle, Hoc idem contigit de ſummo pontifice reſpectu concilij, nam continuacio illius conciliaboli eſt grauiſſimum peccatum, tenditque in perniciem multorum, cum omnes ibidem conuenientes ſint rei ſciſmatis, ipſeque dicit ſe velle illud continuare, nec ſummus pontifex vel alius pro eo offert, quod umquam deſiſtet, quomodo igitur ſacrum concilium poteſt concedere authentice dilacionem, reddendo eum ſecurum ſimpliciter, vel ad tempus. ſed objici poteſt, ad hoc pro tempore, prime diſſolucionis plures fuiſſe dilaciones conceſſas uel ad inſtanciam principum, uel ex officio, hoc non negatur, ſed eſt racio plurimum differens, tunc enim, & ſi diſſoluerat, non enim erexerat Bononienſe conciliabolum, ſic quod non actu debachabatur, prout nunc agit in perniciem eccleſie. ſic eciam in hac ſecunda diſſolucione, priusquam actu ſummus pontifex erexiſſet Ferrarienſe conuenticulum conceſſit determinante dilacione LX dierum, ſed poſtquam actu erexit, non ſic honeſte poteſt. Eſt eciam aliud quod in omnibus terminis & dilacionibus illis reperitur expreſſa proteſtacio concilij per hoc intendebat deſiſtere, quin pendente dilacione prout neceſſitas rerum ſuaderet, ad ulteriora procederet. Nunc autem

peti-

petitur, ut non obſtantibus quibuscumque ſuperſedeatur. Item eſt aliud, tempore illius proceſſus ad nullius alterius abſentis principis inſtanciam reperitur conceſſa dilacio niſi ad inſtanciam diue memorie *Sigismundi* Romanorum Imperatoris unica dilacio XXX dierum & hec petita fuerit multis cum oblacionibus ipſius *Sigismundi* in fauorem ſacri concilij, videlicet quod nullam aliam peteret, quam niſi papa infra illam faceret debitum ſuum libere permitteret procedi per ſacrum Concilium, prout ei videretur, quodque omnibus ordinatis & ordinandis per ſacrum concilium acquieſceret & obtemperaret, & quantum poſſet faceret inuiolabiliter obſeruari, quod infra ipſos XXX dies transferret ſe ad concilium perſonaliter, quod omnes principes Alamanie conuocaret ad locum concilij, ut eidem adhereret, quod quamquam papa interim ageret contra concilium uel ſuppoſita aut familiares eorum arctarentur. Ecce quanta cum obligacione ſui prefatus Imperator prauam dilacionem petiuit, nunc autem petitur absque prefixione criminum, quod pendente tractatu concordie omnino ſuperſedeatur a proceſſu non ſolum contra papam ſed contra quoſcunque ſuos, fuit eciam in hac re animaduertendum per ſacrum concilium, quod una conceſſa dilacio aliam traheret, nec facile eſſet imponere finem. Cum enim ex parte quorundam principum dilacio peteretur ab uno XL dierum ab alio LX ab alio LXXX interrogati, qui inſtanciam faciebant, utrum eſſent contenti, ſi omnibus ſimiliter concederetur LXXX, reſponderunt

derunt quod non ſed cuilibet ſupplicancium Principum fieret gratia prout petebat, interrogati ſi illa conceſſa umquam peterent alia reſponderunt, ad hoc ſe obligare nolle, ſed tunc acturos, prout videretur, & plures ex ipſis dicebant, quare non ſuo principi ſicut & alijs dilacio deberet concedi, ex hoc autem daretur occaſio ad diuiſiones inter patres de concilio qui enim eſſent ex principatu ſupplicantis, ut communiter cum majori ſollicitudine inſtarent, alij qui ex non ſibi confederatis aut reſiſtencia vel ab effectu ſupplicacionis diſtrahentur, ipſis denique patribus univerſis non praua moleſtia eſt, quod poſt reſidenciam VII. annorum conſumptis fere omnibus ſubſtancijs ſuis ſuper facto reformacionis Eccleſie, ad quod per maxime conuenerunt, ſic a dilacione unius ad dilaciones alterius trahantur in longum. Eſt enim ſepe concluſum unanimiter inter patres, quid ſi agatur, ut ſummus Pontifex actu recipiat decreta reformacionis, & ea efficaciter exequi velit, fruſtra laboratur ad promulganda multa decreta, nam per hujusmodi decreta anime non obſeruancium illaqueantur, & quoniam fauente ſummo pontifice liceat impune ea non obſeruare, vilipenditur auctoritas eccleſie, que precepit obſeruare. Cupimus enim vos preclaros oratores in memoriam deducere modum & ordinem in geſtis per ſacrum concilium ſuper prima diſſolucione. Equidem reperietis, quoniam quam diu papa ſenſit pro eo interuenire principes ſupplicando nunquam flecti voluit, ut ueritati acquieſceret. Similiter nec quo-

modo

modo ipſi principes aut prelati quicumque requiſiuerunt eum, unde nunquam alias trahi potuit, niſi cum Imperator diue memorie *Sigismundus* & oratores principum cum ſacro concilio conuenerunt, tunc eciam omnes principes requiſiuerunt eum expreſſe, quod reuocaret diſſolucionem. Nunc autem cum ipſe videat ſe grauius deliquiſſe quam primo, nec fieri inſtanciam pro reuocando ſua diſſolucione vel irritando ſuo conciliabolo, ſed quod absque præfixione termini tanta cum inſtancia ſupplicatur, nec contra eum aut ſuos in aliquo procedatur, quodque laboratur, quod cauſa abſtinenciæ habeatur de manibus generalis concilij, qui eſt legitimus judex, & ponatur ad manus aliorum, quam ſit conueniens iſte modus, ut trahatur ad obedienciam eccleſie & profeſſionem veritatis fidei, cui reſiſtit, facile quiuis poteſt judicare, & quoniam ſummus pontifex cupit dare pacem eccleſie, qui fovendo ſuum conciliabolum continue majorem ignem accendit, & ne extinquatur ſuo conſenſu requiruntur tot ſubterfugia dilacionum „ dicit autem ſe velle abſtinere ab ulteriori proceſſu contra exiſtentes in Baſilea ſi ipſi ab inceptis grauaminibus & alijs nouitatibus ſuperſedeant. Verba hec poſſent allicere eos, qui ignorant de geſtis, quod in eis magna offerat, ſed qui noverunt circumſtancias actorum, ſciunt, quod per hujusmodi verba dicere conſueuit, judex cum eccleſia Dei non habet ultra, quid agere valeat, talem clericum judicio ſeculari relinquit, & ipſum curie ſeculari relinquendum fore decernit. Hoc autem eſt notiſſi-

notiſſimum feciſſe ſummum pontificem de patribus ſacri concilij totum quod ipſe fuit, equidem edidit eos prede, ac brachio ſeculari, non uni ſoli principi, ſed omnibus, qui erant in circuitu, ut tractare eos deberent tanquam hoſtes fidei Chriſtiane ſic igitur, poſtquam quantum in ſe fuit, interdixit, ſuſpendit, excommunicauit, priuauit omnibus eccleſijs, dignitatibus & beneficijs, nec non ad ipſa obtinenda inhabilitauit, ac tradidit eos prede ac brachio ſeculari, offert ſe abſtinere velle a proceſſu ulteriori, quid ultra illi agendum reſtat. Denique poſtquam Verba hec dixit, ſicut Relacio facta eſt in ſacro concilio, priusquam de ſua obligacione eſſet notum beneficia multorum contulit, ſeu poteſtatem ad hoc conceſſit. Preterea quod prodeſſet patribus ſacri concilij oblacio hec, qua velit abſtinere, cum ubique literas mandauerit edendo ipſos prede, oportebat reuocare omnia Mandata per ipſum hactenus in contrarium facta. Poſtremo id cupimus vobis notum eſſe quod quanto judicium eſt magis auctoritatis ſupreme, tanto decet id amplius eſſe liberum, nec cohortari ad voluntatem cujuscunque, hoc eſt enim doctrina judiciorum, ut inferiora judicia artata ſint frequenter, ne licet ipſis judicibus niſi certo loco de certa cauſa & perſonis ac certo tempore judicare, unde ad ferias, quas inferiores judices obſeruare tenentur, ſupremus judex nullatenus obligatur, nec loci, perſonarum, cauſe, aut alia queuis doctrina ipſius judicium coanguſtat, & dicitur beatus talis ſupremus judex, qui facit judicium & juſticiam

ſticiam omni tempore. Nunc autem ſupremum judicium in terris eſt generalis concilij; Ita ut eciam ſuum conſiſtorium diuinum reputetur. Eſt enim ſanctus Spiritus conjudex, non igitur judex condecens per hujusmodi petitas dilaciones coarctari judicium Generalis concilij, quoniam prout Spiritus ſanctus dictauerit ad prouidendum in tempore. Ex hijs aliisque plurimis, que facile adduci poſſunt, vos preclari oratores euidenter poteſtis cognoſcere, quod nullatenus decet ſacrum Concilium in prefatam dietam, modo quo petitur, conſentire, nec autentice concedere dilacionem, ut pendente tractatu in proceſſu contra papam & ſuos omnino ſuperſedeatur. Verum id dicere poſſumus, quod ſacra ſynodus in finem perficiendi opus reformacionis per eum inchoatum ſemper mature & cum debita grauitate procedat, ut coram Deo & hominibus de cunctis parata ſemper ſit, reddere racionem.

XXXIV.

XXXIV.

SEQVVNTVR DIFFICVLTATES PER AMBASIATORES SACRI CONCILII BASILIENSIS MOTE ORATORIBVS REGIS ROMANORVM, PRINCIPVM ELECTORVM, ET ALIORVM PRELATORVM ET COMMVNITATVM IN DIETA NVRENBERGENSI IN DIE SANCTI GALLI HABITA, ET VOLEBANT ILLIS PROVIDERI, ANTEQVAM TERCIVS LOCVS ELIGERETVR &c.

In dieta Nurembergensi de festo *Galli* Anno Domini millesimo CCCC°XXXVIII°. per dominos relatores deputatos a tota inibi existente congregacione ad conferendum cum oratoribus sacri Concilij Basiliensis & summi pontificis, fuit propositum oratoribus sacri Basiliensis Concilij, quod pro tractanda pace & concordia in ecclesia Dei videretur expediens, Concilium Basiliense transferri debere in alium locum, ubi eciam Greci conuenirent, & intenderetur ad unionem ipsorum, fuit autem Responsum & auisatum, quod circa istud medium consideranda sunt quatuor: & primo dicitur, quod si aliquando fuit conueniens celebrare generale concilium moderno tempore est summe necesse, cum propter Causam Bohemorum, que licet fuerit diffinita nondum est acceptata, cum propter reformacionem tociens mundo promissam & non completam, ut eciam, que jam decretata sunt, acceptentur, & deducantur in execucionem, cum propter pacem in ecclesia dandam, que tot

ſciſmatibus nunc periclitari videtur, cum propter unionem grecorum, que inter alia videtur precipue eſſe in deſiderio omnium Chriſtianorum. Item & ex alijs ſatis unicuique euidentibus cauſis 2do dicitur, quod Baſilea ſit locus ydoneus ad celebracionem generalis concilij adeo quod ſtantibus terminis fortaſſis magis ydoneus non reperiretur, attenta precipue ſecuritate & libertate, que ad celebracionem Generalis concilij ſingulariter pertinere noſcuntur, nam ubi Spiritus Domini, ibi libertas, generali autem Concilio preſidere creditur Spiritus ſanctus. Unde in civitate ipſa celebracio Concilij poteſt aptiſſime perfici, primo hoc ſuadet probata experiencia jam a ſeptennio, cum ibi cottidie fuerit habundancia victualium, ſalubritas aeris, licet circumquaque viguerit peſtis, ſecuritas & libertas, que ad hoc videntur maxime neceſſaria, ut dictum eſt, adeo ut ſummus pontifex volens in ſua bulla juſtificare ſuam ſecundam pretenſam diſſolucionem contra libertatem hujusmodi Baſilienſi ſynodo, prout in Bulla ſue 2do pretenſe diſſolucionis apparet, non oppoſuit, niſi tres leues querelas, quas facile eſt repellere attenta eciam precipue conſtancia Baſilienſium ciuium, qui nec cenſuras pape, nec diffidaciones multorum formidancium plena fide & virtute ſemper manutenuerunt ſalvum conductum ab eis Concilio conceſſum. 2do ſuadet magnitudo rerum geſtarum in operibus, adque fuit congregatum, in quorum proſecucione omnipotenti Deo gloriam quantum profecerit, notorium eſt toti orbi, ſed inter alia

conſi-

confideranda eft precipue caufa, caritas in materia unionis Grecorum, pro qua patres admodum ewangelice, non attendentes, per hoc affequi dignitates ecclefiafticas aut beneficia nec quascunque res temporaneas, fed pro defiderio duntaxat hujusmodi unionis confequende proprias fubftancias expofuerunt, mittendo in Greciam plus quam XII. millia ducatorum, priusquam de indulgenciis vel a ciuibus Auinionenfibus aliquid percepiffent. 3tio idem patet ex Manfuetudine ac modeftia in omnibus geftis fingulariter cura fummi pontificis tam in ipfo quam in hoc fecundo proceffu. Equidem habetur in refponfione cogitanti, cum dictum fuiffet oratoribus pape, quod quemadmodum in concilio Conftantino actum eft circa papam *Jo. XXIII.* fic oportebat quo ad Dominum *Eugenium*, fed in hoc effet doctrina, quod mollius procederetur, expectando, fi forte mollefceret cor fuum pontifex; jam expectatum eft per feptennium, & tamen ewangelium dicit de ficulnea, quod non expectatum fit, nifi per tres annos, & poft affignatus eft unus peremptorie. Et attendendum eft, quod contra illam ficulneam nichil aliud dicitur, nifi quod terram inaniter occuparet, fi vero alias arbores infructificantes reddidiffet, non tamdiu fuerat expectatum. De moderno autem fummo pontifice uniuerfus orbis confpicit, quod fub ejus regimine ecclefia grauiffimis turbacionibus fubjaceat & cottidie per amplius omnia ruunt in pejus. Attento fpecialiter, quomodo ex quadruplici capite, videlicet propter inobedienciam ymmo re-

 fiften-

ſiſtenciam in diſſoluendo 2da vice & excommunicando concilium propter erectionem conuenticuli Ferrarienſis propter tranſactos jam ſex Menſes, & propter crimina, de quibus citatus fuit pro ut a multis aſſeritur, potuiſſet juſte deponi jam diu ſummus pontifex, ſed expectatum eſt magna cum manſuetudine. 2do ſuadet continuari concilium *Baſilee* racione finis, nam cum prædicta opera feliciter inchoata ſint per hoc concilium & bonum hactenus progreſſum habuerint merito debent compleri per ipſum, & ſpecialitėr de pace cum ab inicio ſui fuerit ad hoc inſtitutum, quod fortaſſis non ſic legitur de aliquo generali Concilio. Item quia jam hoc opus expertum eſt quo ad pacem in eccleſia dandam. Etenim cum propter primam diſſolucionem pape eccleſia fuerit in maxima turbacione alijs aſſerentibus, cum papa propter quod potuerit diſſoluere alijs acquieſcentibus veritati declarate per eccleſiam, quod non potuit ſacrum Baſilienſe concilium, tam honeſtam viam inuenit, quod pax reddita fuit & catholica eccleſia conquieuit in pace ipſo eciam ſummo pontifice, qui reſiſtebat, confitente, una cum Concilio eandem veritatem, attento eciam, quod nulli amplius deſiderant pacem, quam patres ibi ſiſtentes, quibus videretur eſſe confuſio recedere a concilio in ſciſmate, cum primo ad illud in pace venerint. Item quia poſt ſeptennium laborum ſuorum deſiderauit reportare laudabilem fructum, unde cum tam diu laborauerint, & ut manifeſtiſſime apparet in omnibus geſtis ſacri Concilij, ſed ſpecialiter in proceſſu

adver-

adversus summum pontificem maxima cum mansuetudine hactenus processerunt, merito potest cognosci longe distare ab intencione ipsorum, qui ex suis operibus in ecclesia Dei scisma sequatur. In Religionibus namque, ut mores hominum cognoscantur, assignatur unus duntaxat probacionis annus, sed jam septem anni transierunt, quando probati sunt, qui huic sancto intersunt concilio hijs infertur colligere, quod eciamsi alius locus eque ydoneus reperiretur, concilium Basiliense in illum transferri, aut non licet, aut si fieri deberet, multe difficultates apparent, quibus primo erat prouidendum, patet hoc ex racione generali, quia si, ut dictum fuit, est nunc summe necesse, concilium celebrari, cum sit actu congregatum, concilium non videtur incipiendum ab ejus dissolucione, sicut habens necessitatem festinam nauigandi, si habet navim, non destruit, ut aliam pro nauigando edificet„ Tercio magis specifice tangendo, propositum videtur, quia ista materia de mutacione concilij Basiliensis in alium locum & specialiter ad partes ytalie videtur peruenisse primo ex instancia pape & suorum adherencium, patet hoc ex cedula parte sua oblata per Reuerendissimos dominos Cardinales *sancte Crucis* & sancti *Petri* Concilio decima die aprilis anno XXXVI°. similiter ex bulla sua dat. *Bononie* III. Kalendas marcij anno XXXVII. & fuit publicata in Concilio XI. die April. consequenter ex cedula primi decreti, adhuc ex peticione seu auisamento Reuerendissimi Domini *Juliani* Cardinalis sancte *Sabine* XV. Septem-

tembris Anno XXXVII. in capella majoris ecclesie exposito coram prestancioribus patribus sacri Concilij & ad presens juxta modum quo instatur, ut creditur non proponitur hoc medium de mutacione Concilij Basiliensis in alium locum ita ut celebrari debeat in Hijspania eo quod multum distet, Item nec in Gallijs, nam ibi jam per concilium sunt decretata duo loca optissima *Auinio* scilicet & *Sabaudia*, sed quod debeat transferri vel in Italiam aut in alium Germanie locum. Quod vero stantibus ceteris non deceat transferri in ytaliam animadvertitur non quidem ex defectu aliquo ejusdem inclite nacionis, equidem notissimum est, quam fructuose celebrata sint in ytalia multa generalia Concilia, sed quoniam ex actionibus moderni summi pontificis vehemens datur suspicio, ne ad presens effectualiter inibi celebretur generale concilium, ut namque dicitur in Responsione cogitanti. Si papa temptabit dissoluere concilium existens in Germania quanto magis si fiunt in ytalia, nec ut ibi dicitur in hoc standum est sue promissioni, quia non obstante ordinacione sua & predecessoris ac duorum conciliorum, quibus erat stabilitum dissoluere temptauit, multo magis si ex sua solum dependeret institucione. Verba autem contenta in dicta responsione cogitanti sunt ista, Est eciam & aliud propter quod pati non debemus mutari locum, quia nec aliud Concilium fieret, nullus enim veniret, nec se ad tam longum iter exponeret ea presertim ratione, quod quilibet timeret, sicut factum est ita futurum esse & multo magis

magis in Italia, & si dicatur permittere non dissoluere, nisi omnia completa sint, erunt qui replicabunt, si duorum Conciliorum & duorum pontificum auctoritas non valuit, quin predicta dissolucio fieret, multo minus valebit simplex promissio, dicetur eciam, si dominus papa decederet, successor faceret, sicut nunc fecit Dominus *Eugenius* nec putetis homines ita esse rudes, quod hujusmodi non cognoscunt artes, existimatur, nichil aliud querit per multas & varias vias, nisi quemadmodum concilium dissipetur tot molestias & angustias junctas & diversos labores, qui hic passi sunt pro sustentando concilio, quod sic scirent mutandum esse locum statim ad papam redirent amplius non visuri concilium, suspicantur multi, quod non tam loci mutacio quam extinctio decretorum concilij Constantiensis queratur. Ex quo quanta mala in ecclesia nunc & futuris temporibus sequerentur vix narrari posset. Hoc igitur & multa alia arctant consciencias nostras, ut nullatenus dicte dissolucioni pretense aut loci mutacioni prebeamus consensum, hec ubi supra, & fuerunt hec verba dicta ad oratores moderni summi pontificis, jam elapsi sunt sex anni. Quod autem nunc magis, quam tunc, ac fortius urgeant hujusmodi consideraciones, patet manifeste, nam si concilio existente in Germania tantum per oratores suos papa, uti a pluribus dicitur, sciuit practicare, quod multos abstraxit de Concilio torpore aut fauore, quanto forcius si staret concilium ubi ipse, aut proprie. Item si temptauit contra vota tocius mul-

titudinis obtinere electionem loci, quem volebat aut de illa cedula parvi decreti seu praui deferti, multo magis posset obtinere, quemcunque vellet, si aut proprie, vel ubi ipse foret celebraretur concilium, & quia visum est, quanta resistencia hactenus fecerit, auctoritati concilij generalis pertimescendum est, quod temptaretur, vel in contrarium fieri declaracionem aut taliter exponi verba decreti concilij Constanciensis, quod fortassis in totum supprimeretur effectus ab illo sacro Concilio intentus, pro ut hoc jam pertimescebatur a septennio. Item si contra existentes in Germania totum potuit papa, quod ad ejus instanciam fuerunt multi eciam magni viri de Basiliensi Concilio in Germania prede & carceribus traditi, quanto magis possit in ytalia, ubi tenet ad stipendia gentes armorum & capitaneos, quorum aliqui forte ex se ipsis ad hoc inclinarentur. Et non sit mencio hic, quomodo Cardinales qui in illo Concilio interessent, ut verisimiliter presumitur omnes prescripserunt, se in dicta secunda dissolucione uel prosequendo eam laborent, alij vero pauci aut nulli essent presentes, pertimescendum igitur esset, quod subscripciones suas prosequerentur, quomodo autem tunc visi essent patres, qui constanter permanserunt in sacro Basiliensi Concilio contra subscriptiones pape & ipsorum intelligere est facile„ Quarto dicitur, quod si petitur tanquam pro conuenienti medio pacis, ut Basiliense concilium in alium Germanie locum mutandum esset, attendendum, quod in hoc multe difficultates occur-

cur-

currunt, quibus aut majoribus ex ipsis, priusquam hoc in execucione ponatur, primo est prouidendum, est autem primo, quia sic agendo videtur esse perniciosum exemplum, dicetur equidem in futurum, quod Basiliense concilium post tam diuturnam expectacionem & tam multas citaciones citauerit papam notorie diffamatum super tantis criminibus & ipse per inobedienciam dissoluit concilium, excommunicauerit, & priuauerit patres, erexit actu conuenticulum scismaticorum, facta jam probacione super criminibus & summo pontifice amplius firmante se in pertinacia sua dicenteque, se non teneri ad comparendum translatum est concilium in alium locum juxta desiderium summi pontificis. Manifestum igitur est, quod de cetero vix aut nunquam patres venient ad generale concilium timentes ea, que modo contingunt, videlicet, quando res sunt in conclusione, tunc debeat concilium transferri. Item summi pontifices, quando ponuntur in possessione dissoluendi concilia generalia pro libitu voluntatis, nam quando concilium procedet ad reformacionem ecclesie in capite, dissoluetur, quemadmodum *Eugenius* fecit generale concilium, & erigeret aliud, demum dicetur, quemadmodum actum est in isto, sic tunc pro pace fieri debere, ut concilium transferatur in alium locum, attento per maxime respectum, quem nunc summus pontifex predixit in bulla sue dissolucionis, videlicet quod ad hoc erigebat Concilium suum, ut in eo suam innocenciam ostenderet toti orbi, sic poterit qui-

 libet

libet summus pontifex dicere, quod de criminibus, de quibus notorie est diffamatus, vult se purgare non in concilio generali a quo citatur, sed in illo Concilio, quod ipse noviter statuerit in loco sibi grato dissoluens concilium a quo fuit citatus. Item cum omnis hec doctrina videatur incepisse, eo quod summus pontifex nunquam voluerit efficaciter suscipere canones in concilio editos, imo dicebat se non teneri ad earum obseruacionem, sed pro necessitate non debere obseruare, & in tantum processit, quod scisma actu introduxit, ut liberaretur ab inchoato processu, sacrum vero concilium super hoc eciam ipsum citauit commemorando crimina & defectus suos, quomodo existente hac disceptacione licet agi de mutatione Concilij. Item sacrum concilium inherens declarationi fidei in Constantiensi concilio de subjectione pape, ad generale Concilium citauit modernum summum pontificem super dictis criminibus, papa vero asserit, citationem ipsam nulliter, & de facto processisse, unde videtur, male sentire de auctoritate generalium conciliorum, quomodo igitur in tanta resistencia licet concilium mutari, attento, quod de nullo summo pontifice legitur, tantam fecisse resistenciam adversus auctoritatem generalis Concilij, sicut hactenus fecit & continuat modernus summus pontifex, quamquam nullum concilium fuerit tam singularis preminentie, sicut est Basiliensis, unde si papa adversus hoc preualeat, difficile aut nunquam procedi poterit per Generale Concilium ad correctionem summorum

ponti-

pontificum. Eſt enim hoc Concilium Baſilienſe ſuper omnia alia preeminens, quoniam ut ſupra commemoratum fuit fundatum eſt auctoritate duorum ſummorum pontificium & duorum Generalium conciliorum, item firmatum auctoritate & ſumma adheſione duorum Imperatorum Romanorum. Item preeminet in magnitudine & pluralitate rerum geſtarum, item in incorporatione plurimorum imo omnium Regum & Regnorum Chriſtiane Religionis comitum & dominorum principalium, ſimiliter & eccleſiaſticorum cardinalium & patriarcharum, multorum Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Abbatum, doctorum & aliorum plurimorum, ita quod in nullo Concilio plures unquam incorporati fuerunt, & quod ſingulare eſt, de nullo generali Concilio expreſſe legitur, quod in ſua incorporatione, qui interfuerunt, fecerint umquam tam ſingularia juramenta in fauorem ipſius concilij, quemadmodum in hoc actum eſt, equidem jurant, quod eidem incorporantur fideliter laborare pro ſtatu & honore ejusdem, & ipſius decreta manutenere & defendere; prouidit in hoc celeſtis clementia ſciens hoc ſacrum concilium tantas in futurum pati debere impugnationes. Item hoc concilium preeminet alijs in diuturnitate temporis, unde durauit amplius, quam umquam legatur de alio generali Concilio. Quilibet igitur euidenter comprehendere poteſt, quod ſi hoc concilium ſuccumbit in certamine iſto ſuper auctoritate generalium conciliorum, quod in totum ſuccumbere videtur auctoritas eccleſie. Equidem

dem vix aut nunquam erit illud concilium, quando resistere audeat summo pontifici. Occurrit circa hoc unum non mediocriter considerandum, quod cum scilicet jam concilium Basiliense habuerit doctrinam cum summo pontifice super prima dissolucione, summusque pontifex post multas requisitiones ac monitiones penales tandem fuerit judicialiter confessus veritatem, quod absque consensu concilij non potuerit dissoluere, cum ista secunda dissolutio fuerit multo grauior, si antequam hec veritas recognoscatur, concilium patiatur mutationem, euidenter poterit dici quod succumbit, & respicitur potius ad factum, in quo succumbit, quam ad verba prime adhesionis, unde illa verba interpretabuntur juxta sequentia facta. Equidem dici poterit, quod in tam arduis amplius testantur facta, quam verba, hoc autem motivum, quod coram papa & suis non sit in obliuione, patet manifeste: Nam secundi oratores sui missi ad concilium allegarunt illud dicentes, quod facta pociora sunt verbis, & tacitum ab expresso non differt regulariter. Attento eciam, quod cum papa asserat, suam congregacionem Ferrariensem esse generale Concilium, si translatio fiat, antequam ipse veritatem confiteatur, videlicet, quod dissoluere non potuit, manifeste videtur preualuisse in certamine, hoc modo fuit per sacrum concilium responsum oratoribus pape, quia sunt III. anni jam transacti in illa responsione synodali, que incipit, *speràuit bactenus.* dicitur enim sic ex persona patris, & quidem deterius est auctoritate ecclesie,

clesie, talia posse videretur summus pontifex, si post hujusmodi contradictionem inter concilium & papam ortam quia victum liti cederet, & ipsum & alios pontifices Romanos in possessione dissolvenda concilia poneret, que causande spes erit, quod prefatus dominus *Eugenius* decreta hujusmodi sacri concilij seruet & seruari faciat„ se ipsum Concilium spernat recognoscere, quibus eciam remedijs uti poterimus, ut statutis hic promulgandis non conueniant se ipsum concilium, per quod statuta fiant, irritari patiamur, mori malumus, quam tanto errori per ignauiam cedere, si majores nostri pro legibus paternis viriliter decertare & mori statuerunt, cur nos sic erimus degeneres ut pro conseruatione universalis ecclesie id ipsum non faciamus, si de priuatis rebus ageretur, ac personaliter pateremur injuriam, esset fortasse cedendum, & patienter propter Deum ferre laudabile foret, injurias autem Dei impune tolerare juxta beati *Crisostomi* sententiam, nimis impium foret. Hic articulus, de quo hic disceptamus, fidem concernit, qui sine interitu salutis negligi non potest, si Dominus *Eugenius* sanctam Ecclesiam non audierit, quam hoc concilium represéntat, oportebit tandem haberi ut ethnicum & publicanum, si ecclesiam amplius offendere non uult, recognoscere necesse habebit, hoc verum fuisse & esse concilium, ipsumque dissoluere nequiuisse, hoc ubi supra. Unde ex his euidentissime potest quis animaduertere, se incipere a destitutione hujus concilij sit mali exempli.

Succe-

Succedit alia non parva difficultas, ut enim infra dicetur illa congregatio, in qua dicitur concilium Basiliense transferri debere, non erit idem concilium cum Basiliensi, sed erit aliud essentialiter ab isto differens, ita quod hujusmodi due congregationes non possunt esse unum & idem concilium. Hoc presupposito, certum est, quod Concilium generale, ut recte inchoari debeat, requirit preuiam notificationem, ita ut uerisimiliter credatur potuisse peruenire in notitiam illorum, saltem qui ad Concilia Generalia venire tenentur, possuntque tam ipsi venire, quam etiam alij, qui Generalibus concilijs consueuerunt interesse, & cum hi omnes non in una aut duabus prouincijs, sed dispersi existant in tota Religione Christiana, quanta dilatio temporis requiratur, ut hujusmodi notificatio fiat, facile quisque intelligere potest,, legitur de Concilio Cesariensi, quod inuehebatur contra illud, quod non fuisset ante intimatio facta, tamen ut respondit concilium a tempore intimationis transactus erat jam annus, verum si dicatur, fortassis non esse de necessitate juris, hanc intimacionem precedere, qui eedem persone, que sunt in isto, sufficient in illo, occurrit necessitas facti. Equidem omnes qui existentes nunc in Concilio pro alijs & ad expensas ipsorum dicunt se non ituros ad illud concilium nouiter inchoandum, vel istud in alio loco continuandum, nisi primo a suis Dominis haberent de hoc speciale mandatum. Unde ad hujusmodi particulares intimationes est necessaria satis magna dilatio temporis, & fortassis non consen-

conſentirent in translationem hujusmodi, niſi primo notificarent ſaltem aliqui & principales ex ipſis, per maxime illi, qui ſunt pro aliquibus Regibus, aut principibus, de quorum dominijs patres conueniunt ad generale Concilium in magna multitudine. Nec iſta intimacio potuit ante fieri, quia Concilio ſemper viſum eſt non debere transferri, vel quod tractatus pacis, quicumque erunt, illi non debent incipere ab hujusmodi translacione, ſi vero hujusmodi concilium ycumenicum Baſilee debeat celebrari, eciamſi iſtud non diceretur continuari, ſed aliud nouiter ob cauſam grecorum inſtaret celebrandum, ceſſat neceſſitas intimacionis, & per conſequens illa protractio diſpendioſa ipſis, quoniam quidem *Baſilea* ſit locus electus pro Concilio ycumenico jam hoc eſt intimatum per totam Chriſtianam Religionem a duobus annis, quoniam non ſolum ex parte concilij ſed etiam pape cum per ſuos preſidentes electa fuerit, & per litteras pape intimata diue memorie *Sigismundo* & alijs principibus. Preterea omnes ſcimus, quam difficilis ſit congregacio Epiſcoporum & aliorum, qui conſueuerunt intereſſe in generalibus concilijs, viſum eſt enim, quod poſt quatuor communiter vel ſex annos Reges primo miſerunt ſuas ambaſſiatas ſollempnes ad hoc Concilium Baſilienſe, & ſi fortaſſis dicatur, fuiſſe cauſam differentiæ, que erat inter ſummum pontificem & generale Concilium, libeat conſiderare de concilijs Papienſi & Senenſi, que durarunt quaſi per annum, pauciſſime tamen aut nulle ambaſſiate Regum ad illa venerunt,

runt, conſtat autem tunc nullam eſſe differentiam apertam inter concilium & papam *Martinum Vtum* quinimo videbatur pro libitu ſuo regulari concilium. Amplius autem illud concilium, in quo iſtud transferretur erit ordinatum ad eadem perficienda propter quod iſtud fuit congregatum vel non, hoc autem ſecundum nullus diceret, quia grauiſſimum ſcandalum eſſet, non proficere, quantum poſſibile eſt hec tam ſancta opera inchoata ſpecialiter opus reformacionis, quod tantum eſt in deſiderio omnium chriſtianorum, ſi vero ad eadem opera ibidem procedetur, cum opus pro nunc maxime vigens ſit Reformacio in capite, propter quam ne in hoc Concilio profiteretur, papa in bullis ſuis profitetur, ſe diſſoluiſſe concilium, manifeſtum eſt, quod eadem impedimenta fortaſſis & majora in illo Concilio apponentur, ne hujusmodi capitis reformatio compleatur. Auditum enim fuit frequenter in Concilio Senenſi preſidentes pape dicere, cum per congregatos ibidem de reformatione eccleſie tractaretur: reformetis membra, prout videbitur, ſed non tangatis caput. Denique omnes nouerunt, quod facilius eſt impedire, ne fiat concilium, quam poſtquam congregatum eſt, ne in ipſo procedatur ad ea, propter que eſt congregatum, & quot poſſunt teneri practice, ne ad illud accedant, qui intereſſe volunt, referunt, qui viderunt, quod papa *Johannes XXIIIus* volens ſatisfacere concilio Pyſano, quod ordinauerat, concilium continuari debere ad triennium in loco, quem ſummus pontifex elegiſſet, indixit *Rome*

Rome fieri generale concilium, & in ecclesia sancti *Petri*, fecit ad hoc fieri sedes & thronos scilicet, sed ab alia parte ut legitur in libro de gestis Concilij Constantiensis, tales practicas, ut credebatur tenuit, quod in circuitu *Rome* fuerunt guerre, & sic nullus de exteris curijs ad illud venit concilium, non dicitur, quod sic modo contingeret in translatione concilij Basiliensis, sed quod tunc adversus dictum Papam *Johannem* nullus per Generale concilium erat processus inchoatus, & nunc ex quadruplici capite modernus fortassis processus, quia fertur jam instructus ex toto per generale Concilium,, Consequenter attendendum occurrit, qui & quales erunt prelati, aut quicumque alii, qui vellent, quin potius auderent venire ad illud generale Concilium, in quo processu jam instructo non restabat nisi ferenda sententia depositionis contra summum pontificem. Equidem licet diceretur, quod accedere deberent super tractanda pace & concordia tamen quia multa facile contingunt, ne pax includatur, summus pontifex merito formidaret ad sententiam procedendum fore, eandem etiam considerationem habere possent prelati & alij, qui ad tale Concilium accedere deberent, accedit etiam considerandum, quod si tales practice tente sunt, quod multi tam prelati, quam alij, qui primo consenserunt in citationem summi pontificis, postmodum vel recesserunt de concilio, aut instant, ne aduersus eum procedatur, quanto magis ne accedant nouiter ad aliud super reformatione ecclesie in capite inter alia celebrandum con-

cilium, porro videmus plures Reges & principes interponere se supplicando sacro Concilio, ut in processu inchoato superfedeatur, attendendum est, cum hij debeant mittere suos ambassiatores ad illud concilium, si cum illis magis, quam accepti sunt eisdem Regibus, poterit practicari, vel ut non mittant, aut tardius, aut mittendi sint tales de quibus papa confidat, non minus etiam venit in considerationem, qualem spem habebunt illi qui venerint de perficiendo reformacionem ecclesie in capite, quin experimento senserunt, quod post tam diuturnam existenciam VII. aut octo annorum in Basiliensi Concilio cum tantis vigilijs & laboribus quia res erat in conclusione, actum est de translatione concilij,, fortassis dicetur omnes hujusmodi difficultates cessare. attento quod ad instanciam principum & de intentione ipsorum agitur de alio loco ad celebrandum concilium principaliter pro tractanda inibi pace ecclesie, & quemadmodum summus pontifex, videns se afflictum, ut verisimiliter presumitur, pacem desiderat, non solum non impediet, sed pro viribus procurabit, ut in isto assit magna multitudo prelatorum & aliorum expectans per medium illius concilij obtinere pacem & securitatem status sui, respondetur prout supra tangebatur, quod talis pax, quam accepta sit summo pontifici videlicet securitas status sui, an sequetur in illo concilio, est non mediocre dubium, quia multa solent contingere impedimenta pacis, & tamen ipse scit adversus eum imminere processum, esseque jam instructum, & hoc est sibi

certum;

certum; Eſt & aliud nam ſi prima vice, quando diſſoluit Concilium, abolita ſunt eidem certa crimina, hoc non fecit concilium, niſi ipſe multa primo ſibi non grata feciſſet ante & alia promiſiſſet. Cum autem modo obſtent multo grauiora contra eum intelliget hujusmodi ſecuritatem, ſi fieri debeat, graui onere qualificandam per illud Concilium celebrandum, ſi vero ſemel juxta deſiderium ſuum diſſoluatur Baſilienſe concilium & contingat ad ſtatim non fieri, intelligit ſummus pontifex, quod nemo fidelium audebit ei dicere ſaltem autentice, cur ita facis aut de hijs, quod in proceſſu conſtat arguere ipſum, & ſic per indirectum obtineret ſecuritatem absque gravi onere, ſi enim potuit preualere adverſus generale Concilium, quis ille erit, qui diſſoluto Concilio valeat corrigere ipſum, quinimo putabit ſibi licere quidquid libuerit, unde ſive ſub reſpectu pacis aut Reformationis illud Concilium deberet celebrari maximum erit multas difficultates intervenire poſſe ne fiat. Equidem prioribus ſeculis auditum ac diebus noſtris viſum eſt, quales practicas conſueverunt tenere ſummi pontifices, ne plene congregarentur & libere celebrarentur generalia Concilia, ubi ſtatu ipſorum aliquid venit in deliberationem, & ab hoc aliqui doctores juriſtarum docuerunt, quod cum concilium congregatur contra papam, ſi ipſe impediat viam generalis Concilij, poteſt licite ordinari, quod interim ſubtrahatur obedientia & ſuſpendere eum ab adminiſtratione papatus, quia maxime difficultates per eum ingere-

rentur in congregando Concilium & in congregato turbando & dissolvendo, & hoc aliter probari non expedit, quia experientia docet.,, Tertia difficultas occurrit ex decreto concilij Constantiensis, *frequens*, ibi enim exprimuntur causæ translationis, videlicet obsidionis guerrarum aut pestis vel similis. Itaqûe secundum intentionem hujus decreti concilium non debet transferri, nisi ubi talis necessitas occurrit, quod patres sistentes inviti subtrahuntur a celebratione generalis concilij & alij non possunt accedere. Summo autem omnipotenti Deo gratias talis causa non occurrit ad presens, quantum ad Basiliense concilium, verum quia dici potest aliam occurrere causam euidentis & maxime utilitatis, videlicet unionis Grecorum. Hinc responderi posset, quod hujusmodi unio optime potest fieri in Basiliensi Concilio uel loco, nihil enim huic obsistit, nisi aut consensus Grecorum, aut voluntas summi pontificis; Est namque ecclesia ibidem legitime congregata & sicut dictum est, in ea sunt incorporati omnia Regna & omnes status qui sunt inter catholicos. Sed quia voluntas summi pontificis rationabiliter non debeat obsistere, apparet ex hoc, quia ipse in Basileam specialiter consensit, eligendo ipsam pro unione cum Grecis habenda, ut patet ex cedula suorum legatorum, qui suo nomine dixerunt, quod oratores mittendi ad conducendum Grecos omnes instanciam facere deberent apud eos, ut ciuitas Basiliensis locus esset ycumenici concilij, instandum igitur solum est pro consensu Grecorum, & quoniam cessat

ſat jam ratio, propter quam ſe nolle venire dicebant, ſi diligentia fiat, videtur, obtineri poſſe, cum enim primo jam non acceptarent *Baſileam*, ne videretur, quod venirent ipſi ad eccleſiam Latinam inibi ſiſtente generali Concilio legitime congregatam, jam ratio hec ceſſat, quia ſicut venerunt in Ferrariam, ubi ſecundum aſſertionem pape & ſuorum erat actu generale concilium, ita poſſent induci, ut in *Baſileam* conſentirent, ſed ut non nulli exiſtimant, pertimeſcendum eſt, ne Greci in favorem pape retrahantur a conſentiendo. Videmus equidem tam ſatis magne importantie & ſiniſtre reputationis ſecundum judicium multorum, contra ſe ipſos feciſſe in ejus favorem. Equidem cum primo Imperator Grecorum miſiſſet tres ſolemnes oratores ad concordandum cum ſacro concilio Baſilienſi ſuper acceſſu ſuo perſonali ad noſtram eccleſiam, dedit eis bullam auream ad jurandum etiam nomine ſuo, nihilominus ad inſtan tiam unius ſcortarij, quem papa miſit, concorda uit, ſe non venire, ſed per legatum mittendum a papa in Conſtantinopolim preuijs diſputationibus decertaretur, quid tenendum ab utraque eccleſia pro catholica fide. Item non obſtante juramento per ſuos facto in concilio Baſilienſi ſimiliter & ratificatione ſua ſubſecuta, ſuper quo ad concilium miſit aliam bullam auream, nihilominus obmiſſis galeis Concilij voluit acquieſcere voluntati pape. Item ad inſtantiam pape ut fuit commemoratum, venit ad locum, ubi actu ſecundum aſſertionem pape & ſuorum, erat congregatum concilium.

Item veniret in confiderationem, fi Greci ipfi funt in omnimoda libertate, vel quia multum indigere dicuntur auxilio unius in ytalia, aut plurium communitatum neceffitate acquiefcerent ipforum voluntati, & fic acceffus ipforum ad illum locum de quo agitur vel in totum aut multum dependeret ex arbitrio ipforum. Preterea cum hujusmodi translatio prefupponat diffolutionem Concilij aut faltem disgregationem patrum, cogitandum fe offert, fi primo concilium diffolueretur, quia Greci effent in illo loco, ad quem dicitur transferendum, quot practice teneri poffent, ne venirent ad illud vel in tranfitu manentium pro tranfiendo in Germaniam difficultates objiciendo, aut illis etiam volentibus tranfire, quot impedimenta poffe fieri ut retraherentur, vel quod interim guerra parua aut magna moueretur contra Conftantinopolim, & fic indicaretur licita eorum reuerfio, aut quod facilius effet, rumores de hoc confingi, ut fic cum apparentia coloris reuerterentur. Item non explicatur, quot practice teneri poffent, vel etiam absque diffinitione reuerterentur, promittere, mittere, aut cum ipfis mittendo legatum in Conftantinopolim, prout in primo fuerat practicatum, vel taliter, qualiter cum ipfis fuper differentijs componendo fimpliciter vel ad tempus, facile namque intelligere quis poteft de caufa, quare papa tantum laborauit, ut Grecos ad fe duceret, cum primo refundauerit tractatum eundem a Grecis oblatum de conducendo ipfos, duxeratque per bullam fuam directo facro Concilio remittendo

ipfum

ipſum hoc negotium, quod ſua non intererat, qua pro medio in hunc finem unionis perueheremur, nihilominus poſtea imminenti contra eum proceſſu concilij pro ipſis infert, circa hoc autem dicta ſunt de interitu, ne acceſſus fiat Grecorum ad illud concilium, in quo petitur transferri concilium Baſilienſe. Unum venit ſpecialiter conſiderandum, quod cum hoc ſacrum concilium elegit pro concilio ycumenico Sabaudiam primo per ipſos Grecos nominatam, & poſtea non obſtantibus eorum juramentis bina vice per duas ſuas bullas aureas repetitas nihilominus venire ad eam recuſarunt gloſſando contra numerum ac modicam & modernam ſcientiam & exiſtimationem omnium hominum, quod Sabaudia intelligi deberet de ea que eſt in ytalia citra montes, cum tamen in eorum inſtructionibus dicebatur, extra ytaliam vero dicimus *Budam* vel *Wiennam* aut ex neceſſitate *Sabaudiam*, nunc autem ſi per concilium aliquis locus eligatur absque primum habito eorum conſenſu manifeſtum eſt, aut nihil proficere, aut illis leui etiam ex cauſa offerri materiam recuſandi, unde non habito eorum conſenſu nec generali aut ſpeciali intendere ad electionem loci, videtur operam perdi. Eſt autem & aliud, quoniam per hoc, quod petitur per concilium ad nominationem loci alterius preterquam jam nominatum eſt ponere ipſos patres ad grauiſſimas diſceptationes, docuit enim experientia petite electionis quam difficillimum, imo quod impoſſibile ſit, quo ad electionem loci in unam ſententiam conuenire, nulla

etenim materia, quantumcunque ardua fuit, patres Concilij in duas partes diuisit, nisi electio loci, quod igitur super re incerta nulla habita vel leui conjectura assensus Grecorum patres intercedere debeant, ad nominationem loci non videtur, rationabiliter dispositio ad pacem „ Preterea offert se considerandum, quod materia hec de mutatione loci in alium locum non dicitur, quod ex anima id petentium, sed ex intentione pape & suorum videtur introduci ad finem effugiendi aut differendi processum inchoatum per concilium super reformatione ecclesie in capite, Etenim si concilium assentiat hujusmodi mutationi & procedere velit ad electionem, cum requiratur unanimus consensus duarum partium omnium patrum, qui sunt in concilio, quantum temporis in hec preteribit, facile videri potest; facta autem electione fortassis locus ille non concedet, omnia que videbantur necessaria pro concilio inibi celebrando, & procedere oportebit ad aliam electionem. Hijs tandem omnibus existentibus, cum nominatio illius loci inter cetera dicatur fieri & requiri, ut inibi agatur de pace ecclesie, verisimile est, imo sic futurum creditur quod statim a prosecutionibus hujus materie fiet instancia usquequo in locum illum congregetur actu concilium ycumenicum, quod in hoc Concilio supersedere debeat a processu reformationis ecclesie in capite jam inchoato & instructo. Quid aliud est hijs dilationibus super dilationes irretiri, nisi frustrari judicium ecclesie,, Id vero quarto considerare licet, quod cum celebratio

tio dicti concilij ycumenici dependere videatur ex consensu prestando per Grecos, & Greci nunc existant ad manum summi pontificis, si consensus eorum aderit, umquam vel saltem eo tempore, quo summus pontifex credat in detrimentum aut quoduis periculum sui status tendere, nam si existentibus ipsis in Constantinopoli in sua plena ac majori libertate, quomodo esse dicuntur, potuit papa trahere consensum eorum ad beneplacitum suum pro defensione sui status, quanto magis nunc apud se teneat ipsos, quare autem papa, quoniam voluit primo dissoluere concilium Basiliense innuit se ex hac causa Grecorum, dicens se velle eos conducere in Bononiam, deinde cum hoc rescriptum non potuit obtinere per Grecos requisitus quod eos adduceret, numquam voluit consentire. Item quoniam consilium hanc materiam prosequebatur, asseruit hoc opus, quod impossibile, e parte sua dictum est concilio pro responso, quod hanc Materiam aliqui philateriam antiquam & catilenam vocabant, sed tandem imminente processu contra eum item prosecutus est, Inter hec omnia dilationum gravamina ad illud unum lacrimabili dolore animus cujuscunque fidelis merito respicere potest, quod si diuturna vacatio ecclesiarum particularium dispendiosa censetur, quanto magis Romane Ecclesie, que illorum magistra est & caput, quodque nunc per concilium papa legitime suspenso ecclesia Romana vacat, quantum ad exceptiuum, durante autem hujusmodi vacatione, quot turbationes insurrexerint aut insurgere possint in eccle-

ſia Dei quisque videt. Quod igitur hujusmodi vacatio dilacionibus ſuper dilaciones conceſſas magis diſpendioſa efficiatur cotidie, an expediat facile judicari poteſt, non eſt preſentis intentionis explicare, quomodo per dilationes hactenus conceſſas parum aut nihil profectum eſt, ut enim ſacra ſcriptura teſtatur, quia non profertur cito contra malos ſententiæ abſque timore ullo filij hominum perpetrant mala, item illud quod differt negotia, iurgia concitat, que autem dicta ſunt de ſuſpicione ſummi pontificis contra effectualem celebrationem generalis Concilij, ſpecialiter quantum ad reformationem inibi fiendam in capite poteſt quis animaduertere commemoranda geſta preteriti temporis, qualiter papa modernus ſe habuit circa concilium Baſilienſe, & intelligere poterit, quod papa, licet verbo frequenter dicat, deſiderare ſe celebrationem generalis Concilij, quod aut ſatis repugnet, vel vult celebrari concilium tali loco & modo, quod in eo ipſe diſponere valeat ad ſuum beneplacitum voluntatis. Cum enim concilium Baſilienſe mandaverit celebrari ultimo die Maij Anno XXXI. ſtatim de Menſe novembris mandauit diſſolui, & non expectato, quod juxta ſuam commiſſionem proceſſum fuiſſet ad diſſolutionem, ipſemet allegando pro cauſa quod Concilium vocaſſet Bohemos ad diſputationem, per ſe diſſoluit, & induxit aliud in Bononiam, ubi tenebat merum & mixtum Imperium, facta per eum omni diligentia ad Reges & Principes, & penes Concilium videns, quod Bononia non acceptabatur pro

conci-

concilio, obtulit primo omnem locum in ytalia, dummodo esset de terris ecclesie, que erant sibi subjecte. 2do omnem locum in ytalia preter quam in terris Ducis Mediolani. 3°. omnem locum in Germania, dummodo non esset Basilea, sed hoc non libere ymo cum XII. conditionibus, ut vel numquam eligeretur, aut non libere celebraretur in Germania concilium. 4to acceptavit Basileam concilium ibidem nouiter continuatum, & circa hoc taliter ordinando presidentes suos, quod in concilio non fieret aliud, nisi quod eis videretur. 5to voluit Basileam taliter, quod sui presidentes omnia agerent cum consensu concilij, & cum hoc, quod penes ipsos foret, potestas coactiua jurisdictionis etiam cum invocatione brachij secularis contra omnes ibidem sistentes, etiamsi cardinales, facta demum adhesione & suis presidentibus admissis, cum patres existimarent, omnia jam in unanimitate fieri debere, papa ut creditur sciens oratores Grecorum venire ad Concilium cum pleno mandato, timens, ne si concilium ad hoc opus intenderet, non tam cito haberet finem, tractauit, ut dictum est, cum Grecis, ne venirent, sed quod in Constantinopoli deberet concilium celebrari, unde cum recenter per suam adhesionem confessus fuisset satis argute, quod exeunte Basiliensi concilio, prout in VIIIva sessione fuerat declaratum, non posset aliud erigi concilium sedente ipso concilio, & intendente per se ad opus unionis Grecorum, ad quod ipsemet instituerat, practicauit de alio Concilio celebrando in Constantinopoli super eadem,

dem, ut ſic vel duo Concilia ſic per eum vocata contrairent ſimul, aut diſſolveretur Baſilienſe concilium, quot vero practice poſt adheſionem fuerint tente, vel ad ſubtrahendos patres corporaliter a concilio vel retrahendos a fauore concilij in reformatione Capitis dicere non expedit. Demum intelligens aduerſus ſe concordatum monitorium unanimiter per totum concilium, quod revocaret omnes appellationes interpoſitas vel interponendas ad eum a ſententijs latis per concilium aut ſuos commiſſarios, Item omnia facta per eum contra tenorem adheſionis & contra decreta concilij, quamquam ratificaret & approbaret omnia decreta ipſius concilij & preſertim de electionibus & de annatis, polliceretur que illa ſine dolo & fraude manutenere & ſeruare, auiſando expreſſe, quod per oratores concilij ad ipſum mittendos papa deberet attentus reddi, quod per adheſionem, quam fecit, haberet concilium adheſionem verbalem, ſed ipſe realiter contrafaceret decretis, querendo ea eneruare, & quia non obſtantibus tot, tantisque ambaſſiatis & exhortationibus adhuc cottidie multa temptarentur contra decreta & ſuppoſita ſacri concilij, quod nihil aliud eſſe videbatur, quam inducere mundum in transgreſſionem vel errorem, ut ipſe, qui caput eſt, transgreditur, contra & alij ſuo exemplo transgrediantur, vel exiſtiment, concilia Generalia nullam habere poteſtatem, quamquam patres exiſtentes in concilio parati eſſent, potius mori quam pati auctoritatem Eccleſie ſic conculcari. Hoc autem monitorium, cum Conclusum

clusum fuisset XX & XXIIII. Januarij anno Domini M°CCCCXXXVI° de Mense Februarij sequenti VI. die pronuntiavit legatos ad Basiliense concilium Reverendissimos Cardinales *sanctæ crucis* & *sancti Petri*, qui ex parte pape de Mense Aprilis instarent immediate concludi super electione loci, in quo papa & concilium in simili conuenirent, responso hoc fieri non posse, quia promissum fuerat sollempni decreto Grecis, concilium debere stare firmiter *Basilee*, usque ad aduentum eorum in portum, quem nominaret concilium, papa specialiter & expresse postea per suas bullas publicatas in generali congregatione XI. Aprilis anno XXXVII° petiit in ytalia eligendum locum pro concilio ycumenico, & viso non posse obtinere hoc ex votis patrum, qui erant in concilio per suos presidentes, cum vix haberent sextam partem votorum, factum est illud scandalum de conclusione contra conclusionem publicata in XXV. sessione, utrum autem ex oratione factum sit intercedendo aut contemnendo scissuram ecclesie, que ex hoc contingeret, inspiciantur literæ domini Archiepiscopi Tarentini ad papam directe sub dato *Basilee* XV. Junij anno XXXVII. dicit enim sic: credat mihi Sanctitas vestra etiam advenientibus Grecis difficile erit, nos hinc recedere sine scissura, video Dominum legatum magni animi eo tempore ad transferendum & fulminandum censuras contra rebelles, qui erunt pars major in duplo, ex hijs cognoscere, quis potest, quanta desiderata esset destitutio concilij Basiliensis, quam etiam cum scissura obtinere volebant. Preterea ut frequenter relatum

est

eſt in concilio ad hunc effectum multa impedimenta preſtita fuerunt ciuibus Auinionenſibus, ne concilium haberet pecunias pro mittendo Galeas in Greciam ſed quia hoc non potuit, miſit papa contrariam ambaſſiatam. Preterea non obſtante quod primo per ſuam adheſionem confeſſus fuiſſet, ſe non poſſe diſſoluere concilium absque ejus conſenſu. Item non obſtante ejus conſenſu per eum dato, quod Concilium & non ipſe proſequeretur opus Grecorum, dicens, quod ſua non intererat, qua via ſua aut quo medio in finem illius unionis proueniretur, Item non obſtante, quod conſenſiſſet, concilium debere ſtare firmiter in Baſilea usque ad aduentum Grecorum, ut patet in dicta cedula per ſuos preſidentes fabricata. Item non obſtante quod hanc cedulam ipſe confirmauit in conſiſtorio generali & miſit de hoc literas bullatas ſuas ad Imperatorem & alios principes inſerto tenore ipſius, quod concilium deberet ſtare in *Baſilea* usque ad adventum Grecorum; Nihilominus absque conſenſu non ſolum Concilij, ſed illorum qui illam cedulam publicatione laborauerant ymmo invito concilio diſſoluit, diſſoluere attemptat illud, antequam Greci advenirent ad aliquem portum latinum, immo priusquam Galee per eum miſſe applicarent in Conſtantinopolim, ita quod nec ſeruare viſus eſt decretum concilij nec cedulam ſuorum preſidentium per eum confirmatam & publicatam, & quod amplius diſſoluit illud tempore, quo ſciebat Bohemos actu in concilio diſputare de materia fidei, & in tanta veneratione habuit progreſſum generalis

conci-

concilij, ut voluerit, quod si in minimo procederetur contra ipsum vel aliquem ex Cardinalibus aut oratoribus suis, quod etiam quantum ad ea, que essent fidei, concilium non posset intendere. Ex premissis alijsque multis obmissis ex causis potest euidenter cognosci, quod supra dictum est de desiderio pape ad celebracionem generalis concilij, sed nunc precipue, quando instatur, ad reformationem Ecclesie in Capite,, quarta difficultas est propter diversitatem, hoc est, quod si concilium ycumenicum non quidem per Modum diffinitionis determinando sed avisando, videtur quod tunc non erit idem, sed aliud consilium translatio namque videtur esse genus alienationis, maxime quando inuenit Nomen, unde ab hoc sacra scriptura maledicit eum, qui transfert terminos proximi sui. Item aliud dicitur Regnum *David* a Regno *Saul*, quod in ipsum translatum est: constat autem quod in translatione concilij & mutatio nominis, concilium enim consueuit denominari a loco, a quo celebratur, & locus est de spiritualibus pertinentibus ad Concilium unde ex varietate loci sequitur, diuersitas concilij, est quod doctrina inter dissolutionem, translationem, prorogationem sive continuationem, cum quo ad illa duo prima in utroque esse concilij diversitas, esto enim, quod idem sunt patres, qui mutant se de loco ad locum, cum non est eadem congregatio, sicut idem est episcopus, qui transfertur, cum diversi sunt Episcopatus, a quo & in quem transfertur sicut dicit sacra scriptura translato sacerdote &c. constat enim quod aliud

aliud fuit ſacerdotium leuiticum & aliud eſt ewangelicum, in quo illud fuit translatum, hoc autem euidentius apparet, ſi illud concilium debeat eſſe ycumenicum, conſtat enim quod in multis decretis Baſilienſis concilij illud ycumenicum nominatur futurum, concilium Baſilienſe autem non eſt futurum, ſed preſens concilium. Item modus procedendi videtur eſſe forma concilij, hic autem modus jam eſt determinatus, quo ad Baſilienſe concilium, quo vero ad ycumenicum, qualis debeat eſſe procedendi modus non poteſt aut debet antea determinari, quia prout dicitur in ſeſſione XIX, hoc remittitur, ut determinet ipſam univerſalis ſynodus, reſoluendo autem ad inferiora, quantum ad hunc modum procedendi, qui dicitur eſſe forma in generalibus concilijs, videtur quod modus & forma ſpecialis omnium generalium conciliorum eſt, quod materie per maxime ardue concluduntur in concilio de unanimi conſenſu omnium patrum in ipſo exiſtentium aut majoris partis ipſorum. Quod vero ad hunc conſenſum inueniendum exquirantur ſeu procedatur per naciones aut deputationes vel alijs particularibus modis, hoc videtur eſſe non forma ſpecialis ſed accidentalis, niſi fieret ſpecialis pro tempore per commune decretum vel ordinationem celebrantium generale Concilium, & quoniam in celebratione conciliorum, quibus fideles intereſſe conſueuerunt, jam hic modus eſt determinatus ex communi modo & conſuetudine obſeruata in generalibus concilijs a principio naſcentis eccleſie videlicet quod unanimi

nimi consensu patrum sive majoris partis ipsorum res concludantur. Cum Grecis autem seu alijs quibuscunque extra ecclesiam constitutis hic modus non est practicatus, quinimo in Calcedonensi Concilio ordinatum fuisse dicitur, quod cum hereticis communes conventus non habeantur. Hinc igitur oportet statui procedendi modus de communi consensu similiter & concludendi, cum enim illi in pauciori numero conueniant, quam latini, non presumitur, quod velint concludi a majori parte, & sic manifeste patet, quod procedendi modus est adhuc incertus, quodque variari potest, unde non est certum, quod in illo Concilio ycumenico sit eadem, que in concilio Basiliensi forma specialis. Item licet *Basilea* tam per *Martinum* quam *Eugenium* summos pontifices fuerit instituta pro concilio celebrando ad reductionem ecclesiæ orientalis, & quorumlibet aberrantium populorum, tamen quando per concilium processum est ad electionem loci pro ycumenico concilio, ipsa nouiter ad hoc electa fuit, unde licet apud latinos aliquando dicatur, quod unum & idem est concilium translatum de uno loco ad alium nec sunt duo, tamen in materia, de qua agitur, diversitas hujusmodi Concilij, si transferatur, manifeste patet ut videtur ex intentione tum ecclesiæ latinæ quam Græcæ. Nam quia Greci volebant venire ad locum, ubi actu concilium esset congregatum, utraque ecclesia consensit, ut de communi utriusque consensu fieret unum aliud novum Concilium, si enim esset unum & idem semper staret, ratio

quare Greci non vellent consentire, ex hoc autem evidenter intelligere poteſt, quicunque ſi ita eſt, quod concilium celebrando in illo loco, pro quo inſtatur erit unum & idem cum conſilio Baſilienſi, vel erit aliud ac diverſum ab eo, attento, quod qua ratione Greci dicebant, ſe nolle venire *Baſileam*, eo quod ibi eccleſia Latina eſſet legitime congregata, eadem etiam ratione refutarunt illum locum, in quem dicitur transferendum *Baſilee* concilium, quia ſi eſſet unum & idem, igitur jam actu eccleſia eſſet ibi legitime congregata. Hoc autem preſuppoſito, quod multiplex difficultas ex hujusmodi translatione, niſi alias concordaretur, inſurgit, prima quo ad perſonas, hoc enim diffinitum eſt, quod papa vel alius quicumque non poſſit retrahere aut impedire quaſcunque perſonas venientes ad concilium *Baſilee*, nec poſtquam venerit abſtrahere non obſtantibus quibuscunque juramentis factis etiam ſummo pontifici qui quantum ad hoc irritantur, item revocantur omnia Mandata, in contrarium facta, item per multa decreta ſpecialiter in VIII. & XIII. ſeſſionibus infliguntur grauiſſimæ poenæ adverſus Impetrantes ſeu ad ſequentes beneficia iſtorum, qui incorporati ſunt in Baſilienſi concilio. Item de cauſis ipſorum incorporatorum qui ipſis invitis non tractentur in curia Romana, ſunt etiam aliæ multæ immunitates & libertates eorum, qui conueniunt ad celebrationem Baſilienſis Concilij, qui non ſe extenderent, niſi fieret alia prouiſio ad illos, qui celebrarent Concilio in alio loco 2da de iſto ſpecialiter concilio declara-

claratum eſt, quod non potuit, nec poteſt, nec poterit diſſolvi absque ſuo ſpeciali conſenſu, per quemcumque eccleſia papaliter dirigitur, & papa ſic confeſſus eſt. Item de modo diſſolutionis ejus ſive translationis etiam ordinatum eſt ſpecialiter quod fieri non poſſit niſi duabus partibus omnium patrum conſentientibus in omnibus quatuor deputationibus ac in congregacione generali votis ſingulorum ſingulatim ſcrutatis conuenire facta ſuper hoc publica ſeſſione 3° etiam declaratum eſt, tanquam ſit articulus fidei Catholice, quod iſto durante concilio non poſſit alia congregatio ſub nomine generalis concilij erigi per quemcumque, etiamſi papaliter aut Imperialiter dirigitur. 4to certum eſt, quod adheſio papæ tam ſolempniter facta & promiſſiones ſuæ tam ſtrictiſſime in ea contentæ ſunt ſpecialiter vero ipſius ſacri Baſilienſis concilij. Item Revocationes ſuarum aſſertionum quo continentur tam in libris ſuis, quam in alijs quibuscunque, aut ſuo nomine faciunt mentionem quoad Baſilienſe concilium, ſimiliter Revocationes proceſſuum & abſtinentiam ab hujusmodi in futurum. Nunc igitur ſi his omnibus non obſtantibus, quæ ſpecialiter & expreſſe faciunt mentionem de Baſilienſi Concilio, nihilominus papa temptauit 2do diſſoluere illud, & aliud erigere, quodque maxime per hoc reſciendum eſt pro cauſa tam levi videlicet ſi vel in minimo procederetur contra aliquos de cardinalibus aut oratoribus ſuis dicens, quod cauſa vrgentiſſima & neceſſaria eſt diſſoluendi concilium, ſi in facto juſtitiæ procedatur contra

 ali-

aliquos ex prediĉtis. Quinto igitur putabit ſibi magis licere hoc facere in alio concilio, in quod petitur transferri concilium Baſilienſe, quiuis aut mediocriter attendens ſatis facile hoc intelligere poteſt, eſt & aliud non mediocriter animadvertendum, quoniam jam in hoc concilio determinatum eſt, qui debeant habere voces, quomodo exquiri debent vota, quomodo concludi, & alia multa, quæ pertinent ad ſtabilitatem concilij, quæ fortaſſis niſi tali modo prout ſint inſtituta & continuata hactenus fuiſſent tempore, quo magis erat neceſſe procedere ad opera, propter que concilium erat congregatum, fuiſſet diſſolutum. Item huic Baſilienſi concilio jurarunt præſidentes papæ, fideliter laborare pro ejus ſtatu in honore, ac ejus decreta manutenere & defendere. Item accepti ſunt ad præſidentiam oratores papæ cum certis qualificationibus ſolum reſpicientibus iſtud concilium, qui quantum neceſſarie & quantum accomode hactenus fuerint pro ſtabilimento concilij, potuerunt cognoſcere, qui animadverterunt ad modum & ordinem rerum geſtarum, conſtat autem, illi qui rem ipſam manibus attractarunt, quam difficilimum fuit, illam materiam de præſidentia oratorum papæ deducere ad finem. Et nunc papa ſuſpenſo hujusmodi materia hec, quod multo plures & majores ingereret difficultates, quiuis ſatis facile percipere poteſt. Attentendum etiam foret, quod non minor difficultas affuit ſuper concordanda præeminentia ſedium inter aliquos Reges & principes, ut aut aliquando concilium ſuperſederit

rit ab actibus conciliaribus per plures Menses, continue interpollatim aut frequenter, unde si ad aliud concilium mitterent, qui minus bene contenti sunt, quot difficultates ingererent satis intelligi potest. 2do offert se aliud considerandum, quam in isto concilio diffinitum est, quod ipso durante papa extra locum ipsius concilij existens non possit creare de nouo aliquos Cardinales, quia per hujusmodi creationem durante hac disceptatione majorem possit facere resistentiam cum ipsis ad declaratas jam veritates, quilibet in dissolvendo concilium & eligendo aliud conuenisse videtur, & cum ipse non recte videatur sentire de auctoritate ecclesiæ, jam pro manutenendis extendendis suis assertionibus accumularet multos fautores & sequentes, nunc igitur existente hoc concilio nec per eum dissoluto contradixit huic decreto creandi de facto in Cardinalem patriarcham Alexandrinum, quanto potius hoc fieret concilio dissoluto, quibus fortassis promissum est, ut fiant cardinales hactenus & modo non instent, siue dissoluatur, siue transferatur, quomodocunque desinat esse hoc Basiliense concilium ad consequendum effectualiter suum desiderium. Non obstat si dicatur, cum papa non reputet hoc esse concilium, si vellet, statim faceret ipsos, rationabiliter enim præsumere possunt, quod obstante dicto decreto ab alijs non pro talibus pacifice reputabuntur, attento quod hoc Basiliense concilium etiam post secundam pretensam dissolutionem pape tanquam legitimum reputatur, non sic autem de illo per eum erecto

 Ferra-

Ferrarienſi conventiculo 3° ſuccedit & aliud non minus graue, ſicut enim de Cardinalibus diffinitum eſt, quod durante concilio non poſſit fieri extra locum concilij, ita ſimiliter decretatum eſt de electione pape, quod ſi hoc durante concilio ſedes apoſtolica quomodolibet vacare contingat, electio fieri non poſſit, niſi in loco Baſilienſis concilij, ne quomodolibet ſciſma contingat. Itaque in ejus mutatione non parum imminet periculum, niſi primum ſuper hijs omnibus debite prouideatur. 4to manifeſte conſtat ex decretis ſacri Baſilienſis concilij, quod papa propter ſuam contumaciam, quia diſſoluit concilium & noluit reſipiſcere. Item quia eccleſiam noluit audire imo reſtitit, & ex alijs legitimis cauſis eſt ſuſpenſus ab omni adminiſtratione papatus, hujusmodique adminiſtratio eſt legitime devoluta ad ſacrum Baſilienſe concilium. Si igitur hujusmodi concilium deſinat quomodolibet, quia de futuris rebus parua aut nulla eſt certitudo, ſatis dubium eſt, utrum aliud fiet, expoſito, quod aliud fiet, nec ut dictum eſt, primo provideatur quod dicetur de hujusmodi adminiſtratione. Ingeretur equidem non parua confuſio in eccleſia Dei alijs nullis aut paucis volentibus obedire fortaſſis ſummo pontifici, alijs vero contradicentibus, quia legitime eſt ſuſpenſus, nec erit aliquod legitimum ſupremum tribunal, ad quod recurri poſſit pro iſtius veritate judicij & utinam non contingat, quod ſacra ſcriptura atteſtatur in libro judicum: In diebus illis non erat Rex Jſrael, ſed unusquisque, quod ſibi rectum

vide-

videbatur, hoc faciebat cui rei non parua conjectura accedit, attento, quod facrum Bafilienfe concilium legitimum effe reputatur etiam poft fufpenfionem pape, quodque adminiftratio fcilicet deuoluta ad Bafilienfe concilium, fi contingat illud defìnere effe & aliud non fieri, non per hoc adminiftratio ipfa pertinet ad papam fufpenfum legitime. Qualiter igitur tunc ecclefia remanebit absque certitudine capitis feu poteftatis fupremæ, cui debeat obediri per ordinationes fupremæ poteftatis, & per illos, qui ab eis exempti funt. Quoniam autem, ut dicit apoftolus omnis anima poteftatibus fublimioribus fubdita effe debet, fi fupremi ordinarij aut ab ipfis exempti dicant, fe non habere fuperiorem in terris cui obedire teneantur, fubditi ipforum, cum illi non affignent eis ecclefiam, cui in terris annuntiari valeant peccata fua, nunquam reputabunt eos inter fratres & filios Dei annumerandos, fiquidem juxta doctrinam Ewangelij, peccata fratrum, quomodo corrigi volunt, fiue dici poffunt ecclefiæ matri fuæ; non eft præfentis actionis fuper hoc extendere fermonem, fed optat attendi, quod inter alios articulos condemnatos facra fynodus Conftantienfis commemorauit, ita inquiens non eft ficut illa apparentia, quod oporteat unum caput in fpiritualibus regens ecclefiam, quod femper cum ipfa militante conuerfetur, quia Chriftus fine talibus monftruofis capitibus per fuos veraces difcipulos fparfos per orbem terrarum melius fuam ecclefiam gubernaret. Item fi per nullos aut pauciffi-

mos obediretur generali concilio, quia non erit nec summo pontifici quia suspenso ne contingat impleri dictum Apostoli de discessione particularium ecclesiarum ab obedientia Romanæ ecclesiæ. Hanc autem urgentem materiam scandali facile unusquisque percipere potest, quia cum papa contra omnes celebrantes concilium Basiliense & concilium contra omnes clericos post suspensionem obedientes summo pontifici pronuntiaverint sententiam excommunicationis, cujus absolutionem præterquam in mortis articulo sibi reseruarunt, si non data absolutione contingat non esse concilium & papam manere suspensum. Ad hæc autem fortassis dicetur, quod facile hijs omnibus prouideri potest, si concilium Basiliense ante suam translationem faciat unum decretum, in quo determinet, quod idem concilium, in quod transferetur, non sit aliud, sed sit unum & idem cum ipso habeatque omnia hec prout statuta & declarata sunt, quantum ad Basiliense concilium, quodque omnes incorporati in illo alio cum ejsdem juramentis &c. Nec non illo durante quemadmodum isto, nec creatio cardinalium aut electio pape fiat alibi, quodque papa intelligatur illi, quemadmodum isti adhesisse, similiter de amministratione papatus, quod etiam pertineat ad illud. Hæc autem facile dicuntur, sed opus est intelligere quomodo perficiantur. Est quidem primo difficultas, utrum illud fieri possit, si enim necesse est, ut illud concilium ycumenicum sit aliud quomodo concilium differet contra rei veritatem illud cum isto

esse

eſſe idem. Item de juramentis, fortaſſis illi qui jurarunt Baſilienſi concilio dicent ſe non intelligere obligatos ad illud aliud nec unquam fuiſſe de intentione ipſorum aut illorum, quorum nomine jurauerunt. Et quod amplius multi ex ipſis fortaſſis non permitterent fieri hujusmodi declarationem. Item papam dicent ſolum adheſiſſe Baſilienſi concilio & hic non obligari ad aliud, ſimilimodo eſt de preſidentia ſuorum oratorum & de alijs multis. 2do eſto quod hujusmodi vel aliquid ex ipſis poſſent de jure extendi ad illud aliud concilium, non parua difficultas foret ad trahendum patres in eundem conſenſum, fuerunt enim multæ inſtantiæ ex parte papæ, tam per literas quam per nuntios ſuos tempore primæ diſſolutionis factæ, quod multa imo fortaſſis major pars ex iſtis decretis deberent reuocari per concilium quia, ut dicebant, erant facta in præjudicium ſui & ſedis apoſtolicæ, & nunc ſi deberent renouari, non dubium, quin admodum reſiſteretur, experti ſunt qui interfuerunt, quanta difficultas interceſſit ſuper innovatione decreti Concilij Conſtantienſis de auctoritate concilij generalis ſupra omnes fideles etiamſi papalis dignitatis. 3a difficultas eſt diſpendioſa protractio temporis, ut enim alibi deductum eſt omnis mora in executione eorum, quæ expediunt ſtante hac turbacione eccleſie multum eſt periculoſa. Cumque predicta decreta, de quibus facta eſt mentio, ſint fortaſſis XX. qui interfuerunt, ſciunt, quantum temporis conſumebatur in condendo quctlibet ipſorum, & nunc ad concordandum quæ

 illo-

illorum aut de modo quo revocari siue extendi deberent, nulli dubium, quod intercederet magna dilatio temporis. 4ta omnibus non minor difficultas est, nam etsi omnes patres in id consentiant, ut tamen ipsa decreta effectualiter auxilientur requiritur, quod acceptentur maxime ab illis, in quorum manibus est executio, ne quando patres conuenerint in illo alio loco, putauerintque se stabilitos vigore hujusmodi decretorum, qui non acceptarunt, nitentur contradicere & fortasse allegabunt, non servanda esse, ut in omni primo de hujusmodi acceptatione concordetur, quantum sit difficile facile intelligi potest, cumque modo reputetur legitimum Concilium, & si papa hactenus dixit, se non teneri, obedire consilio Basiliensi, quod etiam secundum eum erat legitimum & indubitatum concilium quod præsumitur faciet contra illud aliud nisi primo aut per ipsum papam sive per alios ad quod obedire spectat & exequi, tam ipsum concilium quam dicta decreta siue alia pertinentia ad stabilitatem & progressum illius in communi concordia accepta rata & firma maneant. Equidem papa cum non reputet Basiliense esse concilium, si auctoritate hujus aliud debeat statim eadem imo fortior aduersus illud opponendi occasio sibi erit, si autem consimilis ejus est auctoritas, talis qualis sit, ad hoc interveniat, oportebit etiam, ut non solum assentiat esse concilium, sed ad omnia prædicta vel quæ necessaria videbuntur pertinentia ad stabilimentum siue progressum illius præbeat assensum, quod si acquiescere nolit,

prout

prout verisimiliter existimatur, priusquam concilium Basiliense se transferat oportebit haberi consensum illorum, qui debent interesse, aut mittere ad illud concilium, principalium saltem, sic enim factum est tempore Constantiensis concilij, quod priusquam illi de obedientia Benedicti XIII. consentirent in illud, agente diuæ memoriæ *Sigismundo*, qui per hoc in *Cataloniam* usque personaliter accessit, concordata sunt certa capitula communi consensu concilij Constantiensis & illorum Regum ac principum, qui videntes pertinaciam ejus, quod nollet dare pacem ecclesiæ. dimiserunt illum, & sic, licet non accesserit, assensus dicti papæ Benedicti XIII. nihilominus quia acquieuerunt sententiæ concilij, quia illi primo obediebant, & sic non prævaluit scisma. Exemplariter autem rememorando præterita, difficultates supradictæ evidentius patent. Notum est namque quod papa modernus hactenus licet fecerit multas difficultates & vexationes sacro Basiliensi concilio, tria tamen fuerunt principalia, super quibus fuit doctrina, adhærere, præsidere & parere, Priusquam adherere vellet, transierunt plusquam anni duo, circa presidere, ut dictum est, non minores fuerunt difficultates, & licet prefatus Imperator *Sigismundus* magnam super hoc, existens in concilio personaliter, fecerit sollicitudinem, tamen adhuc inter adherere & præsidere intercesserunt quasi tres menses, quantum vero adparere, videlicet quod vellet acceptare canones in concilio editos & obseruare, & obseruari ab alijs facere, jam quasi efflu-

effluxerunt quatuor anni nec tamen unquam obtineri potuit, quod parere vellet huic concilio, pro quo instatur, hæc tria absque dilatione temporis fiant, concedere dignetur omnipotens Deus. Sed cum tantum tempus super hijs in hoc concilio tam legitime inchoato & continuato effluxerit, quid erit in illo? aut si fortassis necesse erit tenere eundem tertium, qui in isto ut primo super adherere, 2do super presidere tempus inutiliter consumatur, & cum perueniatur ad tertium videlicet parere quidem est finis pro tam leui casu, quemadmodum & nunc summus pontifex fecit, non temptet concilium dissoluere. Unum autem omnibus patet, quod illud Concilium non habebit illa quatuor, in quibus singulariter sacrum Basiliense concilium, ut supra fuit commemoratum præeminet omnibus concilijs generalibus. Est etiam aliud, quod licet, quoniam concilium concordauit capitula cum Grecis super ycumenico concilio, non primo prouisum fuit istis difficultatibus seu aliquibus ex ipsis, quæ poterant interuenire, hoc factum est credentibus patribus, qui tunc erant in concilio, quod papa, qui nouiter jam adhæserat concilio nullatenus distrahere aut impedire niteretur concilium in operibus suis sed potius adjuuare, postmodum autem sensibili experimento potuit cognosci, qualem animum haberet ad celebrationem effectualem generalis concilij. Unde jam oportet attendi consilium apostoli, videte fratres quoniam caute ambuletis;, Item doctrinam Ewangelicam quod oportet prudentes esse sicut serpentes,

tes, & quoniam hic articulus, ſuper quo diſceptatur, fidem concernit, negligendi ſeu inaduertendi in hujusmodi negotio non leuis culpa putatur. Ex præmiſſis igitur manifeſte unusquisque recipere poteſt, quod cum ad prius neceſſaria ſit celebratio concilij generalis, & ſacrum Baſilienſe concilium actu eſt legitime congregatum in deſtitutionemque ſui multæ ac multæ difficultates occurrunt, quod niſi primo illis debite provideatur, non eſt de ipſius mutatione agendum. Patet etiam 2do ex prædictis quod ad tentandam pacem & concordium in eccleſia non videtur, primo incipiendum ab hoc medio de mutatione concilij Baſilienſis, etenim cum hoc dicitur ſuper mutatione Concilij in alium locum eſſe dicatur inter concilium & papam, qui a principio pro tractanda concordia inter hoc non videtur incipiendus a deſitione concilij, quando eſt congregatum ad ſalutem & pacem eccleſie omniumque Chriſtianorum. Attento ut ſupra commemoratum fuit jam altera vice per medium hujus concilij, cum ſimilis eſſet turbatio, eccleſie pax eſt reddita. Videtur etiam 3° quod ad hujusmodi petitionem, cum ſic generaliter proponitur, niſi cognoſcerent, quemadmodum primum provideatur difficultatibus ſupradictis non poteſt honeſte condeſcendere, patres concilij jurarunt, etenim, fideliter laborare pro ſtatu & honore hujus concilij, & niſi alias provideatur, manifeſtum eſt, quod ſi deſinat eſſe non ſolum ſtatus & honor hujus concilij ſed auctoritas omnium generalium conciliorum ſuccumbere videtur, & quod gravius

eſt

est præminentia & auctoritas universalis ecclesiæ. Item cum dicti patres juraverint, manutenere & defendere decreta hujus concilij, papa assentiente se non teneri ad observandum & tanta disceptatione super horum legitimatione & vigore existente, si concilium destrueretur, qui in hoc consentirent, utrum dicerentur manutenere & defendere ipsa decreta satis facile percipi potest. Item constat, quod resistentia, quam hactenus papa fecit, concilio videtur fuisse super loco petens, ut transferatur in quemcumque alium locum ytaliæ seu Germaniæ, & hoc precipue petebatur, ut cessaret semel Basiliense concilium, unde cum pro hac causa, videlicet ut quomodolibet desinat esse Basiliense concilium, summus pontifex videtur laborasse a septennio continue, aut quia fortassis dicetur hoc medium esse summi pontificis, desiderium, quod ipse alias confessus est, non esse rationabile, quoniam per suam adhæsionem publice fuit confessus, non ut petebat Bononie aut alibi celebrari debere generale concilium, sed Basilee, ubi erat rite inchoatum esse legitime inibi celebrandum & prosequendum, non minus, sed fortassis ad hoc idem urgentius hodie militant rationes. Quarto ex præmissis euidenter potest apparere, quod non est detrahendum, aut quovismodo imputandum sacro concilio, quod oratoribus suis ad præmissam dietam Nürembergensem destinatis non concessit liberam facultatem ad tractandum & concludendum de mutatione sacri Basiliensis concilij in alium locum,

sed

fed de hoc ad præfens fuperfedetur, quia alibi locus fe offert ad hujusmodi confiderationem.

XXXV.

NATIONIS GERMANICAE EPISTOLA AD EPISCOPVM HALBERSTADENSEM. GRATVLATVR EI EPISCOPATVM. POSTVLAT LIBERVM DIMITTI JOANNEM SVNDIS INDVLGENTIARVM SACRI CONCILII PRECONEM.

Sincera falutacione premiffa Reuerende Pater Inclita nacio noftra leta fuit non immerito, quod perfonam veftram nobilitate generis, literarum fciencia ac virtutum moribus ornatam ad infignem Halberftadenfem Ecclefiam promotam confpexit; prefertim his diebus, quibus ad promovendum negocium reipublice ac auctoritatem hujus facri Bafilienfis Concilij & ecclefiafticam libertatem manutenendum & fouendum fanctam Matrem ecclefiam talibus prelatis magis indigere cognovit. fane quia referente fama publica, quod Reuerenda veftra paternitas quendam dominum Joannem Sundis presbiterum & predicatorem Indulgenciarum pro reductione Grecarum per dictum facrum concilium dudum conceffarum, & in fynodo Epifcopali Halberftadenfi per venerabilem dominum Joannem Chriftianum Decanum ecclefie fancte crucis Hildesheimienfis ad hoc fpecialiter deputatum publicatas, receptas & admiffas, & quem idem domi-

nus

nus Decanus ad diocesim vestram, ob id requisitus per vestros misit, ipsum presbiterum existentem in ecclesia celebrantem, & negocium sacri concilij & universalis ecclesie sibi injunctum exequentem per vestros satellites manu armata & violenta de ecclesia extraxistis & cepistis, & ad Castrum vestre residencie adduci fecistis ipsum presbiterum & nuncium sacri concilij carceribus ac diris cipis mancipando in perniciosum exemplum & scandalum plurimorum, ex qua re, si vera sit, nostra leticia, de persona vestra concepta, in luctum conuersa est; & nescimus, ex qua radice tam horrendi sacrilegij reatus processus. Quoniam si dictus presbiter & nuncius sacri concilij in aliquo excessisset, prout non speramus, & paterne per vos ammonitus, si non emendasset, prefatus dominus decanus principalis delegatus nullo modo eum sustinuisset in dicto negocio nobis in opprobrium, quia singularem apud vos graciam habere consueuit, prout nobis retulit. Eciam nacio nostra, precepta vestra racionali querela erga sacrum Concilium de remedio vobis prouidisset oportuno. Cum igitur premissa sint mala, & res mali exempli, de quibus peyora euenire possent supplicamus cum fiducia paternitatem vestram, eamque in domino exhortamur, quatenus taliter provideatis, quod dictus presbiter & nuncius sacri Concilij mox visis presentibus cum equo, qui ad dictum decanum executorem principalem pertinet & alijs literis & rebus suis sine difficultate per vos & vestros relaxetur & liberetur, ne nacio nostra,

que

que ſimilia nondum ab aliquo prelato intellexit, unde ſcandalizetur, & ſacrum Concilium non incitetur ad vindictam. In hoc faciatis debitum veſtrum & rem Deo & nobis omnino gratam; ſin autem: timere haberetis divinam ultionem & infamiam oriri contra vos per univerſum, de quo ſumme doleremus; In domino feliciter valeatis. Datum Baſilee feria 2da infra feſta paſcalia, noſtre Germanice Nacionis ſub ſigillo.

Preſidens, prelati Doctores & Magiſtri nacionis Germanice in ſacro Baſilienſi Concilio legitime congregati.

XXXVI.

EJVSDEM NATIONIS LITTERAE AD FRATREM STEPHANI DVCIS BAVARIAE.

Illuſtriſſime Princeps & graciofiſſime domine nobis ſemper recolende, poſt noſtras humiles ſemper premiſſas oraciones, veſtre magnificencie carus Germanus eciam princeps, nobis colendus Dominus Dux *Stephanus* paucis hijs diebus preſenti ſacro generali Concilio ſuos deſtinauit literas, quarum copias ſoli veſtre celſitudini & nulli alteri principum, patefacimus preſentibus, ac transmittimus interclufas, cui quidem Germani propter zelum nimium, quem ad veſtram inclitam domum Bavarie gerimus, ſcripſimus ac fecimus corde &

animo feruentibus, prout ipſi domini Chriſtianiſſimis ſemper operibus per orbem famate perſtrinximus, expedire & in copia noſtre litere, ipſi Germano per nos directe eciam preſentibus interclusa, videbit veſtra excellencia plenius contineri. Admonemus igitur & hortamur eandem veſtram excellenciam preſentibus, quibus valemus & poſſumus unanimiter in domino precantes, quatenus eundem germanum a ſimilibus de cetero ſcribendum, & ne dicto *Heinrico*, aut alijs decetero pro libito falſa nephandaque contra ipſum ſacrum Concilium referentibus, fidem credencie nequaquam adhibeat, ſed premiſſa ſcripta compenſando aliquibus proximis tempore & loco captatis concilium ipſum ſacrum deuotius recognoſcere debeat, velitis inducere pariter & informare, prout modis prudentibus & vijs ſcietis & poteritis omnimodo, ut alij omnes Chriſtiani Reges & principes faciunt fideliter & recognoſcunt; Ex hoc enim ab omnipotenti Deo meritum obtinebitis, & ab eccleſia tota laudem, ab olim in vos, ut eandem veſtram inclitam domum, a ſuis progenitoribus magnificis operibus laudabiliter propagatam reportabitis continuo, & adaugebitis. Dabimus etiam operas noſtras & ſollicitudines debitas, ut ille veſtre celſitudinis *Joannes Beyr* ſcultetus in *Ensheim* ab indebitis vexacionibus per ipſum ſacrum Concilium releuetur, pro ut eadem celſitudo ipſi ſacro Concilio ſuis literis VIII die preſentis menſis Maij ſcriptis clarius explicauit, Quam ad incrementum eccleſie

clesie & fidei ac subditorum omnium optamus feliciter diucius perseruari. Scriptum *Basilee.*

XXXVII.

EJVSDEM NATIONIS LITTERAE AD REGEM ANGLIAE HORTATORIAE VT SYNODO BASILEENSI AD EXEMPLVM ALIORVM PRINCIPVM ADHAERERE VELIT.

Serenissime Princeps Rex inclite honorem simul & exaltationem vestre Regie Majestatis tanto amplius feruenti ingentique amore desideramus, quanto plus nouimus preclare memorie progenitores vestros & nostram Nacionem pocioribus semper benivolencijs, dulcissimisque conuersacionibus & honoribus se mutuo preuenisse; Nam & antique nobis commemorant hystorie inter nostros & incliti Regni Anglie principes vetusta fuere hospicij jura, ut & illi nostris, & nostri illis sepe fuerint auxiliati, operatur & nunc adhuc caritas & digna affectio, ut nil eorum reticeamus, que vestre celsitudini nouerimus referanda; cum itaque presens sacro sanctum generale Basiliense concilium ad vestram celsitudinem in presenciarum suos transmittat oratores ad exponendum eidem non nulla statum, auctoritatem & exaltacionem universalis ecclesiæ & communem populi Christiani salutem concernencia, inter que duo principaliter perstringimus petitura: primum, ut vestra serenitas pacis

commoda aperienda pro Regis pacifici honore & gloria amplectetur; & secundo; ut veritate & justitia ejusdem sacri Concilij pensatis, celsitudo ipsa ultimo se eidem sacro Concilio Ecclesiam universalem representanti, pro ejus pacifici Regis, qui ipsius sponsus est, ecclesie simili honore adherere velit & fauere. Ad quorum primum, pacem videlicet desideratam amplectendam; Excellentissime Rex nostras humiles preces adjicimus, supplicantes obnixius, ut velit ipsa celsitudo ad Dei laudem & gloriam, & ipsius ecclesie supremum desiderium ad eam se inclinare pacem bone voluntatis hominibus diuinitus pollicitam. Et quoniam pertimescimus aduersus alteram peticionem vestre serenitati multa iniqua & minus vera suggesta pro parte domini *Eugenij* Pape in præjudicium ecclesie universalis & auctoritatis ejusdem premissi amoris auiditate detenti decreuimus eidem celsitudini aperire hec pauca per oratores ipsos plenius exprimenda. Quod licet hoc sacrum concilium, tam bone memorie *Martini* pape V. quam dicti domini *Eugenij* Romanorum pontificum auctoritate legitime fuerit conuocatum, potissime pro pace tractanda inter fideles quosque pro extirpacione heresum & reformacione ecclesie in Capite & in membris facienda, & quarto pro reductione Grecorum ac diu continuatum, tamen postmodum ipse *Eugenius* Papa nondum perfectis hijs omnibus, nec dum vix inceptis, illud absque causa dissoluit, & tandem per ipsum sacrum concilium commonitus, quod inconsulte dissoluit, consultus re-

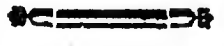
voca-

vocavit eidem facro Concilio adherere, decreta ipfius fervare & omnes fauores præftare fuis claris literis promittendo, contra quas quidem adhefionem & promiffionem aliquando poft decurfo ipfe temere veniens præter alias in Deum & ecclefiam factas Machinaciones fingulis quantumcunque Canonice electis in ecclefijs fua refervatione innitendo per eam contra decreta noftra faluberrima alijs providit, ecclefias ipfas in divifione dampnabili ponendo. Et demum Concilio & ecclefie memoratis reductioni Grecorum evidenter intendentibus ftudiofa impedimenta præftitit & ut tanti pretextu boni reductionis Grecorum Concilium ipfum in ytaliam traduceret, & ejus auctoritatem illic pro libito confutaret, *Ferrarie* ciuitatem poft alia loca inconfultis motibus elegit. Illic, prefens facrum Concilium contra ejus determinaciones & decreta, quo ad hoc faluberrime previfa carere, priusquam Greci ad portum aliquem latinum acceffiffent, transtulit, & ex tunc congregacionem fcifmaticorum, quod, prefenti fubfiftente facro concilio, concilium nominare aufus eft, & conciliabulum exiftit, celebrare prefumpfit, multa inibi execranda, Deo & ecclefie odibilia pro voluntatis libito edendo & conftituendo de facto tunicam inconfutilem, Catholicam videlicet ecclefiam deteftabiliter fcindendo, quantum fcelus ecclefia ipfa ab euo perpeffa non fuit; Que omnia plerique Chriftiani principes diuina utique concitacione commoniti perpendentes ipfi facro Concilio adherere concluferunt: primum incommutabilis ecclefie de-

uotissimus *Albertus* Ungarie & Bohemie Regnorum Rex nouellus & Austrie &c. Dux illustris suas ad Regna hujusmodi concordes assumpciones sacro Concilio ad participium leticie patefaciens, illius benedictionem petiit, & cum congratulatione letabunda deuotus recepit, succedentibus preclaris Bauarie & alijs principibus plurimis. Assunt preterea Arragonum, Nauarre & Portugallie Reges, & Ecclesia Gallicana tota se usque ad mortem auctoritatem ecclesie defensuram professa est. Concomitatur & certa racione Ispaniarum Rex Inclitus & assistencia incommutabili Mediolanensis similiter & Sabaudie Duces habentur. Assunt & principes alij atque communitates multe nimis. Denique & Italia tota preter communitatem Veneciarum, forsan pocius hoc temporis cursu sua, quam que Dei sunt querentem. Misit denique idem sacrum Concilium Ambasiatores suos solempnes, videlicet; Reverendissimos Patres L. Patriarcham Aquilegiensem origine Ducem Illustrem. N. Archiepiscopum Panormitanum in utroque jure celeberrimum virum ex militibus electum, & *Franciscum* Episcopum Parmensem ad Imperialem locum *Francfordie* ad preclarissimos patres & Illustres Romani Imperij Electores pro futuri Romani Regis electione die prefixa convocatos, ut modo probabili illis necessitatem Ecclesie & justitiam ejus demonstrent. Que inter alia multa que emerserunt, pro aliquali summaria informacione describere curauimus, ut de suprascriptis contra aliter referentes vestrum reddamus celsitudinem premunitam,

nitam, eandem unanimiter ſinceris affectibus, quantum debemus & poſſumus ſecundo loco requirentes & rogantes in Domino, quatenus etiam vos catholicum Regem in puritate fidei & ecclesie flagrantem quemadmodum apud eccleſiam ipſam indubitata ab omnibus fiducia habemini in hoc neceſſitatis articulo eccleſie non deficiatis, ſed manifeſtis operibus & magnificis effectibus vos ipſum eccleſie & concilio exhibere velitis mentem Regiam pro adheſione ſimili declarando, ut exinde memorata eccleſia eciam veſtre Celſitudinis fulta preſidio ſua ſancta incepta opera ad Dei Laudem & gloriam feliciter conſumare poſſit, & ex hac ejusdem celſitudinis digna merita & glorioſa opera in eam inclite memorie ſuis progenitoribus laudabiliter propagatam altis laudum preconijs glorioſius attollere, & ſi umquam oportunitas ſe obtulerit, congruis aſſurgere teneatur recompenſacionum impendijs. Reddet preterea veſtra Regia majeſtas Nacionem noſtram & noſtrum ſingulos eidem majeſtati magnificis mentis extollende ſedulo ſincerius obligatos; quam omnipotens preſeruare velit, queſumus, hic in tempore incolumen, & in futura patria perpetuo feliciter viuentem. Datum *Baſilee* &c.

hec N. *Volrat.*

XXXVIII.

EJVSDEM NATIONIS RESPONSVM AD LITTERAS STEPHANI COMITIS PALATINI RHENI BAVARIAE DVCIS.

Illuſtris Princeps & domine Generoſiſſime poſt oraciones tam debitas quam deuotas, ad creatorem noſtrum ſemper oblatas hijs paucis diebus preteritis, veſtra celſitudo, unam ſuam literam non ſacro Baſilienſi Concilio, prout omnes Chriſtiani Reges & principes, nullo prorſus excepto ducti in fide & deuocione praclaris ſuis literis profitentur & ſcribunt, ſed domino Ludovico Cardinali Arelatenſi, Patriarchæ Aquilegienſi, Archiepiſcopis Epiſcopis Electis & Abbatibus, ceteriſque in *Baſilea* ſub prætextu generalis Concilij conſtitutis transmiſit preſentandam. Deſignante inter cetera informatione cujusdam *Heinrici Maſsbenn* eandem excellenciam clarius didiciſſe, eosdem Cardinalem patriarcham, archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates &c. utique ſacrum generale Baſilienſe concilium facientes & repreſentantes emulacione inuidiaque laborare, nec ulla caritate frui, adverſus dominum noſtrum papam, prout polliciti fuerunt, obſequi, eidem, cum ipſe ſacro Concilio adhereret, hoc primo, ſecundo, eosdem per diverſa decreta ſua auctoritatem & poteſtatem ipſius domini noſtri enervaſſe & diminuiſſe, & quod minus decet catholicum aſſerere & Chriſti fideles, per indulgencias decepiſſe, quod eccleſie & fidei prorſus alienum eſt, & horrendum; Denique

nique optatam Grecorum unionem impedire. Quibus sic perhorrendis literis per non nullos prestanciores hujus sacri Concilij patres primitus prefixis & perlectis ijdem patres tante tamque nobilis ex antiquo progenite domus Bauarie, benigna consideratione permoti, literam ipsam veluti domum ipsam scandalizantem in publicum usquequoque non produxerunt, sed eam nostre Germanice nacionis, de qua dicta domus existit, paucis admodum prelatis doctoribus & personis, eandem domum ceteris magis zelantibus, communicarunt, ut advisacione & operacione conuenientibus nos vestram nobilitatem melius redderemus informatam, & quibus modis & vijs hoc scriptum silencio tegeretur, ne si forsan hac in re in publicum prodeunte ecclesia commoneretur in debitam descendere ultionem, nos itaque tam benignas quam gratuitas patrum eorundem communicationem & aduisacionem debita gratiarum peractione suscipientes deputati fuimus, ut juxta ipsorum summam benignitatem & prouidenciam scripta hec tegerent, qui vel lenius quantocius ad vestre nobilitatis excellencie noticiam deducere sperantes, quod eadem scripta ex certa sua sciencia minime emanassent. sic quidem Illustris princeps mente & intencione fidelibus prout tenemur, premissa ad vestre nobilitatis Intelligenciam, deducimus attencionem unanimiter eidem nobilitati suadentes, eamque exhortantes & rogantes in domino, ut eadem nobilitas hujusmodi scriptis per vos prorsus a similibus de cetero abstineatis quinymo loco & tempo-

re conuenientibus ficut ceteri foliti funt catholici principes, ipfi facro Concilio refcribere, Illudque & ecclefiam totam, ejus nomine veraciter reprefentatam ficut catholicum decet principem recognofcere & pro viribus promouere, eique adherere & obtemperare velitis, ut fic prefatis fcriptis fepultis ecclefia univerfalis veftris dignis & laudabilibus meritis, in vos a felicis memorie veftris progenitoribus laudabiliter propagatis, fi umquam opportunitas fe obtulerit non immerito affurgere aftringatur; Reddidit autem hijs fuperioribus diebus ipfum facrum concilium de fuis veritate & Catholica juftitia cunctos Chriftianos Reges & principes plenius informatos. Et quoniam hujusmodi veftre litere, quafi fitis earundem veritatis & juftitie Infcius id depofcunt, hec pauca pro informatione aliquali fummaria, quantum ad prius fufficere cernimus eidem excellencie aperimus, ut eam reddamus aliquantulum contra aliter minus vere referentes præmunitam. Nofcat igitur eadem veftra excellencia, quod licet hoc facrum Concilium tam bone memorie *Martini* pape V. quam dicti domini noftri *Eugenij* Romanorum pontificum auctoritatibus legitime fuiffet conuocatum, pro tribus faluti fidelium expedientibus, unde pr pace tractanda inter principes pro extirpacio herefum & reformacione ecclefie in capite & membris facienda & quanto pro reductione Gr corum diucius defiderata, pro qua quidem redu ctione ipfe dominus nofter *Eugenius* papa ad pre fens facrum Concilium eosdem remiferat Grecos

ut

ut quod suam cum eodem concilio unionem acceptarent, prout promiserunt, & patentibus desuper confectis literis, tam per Grecos quam sacrum Concilium firmatum fuit, tamen postmodum ipse dominus noster papa, antequam premissa fierent, nec dum plene incepta fuissent, concilium ipsum absque causa, quamquam non posset, dissoluit, & tandem per ipsum sacrum concilium commonitus, dissolucionem, quam inconsulte fecerat, consulcius reuocauit, eidem sacro Concilio adherere, decreta ipsius seruare, & omnes fauores illi præstare suis bullis promittendo, contra quas quidem adhesionem & promissionem, aliquanto post decurso tempore denuo veniens preter alias ipsi concilio & ecclesiæ factas molestias, de quibus longum esset enarrare singulis quantumcumque canonice ad Ecclesiarum, monasteriorum & dignitatum regimina juxta decretorum ejusdem Concilij & juris communis disposicionem electis, reseruatione abolita, innitendo alijs prouidit, ecclesias ipsas in diuisione dampnabili ponendo, & demum Concilio & ecclesiæ memoratis reductioni Grecorum evidenter intendentibus studiosa impedimenta prestitit, Inhibendo Auinionensibus ne pecunias pro hujusmodi reductione sacro Concilio promissas exbursarent, Ut sic ecclesia deficiente ipsos Grecos contra sua promissa ipsi sacro Concilio sollempniter facta ad se traheret, & prætextu eorumdem reductionis Grecorum concilium ipsum in Italiam traduceret, & illic ejus auctoritatem & decreta salubria confutaret suos ambasiatores, quos

ex

ex hoc ſacro Concilio ſtudioſe extraxit, ipſum ſacrum Concilium preueniendo transmiſit, pro quibus ut ambaſiatoribus ſacri Concilij literæ ſub ejus bulla clandeſtine falſo bullate comperte fuerunt, qui ſe ejusdem domini noſtri pape, & ipſius Concilij ambaſſiatores concordes Grecis affirmare non erubuerunt, priusquam ipſius ſacri Concilij, ambaſſiatores veri, accedere potuiſſent, quibus ſic preter bonos mores, in decepcionem & ſuppreſſionem ſacri Concilij, inſtauratis Idem dominus noſter, *Eugenius* preſens ſacrum Concilium, absque ejus conſilio & aſſenſu ejus priusquam Ipſi Greci ad portum Latinum appropinquaſſent, contra ejus ordinaciones & decreta ſaluberrima in contrarium facta & edita, in ciuitatem Ferrarienſem tranſtulit de facto, & ex tunc congregacionem ſciſmaticorum, quod preſenti ſubſiſtente ſacro Concilio, Concilium nominare auſus eſt, & concilium exiſtit, celebrare incepit & preſumpſit, multa execranda, Deo & eccleſiæ odibilia, pro voluntatis libito edendo, ac perſonas ſacri concilij, earumque res & bona cunctis prede ſupponendo de facto, tunicam inconſutilem Catholicam, videlicet eccleſiam, deteſtabiliter ſcindendo, quantum ſcelus eccleſia ipſa ab euo perpeſſa non fuit, quibus ſic indebite geſtis & perpetratis in Eccleſia Chriſti, quam ut prediximus, ipſum ſacrum Concilium repreſentat, & cui omnis interea adeo conſpicitur collata poteſtas, cuique omnis fidelis eciamſi papalis exiſtat in premiſſis obedire tenetur, obviare diſpoſuit, cupiens deo propicio premiſſa

missa omnia, propter que concilium ipsum, congregatum extitit, feliciter adimplere, pro exaltacione ecclesie & sacrorum Conciliorum incommutabiliter servanda eciamsi martirio sisti patres deberent; que vestre nobilitati voluimus ut premissimus desideranter aperire, ut eam redderemus aliquantulum de premissis veritate & justicia avisatam, prout plenius Regibus & principibus cunctis in scriptis, novimus per ipsum sacrum Concilium reseratum. Preterea nondum ad plenum Bohemi sunt ecclesie uniti, quos modo serenissimus Princeps & dominus noster gratiosissimus dominus *Albertus* Romanorum Electus, ac Hungarie & Bohemie Rex Illustrissimus super communione sub utraque specie determinacioni & ordinacioni prefati sacri Basiliensis Concilij submittit denuo atque remittit, quos firmiter speramus ad ecclesiam in omnibus ex integro reduci & ei uniri ad laudem & gloriam omnipotentis Dei, qui vestram excellenciam dirigere & conservare dignetur in omni prosperitate & salute ad vota. Datum *Basilee* &c.

XXXIX.

XXXIX.

CONCORDITER AVISATA PER ORATORES PRINCIPVM PRO PACE ET QVIETE TOTIVS ECCLESIAE.

Sequuntur concorditer auiſata per oratores omnium ſereniſſimorum ac illuſtriſſimorum principum in hoc ſacro Concilio exiſtentes pro pace & quiete tocius eccleſie, nec non & pro ſanctiſſimo opere unionis orientalis eccleſie cum Latina, ut peractis hujusmodi glorioſis operibus pax & tranquillitas in univerſa eccleſia floreat, atque ipſum ſacrum Concilium Baſilienſe in principibus & ceteris membris ſuis incorporatis immarceſſibilem apud Deum Coronam glorie conſequatur. In primis videlicet, quod hoc ſacrum concilium ſui auctoritate nominet & eligat *Argentinam*, *Conſtanciam*, *Magunciam* pro celebracione generalis vel ycumenici Concilij, & rebus inibi tractandis, proſequendis terminandis, qua electione & nominacione in generali Congregacione facta inuictiſſimus Rex Romanorum, ac Chriſtianiſſimus Rex Francorum una cum alijs Regibus & principibus, qui ad hoc concurrunt, curabunt eam infra unum menſem intimare pape, nec non Imperatori Romeorum & predictis Conſtantinopolitanis ipſisque Grecis, qui quidem ſcilicet papa, Imperator & predicti infra alium Menſem habeant in aliquem locorum prefatorum per bullas & literas ydoneas expreſſe conſentire, ceſſante penitus congregacione Ferrarienſi, quem quidem conſen-

ſum

ſum infra alium Menſem habeant ipſi ſacro Concilio intimare, & quicumque infra hujusmodi tres Menſes a die electionis & nominacionis locorum prefatorum conſenſus hujusmodi ſacro Concilio fuerit intimatus, mox ſacrum Concilium ipſum locum, in quem papa & Greci conſenſerunt, habeat ſolenniter decretare.

Et id fiat ſi ſolus papa vel ſoli Greci in aliquem predictorum locorum infra dictum terminum conſenſerint, & conſenſus hujusmodi fuerit ut prefertur, intimatus, ſi vero papa in unum predictorum locorum & Greci in alium conſenſerint, ſacrum Baſilienſe concilium habeat gratificare, ceterum ſi locus per papam & Grecos, ut prefertur, acceptatus propter guerram, peſtem aut famem foret incommodus, pro premiſſis alter locorum nominatorum, loco per papam, vel Grecos acceptato, aut ipſis diſcordantibus, ut prefertur, gratificato vicinior ſuccedat, omnibus vero locis ex cauſis premiſſis incommodatis locum habeat prouiſio Conſtancienſis concilij, que ſuper hoc in ſimili caſu emanauit. Ita tamen, ut ſi dictus locus ille, in quem papa & Greci conſenſerunt, ex cauſis premiſſis ante futuri hujusmodi concilii inchoacionem factus incommodus, ſacrum Concilium Baſilienſe in eo habeat diffinire; ſi vero poſt ipſius inchoacionem incommodetur locus ejus, ipſum concilium ſibi prouidebit. Ad quem quidem locum papa per ſe vel ſuos preſidentes & eciam ipſi Greci infra duos Menſes a Die acceptationis loci per eos vel eorum alterum facte, &

ſacrum

sacrum Concilium Basiliense infra duos Menses a die intimacionis dicti consensus pape vel Grecorum se conferre teneantur. Ita ut immediate post lapsum duorum mensium a intimacionis consensu pape vel Grecorum sacro Concilio Basiliensi facte in hujusmodi loco omnino ycumenicum Concilium puta propter presentiam Grecorum vel generale ipsis absentibus aut abinde recedentibus censeatur & existat stabile, & permaneat preter sui consensum indissolubile unitum; ad conciliares actus neutro Casu procedatur, nisi dictis duobus Mensibus, & insuper XV diebus totaliter elapsis. Presidentes autem papales casu quo papa personaliter non venerit, admittentur, & presidebunt eo modo, quo in sacro Basiliensi concilio seruatum est. Et siue hujusmodi Concilium per presenciam Grecorum efficiatur ycomenicum, siue propter eorum absenciam generale fiat, ut supra dictum est, omni casu seruabitur inibi modus procedendi, quem ipsum Concilium declarabit. Insuper quam primum papa in locum, ut prefertur, consenserit, teneantur eciam in continenti per aliam bullam Canones Concilij Constanciensis, quorum unus incipit: *Et primo.* alius vero incipit. *Item statuit* super potestate generalium Conciliorum editas realiter & expresse provideri in forma *Constancie* decretata. Cumque Consensus & professio hujusmodi per bullas ipsas huic sacro Concilio fuerint intimate, mox suspensio, de ipso facta, sublata intelligatur, pariter & ipso jure intelligantur reuocate omnes pene, censure, & ordinaciones &

queuis

queuis alie dispoſicionis per ipſum vel ejus auctoritate quomodolibet facte vel fulminate contra incorporatos ſacro Concilio, vel adherentes eidem in continenti, eciam omnes cenſure, pene & ordinaciones quecunque per hoc ſacrum Concilium vel ejus auctoritate facte contra papam eique adherentes ſublate intelliguntur.

Verum ſi nec papa, nec Greci in aliquem predictorum locorum conſentire voluerint, ita quod infra tres Menſes a die nominacionis & electionis locorum predictorum promouentibus Regi Romanorum ac Regi Francorum tanquam propinquioribus, qui hoc ſacro negocio ſuos oratores ad utramque partem ſpecialiter deſtinarunt, conſenſus hujusmodi non fuerit ipſi concilio intimatus. Nichilominus ſacrum concilium aliquem locorum nominatorum habeat decretare, ſeque infra alios duos Menſes inibi transferre, ita quod omnino poſt lapſum quinque menſium a die nominacionis & electionis locorum prefatorum ſaltem generale Concilium in aliquo eorundem celebretur. ubi nichilominus papa audiatur, ſi quid habeat dicere, vel allegare, aliaque fiant que ad curam ſacrorum conciliorum ſpectare noſcuntur, verumtamen ad actus conciliares non procedatur, niſi dictis quinque menſibus & inſuper XV diebus totaliter elapſis. Item ordinabitur, quod de pecunijs indulgenciarum, aut alias, qualitercunque ſatisfiat ciuibus Auinionenſibus de pecunijs per eos ſacro Baſilienſi Concilio mutuatis, nec non de expenſis, dampnis & intereſſe per eos factis & habitis pro

 redu-

reductione Grecorum. Insuper tractabitur de prouisione sedi apostolice & alijs prelatis facienda, & ordinabitur, prout Spiritus sanctus dictauerit. Ne autem prætextus translationis vel dissolucionis ingeratur, teneatur dominus Rex Romanorum cum uniuerso Imperio prouidere de tutela & securitate loci illius, in quo concilium celebrari debeat, ut prefertur, ac inibi protectionem constituere. Nec non de saluo conductu & securitate loci & stratarum ac victualium competencia omni commoditate, que humanis Consilijs subjacere potest, plenissime prouidere, poteruntque patres hujus Concilij aliquos de gremio suo illico premittere, ut sic omnia præparatoria taliter ordinentur, ut nulla machinacione ycumenici vel saltem uniuersalis Concilij celebracio valeat impediri.

XL.

ORATIO HABITA IN CONCILIO, PROPONVNTVR IN EA CAPITA PACIS ET VNIONIS SANCIENDAE INTER PAPAM ET CONCILIVM. CONCEPTA EST A LEGATIS PRINCIPVM.

Reuerendissimi patres, cum hodierna die hunc cetum sacrum pro pace ecclesiastica conseruanda a turbacionibus, que prochdolor in ecclesia jam exorte sunt, & in futurum grauius augeri timentur, sine scandalo sedanda, aliqua propesituri

ri ſumus. Quid melius in ipſo exordio occurrere nobis poteſt, quam illud Ewangelicum verbum. Beati Pacifici, quoniam filij dei vocabuntur. Profecto intelligere veritas ipſa hujus verbi prolacione voluit non ſane pacem in ſemet ipſis duntaxat habentes beatos & filios Dei fieri, ſed ipſos pacificos pacem ſcilicet facientes & concordie ſemina ſtaminantes; hinc homini religioſo pax eſſe debet, injurias aliorum non excreſcere, uel non augere male loquendo auſi eciam eas extinguere bene loquendo ſtuduerit, ſpiritualis namque vere fructum ſpiritualem querere debet, fructus autem ſpiritualis, ut inquit apoſtolus, eſt Caritas, gaudium pax verus Catholicus ſummis vigilijs inſiſtere debet, precipue vero hoc principibus congruit, ad quos magis ex ipſo officio pertinere videtur, quam ut eorum tempore pacatam eſſe volunt matrem ſuam eccleſiam, unde ſpiritualiter nati ſunt. Cum ſive augeatur pax, & diſciplina eccleſie, ſiue ſoluatur, omnipotens ab eis racionem exigit diſtricto examine, qui eorum poteſtati corpus ſuum, ſcilicet eccleſiam tradit defendendam. Hoc ergo conſiderantes illuſtriſſimus Romanorum Chriſtianiſſimus Francorum ſereniſſimus caſtellæ Reges, ac illuſtriſſimi principes Electores ſacri Imperij Romani, & ſciſmatis periculum iminere cernentes ſeptimo apud hanc ſanctam ſynodum tam literis, quam per organum Oratorum ſuorum affectuoſe inſtiterunt, ut diſſenſio hec, que inter hoc ſacrum Concilium & ſanctiſſimum patrem dominum *Eugenium* papam IIII. in magnum Chriſtianitatis diſpendium

ſuborta eſt, absque ſcandalo ſopiretur, & auctoritate univerſalis eccleſie conciliorum & ſedis apoſtolice ſanata omnium unanimi conſenſu tam ad uniendos cum eccleſia Dei orientales populos, quam ad alia piiſſima opera, que fidei exaltacionem & pacis inter principes Catholicos conſeruacionem, ac ubi rupta eſt, reparacionem, nec non morum in clero & populo reformacionem contra nunc provideretur. Cum vero pro tunc hoc obtentum non eſſet; Idem inclitiſſimus Romanorum Rex, apud *Nurembergam* dietam diſpoſuit, ibi conuenientibus hujus ſacri Concilij ac ſanctiſſimi domini pape legatis, nec non ſollempnibus oratoribus ejusdem domini Regis ac dominorum Electorum, aliquorumque aliorum Alamanie principum aliqua pacis remedia moueri & eſſe concludenda ſperabant; que licet mota ſint, emula tamen pacis, illo videlicet cujus inuidia mors introiuit in orbem terrarum, impediente, concluſa non extiterunt. Quam ob rem ejusdem domini Regis, dominorumque Electorum oratores in magno numero ad hoc ſacrum concilium accedentes, una cum oratoribus ſereniſſimorum Regum Francorum, Caſtelle & Aragonum, illuſtriſſimique ducis Mediolani cum magna inſtancia per longa temporis interualla procurarunt, ut die aliqua ad pacem accomode aſſumerentur, ac licet multa aperta ſint, obtineri tamen non potuerunt. Cum vero labores ſui optatum conſequi non potuiſſent, apud incilitam metropolitanam urbem *Maguncia[m]* dieta certa ſtatuta eſt, in qua conuenientes aliqui

ex

ex Electoribus in personis proprijs, supra scriptorumque dominorum Romanorum, Francie & Castelle Regum, nec non aliorum dominorum Electorum, qui presentes vero aderant, ac domini ducis Mediolani, non nullorumque aliorum Electorum, aliorumque notabilium Alamanie prelatorum oratores grandi cum diligencia media pacis & vias accomodas huic rei obtinende vouerunt. Et licet ibi causa hujus sacri Concilij, quoniam ejusdem domini pape legati diuersis cum temporibus affuissent, nulla tamen prochdolor viarum illarum eodem inimico pacis invisibiliter obsistente optatum inibi pacis effectum sortita est. Zelo igitur pacis consequende ibidem Reges & Principes inducti & propter imminentes difficultates desistere ab hoc suo sancto proposito non intendentes auisanda salubria & vias acceptabiles & deuotas, per quas auctoritas sacrorum conciliorum seruetur. Et huic grauissime turbacioni remedium oportunum adhibeatur, per suos oratores conceperunt firmissimam fiduciam gerentes per vestram sacram concionem fore acceptandas, que ut Reuerendissimis vestris paternitatibus clarius & intelligibilius innotescant, scripturam super ea re confixam huic nostre supplicacioni, exhortacioni & requisicioni inserenda duximus, cujus tenor sequitur in hec verba:

Sacrum Generale Concilium Basiliense in Spiritu sancto legitime congregatum universalem ecclesiam representans, quam utique oratores serenissimi Arragonum Regis, licet in ejus confe-

fectione principaliter non aſtitiſſent, cum magna attentione legentes & in extimabilem profectum ecclesie Dei ex contentis in ea euenturis veriſimiliter conſiderantes nomine Regio deuote acceptarunt, ac in eandem ſententiam cum alijs oratoribus conuenerunt, quatenus unanimi Regum ac principum catholicorum conſenſu, quorum oratores in preſenti concilio aſſunt, ſciſma hoc, quod oriri, incipit, quantocius fieri poterit, ſopiatur. Cernunt ergo veſtre Reuerendiſſime paternitates tam ex crebris & deuotiſſimis requiſicionibus retroactis, quam ex hac ſcriptura, que ultimo concepta eſt, cum quanta devocione & ſinceritate animi & fervore affectionis, quam ad eccleſiam gerunt, hij domini Reges & principes moveantur, cum non ſemel aut bis, ſed ſepiſſime inſtiterint, & inſtant, nec deſiſtere intendunt, donec pax optata per Dei miſericordiam concedatur. Nec abs re, nam cum in alijs ſciſmatibus per diuerſa ſecula temporibus occurentibus manus Imperiales & Regie ſepe juxta qualitatem cujuslibet ſciſmatis remedia ſalubria prebuerunt irracionabile nimium fuiſſet, ſi ſpiritus ſciſma, quando adhuc tenerum eſt, ſuccreſcere, & ad augmentum aſcendere, in magnum fidei & eccleſiaſtici ſtatus periculum ac animarum ſuarum, aliorumque fidelium detrimentum, Catholici principes juxta ſuam poſſibilitatem dimitterent. Sed nec antiqua exempla commemorare opus eſt, nec antiquis ſolum veſtigiis inherendum, cum adhuc ab oculis noſtris euanuiſſe non videtur, illud ultimum & inveteratum ſciſma,

quod

quod juxta aliquos historiographos vicesimum quartum in scismatum numero fuit, per interposicionem gloriosę & indelibilis memorie domini *Sigismundi* Romanorum Imperatoris aliorumque Regum & principum magna cum ecclesie gloria in sacra Constanciensi synodo, in qua copiosa omnium nacionum, prelatorum & aliorum doctissimorum virorum copia, & Regum & principum in sollempnibus oratoribus conformis & consentanea multitudo affuit, scissum esse, depulsoque scismate unionem reparatam fuisse. Supplicant igitur vestris Reuerendissimis paternitatibus, idem domini Reges & principes exhortantur & requirunt per organum nostrum, & nos per viscera misericordie domini nostri *Jesu Christi* humiliter supplicamus, exhortamur & requirimus nomine suo ea deuocione ac reuerencia, qua decet, quatenus hec media & vias ad pacem accomodas acceptare & amplecti. Et in quantum ad sacrum concilium spectat execucioni demandare juxta ordinem supradictum dignentur, loca precipue, ut premittitur nominando infra tempus dierum XI. aliaque faciendo temporibus congruis, quæ in prefatis medijs continentur, cessandoque ipso tractatu durante ab omni nouitate, per quam pacis tractatus impediri, seu differri, aut difficultari verisimiliter valeat. Offerimus autem nos oratores prefatorum dominorum Regum Romanorum Francorum, Castelle, Arragonum ac principum Electorum, nec non ducis Mediolani nominibus, quibus supra nominacionem hanc per nos aut aliquos in-

timare prefato domino pape ac dominis Imperatori & patriarche Conſtantinopolitano, & omnibus poſſibilibus intendere, ut hec media & via ad effectum optatum adducantur. Quod ſi paternitates veſtre reuerendiſſime hoc explere dignabuntur, cauſam gratam Deo facient, & toti eccleſie, nec non auctoritatem ſacrorum conciliorum firmius ac integribilius conſeruant accomodam, donumque filiorum Dei conſequentur, & viri pacifici beatitudinis promiſſæ participes fient; alioquin ſi facere renuerint, ſeu diſtulerint, quod non arbitramur, & per hoc pax in eccleſia remorabitur, aut majorem difficultatem in tractando recipit prefatis dominis Regibus & principibus ac nobis nomine ſuo imputandum non erit, ſed quantum cum Deo poterunt, ea ad effectum perducent, que in ſcriptura ſupra inſerta, nec non intelligencia per dictorum dominorum oratores *Maguncie* concepta & concluſe pluribus patribus ac deputatis hujus ſacri concilij bene nota, oblata & tradita, ad quam nos referimus continentur, & alia quecunque honeſta & licita, que ad ſedanda ſciſmata & pacem eccleſiaſticam conſeruandam conferre videbuntur, prout a jure diuino & humano reperient, quatenus aliquid per eos non obmittatur ex hijs, per que pax in eccleſia valeat obtineri, ut una cum illis, qui pacem acceptare voluerunt, pacifici facti beatitudinem ore ſalvatoris promiſſam conſequi mereantur. Cum Regibus & principibus non minus cure eſſe debeat ea diſponere, que ſanctiſſime Dei eccleſie proſunt, quam proprie anime ſalus.

Per

Per hoc tamen nec ipsi Reges & principes nec nos nomine suo intendimus sacrorum conciliorum aut apostolice sedis auctoritati, juribus, preeminencijs in aliquo prejudicare; sed in tanto dissidio ac ecclesie diuisione, in quantum licet & decet, se ad pacem & tranquillitatem conseruandam interponere decreuerunt, Rogamusque prothonotarios &c.

XLI.

RESPONSIO FACTA PER AMBASSIATORES SACRI CONCILII GENERALIS BASILIENSIS IN NOREMBERGA, ET DATA AMBASSIATORIBVS DOMINI REGIS ROMANORVM ET ELECTORVM IMPERII.

Saluberrimum etenim videtur, ut in hijs, que exaltacionem fidei & auctoritatem universalis ecclesie continere videntur, enixius in cunctis studiis circa fidelium deuocionem Veritas spirituali redoleat flore & sit euigilans, & pax predicata labijs cum voluntate animi concordet. Hinc est, quod non longe his diebus preteritis proposicione in pretorio presentis ciuitatis coram Ambassiatoribus serenissimi principis domini Regis Romanorum & illustrium principum sacri Imperij Electorum ex parte sacri concilij Basiliensis uniuersalem ecclesiam representantis per oratores eiusdem sacri concilij, videlicet Reuerendissimos

in Christo patres dominum *Lodomarum* Patriarcham Aquilegensem, *Georgium* Episcopum Vicensem, Magistrum *Johannem de Segobia* sacre Theologie professorem ac dominum *Johannem de Bachenstein* decretorum doctorem per organum dicti Episcopi Vicensis facta non nulle peticiones alias dictorum oratorum ea parte in *Vienna* coram Regia celsitudine Imperiali domini Regis Romanorum exposite de nouo fuerunt repetite, quibus peticionibus subsequenter eiusdem sacri concilij oratoribus sub forma sequenti fuit responsum, prout in cedula.

Ut autem juxta dicte cedule seriem & contextum omnibus in ea contentis omni cum compendio satisfiat, suorum ad ordinem contentorum in eadem transferre curabimus. Dicunt enim in primis, quia inter prefatum sacrum concilium Basiliense & dominum nostrum papam *Eugenium* graues sint discordie suscitate, propter quas ipse dominus noster eciam pecunias, que inter alia petuntur, certis penalibus literis suis duxit arrestandas aliaque mandata comminauerit, que multum aduersantur peticionibus oblatis; Inter hæc adversa fluctuantes ad certam protestationem factam in *Francfordia* confugierunt, cujus effectus sacro Concilio non est ignotus, hinc primo in loco deducto præfatorum sacri Concilij Basiliensis oratorum ex parte fuit per organum prefati Episcopi Vicentini in presencia omnium supradictorum & aliorum tam clericorum quam Laicorum sic replicatum: Quod ad papam non spectat hujusmodi arrestum mandare, qui ipsi subjectus est sacro Conci-

Concilio Basiliensi, universalem ecclesiam representanti tam in vim decretorum Conciliorum Constanciensis & Senensis, & in Concilio Basiliensi renovatorum, quam in vim submissionis & adhesionis per eum sacro Concilio Basiliensi, per medium diuæ Memoriæ domini *Sigismundi* Romanorum Imperatoris facte, ac etiam in vim juris communis & per consequens in hijs de quibus agitur contra eum est inferior & ecclesia universalis est superior & major eo; cumque ecclesia universalis *Basilee* representata pro Grecorum reductione indulgentias concesserit, que de thesauro ecclesie procedunt, non licuit pape, illarum execucionem impedire, & tali mandato nullatenus est obtemperandum, quinymmo est nullum, ut pote factum ab inferiori & ab illo qui nullum habet super premissis in eam currenti potestatem, cum lex superioris per inferiorem tolli non possit, & inferior superiorem ligare non potest nec absolvere; præsertim eum hujusmodi arrestum & cetera eius mandata per sanctam synodum Basiliensem uniuersalem ecclesiam representantem fuerit & fuerint cassatum & cassata, & nullum nunciatum seu nunciata Assertum enim mandatum, de quo paulo ante dictum est, per eundem fieri non potuit, nec ei est obediendum, quia ex hujusmodi mandato vehementer presumitur status ecclesie turbari, vel forte etiam alia mala ventura esse & tum peccat quiuis obediendo pape etiam ab administratione non suspenso quia papa debet futura mala precauere, non juuare. Ceterum dicta protestatio neutrali-

tralitatem continere videtur, & ita tenor protestacionis ostendit, nec non & contextus cedule supradicta in ea parte, dum dicunt, se ab omni partialitate propter bonum pacis & concordie velle abstinere. Hic autem neutralitas nullatenus tolerari potest absque tocius ecclesie triumphantis & militantis ac fidei Catholice offensa, quo attento, qui non est nisi unus, qui presideat in papatu, opus de necessitate salutis fateri, quod si ecclesia non est *Ferrarie*, sicuti in ueritate non est, cum sit conuentienlum hereticorum, & scismaticorum, & non concilium sed conciliabolum debet appellari, ut in propositione publica, hec & alia per dictum Episcopum lucidenter fuerunt deducta, ut sit in *Basilea*, ubi concilium generale universalem representans auctoritate duorum Romanorum pontificum, videlicet felicis recordationis domini *Martini* & domini *Eugenii* pape moderni extitit legitimum conuocatum, que ecclesia non potest dici nisi una, alias si Basilee ecclesia universalis non dicatur representata, necesse erit dare aliam ecclesiam, quod cum deviat a fide, & sic deficeret fides ecclesie que usque ad finem seculi durabit, quia Christus oravit pro illa dicens *Petro:* pro te rogavi, ut non deficiat fides tua, & non solum pro *Petro*, quam pro tota universali ecclesia dicitur orasse, ecclesiam noluit derelinquere ex quo concilium generale legitime *Basilee* fuit congregatum. Verum est dicere universalem ecclesiam fuisse & esse ibi representatum, si illi non obediatur, ejusque decreta non obseruentur, resultabit, ecclesiam

clesiam uniuersalem potuisse errare & errasse, quod cum a fidei Catholice veritate dinoscitur exorbitare, quia tota ecclesia congregata errare non potest, & qui dixerit universalem ecclesiam Catholicam congregatam errare, hereticus est censendus, quia illud est facere verbum Christi mendax, verbum enim domini validum stat semper & firmum, dixit insuper vobiscum sum usque ad consummationem seculi. Porro protestatio dictorum electorum, qui protestantur auctoritate universalis ecclesie & conciliorum generalium, se uelle manutenere & observare, non juuat eosdem quia protestatio contraria facto dinoscitur euidenter dum simpliciter peticionibus supradictis otemperare formidant, unde attento quod universalis ecclesia est *Basilee* legitime representata, ut supra dictum est, de necessitate salutis illi est obediendum, quia due ecclesiæ non possunt esse, & necesse est, ut una sit ecclesia, que in Apostolicis sedibus & successione Episcoporum dinoscitur esse fundata, cum illi successores Apostolorum esse dicuntur; Unde pro patribus tuis nati sunt tibi filij unum constat esse ecclesiam, que Christi corpus est, qui in duo diuidi non potest, prout hic & alia in propositione publica per organum dicti Episcopi fuere extensius declarata, per maxime cum idem Rex Romanorum adheserit ante assumpcionem ad culmen Imperiale Concilio Basiliensi & subsequenter adheserit & adheret, ut deuotus Ecclesie filius & Advocatus & defensor de presenti adheret, & ceteri illustres principes Electores & alii

alii Reges & principes ſacro Concilio Baſilienſi firmiter incorporati & illi adheſerunt ac ipſi & omnes Catholici de neceſſitate ſalutis illi univerſalem Eccleſiam repreſentanti obedire tenentur. Et ſic non licet neque licuit ab obedientia univerſalis Eccleſie *Baſilee* repreſentate reſilire alias contrarium facientes meruerint penas contra illos ſtatutas, qui ab unitate univerſalis Eccleſie recedere videntur. Arbitrantur tamen oratores ſacri Concilii, quod domini Electores, qui illam poteſtatem fecerunt, bono Zelo, tunc fuerunt ad illam fiendam ab initio moti, non ad effectum, ut ab obedientia univerſalis Eccleſie, *Baſilee* legitime repreſentate recedere deberent, cum hoc fidei repugnaret, ſed cum illa in ſe ipſa non poſſit obſervari, neque practicari non videtur tenenda, minus obſervanda rurſus fundamentum nullum recuperat, id quod in eadem cedula continetur, videtur videlicet, qualiter propter tractatum pacis & concordie quam diligentiſſime proſequi intendunt, unam conventionem indicere intendunt, illamque ſacro Concilio Baſilienſi, ac domino noſtro *Eugenio* pape denunciare, quatenus ad illam cum plena poteſtate transmittant legatos atque nuncios ubi parati ſunt, velut ad Catholicos & Orthodoxos ac fideles ſanctæ matris Eccleſie omnia ſalubria media aperire, per que hujusmodi materie diſcordia poſſit amputari ſciſſureque in Dei Eccleſia preueniri. Hijs omnibus reſpondetur, quod hec convencio nullatenus eſt indicenda ad effectum, ut de cauſis in concilio Baſilienſi contra papam introductis

ctis debeat extra concilium aliquid quouis quesito colore coram domino Rege Romanorum & Electoribus sacri Imperij agitari. Quin nec domino Regi Romanorum, nec dominis sacri Imperij Electoribus talem conuencionem ad effectum perducere est permissum, quinymmo tam lege diuina quam humana hoc prohibitum videtur. Unde considerato quod Ecclesia universalis est legitime congregata, non licet pape pretensam oblacionem in premissa cedula contentam facere, qui male sentit de universali Ecclesia, qui derelicto judicio Ecclesiastico secularium Auxilium postulat, & inuocat, & id nichil aliud videtur esse, nisi ex toto elidere auctoritatem uniuersalis Ecclesie & sacrorum Conciliorum generalium, cum de cetero quilibet papa videns Concilium adversus eum in hijs, in quibus universali Ecclesie est subjectus, congregatum quadam brevi via ad Reges & principes recursum haberet verum, quilibet offerret, se velle audiri, & sic auctoritas universalis Ecclesie prorsus deluderetur, quod tamen fieri nec racio nec equitas compaciuntur, quinymmo exhorbitavit a lege diuina & humana, oblacio, per papam facta, videtur, ut euadat judicium Concilij, cui est subjectus & sic, quia de justicia diffidit, illud subterfugere videtur. Unde ubi contra papam agitur ad Imperatorem, & sacri Imperii Electores ac ad alios dominos temporales non potest haberi recursus quia si mutari volumus doctrinam Imperatorum Catholicorum, qui hactenus fuerunt, experiemur hujusmodi conuocaciones

nes coram Imperatore & ſecularibus, in concernentibus Romanum pontificem ſeu Eccleſiam aut Eccleſiaſticos viros omnino tam lege divina, quam humana eſſe prohibitos & illicitos de *Conſtantino* etenim fideliſſimi Romanorum Imperatore teſtatur Hiſtoria Eccleſiaſtica, quod cum libellus, accuſacionem Epiſcoporum continens, fuiſſet ſibi oblatus, illos Epiſcopos convocans dictum libellum igne concremauit, & ait; Ite, inter vos omnes diſponite cauſas veſtras, quoniam non eſt juſtum, ut judicemus Deos; Item cum conſpicerem querelas clericorum ad me eſſe deferendas, ait; a nemine vos debere judicari, cum illorum cauſa ad ſolius Dei Judicium fuerunt reſervate ſuſpiciatur, quid actum fuit tempore *Sixti* pape, qui de crimine extra Concilium accuſabatur, & fuit habitus recurſus per eum ad *Valentinianum* Auguſtum Imperatorem, dictus Imperator de hujusmodi cauſa noluit ſe intromittere, ſed vice dicti *Sixti* pape idem Imperator Concilium contra papam fecit, & ibi in preſencia tocius Concilii cauſa contra papam fuit examinata, & ad tollendam ſuſpicionem, licet taliter evadere potuiſſet coram omnibus ſe purgauit, ſi igitur cauſa accuſacionis ſeu denunciacionis contra papam extra Concilium introducta, eſt in Concilio de novo introducenda; quanto magis in Concilio generali contra dominum noſtrum *Eugenium* introducta videlicet tam in Cauſa fidei cum debeat ab illo articulo, & unam ſanctam & apoſtolicam Eccleſiam, quam eciam in criminibus de quibus apud bonos & graves

ves notorie diffamatus eſt, & ſtatus univerſalis Ec-
cleſie ſcandalizatur, & eſt incorrigibilis nec non
in alijs reformacionibus Eccleſie tam in capite
quam in membris concernentibus eſt penitus in
concilio remanenda, & extra concilium non eſt
coram domino Rege Romanorum & ſacri Imperii
electoribus pertractanda, quin in eloquio divino
ſacerdotes Dij & Angeli appellantur, merito do-
minus Rex Romanorum & alii ſupradicti ignari de-
bent eos ſic honorare, cum ipſe Deus aut Deos
aut Angelos in ſuo eloquio illos appellat & ideo
cum temporibus antiquis *Mauritius* Imperator co-
geret & vellet clericos coram ſe facere evocari &
illos ſub ſe reſpondere; Beatus *Gregorius* per ra-
tiones ſuperius deductas hujusmodi conuencionem
improbans, ſcripſit ſibi, ut ab hujusmodi con-
vencione ceſſaret, & ita ceſſavit. pariter de *Simaco*
papa accuſatio legitur; quod cum *Theodoſius* Rex
Concilium Epiſcoporum feciſſet convocari, fuit
ſibi reſponſum, ad eum hujusmodi convencionem
non ſpectare & dictus Rex, Deo inſpirante, re-
ſpondit ſinodalis arbitrii in tanto negocio ſenten-
ciam eſſe ſequendam, nec ad ſe aliquid preter re-
verenciam de negocio eccleſiaſtico pertinere. Item
de beato *Gregorio* legitur, quod voluit ſe excuſare
& purgare non coram Imperatore & Laico ſed ſo-
lum in judicio Eccleſiaſtico. ſimiliter legitur de
Leone papa, qui coram Eccleſiaſticis voluit ſe pur-
gare. Pari modo refert *Jheronimus* in libro viro-
rum illuſtrium cum *Damaſus* papa a ſubditis de
adulterio accuſatus cum LX duobus Epiſcopis ſe

 expur-

expurgavit ſimiliter eciam legitur quod cum tempore Divi *Valeriani* & *Maximiniani* Auguſtorum *Marcellinus* Epiſcopus urbis *Rome* de ydololatria fuerat accuſatus & diffamatus, cujus rei gracia concilium univerſorum Epiſcoporum fuit collectum, & in concilio cauſa ſua fuit terminata; præfati autem Imperatores de hujusmodi cauſa noluerunt ſe intromittere, ſed judicio concilij relinquerunt; Non ergo licuit, neque licet Imperatori & dominis Electoribus de negocijs concilij ſeu eccleſiaſticarum perſonarum aliquid diſponere poſſe. Unde ad ſacerdotes, quæ Eccleſiæ diſponenda ſunt, voluit dominus pertinere, non ad ſecularem poteſtatem; qui, ſi eccleſie ſue fideles eſſe volunt, ſacerdotibus voluit eſſe ſubjectos. Illa ergo, quæ contra papam ſunt pertractanda, intus concilium, & non extra illud ſunt omnino agenda, & ſic iſta conuencio de nouo ad effectum ſupra dictum indicenda eſſet inutilis, & infructuoſa. Ac talis, que a lege diuina & humana exorbitare videtur. ubi enim papa cupiat ſuam juſticiam & innocentiam oſtendere ac audiri, perſonaliter ad concilium veniat, cui omnino eſt ſubjectus, aut ſuos legatos transmittat, quamvis de oblatione ſua per eum facta nullatenus confidendum exiſtat, ex transacta inde vita didicimus, quid de ſubſequenti ſua conſtitucione preſumatur ex prius actis & neglectis conſtabit, & nunc negligere velle ſemel diſſolucionem concilij Baſilienſis, & translacionem in *Bononiam* de facto factam revocauit, & ſacro concilio Baſilienſi adheſit, & non obſtantibus di-

ctis

ctis reuocatione & adhesione nouissime dissolutionem prefati sacri concilij contra omnimodam, legis diuine & humane disposicionem in *Ferraria* conciliabolum erigendum attemptare, quantum in eo fuit, nunc dubitauit de oblacionibus eius, non est aliquatenus sperandum, cum ex preteritis presumatur circa futura, nec potest affirmari, quod universalis ecclesia *Basilee* representata tractatum pacis cum domino nostro papa hactenus confutaverit, quin eciam varie pie matris exhortacionibus, admonicionibus & requisitionibus diversis in temporibus admonuit, exhortata est eundem, & ipsum longo tempore, & fere per spacium septem annorum expectauit, ut se conformaret doctrine ecclesie universalis congregate, & illius decretis vellet omnino parere; tandem imitando doctrinam Christi, qui inuitatos diucius expectauit, & expectatos coegit intrare, eciam coegit *Paulum*, quare mater Ecclesia non cogeret dominum nostrum papam *Eugenium* a doctrinis & regulis uniuersalis ecclesie deuiantem, ne ulterius possit esse perdicio plurimorum. *Paulus* restitit *Petro* in faciem, merito tota ecclesia ipsum regere potest ad salutem, ne status uniuersalis Ecclesiæ, presertim in hijs, que reformacionem morum in capite & in membris respicere noscuntur, confundatur. Nec persecucionem facit mater Ecclesia, que malos cogit ad bonum. In concilio enim augetur in jure suo, extra autem Concilium ipsum debere audiri, auctoritates legis diuine & humane prohibent euidenter. Quamuis audientia esset eidem

 dene-

deneganda, quia novum altare ſeu conciliabolum ferrarienſe erexit, & primo & ſecundo ac tercio ab eccleſia univerſali vocatus obedire contempſit, & ſic ſe ipſum deſtituit, & ſuum honorem perdidit, adeo quod audienciam non mereatur habere, prout in Calſidonenſi Concilio fuit determinatum. Nulla lege reperitur permiſſum, quod cauſa fidei contra papam extra Concilium ſit examinanda, preſertim coram laicis ſeu Imperatore; unde de crimine hereſis ſeculares poteſtates, cum ſit crimen eccleſiaſticum nullatenus, prout cognoſcitur, nec ſentenciam aut proceſſum impedire, aut in negocio fidei aliqualiter ſe opponere, ut illum impedit, aut retardant. Quod ſi contrarium fecerint, ſentenciam excommunicacionis ipſo facto incurrunt, in qua ſi per annum permanſerint cauſa, quaſi heretici ſunt condempnandi. Inde dicebat *Nicolaus* papa, ubi non legiſtis, Imperatores anteceſſores veſtros ſinodalibus conuentibus interfuiſſe, niſi forſitan, in quibus de fide tractatum eſt, que univerſalis eſt, que omnium communis eſt, que non ſolum ad religioſos, verum eciam ad Laicos, & ad omnes omino pertinet Chriſtianos; & ideo in ſeptima actione Calſidonenſis concilij *Marcus* Imperator dixit inter cetera: Nos ad fidem confirmandam, non ad potenciam oſtendendam exemplo religioſiſſimi principis *Conſtantini* ſinodo intereſſe volumus. Inſuper eſt conſiderandum, quod ſancta ſinodus Baſilienſis nunquam refutavit tractatum pacis; ſed papa eſt ille, qui preparat viam ad impediendum omnem tractatum

pacis,

pacis, licet exquisito colore indirecte videatur, illum introducere velle, sed ad alium effectum intendit, nisi ut elidatur auctoritas universalis ecclesie *Basilee* legitime representate. Qua enim fronte, aut quo jure potest procurare per medium domini Regis Romanorum, & electorum sacri Imperij in alio loco extra concilium audiri, suam pretensam justiciam & innocenciam ostendendo, profecto hoc non videtur, quia ipse ille est, qui a notorio scindit ecclesiam, scisma notorium faciendo, dum illud conuenticulum Ferrariense nisus est erexisse. Inauditum enim est, ut duo Concilia dicantur esse, uno in papatu presidente; illud est duas ecclesias constituere, quod deuiat a fide, cum non sit, nisi una Ecclesia. Quousque ergo istud scisma per papam introductum ex toto tollatur, prefatum conciliabolum radicitus eneruando, & quod unicum reputetur concilium universalem ecclesiam representans solum & duntaxat esse dicatur, quale est concilium Basiliense legitime congregatum, & quod papa dictum conuenticulum, quatenus de facto processit, reuocet, & annullet, licet per sacrum concilium Basiliense fuerit cassatum & annullatum, & ut sancte sinodo Basiliensi adhereat, si hijs pretermissis aliquis tractatus pacis per quosuis introducatur, nihil aliud erit, nisi scisma introductum per papam validare & approbare. Hec enim tolerari nullatenus possunt sine offensa divine majestatis ac lesione ecclesie militantis *Basilee* representate. Huic ergo morbo pestifero ante omnia est celeriter prouidendum.

Ubi enim papa adheſerit ſacro concilio Baſilienſi, prout tenetur, tunc ſciſma predictum erit abolitum & remotum, quo pacto erit diſpoſitio introducendi tractatus pacis, & non ante. Et dominus Rex Romanorum ac Electores infra Concilium debent illos introducere, & non extra, & ſacrum Concilium more pie matris libenter omnia audit, ſalua in omnibus auctoritate univerſalis eccleſie in Concilio Baſilienſe repreſentate. Ex premiſſis omnibus ſingulis liquidum eſt, videre, hujusmodi conuencionem eſſe penitus ad Effectum predictum rejiciendam & per conſequens prefati oratores ſacri concilij Baſilienſis illam non admittunt, poſtulant, non debere indici, cum hoc cedat ad laudem Dei, & honorem uniuerſalis eccleſie, & de contrario timent oriri ſcandala & ſciſſure, quia fruſtra eſt expectare, quod expectatum non prodeſt, ad quid occupare fruſtra membranas velle audire legatos pape, cum nil ibi poſſit ſtatui, quod derogare valeat auctoritati univerſalis eccleſie Baſilee legitime repreſentate. Nihil aliud reſultaret, niſi circuitus, qui omnino eſt vitandus; ſuper eo autem, quod ab oratoribus ſacri concilij Baſilienſis reſponſum ſuper petitis in concilio Baſilienſi per ſacri Imperij electorum ambaſiatores poſtulatur, ex parte oratorum ſacri Concilij dicitur, ipſos non habere poteſtatem talem Reſponſionem dandi, cum eisdem ſit abdicata poteſtas, illud faciendi niſi per prius obtinuerint reſponſionem ſuper peticionibus in *Vienna* coram Regia celſitudine oblatis. Cum itaque usquequoque eis-

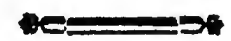
dem

dem oratoribus ex parte Regie celſitudinis, aut per ambaſiatores Electorum non fuit factum Reſponſum, cum allegetur nunc in ſecunda eorum peticione ſupra dictam inſertam cedulam reſponſione nobis verbo facta, ipſos adhoc non habere poteſtatem, auctoritate ijdem ambaſiatores ſacri Concilij reſponſum poſtulatum referre non poſſunt ex defectu poteſtatis, permaxime ex inſtructionibus ijdem ambaſiatores aſtricti exiſtant omnibus electoribus. aut uni ex illis, quorum nullus prius exiſtit facere reſponſum. Requirentes vos omnes dominos ambaſiatores ſereniſſimi domini Regis Romanorum & electorum ſacri Imperij & ipſos illuſtres electores, ut hujusmodi proteſtacionem ac neutralitatem e ueſtigio reuocetis, illisque nullatenus adhereatis, quinymo ab illarum obſervacione omnino abſtineatis, ſi ſciſſuram in dei eccleſia cupitis euitare, quam per viam proteſtacionis & neutralitatis ac conuencionis ſupradictarum videbitis contingere; Vosque in omnibus taliter habentes, ut decreta ſacri concilii Baſilienſis per vos omnes inuiolabiliter obſeruentur, & per alios, quantum in vos ſpectaverit faciatis inuiolabiliter obſervari, taliter, ut auctoritas univerſalis eccleſie Baſilee repreſentate illibata obſeruetur, illique prorſus obediatis & adhereatis, prout de neceſſitate ſalutis aſtringimur, obedire, & omnia decreta ſic pro reformacione eccleſie in capite & in membris per ſanctam ſynodum Baſilienſem univerſalem eccleſiam repreſentantem edita more Chriſtianiſſimi *Conſtantini* Romanorum Imperatoris,

ris, qui ſentencias, quas in Nicena ſinodo approbatas audiuit, ita veneratus eſt, ac ſi eas de divine majeſtatis ſenſiſſet emanaſſe judicio. *preſertim* Itaque & vos veneremini hujusmodi decreta, ac ſi ea ſenſiſſetis, de diuine majeſtatis emanaſſe judicio, preſertim illud ſuper exactione pecuniarum ex indulgencijs proueniencium & ſpecialiter ciuibus Avenionenſibus abnegatarum editum, cujus vigore omnes impedientes dictam exactionem perturbantes aut detinentes ſunt excommunicati, & ſacrilegi reputandi. Et ideo inquiebat *Amatheus* papa qui abſtulerit patri & matri aliquid, particeps homicidij eſt, pater noſter ſine dubio Deus eſt, qui nos creauit, Mater vero noſtra eccleſia eſt, que nos in baptiſmo regenerauit; ergo qui Chriſti & eccleſie pecunias recipit, aufert, & fraudat, homicida eſt. cum itaque pecunie hujusmodi indulgenciarum ex ſanguine Chriſti & matris procedant, & ſit theſaurus in ſcrinio eccleſie reconditus, quem eciam aperit & communicat, cui uult, merito conſtet hujusmodi pecunias eſſe Chriſti & eccleſie, & ſic per aliquem non debent impediri, neque tolli, cum pro expenſis pro reductione Grecorum fiendis fuerunt ipſe indulgencie conceſſe; quamuis diligenter intuendum videatur, inuictiſſimum principem dominum Romanorum Regem ad fidei exaltationem & hujusmodi uniuerſalis celſitudinis aſſumptionem fuiſſe eccleſie deuotum filium, ut non longe progrediamur, pro extirpacione illius ſecte Bohemice, in Bohemie Regno actenus ſuborte conatus ſui ex eminencia celſi-

celſitudinis ipſo Duce Auſtrie & Marchione Moravie exiſtente dejurarunt evidenter, quanto autem magis hodierno in tempore preſumendum de eodem omnino exiſtat, qui ut Rex Romanorum catholicus eſt eccleſie filius & imo preſul & advocatus eccleſie ſeu defenſor, & poſt ſuam ad Imperialem celſitudinem aſſumtionem opera ejus indicarunt, qui illam bullam auream & ſalvum conductum per Dominum *Sigismundum* Romanorum Imperatorem conceſſam & conceſſum, more deuoti filij, qui ſolet ſimilis eſſe patri, ab aperto approbauit, & confirmauit, promiſit etenim dominus *Sigismundus* concilio ſemper adherere, prout de facto adherebat, & promiſit ſemper adherere, quam diu duraret, & continuatum fuerit concilium Baſilienſe, promiſit ſe facturum, & non fieri permittere, quod ſit, vel eſſe poſſit directe, vel indirecte contra ipſius ſacri concilij auctoritatem & libertatem ſeu impedimentum actorum in eodem, vel agendorum in futurum, quoad ea, propter que eſt conuocatum. Requirentes in fine Reſponſionis per dictos ambaſiatores domini Regis Romanorum & electorum inſeri & continuari & publicum inſtrumentum exinde confici.

Lecta in generali congregacione per me Thomam Theſuelon die Veneris XXVIIva. Novembris 1438.

XLII.

INSTRVMENTVM ACCEPTATIONIS DECRETORVM CONCILII BASILIENSIS MOGVNTIÆ PER PRINCIPES ALMANIÆ FACTÆ.

In Nomine Domini Amen. Anno a Nativitate ejusdem Millesimo quadringentesimo tricesimo Nono, Indictione secunda, Die vero Jovis vicesima sexta mensis Martij, hora vesperorum vel quasi, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri Domini *Eugenij* divina providentia Papæ *Quarti* Anno nono, In nostrum Notariorum Publicorum & testium infra scriptorum ad hoc specialiter vocatorum & rogatorum presencia personaliter constituti Reverendissimi in Christo Patres, nec non Venerabiles & circumspecti viri Domini Domini *Leonardus* Pataviensis & *Petrus* Augustensis Episcopi, *Joannes* Abbas *Beate Marie* Scotorum in *Wienna* sancti *Benedicti*, *Georgius* Prepositus sancte *Marie* Virginis in *Nuenburg* sancti *Augustini* ordinum Canonicorum Regularium Monasteriorum Pataviensis Diocesis, *Georgius Fischlin* miles & *Johannes de Eich* utriusque juris Doctores & *Theodericus Ebbracht* Canonicus Aschaffenburgensis Gloriosissimi & Invictissimi Principis & Domini nostri Domini *Alberti* Romanorum Regis semper Augusti ac *Hungarie*, *Bohemie*, *Dalamatie*, *Croatie &c.* Regis & Ducis *Austrie*, *Lucemburge* &c. Ambasiatores & oratores, Reverendissimi in Christo Patres & Illustrissimi Principes & Domini Domini

Theo-

Theodericus sancte Maguntine sedis & *Theodericus* sancte Coloniensis Ecclesie Archiepiscopi, sacri Imperii per Germaniam & Italiam Archi-Cancellarij & Principes Electores, Nec non Venerabiles & Egregij Domini *Andreas de Lapide*, *Rutgerus de Lucemburgo* in sacra pagina Majoris & *Hugo* Dorre utriusque juris Doctores sancti *Germani* extra muros Spirensis Ecclesiarum Canonici, Reverendissimi in Christo Patris Illustrissimique Principis & Domini Dñi *Rabbani* sancte Treverensis Ecclesie Archiepiscopi dicti Imperii per Galliam & regnum Arelatense Archi-Cancellarij & Principis Electoris Venerandi Domini *Gaspar de Schonenberg* Decanus Misnensis, *Otto de lapide* Canonicus Wormatiensis Decretorum Doctores & spectabilis ac Egregius *Widekindus de Lo* miles, Illustrissimorum Principum & Dominorum Dominorum *Ludovici* Comitis Palatini Reni, Bavarie Ducis Archi Dapiferi & *Frederici* Saxonie Ducis Archi Marescalli &c. Sacri Imperij Principum Electorum *Johannes Duster* Licentiatus in Decretis Reverendissimi in Christo Patris & Domini Domini *Johannis* Saltzburgensis sancte sedis Apostolice Legati & *Henricus Toke* sacre Theologie Professor, Reverendissimi in Christo Patris & Domini Domini *Guntheri* Magdeburgensis Archiepiscoporum ambasiatores, oratores & Procuratores asserentes se & quemlibet ipsorum ad infra scripta habere specialiter in mandatis, quandam Papiri cedulam Capitulorum circa acceptationem Decretorum sacrosancti generalis Basiliensis jam stantis Concilij universalem Ecclesiam representantis ipsis per

Reve-

Reverendissimum ac Reverendos in Christo Patres & Dominos Dominos *Ludovicum* Patriarcham Aquilegiensem, *Georgium* Vicensem & *Joannem* Argensem Episcopos, ceterosque alios venerandos Doctores & Magistros dicti sacri Basiliensis Concilij oratores sub ejusdem Sacri Concilij Bulla plumbea impendente in hoc loco dicti Concilij parte pridem ut asseruerunt publice & solempniter exhibita, oblata & presentata per certos suos ad hoc deputatos conceptam & in medium productam per prefatum Dominum *Theodericum Ebbracht* aule Romane Regie prothonotarium de verbo ad verbum publice legi mandarunt & fecerunt, cujus quidem cedule lecte tenor sequitur in hunc modum: Nos oratores Romani Regij Principes Electores hic presentes aliorumque Electorum sacri Imperij & Almanie Metropolitanorum absentium Oratores Decreta sacri Basiliensis Concilij acceptamus cum omni honore, reverentia & devotione, qua decet, salvis tamen in quibusdam ex eis declarationibus, modificationibus & limitationibus nostre Germanice Nationi ac cuilibet nostrorum singulariter in suis provincijs, Diocesibus seu territorijs congruentibus & accomodis factis & fiendis suis loco & tempore oportuno exprimendis ac per sacrum Concilium Decretandis. Decretum tamen suspensionis sanctissimi Domini nostri Pape & aliorum que illam suspensionem concernunt vel quomodolibet respiciunt pro presenti non acceptamus, sed & circa illud & alia certa dicti sacri Concilij decreta stare volumus in prioribus nostris & natio-

nis

nis nostre Germanice protestationibus pridem factis nec ab illis recedere, donec aliter duxerimus deliberandum, de quo solempniter protestamur. Et primo Decretum per sacrum Constanciense Concilium factum & per sacrum Basiliense Concilium renovatum de auctoritate & potestate sacrorum generalium Conciliorum temporibusque & modis eadem convocandi & celebrandi, quod est *prime sessionis & incipit: Frequens Generalium Conciliorum celebratio agri Dominici precipua cultura est &c.* (1) Item Decretum de Electionibus *duodecime sessionis, quod incipit: sicut in construenda domo precipua est architectoris cura &c.* (2) Sed quia lex sic clare condi non potest, quin aliquam possit recipere dubitationem, petimus, quatenus sacrum Concilium declarare dignetur, quod Electiones Pontificum & Abbatum fiant servata forma in hoc decreto tradita, quodque in ceteris inferioribus dignitatibus electivis quibuscunque sufficiat modus & forma juramenti in eodem decreto expressi; ceterum statuere dignetur sacrum Concilium, quod promovendus per Papam secundum quandam clausulam hujus Decreti, que incipit: *nisi ex magna &c.* remittatur consecrandus aut benedicendus ad suum superiorem immediatum, nisi forsan talis promovendus fuerit presens in Romana curia, quo casu nichilominus remittatur, ut hujusmodi suo immediate superiori prestet debitum juramentum; Quodque etiam confirmatio Electionum fiat per immediatum superiorem, ad quem spectat jus confirmandi, & si ipse sine causa rationabili confirmare

re distulerit, seu recusaverit, mediatus superior desuper adiri poterit. Insuper, quodsi etiam contingat provisionem per sacrum Concilium Domino Pape non fieri, nichilominus electiones secundum formam hujus decreti & supra declaratam valeant fieri & robur obtineant; nec propterea, quod sibi per sacrum Concilium provisum non fuerit, quovis modo valeant impediri. Item *Decretum qiiinte decime sessionis de Concilijs sinodalibus & provincialibus observandis*, *quod incipit: Pridem hec sancta sinodus quoddam &c.* (3) Item *Decretum Decime none sessionis de judeis & Neophytis*, *quod incipit: salvatoris nostri Jhesu Christi sequens vestigia &c.* (4) Item *omnia* saluberrima *Decreta vicesime sessionis*, quorum *primum* disponit *de publicis Concubinariis* & incipit: *Quicunque Clericus cujuscunque &c.* (5) *secundum: de modo communicandi hijs*, *qui dicuntur excommunicati*, *suspensi vel interdicti* & incipit: *Ad vitanda scandala &c.* (6) *Tertium: de modo & forma ponendi interdictum in loco & divina resumendi*, & incipit: *Quoniam ex indiscreta &c.* (7) *Quartum: de modo appellandi vel non appellandi ante sententiam* & incipit: *Ut lites citius terminentur;* (8) similiter *omnia decreta vicesime prime sessionis*, quorum *primum tollit Annatas;* (9) circa hoc tamen dignetur sacrum Concilium declarare, quod non intendit per hoc decretum prohibere, quin licite exigatur & solvatur, si quid tempore receptionis beneficiati solitum sit solvi fabricæ, aut pro ornamentis Ecclesie, vel simili casu, ad usum tamen divini cultus, & non ad privatum commodum persona-

ſonarum convertendum. *Secundum Decretum viceſime prime ſeſſionis* diſponit *de pacificis poſſeſſoribus non moleſtandis* & incipit: *Quicunque non violentus &c.* (10) *Tertium* docet: *quomodo divinum officium in Eccleſia ſit celebrandum* & incipit: *ſi quis Principem ſeculi &c.* (11) *Quartum* oſtendit *quo tempore quisque debet eſſe in choro* & incipit: *Qui in matutinis &c.* (12) *Quintum: Qualiter extra chorum hore canonice ſunt dicende* & incipit: *Quoscumque &c.* (13) *Sextum de hijs, qui tempore divinorum vagantur per Eccleſiam* & incipit: *Quicunque in Eccleſia &c.* (14) *Septimum, quod tabula pendeat in choro* & incipit: *Ut cuncta in Domo Dei ordinate &c.* (15) *Octavum, quod in Miſſa compleatur Credo & quod non baſſe legatur miſſa* & incipit: *Abuſum aliquarum Eccleſiarum &c.* (16) *Nonum de pignorantibus cultum divinum* & incipit: *Abuſum etiam illum cultui divino &c.* (17) *Decimum, de capitulis tempore Miſſe non tenendis* & incipit: *Prohibet hec ſancta ſinodus &c.* (18) *Undecimum de ſpectaculis in Eccleſia non faciendis* & incipit: *Turpem etiam illum &c.* (19) Similiter Decretum *de numero & qualitate Cardinalium, de quo in viceſima tertia ſeſſione*, & incipit: *Cum ſummo Pontifici.* (20) Item *Decretum ejusdem viceſime tertie ſeſſionis de Electione caſſanda, ex qua turbari poſſet Eccleſia*, & incipit: *Dudum hec ſancta ſinodus.* (21) Item *Decretum ejusdem ſeſſionis per quod Reſervationes tolluntur* & incipit: *Et quia multiplices &c.* (22) circa hoc tamen dignetur ſacrum Concilium jus commune renovare, quod Papa hujusmodi beneficia in dicto Decreto ſibi reſervata conferat infra ſpatium unius Menſis, alioquin

quin Ordinarij conferre valeant, quodque provisi a Papa infra quatuor menses Ordinarijs suam provisionem sub pena amissionis juris insinuare debeant. Item *Decretum ejusdem sessionis tollens clementinam litteris de probationibus*, & incipit: *Licet in Apostolicis &c.* (23) Insuper *Decretum Tricesime sessionis de Communione sacramenti Eukaristie* & incipit: *Ut lucidius videatur*, *pro declaratione &c.* (24) Item *Decretum de collationibus beneficiorum in tricesima prima sessione* & incipit: *Placuit Divine pietati:* (25) *cum alijs Decretis de qualificationibus & ordine promovendorum loquentibus;* (26) supplicatur tamen sacro Concilio, ut declarare dignetur, quod vigore horum Decretorum non intendit tollere inferioribus ordinarijs tempus Lateranensis Concilij, quodque ante ipsius lapsum non habeat locum preventio; Ceterum, quod in natione nostra in gratijs, quas Dominus noster Papa adhuc facere habet, preferatur Theutonicus non Theutonico in Ecclesia Theutonicali, presertim Parochiali. Similiter Decretum ultimum tricesime prime sessionis disponens de causis & de appellationibus, quod incipit: Ecclesiastice sollicitudinis studium &c. Ceterum Decreta, quæ simpliciter sunt acceptanda, simpliciter acceptamus, alia cum suis modificationibus & Declarationibus sub spe, quod per sacrum Concilium approbentur & decretentur, acceptamus sic modificata & declarata, verum quia sunt nonnulla in quibusdam nostre Germanice nationis Ecclesijs statuta & consuetudines, abusus & diversa alia incommoda, non ex caritate sed ambitione,

avari-

avaritia & cupiditate omnium malorum radicibus introducta, que per decreta facri Bafilienfis Concilij nondum funt reformata, inter alia videlicet, quod gravantur noftre nationis fideles in quarto confanguinitatis vel affinitatis gradu conjuncti matrimonium contrahere volentes, dum ad hoc difpenfandū, ubi leviter difpenfatur, fedem Apoftolicam confulere funt aftricti, multa denique exhorbitantia per exemptos commiffa tranfiunt impunita in grave fcandalum multorum, eo quod contra difpofitionem c. volentes de privilegijs li. VI. per fedem Apoftolicam cottidie privilegia eis conceduntur, confervatores etiam per fedem Apoftolicam nimis multiplicantur & ad loca diftantia contra formam juris communis paffim conceduntur, in Curia Romana frequenter extraneis & advenis indignis ordines facri conferuntur, fuper quibus dignetur facrum Concilium providere Qua quidem cedula fic ut premittitur per prefatum Dominum *Theodericum Ebbracht* alta & intelligibili voce publice lecta, inclitiffimi & Excellentiffimi Domini Romanorum Regis Oratores prefati nomine ipfius Domini Regis ac pro eo & tota Almania cunctisque fuis Principibus & fubditis Ecclefiafticis & fecularibus cujuscunque ftatus, gradus, conditionis feu preeminentie fuerint, deinde Dominus Archiepifcopus Maguntinus pro fe, Ecclefia & cunctis Comprovincialibus & Clero fuis, ac Illuftriffimo Principe & Domino Domino *Frederico* Marchione Brandeburgenfi facri Imperij Archi-Camerario Principe Electore, & Burggravio Nu-

remburgensi, cujus ad hoc se speciale habere mandatum asseruit, Dominus Archiepiscopus Coloniensis pro se & Ecclesia sua, Domini vero Archiepiscopi Treverensis pro ipso ac Ecclesia Treverensi & Clero suis, dehinc Dominorum Salsburgensis & Magdeburgensis Archiepiscoporum Oratores, Ambasiatores & Procuratores supranominati pro eisdem Dominis ac Ecclesiis, Provincijs & Clero suis juxta pre inserte cedule Capitulorum continentiam & tenorem prefati sacri Basiliensis Concilij Decreta solempiter acceptarunt & quilibet eorum singillatim expresse acceptavit, salvis tamen in quibusdam ex eis modificationibus, declarationibus & limitationibus ipsis & Germanice nationi & cuilibet eorum singulariter in suis provincijs Diocesibus seu territorijs congruentibus & accomodis factis & fiendis suis loco & tempore oportunis exprimendis & per dictum sacrum Basiliense Concilium, prout sperant, decretandis; Demum vero *Georgius Fischlin* & *Theodericus Ebbracht* oratores antedicti dixerunt se fuisse rogatos per Reverendum in Christo Patrem & Dominum Dominum *Johannem* Episcopum Lubicensem predicti Invictissimi Romanorum Regis etiam oratorem, cum ipse hac vice propter sue persone distemperantiam hic adesse personaliter nequiret, quatenus ipse ex parte Reverendissimi in Christo Patris & Domini Domini *Balduvini* Archiepiscopi Bremensis Metropolitani sui, cujus ad hoc speciale mandatum habere asseruit, hujusmodi decreta nomine ejusdem Domini Archiepiscopi & suffraganeorum suorum

rum

rum cum alijs Principibus & Prelatis acceptare & de ratihabendo cautionem preſtare deberent, & ſic mox ijdem Domini *Georgius Fiſchlin* & *Theodoricus Ebbracht* hujusmodi decreta nomine quo ſupra juxta dicte cedule capitulorum formam & tenorem ſuperius recitatorum acceptarunt & quilibet eorum acceptavit addicientes, quod præfatus Reverendus pater Dominus Epiſcopus Lubicenſis actum hujusmodi acceptationis coram nobis aut aliquibus ex nobis Notarijs infra ſcriptis paratus eſſet reiterare & ad cautelam renovare. Super quibus omnibus & ſingulis premiſſis ſepefati Reverendiſſimi, Reverendique Patres Illuſtriſſimi Principes ac Venerabiles Magiſtri, Doctores & oratores ſibi & eorum cuilibet a nobis Notarijs infraſcriptis & quolibet noſtrum petierunt & quilibet eorum petijt unum vel plura publicum ſeu publica fieri & confici tot, quot fuerint neceſſaria inſtrumentum & inſtrumenta. Acta fuerunt hec *Maguntie* in ſtuba Capitulari majoris Eccleſie Maguntine ſub anno Indictione, die, menſe, hora & Pontificatu, quibus ſupra, Prefato Domino noſtro Invictiſſimo Dominorum Romanorum &c. Rege feliciter regnante, Preſentibus ibidem Reverendis Patribus ac Venerabilibus & Egregijs viris Dominis & Magiſtris *Petro Echter* Decano, *Petro de Udenheim* ſcolaſtico & *Conrado Ruwe* ſeniori & *Richardo de Cleen* Canonicis Maguntine, *Wernhero de Seyn* comite de *Wyttingenſtein* ſancti Gereonis, *Henrico de Erpel* ſancti *Severini*, *Joanne de Creyfelt* ſanctorum Apoſtolorum Colonienſis Prepoſitis & *Lamperto van*

dem langenhoeff sancti *Andree* Coloniensis & *Johanne Christiani* sancte crucis Hildesemensis Decanis Ecclesiarum, *Johanne de Spul*, *Joanne de Lyns* & *Henrico Lobnick*, *Alberto Schenck* de *Limpurg*, *Hinrico de Xanctis*, *Tilmanno Zigler* & *Hermanno Rosenberg* Decretorum, legum & utriusque juris Doctoribus & Licentiatis, pluribusque alijs Venerabilibus viris tam religiosis quam secularibus Clericis & personis testibus ad premissa vocatis specialiter & rogatis. Deinde eisdem anno, indictione, mense & Pontificatu quibus supra die vero sabbati vicesima octava mensis Marcij predicti hora vesperorum vel quasi prelibatus Reverendus in Christo pater & Dominus Dominus *Johannes* Episcopus Lubicensis antedictique gloriosissimi & Invictissimi Romanorum Regis Ambasiator in nostrum notariorum publicorum testiumque infra scriptorum ad hoc specialiter vocatorum & rogatorum presencia personaliter constitutus supra memoratum actum acceptationis Decretorum, sic ut premittitur, insertorum per prelibatos Dominos *Georgium Fischlin* & *Theodericum Ebbracht* Oratores nomine ejus pro prenominato serenissimo Romanorum Rege Domino suo ac prenarrato Reverendissimo Patre & Domino Domino *Baldewino* Archiepiscopo Bremensi Metropolitano suo, cujus ad (vocabulum *hoc* omissum) speciale mandatum se habere asseruit, factum reiteravit, ratificavit & ad cautelam renovavit, super quibus premissis idem Reverendus pater & Dominus Episcopus Lubicensis unum vel plura publicum seu publica sibi a nobis nota-

rijs

rijs infra ſcriptis & quolibet noſtrum fieri atque confici petijt inſtrumentum & inſtrumenta. Acta fuerunt hec *Maguntie* in domo habitationis dicti Reverendi patris Domini Lubicenſis preſentibus ibidem honorabilibus & diſcretis viris Domino *Johanne Coggenſtiger* Canonico Eccleſiæ Utinenſis, *Joanne Genſtendorffer* Notario Reverendi Patris Domini Epiſcopi Pataviensis antedicti, *Theodorico pickart* & *Hinrico Virogge* Clericis Mindenſis & Verdenſis Dioceſium teſtibus ad premiſſa vocatis ſpecialiter & rogatis.

Et Ego *Johannes Bracht* Clericus Monaſterienſis publicus Imperiali auctoritate Notarius dictique Reverendi patris Domini Johannis Epiſcopi Lubicenſis ſcriba juratus, Quia ſupradicte cedule lectioni, publicationi & Decretorum acceptationi omnibusque alijs & ſingulis premiſſis dum ſic ut premittitur per Reverendiſſimos Reverendosque patres Dominos Archiepiſcopos & Epiſcopos ac Venerabiles & circumſpectos viros, Prelatos, Doctores, Ambaſiatores, Oratores & procuratores prenominatos agerentur & fierent una cum prenarratis teſtibus preſens interſui eaque omnia & ſingula ſic fieri vidi & audivi, Jdeo preſens publicum inſtrumentum per alium me alijs occupato negotijs fideliter ſcriptum una cum connotarijs meis infraſcriptis exinde confeci, ſubſcripſi, publicavi & in hanc publicam formam redegi ſignoque & nomine meis ſolitis & conſuetis ſignavi rogatus & requiſitus in fidem & teſtimonium omnium & ſingulorum premiſſorum.

Et Ego *Johannes Rumelfels* de *Vorcheim* Clericus Bambergensis Diocesis publicus Imperiali auctoritate Notarius sancteque Maguntine sedis Causarum scriba juratus, Quia supradicte cedule lectioni, publicationi & Decretorum acceptationi omnibusque alijs & singulis premissis, dum sic ut premittitur per Reverendissimos Reverendosque patres Dominos archiepiscopos & Episcopos ac venerabiles & circumspectos viros prelatos, Doctores, Ambasiatores, oratores & procuratores prenominatos agerentur & fierent una cum prenarratis testibus presens intersui, eaque omnia & singula sic fieri vidi & audivi, Ideo presens publicum Instrumentum per alium me alijs occupato negotijs fideliter scriptum una cum connotarijs meis supra & infra scriptis exinde confeci, subscripsi, publicavi & in hanc publicam formam redegi, signoque & nomine meis solitis & consuetis signavi rogatus & requisitus in fidem & testimonium omnium & singulorum premissorum.

Et Ego *Hermannus Butenweg* Clericus Paderburnensis diocesis Publicus Imperiali auctoritate notarius. Quia supradicte cedule lectioni, publicationi & Decretorum acceptationi omnibusque alijs & singulis premissis, dum sic ut premittitur per Reverendissimos Reverendosque Patres Dominos Archiepiscopos & Episcopos, ac Venerabiles & circumspectos viros, Prelatos, Doctores, Ambasiatores, Oratores & Procuratores prenominatos agerentur & fierent, una cum prenominatis testibus

ftibus prefens interfui, eaque omnia & fingula fic fieri vidi & audivi; Ideo prefens publicum Inftrumentum per alium me alijs occupato negotijs fideliter fcriptum una cum connotarijs meis fupra fcriptis exinde confeci, fubfcripfi, publicavi & in hanc publicam formam redegi, fignoque & nomine meis folitis & confuetis fignavi rogatus & requifitus in fidem & teftimonium omnium & fingulorum premifforum.

Defumptum eft hoc Inftrumentum e Chartario Infignis Ecclefiæ Collegiatæ B. M. V. ad gradus Moguntiæ, cujus Canonicus Capitularis erat Theodericus Ebbracht Alberti Regis Romanorum Orator huic acceptationi præfens.]

(1)

Decretum Conftantienfe de Celebratione Conciliorum. *)

Frequens generalium Conciliorum Celebratio agri Dominici præcipua cultura eft, quæ vepres, fpinos & tribulos hærefum, errorum & fchismatum exftirpat, exceffus corrigit, deformata reformat, & vineam Domini ad frugem uberrimæ fertilitatis adducit: illorum vero neglectus, præmiffa diffeminat atque fovet. hæc præteritorum temporum recordatio, & præfentium Confideratio, ante oculos noftros ponant. qua propter hoc edicto perpetuo fancimus, decernimus, atque ordinamus, ut amodo Concilia generalia celebrentur: ita quod primum a fine hujus Concilii in quin-

 quen-

*) In Conftantienfis Concilij feff. XXXIX.

quennium immediate ſequens, ſecundum vero a fine illius immediate ſequentis Concilij in ſeptennium, & deinceps de decennio in decennium perpetuo celebrentur, in locis quæ ſummus Pontifex per menſem ante finem cujuslibet Concilii approbante vel conſentie Concilio vel in ejus defectum ipſum Concilium deputare & aſſignare teneatur: ut ſic per quamdam Continuationem ſemper aut Concilium vigeat, aut per termini pendentiam exſpectetur: quem terminum liceat ſummo Pontifici de fratrum ſuorum ſanctæ Romanæ eccleſiæ Cardinalium Conſilio, ob emergentes forte caſus, abbreviare, ſed nullatenus prorogetur. Locum autem pro futuro Concilio celebrando deputatum, absque evidenti neceſſitate non mutet. Sed ſi forte Caſus aliquis occurrerit, quo neceſſarium videretur, ipſum locum mutari, puta obſidionis, guerrarum, peſtis, aut ſimilis; tunc liceat ſummo Pontifici de prædictorum fratrum ſuorum, aut duarum partium ipſorum Conſenſu atque ſubſcriptione, alium locum prius deputato Loco viciniorem & aptum, ſub eadem tamen natione ſubrogare, niſi idem vel ſimile impedimentum per totam Illam nationem vigeret: tunc ad aliquem alium viciniorem alterius nationis locum aptum hujusmodi Concilium poterit convocari; ad quem prælati, & alii qui ad concilium ſolent convocari, accedere teneantur, ac ſi a principio locus ille fuiſſet electus & deputatus. quam tamen loci mutationem, vel termini abbreviationem, per annum ante præfixum terminum teneatur ſummus Pontifex

ſex legitime & ſolemniter publicare & intimare, ut ad ipſum Concilium celebrandum prædicti poſſint ſtatuto termino convenire.

Atque pro ipſius exſecutione decreti Civitas Papia apud Italiam fuit electa, pro generali Concilio in fine tunc proxime ſequentis quinquennii celebrando. quod quidem Concilium ſuo Decreto tempore in dicta civitate Papienſi celebrari extitit inchoatum, & inde certis ex cauſis ad civitatem Senenſem tranſſlatum. in quo quidem generali Concilio Papiæ inchoato, & in Senenſi Civitate celebrato, hæc Baſilienſis Civitas pro celebratione tunc futuri generalis Concilii poſt ſeptennium a fine ipſius Senenſis Concilii celebrandi fuit electa & debite aſſignata, ut conſtat in inſtrumento publico inde confecto hujusmodi ſeriei.

(2)

Decretum de Electionibus & Confirmationibus Epiſcoporum & Prælatorum ſub eadem duodecima ſeſſione *expeditum.*

a) Quemadmodum in conſtruenda domo præcipua eſt Architectoris cura, ut tale jaciat fundamentum, ſuper quo firmum perduret ædificium; ita in generali eccleſiæ reformatione potiſſimum eſt hujus ſanctæ ſynodi ſtudium, ut tales eccleſiis præficiantur paſtores, qui tamquam Columnæ & Baſes ipſam Eccleſiam doctrinæ & meritorum viribus firmiter ſuſtentent. quanta autem in eligendis

a) Sacro ſancta &c. ad perpetuam rei memoriam &c.

dis prælatis diligentia adhibenda ſit, officium eis injunctum evidenter oſtendit. ad regimen enim aſſumuntur animarum, pro quibus Dominus noſter Jeſus Chriſtus mortuus eſt, & ſanguis ejus pretioſus effuſus. propterea ſacri Canones ſpiritu Dei promulgati, provide ſtatuerunt, ut unaquæque eccleſia ac collegium ſeu conventus ſibi prælatum eligant. quibus hæc ſancta ſynodus eodem Spiritu congregata inhærens, ſtatuit & diffinit, generalem reſervationem omnium eccleſiarum Metropolitanarum, Cathedralium, Collegiatarum, & monaſteriorum, ac dignitatum electivarum, per Romanum Pontificem De cetero fieri, aut facta uti non debere: reſervationibus in corpore juris clauſis, & his quas in terris Romanæ eccleſiæ ratione directi ſeu utilis Dominii mediate vel immediate ſubjectis fieri contigerit, ſemper exceptis: ſed quod per Electiones & confirmationes Canonicas, ſecundum Juris communis diſpoſitionem, prædictis metropolitanis, Cathetralibus, monaſteriis, & collegiatis eccleſiis ac dignitatibus electivis vacantibus, debite provideatur: non derogando propterea ſtatutis, privilegiis & conſuetudinibus rationabilibus, quibuſcumque poſtulacionibus in diſpoſitione Juris Communis remanentibus. decernitque hæc ſancta ſynodus rationi fore conſentaneum & reipublicæ accomodum, ut contra hoc ſalutare decretum Romanus Pontifex nihil attentet, niſi ex magna rationabili ac evidenti cauſa, in Litteris apoſtolicis nominatim exprimenda. & ut eo firmius hoc ſalubre decretum cuſtodiatur,

vult

vult eadem ſancta ſynodus, ut inter alia, quæ Romanus Pontifex in ſua aſſumptione profitebitur, Juret decretum hoc inviolabiliter obſervare. & quoniam tales (ut prædictum eſt) oportet eſſe prælatos, hi ad quos jus pertinet eligendi, omnem curam adhibeant, ut dignam coram Deo & hominibus electionem faciant, exactamque proinde apponant ſolicitudinem, ut tales eligant qui tanto officio valeant ſatisfacere. ſcientes quod ſi vel doloſe vel negligenter, ac timore Domini poſtpoſito, in re tam gravi ſe geſſerint; ſicut auctores erunt & cauſa malorum paſtorum, ita participes fient pænarum, quos ipſi mali paſtores in diſtricto Dei judicio patientur. & cum humanæ fragilitatis conatus nihil ſine omnipotentis Dei ſuffragio queat efficere, a quo omne datum optimum, & omne donum perfectum deſcendit adveniente die electionis, hi; ad quos Pontificis vel Abbatis ſpectat electio, in eccleſia conveniant, magna cum devotione Miſſam de Spiritu ſancto audituri: quem humiliter exorabunt, ut eos ad dignum eligendum Paſtorem inſpirare dignetur. & ut eo facilius hanc gratiam obtinere mereantur, quo devotius ad actum electionis accedant, contriti & confeſſi ſacramentum Euchariſtiæ reverenter ſuſcipient. ad Locum vero electionis ingreſſi pro quocumque prælato, qui per electionem aſſumitur, Jurabunt in manibus ejus qui Capitulo præſidebit, & ipſe præſidens in manibus eum immediate ſequentis, ſub hac forma: Ego N. Juro & promitto omnipotenti Deo & tali Sancto vel Sanctæ, vel cujus vocabulo

cabulo dedicata est ecclesia, eum eligere quem credam futurum ecclesiæ in spiritualibus & temporalibus utiliorem; nec illi vocem dare quem verisimiliter scivero promissione aut datione alicujus rei temporalis, seu prece per se aut alium interposita, aut alias qualitercumque directe vel indirecte, pro se electionem procurare. idem Juramentum præstet, confiteaturque Et communicet, qui constituit procuratorem ad eligendum certam personam. nec non & procurator generaliter ad eligendum constitutus in casibus, in quibus secundum Juris Communis dispositionem in hujusmodi electionis negotio procurator constitui potest. quod etiam Juramentum præstetur ab his, in quos continget super electione futuri Prælaci fieri compromissum, qui etiam confiteri & communicare teneantur, quod si prædicta non fecerint, pro illa vice eligendi sint ipso Jure potestate privati. deinde eligant in præfatum prælatum virum ætatis Legitimæ, moribus gravem, Litterarum scientia præditum, in sacris ordinibus constitutum, & alias idoneum, secundum Canonicas sanctiones. quodsi aliter & de alia persona, quam ut prædictum est, aut per Simoniacam pravitatem electionem fieri contigerit, electio sit ipso Jure irrita & inanis. & sic Simoniace eligentes, præter alias pænas, perpetuo sint ipso facto Jure eligendi privati. alii vero Canonicis pænis subjaceant. Simoniace autem electi, & qui hujusmodi simoniacæ electionis participes fuerint, taliterque eligentes, & confirmati, in horrorem tanti criminis pænam

ipso

ipſo facto excommunicationis incurrant: nec a tali reatu & excommunicatione electi & confirmati abſolvi poſſint niſi eccleſias & dignitates, ad quas turpiter aſſumpti ſunt, libere reſignaverint: & ad eas obtinendas, quas nefario ingreſſu adepti ſunt, perpetuo reddantur inhabiles. ad Tollendam autem omnem ambitionis radicem, obſecrat per viſcera miſericordiæ Jeſu Chriſti hæc ſancta ſynodus, ac inſtantiſſime exhortatur reges & principes, Communitates & alios, Cujuſcumque gradus & dignitatis exiſtant, eccleſiaſticæ vel mundanæ, ne electoribus Litteras ſcribant, aut preces porrigant pro eo qui per ſe vel per alium tales preces ſeu litteras procurabit: multoque minus comminationes, impreſſiones, aut aliud faciant, quo minus Libere ad electionem procedatur. Similiter in virtute ſanctæ obedientiæ ipſis electoribus præcipitur, ne ad hujusmodi litteras vel preces, comminationes vel impreſſiones (ut præmittitur) quemquam eligere præſumant. facta autem electione, & ei ad quem jus pertinet, confirmandi præſentata, ſi appareat Coëlectus, vel ſe opponens electioni, nominatim vocetur, ad videndum diſcuti electionis negotium Et nihilominus generaliter edictum publicum in eccleſia, in qua facta eſt electio, proponatur Juxta conſtitutionem felicis recordationis Bonifacii VIII. Comparentibus autem aliquibus vel non, nihilominus ipſe confirmator ex officio tamquam in negotio inquiſitionis procedat; omnem adhibiturus diligentiam, ut tam forma electionis quam merita electi, & omnes circumſtantiæ

tiæ debite examinentur & diſcutiantur. & ſi electio confirmanda ſit vel infirmanda, Judicialiter confirmetur vel infirmetur. & ut omnia munde & ſine labe ac Labis ſuſpicione procedant, non ſolum exigere aliquid quantumcumque parvum, ſed etiam gratis oblata, confirmator ratione confirmationis ſub nomine ſubjectionis, ſubſidii, gratitudinis, aut alio colore, prætextu cujusvis conſuetudinis aut privilegii, per ſe vel alium nullatenus recipere præſumat. Notariis autem, & his qui ſcripſerunt in hujusmodi cauſis, emolumentum aliquod moderate taxetur, habendo reſpectum ad Laborem & operam ſcripturæ, non ad fructuum prælaturæ valorem. ſi vero Confirmatores prædicti electionis, non ſervatis ſuperius ordinatis, & de perſonis non idoneis (ut præmittitur) factas, vel alias per ſimoniacam pravitatem confirmaverint, eo ipſo confirmationes hujusmodi ſint nullæ. confirmantes autem alias perſonas, quam ſupra dictum eſt, pro ea vice: per ſimoniacam autem Labem, ſi eam Commiſerint, etiam ſententiam Excomunicationis incurrant eo ipſo, a qua niſi per Romanum Pontificem, præterquam in mortis articulo, abſolutionis beneficium obtinere non poſſint. Summum vero Pontificem hæc ſancta ſynodus exhortatur, ut, cum ſpeculum & norma omnis ſanctitatis & munditiæ eſſe debeat, pro confirmatione earum electionum, quas ad eum deferri contigerit, nihil penitus exigat aut recipiat: alioquin, ſi ſecus faciendo notorie & incorrigibiliter ex hoc eccleſiam ſcandalizet, futuro concilio deferatur.

pro

pro oneribus autem quæ ipſum pro regimine univerſalis eccleſiæ ſubire oportet, proque ſuſtentatione Sanctæ Romanæ eccleſiæ Cardinalium & aliorum neceſſariorum officialium, hoc ſacrum Concilium ante ſui diſſolutionem omnino debite & congruenter provideat. quod ſi contingat aliquam circa hoc proviſionem non facere, tunc ille Eccleſiæ & beneficia, quæ usque nunc ex novi prælati aſſumptione certam taxam ſolverint, deinceps medietatem hujusmodi capere per annum poſt adeptam pacificam poſeſſionem ſolvere in partibus teneantur: duratura hujusmodi proviſione, Donec prædictis Papæ & ſuſtentationi cardinalium fuerit aliter proviſum. per hæc eadem ſancta ſynodus non intendit in aliquo præjudicare ſanctæ Romanæ & univerſali Eccleſiæ, nec alteri cuicumque.

Datum in ſeſſione publica ejusdem ſanctæ ſynodi in Eccleſia majori Baſileenſi ſolemniter celebrata, die Lunæ decima tertia Julii, anno Domini milleſimo quadringenteſimo trigeſimo tertio.

(3)

SESSIO XV. *)

De Concilijs Provincialibus & Synodalibus.

Sacroſancta Generalis ſynodus Baſilieenſis, in Spiritu ſancto legitime congregata, univerſalem eccleſiam repræſentans, ad perpetuam rei memoriam.

Pridem hæc ſancta ſynodus quoddam ſaluberrimum promulgavit decretum, pro ſtabilitate & robore

*) Huic ſeſſioni interfuit imperator cum inſigniis.

robore generalium conciliorum, quorum frequens celebratio præcipua eſt agri Dominici cultura verum cum ad eamdem culturam non dubium ſit pertinere Epiſcopales ſynodos, & concilia provincialia, prout veteres Canones decreverunt frequentari: ideo eadem ſancta ſynodus antiquos & Laudabiles mores noſtris cupiens temporibus obſervari, ſtatuit atque præcipit ſynodum Epiſcopalem in qualibet Diœceſi poſt octavas Dominicæ reſurrectionis, vel alia die ſecundum conſuetudinem dioeceſum, ad minus ſemel in anno, ubi non eſt conſuetudo bis, annuatim celebrari per diœceſanum propria in perſona, niſi Canonico impedimento fuerit præpeditus, & tunc per vicarium ad hoc idoneum. quæ ſynodus ſaltem Biduo vel triduo duret, vel prout neceſſarium epiſcopis viſum fuerit.

Prima autem die convenientibus dioeceſano & omnibus aliis qui hujusmodi ſynodo intereſſe tenentur, infra miſſarum ſolemnia, vel poſt, dioeceſanus vel alius ejus nomine verbum Dei proponat: exhortando omnes ad bonos mores ſectandum, abſtinendum a vitiis, & ad ea quæ pertinent ad eccleſiaſticam diſciplinam & officia ſingulorum: & præſertim ut hi, quibus animarum cura commiſſa eſt, diebus Dominicis & aliis ſolemnitatibus plebem ſubjectam doctrinis & monitis ſalutaribus inſtruant. poſtea legantur ſtatuta provincialia & ſynodalia, & inter alia aliquis Compendioſus tractatus, docens quomodo ſacramenta miniſtrari debeant, & alia utilia pro inſtructione ſacerdo-

cerdotum. deinde ipſe Diæceſanus de vita & moribus ſubditorum ſolerter inquirat: labem Simoniacæ pravitatis, contractus uſurarios, Concubinatum, fornicationem, & alia quævis crimina & exceſſus, debita correctione cohibeat. Alienationes rerum Eccleſiaſticarum a jure prohibitas revocet: Clericorum abuſus, & aliorum ſubjectorum, qui circa divinum officium Et delationem debiti habitus defecerint, in melius reformet & emendet. & quoniam multa ſcandala ſæpe contingunt, eo quod conſtitutio Bonifacii Papæ VIII. quæ incipit, periculoſa, edita ſuper clauſura monialium, non ſervatur; ſtudeat ipſe Diæceſanus, ut omnino Juxta ipſius conſtitutionis tenorem executioni demandetur: nec non ut quicumque religioſi dioeceſano ſubjecti, regulas & conſtitutiones ſuarum religionum, præſertim ut ab eis omnis proprietas abdicetur, inviolabiliter obſervent. ne etiam in receptione ipſorum ad religionem quidquam per ſimoniam exigatur. præcipua autem in ipſa ſynodo epiſcopi Cura ſit, inquirere ac debitis remediis occurrere, ne aliquod dogma hæreticum, erroneum, aut ſcandaloſum, ſeu piarum aurium offenſivum; ſortilegia, divinationes, incantationes, ſuperſtitiones, & quævis Diabolica figmenta, diæceſim ſuam inficiant. inſtituanturque præterea teſtes ſynodales, viri graves, providi & honeſti, legis Dei Zelum habentes, Juxta Diæceſium Latitudinem in numero competenti, aut alii eorum poteſtatem habentes, ubi alii non ſunt ad hoc inſtituti: qui ſi Diæceſano minus idonei videantur,

eos amovendo, alios (prout ei videbitur expedire) instituat. hi autem in manibus ipsius Dioecesani vel sui vicarii Jurare teneantur, ut tradit Canon, Episcopus in synodo: qui per anni circulum lustrantes ipsam dioecesim, quæ corrigenda vel reformanda viderint, his ad quos talia corrigere vel reformare pertinet, referant. quæ nisi correcta vel reformata Jam fuerint, ad synodum subsequentem perferant, in qua debitis remediis occurratur. sed & præter illa quæ a testibus synodalibus, vel aliis eorum officia exercentibus, dioecesanus audierit, inquirat & ipse diligenter de cunctis subditorum suorum excessibus: & taliter in delinquentes insurgat Correctionis debitæ disciplina, ut aliis malignari volentibus transeat in Exemplum. Celebretur quoque in singulis provinciis saltem infra biennium a fine Concilii generalis & deinde ad minus semel de triennio in triennium, provinciale Concilium in loco tuto: in quo tam Archiepiscopus quam suffraganei omnes, & alii qui in hujusmodi conciliis provincialibus interesse tenentur, debite vocati intersint. quod si episcopus Canonico fuerit impedimento detentus, procuratorem suum destinet, non solum ad excusandum & probandum absentiæ causas, sed etiam ipsius nomine Concilio interessendum, suscipiendumque quidquid Concilium duxerit statuendum. alioquin ipse episcopus a perceptione medietatis fructuum unius anni suæ ecclesiæ suæ, qui per personam in ipso concilio deputandam in ipsius ecclesiæ suæ fabricam effectualiter convertantur, eo ipse

sit

ſit ſuſpenſus. alii vero venire negligentes Concilii arbitrio puniantur, aliis juris pœnis in ſuo robore duraturis. Concilio autem generali durante, & per ſex menſes ante, hujusmodi provincialia concilia non celebrentur. porro in hujus inchoatione concilii ipſe metropolitanus, vel alius ejus nomine, infra Miſſarum ſolemnia, vel poſt, exhortatorium ſermonem faciat, ea quæ ad ſtatum eccleſiaſticum, & præcipue ad Pontificale officium pertinent, ſerioſe memorando: Comminandoque ſingulis, quod juxta prophetæ (*a*) ſententiam, ſi eorum culpa cujusvis anima petierit, illius ſanguis de manibus eorum a Domino exigetur. præcipue autem fiat tunc monitio exacta, ut dignis & bene meritis, quorum vita ſufficienti teſtimonio nota ſit, ordines & beneficia ſine ulla ſimoniaca Labe conferantur. & ſuper omnia, ut in animarum cura committenda, ſumma diligentia & matura inquiſitio adhibeatur. & ut bona eccleſiaſtica nullatenus ad uſus illicitos, quinnimmo ad honorem Dei, eccleſiarum conſervationem, (habendo ſecundum ſacros Canones præcipuam curam pauperum & indigentium) Laudabiliter convertantur: ſcientes quod de his omnibus apud tribunal æterni Judicis (Matth. 5.) usque ad minimum quadrantem rationem redituri ſunt. in quibus quidem conciliis De corrigendis exceſſibus, moribusque ſubditorum reformandis, & præcipue qualiter epiſcopi in conferendis beneficiis & confirmandis electionibus, miniſtrandis ordinibus, deputandis confeſſoribus, prædicando ad

(*a*) Ezech. 5.

populum, & puniendo excessus subditorum, observationeque episcopalium synodorum, cæterisque ad officium episcopale ac jurisdictionem & administrationem eorum in spiritualibus, & temporalibus quomodolibet spectantibus se gesserint, & præsertim an a simoniaca Labe manus innoxias servent, diligens inquisitio secundum juris dispositionem fiat. aut omnes, qui in præmissis deliquisse comperti fuerint, per ipsum Concilium corrigantur, & puniantur. simili modo de ipso metropolitano circa omnia supradicta diligenter inquiratur. Cujus excessus & defectus ipsum concilium eidem specialiter exprimat; ipsum admonendo & obsecrando, ut cum aliorum pater vocetur & esse debeat, a talibus omnino desistat. & nihilominus inquisitionem de ipso habitam, in scriptis redactam, ad Romanum Pontificem vel alium ejus superiorem, si quem habeat, sine mora transmittat, ut ab eo punitionem & reformationem suscipiat condecentem. inter cetera, si quæ discordiæ, contentiones & inimicitiæ, inter quoscunque viguerint, quæ quietem & tranquillitatem provinciæ possent perturbare, curet omni studio sacrum Concilium illa sedare: & more piorum patrum ad pacem concordiamque filiorum vigilanter intendat. & si inter regna provincias & principatus hujusmodi discordias suscitari contingat, mox sancti Dei antistites Concilia provinciarum suarum simul congregari procurent; & sibi invicem Consilium & auxilium impendentes cuncta discordiarum fomenta amputare studeant: neque hoc alicujus amore vel

odio

odio prætermittant, sed ad Deum solum & salutem populi mentis oculos erigentes, ad sanctum pacis opus omni tepiditate semota invigilent.

Cogitentur insuper in provinciali synodo, quæ immediate generale Concilium subsequens antecedit, omnia quæ in eodem generali Concilio visa fuerint prosequenda, ad Dei gloriam & provinciæ commodum, salutemque Christiani populi. ibidemque eligantur in numero competenti qui ad proximum generale Concilium vice totius provinciæ debeant proficisci; quibus per subsidium vel alias provideatur, prout de Jure & Concilio provinciali fuerit visum expedire: ita tamen, quod illi qui ultra personas (ut prædictum est) deputatas ad ipsum Concilium generale accedere voluerint, aut eorum clerus, nullatenus propterea graventur. relegantur quoque in unoquoque provinciali concilio, quæ secundum Canonicas sanctiones in eisdem legi præcipiuntur; ut ea & inviolabiliter observentur, & transgressoribus poenæ Debitæ inferantur. quod si metropolitani vel Diæcesani prædictis terminis in celebrandis provincialibus & episcopalibus synodis, cessante legitimo impedimento, fuerint negligentes; medietatem omnium fructuum & obventionum, ratione suarum ecclesiarum ad eos pertinentium, fabricæ ipsarum ecclesiarum applicandam eo ipso amittant. qui si in eadem negligentia per tres proximos menses perseveraverint, ab officiis & beneficiis sint ipso facto suspensi. quibus transactis temporibus, sub antescriptis poenis, antiquior in provin-

de ordine episcopus ipsius Metropolitani episcopi, aut major in dignitate post Pontificalem in sacris constitutus, nisi ad alios forsan de consuetudine vel privilegio pertineat, negligentiam in celebrandis prædictis provincialibus & episcopalibus synodis supplere teneantur. Jubet insuper hæc sancta synodus omnibus prælatis religionum & ordinum quorumcunque, ad quos celebrare Capitula pertinet, quod illa statutis temporibus sub prædictis pænis servent, & servari faciant, in quibus secundum Canonicas sanctiones & religionum constitutiones, cum omni studio & diligentia ad veram singularum religionum & ordinem reformationem intendant: ita ut deinceps in singulis monasteriis Juxta proprias regulas & constitutiones debite regularis vigeat observantia; & præcipue, ut tria substantialia professionis vota omnino observentur, per præmissa autem hæc sancta synodus non intendit Juribus quorumcumque quomodolibet derogare.

Datum Basileæ in sessione publica celebrata in ecclesia majori Basileensi, sexto Kalendas Decembris, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo trigesimo tertio.

(4)

Sessionis Decimæ Nonæ Decretum quintum: de judæis & neophytis.

Sacrosancta generalis synodus Basileensis, in Spiritu sancto Legitime congregata, universalem eccle-

ecclesiam repræsentans, ad perpetuam rei memoriam.

Salvatoris nostri Jesu Christi sequens vestigia hæc sancta synodus illud gerit potissime in visceribus caritatis, ut omnes evangelicam veritatem agnoscant, & in ea postquam agnoverint, fideliter perseverent, proinde, & Judæi aliique infideles ad orthoxam convertantur fidem, quique ad ipsam conversi fuerint in illa constanter permaneant, his salubribus institutis providere decernens; in primis statuit, ut omnes Diæcesani quosdam in Litteris divinis bene eruditos aliquot vicibus annuatim deputent in Locis ubi Judæi aut alii infideles degunt, ad prædicandum & explanandum taliter chatolicæ fidei veritatem, ut ipsi infideles qui audiunt, suos valeant errores recognoscere. ad quam prædicationem sub pænis tam commercii per fideles illis interdicendi, quam aliis ad hoc opportunis, ipsos infideles cujuscumque sexus in annis discretionis constitutos accedere compellant. ipsi autem Dioecesani ac prædicantes ita se erga illos propitios ac caritate plenos exhibeant, ut non solum propalatione veritatis, sed & aliis humanis officiis ipsos Christo lucrifaciant. Christianos autem cujuscumque dignitatis aut status, quomodolibet impedientes, ne Judæi ad hujusmodi predicationem conveniant, aut arceantur, notam fautoriæ infidelitatis incurrere ipso facto decernit. ut autem hæc prædicatio eo sit fructuosior quo prædicantes linguarum habuerint peritiam, omnibus modis servari præcipimus constitutionem editam

in Concilio Viennensi, de duobus docere debentibus in studiis ibidem expressis linguas Hebraicam, Arabicam, Græcam, & Chaldæam. quæ ut efficacius observetur, rectores ipsorum studiorum inter alia, quæ in assumptione rectoratus jurant, hoc etiam addi volumus, operam se pro ipsius constitutionis observatione daturos, in conciliis etiam illarum provinciarum, in quibus hujusmodi studia constituta sunt omnino disponatur, ut hi, qui prædictas linguas docturi sunt, stipendia debita percipere valeant. Sacros insuper Canones renovantes, præcipimus tam dioecesanis, quam potestatibus sæcularibus, ut modis omnibus prohibeant, ne Judei aut alii infideles, aut Christianos, aut Christianas in familiares, seu servientes, aut filiorum suorum nutrices, habeant: ac ne Christiani cum ipsis in eorum festivitatibus, nuptiis, & conviviis, aut Balneis seu nimia Conversatione communicent; aut medicos, vel matrimoniorum prokenetas, seu aliorum contractuum mediatores de publico constitutos assumant, ne aliis publicis præponant officiis, aut ad gradus quoscumque scholasticos admittant nec eis locentur prædia, vel alii reditus ecclesiastici. prohibeantur etiam libros ecclesiasticos, calices, cruces, & alia ecclesiarum ornamenta, sub poena perditionis rei emere, aut pignori sub poena amissionis pecuniæ mutuatæ accipere. sub gravibus quoque poenis cogantur aliquem deferre habitum, per quem a Christianis evidenter discerni possint. quorum ut evitetur nimia conversatio, in aliquibus civitatum

&

& oppidorum Locis a Christianorum Cohabitatione separatis habitare compellantur, & ab Ecclesiis longius quantum fieri potest. nec diebus Dominicis & aliis solemnibus festivitatibus apothecas apertas tenere, vel in publico laborare præsumant.

(5)

SESSIO XX.

Decretum de concubinariis in sessione vigesima promulgatum.

Sacrosancta Basileensis generalis synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, universalem ecclesiam repræsentans, ad perpetuam rei memoriam.

Tanto sumus ad concedendum petentibus Laudabili per nos ordinatione statuta & decreta sub forma Authentica pronitores, quanto ex hoc statutis & decretis hujusmodi circa eorum observationem valeat fides certior adhiberi. hinc est quod nos tenores constitutionum inferius descriptarum, per nos dudum editarum, & in sessione publica per nos in majori ecclesia Basileensi undecimo Kalendas Februarii, anno Domini millesimo quadringentesimo trigesimo quinto celebrata publicatarum, & apud acta nostra de mandato nostro descriptarum, ad dilectorum ecclesiæ filiorum, &c. N. & N. qui tenores hujusmodi se in judicio & extra afferunt indigere, supplicationis instrumentum de actis ipsis extrahi & præsentibus annotari fecimus, quæ sequuntur in hæc verba. Quicunque

Clericus, Cujuscumque status, conditionis, religionis, dignitatis, etiamsi Pontificialis vel alterius præeminentiæ existat, qui post hujus Constitutionis notitiam, quam habere præsumatur, per duos menses post publicationem ejusdem in ecclesiis cathedralibus, quam ipsi diæcesani omnino facere teneantur, postquam eadem Constitutio ad eorum notitiam pervenerit, fuerit publicus concubinarius, a perceptione fructuum omnium suorum beneficiorum trium mensium spatio sit ipso facto suspensus: quos suus superior in fabricam vel aliam evidentem ecclesiarum utilitatem, ex quibus hi fructus percipiuntur, convertat: nec non & hujusmodi publicum concubinarium, ut primum talem esse innotuerit, mox suus superior monere teneatur, ut infra brevissimum terminum concubinam dimittat. quam si non dimiserit, vel dimissam aut aliam publice resumpserit, Jubet hæc sancta synodus ut ipsum suis omnibus beneficiis omnino privet. & nihilo minus hi publici concubinarii, usquequo cum eis per suos superiores, post ipsarum concubinarum dimissionem, manifestamque vitæ emendationem, fuerit Dispensatum, ad susceptionem quorumcunque bonorum, dignitatum, beneficiarum vel officiorum sint inhabiles. qui si post dispensationem recidivo vomitu ad hujusmodi publicum concubinatum redierint, sine spe alicujus dispensationis ad prædicta prorsus inhabiles existant. quod si hi, ad quos talium correctio pertinet eos (ut prædictum est) punire neglexerint, eorum superiores tam ipsos de neglectu quam in

illos

illos pro concubinatu, modis omnibus digna punitione animadvertant. in Conciliis etiam provincialibus & synodalibus adversus tales punire negligentes, vel de hoc crimine diffamatos, etiam per suspensionem a collatione beneficiorum vel alia condigna poena severiter procedatur. & si hi, quorum destitutio ad summum Pontificem spectat, per concilia provincialia aut suos superiores propter publicum concubinatum reperiantur privatione digni, statim cum processu inquisitionis ipsi summo Pontifici deferantur. eadem diligentia & inquisitio in quibuscumque Capitulis generalibus & provincialibus quoad suos servetur, poenis aliis contra prædictos & alios non publicos concubinarios statutis in suo robore permansuris, publici autem intelligendi sunt non solum hi quorum concubinatus per sententiam aut confessionem in jure factam, seu per rei evidentiam, quæ nulla possit tergiversatione celari, notorius est; sed qui mulierem de incontinentia suspectam & infamatam tenet, & per suum superiorem admonitus ipsam cum effectu non dimittit. quia vero in quibusdam regionibus nonnulli Jurisdictionem ecclesiasticam habentes, pecuniarios quæstus a concubinariis percipere non erubescunt, patiendo eos in tali fæditate sordescere: sub poena maledictionis æternæ præcipit, ne deinceps sub pacto, compositione aut spe alicujus quæstus, talia quovis modo tolerent aut dissimulent: alioquin ultra præmissam negligentiæ poenam, duplum ejus quod propterea acceperint, restituere ad pios usus omnino teneantur

tur & compellantur. ipſas autem concubinas, ſeu mulieres ſuſpectas, prælati modis omnibus curent a ſuis ſubditis etiam per Brachii ſæcularis auxilium, ſi opus fuerit, penitus arcere: qui etiam ex tali concubinatu procreatos filios apud patres ſuos cohabitare non permittant. Jubet inſuper hæc ſancta ſynodus, ut etiam in prædictis ſynodis & capitulis hæc conſtitutio publicetur, & quilibet ſuos ſubditos ad ipſarum concubinarum dimiſſionem moneat diligenter. Injungat præterea omnibus viris, etiamſi regali præfulgeant dignitate, ne ullum qualecumque inferant impedimentum, quocumque quæſito colore, prælatis qui ratione ſui officii adverſus ſuos ſubditos pro hujusmodi concubinatu procedant. & cum omne fornicationis crimen lege divina prohibitum ſit, & ſub peccati mortalis poena neceſſario evitandum, monet omnes Laicos tam uxoratos quam ſolutos, ut ſimiliter a concubinatu abſtineant. nimis enim reprehenſibilis eſt qui uxorem habet, & ad alienam mulierem accedit: qui vero ſolutus eſt, ſi continere nolit, Juxta Apoſtoli conſilium, (1 Cor. 7.) uxorem ducat. pro hujus autem divini obſervatione præcepti, hi, ad quos pertinet, tam ſalutaribus monitis, quam aliis canonicis remediis omnino ſtudio Laborent.

(6)

De Excommunicatis non vitandis certo modo non vocatis.

Ad vitandum ſcandala & multa pericula, ſubveniendumque conſcientiis timoratis, ſtatuit etiam

quod

quod nemo deinceps a communione alicujus in sacramentorum administratione vel receptione, aut aliis quibuscumque divinis, vel extra, prætextu cujuscumque sententiæ aut censuræ ecclesiasticæ, seu suspensionis aut prohibitionis, ab homine vel a jure generaliter promulgatæ, teneatur abstinere, vel aliquem vitare, aut interdictum ecclesiasticum observare; nisi sententia, prohibitio, suspensio vel censura hujusmodi, fuerit in vel contra personam, collegium, universitatem, ecclesiam aut Locum certum aut certam a Judice publicata & denuntiata specialiter aut expresse: aut si aliquem ita notorie excommunicationis sententiam constiterit incidisse, quod nulla possit tergiversatione celari, aut aliquo modo Juris suffragio excusari. nam a communione illius abstineri vult Juxta canonicas sanctiones. per hoc tamen hujusmodi excommunicatos, suspensos, interdictos, seu prohibitos, non intendit in aliquo relevare, nec eis quomodolibet suffragari.

(7).

De Interdictis non leviter ponendis.

Quoniam ex indiscreta interdictorum promulgatione multa consueverunt scandala evenire; statuit hæc sancta synodus, quod nulla civitas, oppidum, castrum, villa, aut Locus, ecclesiastico supponi possint interdicto, nisi ex causa, seu culpa ipsorum Locorum aut Dominii seu rectorum vel officialium propter culpam autem, seu causam alterius cujuscumque privatæ personæ, hujusmodi

loca

loca interdici nequaquam possint auctoritate quacumque ordinaria vel delegata; nisi talis persona prius fuerit excommunicata ac denunciata, seu in ecclesia publicata, ac domini seu rectores vel officiales ipsorum Locorum, auctoritate Judicis requisiti hujusmodi personam excommunicatam infra biduum inde cum effectu non ejecerint, aut ad satisfaciendum compulerint: qua etiam post biduum ejecta, recedente vel satisfaciente, mox divina resumi possint. quod etiam in pendentibus locum habeat.

(8)

Contra frivole apellantes.

Ut lites citius terminentur, super eodem gravamine, aut super eadem interlocutoria vim diffinitivæ non habente, nullatenus liceat secundo apellare. quodque ante diffinitivam frivole vel injuste apellans, ultra condemnationem expensarum, damnorum & interesse, in quindecim florenis auri de camera parti appellatæ per appellationis Judicem condemnetur.

Datum in sessione publica ipsius sanctæ synodi, in ecclesia majori Basileensi solemniter celebrata, undecimo Kalendas Februarii, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo trigesimo quinto.

(9)

SESSIO XXI.

De Annatis.

Sacrosancta Basileensis generalis synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, universalem eccle-

ecclesiam repræsentans, ad perpetuam rei memoriam.

In Nomine Spiritus sancti Paracleti statuit hæc sancta synodus, quod tam in curia Romana quam alibi, pro seu in confirmatione electionum, admissione postulationum, præsentationum provisione, collatione, dispositione, electione postulatione, præsentatione, etiam a Laicis facienda, institutione, installatione, & investitura, de ecclesiis etiam cathedralibus & metropolitanis, monasteriis, dignitatibus, Beneficiis, officiisque ecclesiasticis quibuscumque, nec non ordinibus sacris & benedictione ac pallio, de cetero nihil penitus ante vel post exigatur ratione litterarum bullæ sigilli, annatarum Communium, & minutorum servitiorum, primorum fructuum, deportuum, aut sub quocunque alio titulo, colore, vel nomine prætextu cujusvis consuetudinis, privilegii vel statuti, aut alia quavis causa vel occasione, directe vel indirecte: solum scriptoribus, abbreviatoribusque & registratoribus litterarum seu minutarum, pro ipsorum Labore competenti salario solvendo. huic autem sacro canoni siquis exigendo, dando, vel promittendo contraire præsumpserit, pœnam incurrat adversus simoniacos inflictam, & in ipsis dignitatibus ac beneficiis taliter obtentis nullum Jus ac titulum acquirat. obligationes quoque, promissiones & censuræ ac mandata, & quidquid in præjudicium decreti hujus saluberrimi fieri contingit, nullas obtinere vires atque irrita censeantur. & si (quod absit) Romanus Pontifex, qui

præ

præ cæteris universalium conciliorum exsequi & custodire canones debet, adversus hanc sanctionem aliquid faciendo ecclesiam scandalizet, generali concilio deferatur. Ceteri vero pro modo culpæ juxta canonicas sanctiones per suos superiores digna ultione puniantur. *)

(10)

De Pacificis Possessoribus.

Quicumque non violentus, sed coloratum titulum, pacifice & sine lite prælaturam, dignitatem, beneficium, vel officium triennio proximo hactenus possedit, vel in futurum possidebit, non possit postea in petitorio vel posessorio a quoquam etiam ratione juris noviter impetrati, molestari: excepto hostilitatis casu, vel alterius legitimi impedimenti, de quo protestari, & juxta concilium Viennense illud intimare teneatur. lis autem hoc casu quoad futuras controversias intelligatur, si ad exsecutionem citationis, jurisque sui in judicio exhibitionem, ac terminorum omnium observationem, processum fuerit. ordinarii autem diligenter inquirant, ne quis sine titulo beneficium possideat. quod si talem quandocumque repererint, declarent jus illi non competere, vel huic (si sibi videatur) nisi sit intrusus, seu violentus, aut alias indignus, vel alteri idoneo provideant.

(11)

*) Conferatur Subsidior. Diplom. Tomi VI. Nrus I. pag. 1. sq.

(11)

Quomodo divinum officium in Ecclesia celebrandum sit.

Si quis principem sæculi rogaturus, habitu honesto, gestu decenti, prolatione non præcipiti, sed distincta, attenta quoque mente, seipsum ac verba studet componere, quanto diligentius in sacro Loco omnipotentem oraturus Deum, hec omnino facere curare debet? statuit igitur sancta synodus, ut in cunctis cathetralibus ac collegiatis ecclesiis, horis debitis, signis congrua pulsatione præmissis, Laudes divinæ per singulas horas non cursim ac festinanter, sed asiatam ac tractim, & cum pausa decenti, præsertim in medio cujuslibet versiculi psalmorum, debitam faciendo inter solemne ac feriale, officium differentiam, reverenter ab omnibus persolvantur. horas canonicas dicturi, cum tunica talari ac superpelliciis mundis ultra medias tibias longis, vel Cappis Juxta temporum ac regionum diversitatem, Ecclesias ingrediantur; non Caputia, sed almucias vel birreta tenentes in capite. qui cum in choro fuerint, gravitatem servent, quam & locus & officium exigunt; non insimul aut cum aliis confabulantes seu colloquentes, aut Litteras seu scripturas alias legentes. & cum psallendi gratia ibidem conveniant, Juncta ac clausa Labia tenere non debent, sed omnes, præsertim qui majori funguntur honore, in Psalmis, hymnis & canticis Deo alacriter modulentur. cum dicitur, gloria Patri & Filio & Spiritui sancto,

cto, omnes confurgant. cum nominatur gloriofum illud nomen Jefus, (Philipp. 2.) in quo omne genu flectitur, cæleftium, terreftrium & infernorum, omnes caput inclinent. Nemo ibidem, dum horæ in Communi publicæ cantantur, legat vel dicat privatim officium: nam non folum obfequium, quo obnoxius eft choro, fubtrahit, fed alios pfallentes perturbat. fuper his debite obfervandis, aliisque ad divini officii profecutionem ac chori difciplinam fpectantibus, decanus, vel cui onus incumbit, diligenter invigilet, hinc inde, ne quid inordinate fiat, circumfpiciens. horum autem transgreffores, illius horæ in qua circa prædicta exceflerint, vel alia majori, prout transgreffionis gravitas exigit, plectentur poena.

(12)

Quo tempore quisque debet effe in Choro.

Qui in matutinis ante finem Pfalmi, venite exultemus, in aliis horis ante finem primi pfalmi, in miffa ante ultimum Kyrie eleifon, usque in finem divino officio non interfuerit, nifi forte neceffitate cogente ac petita & obtenta a præfidente chori Licentia difcedere oporteat, pro illa hora abfens cenfeatur, falvis ecclefiarum confuetudinibus, fi quæ forte circa hoc arctiores exiftant. idem in his obfervetur, qui a principio usque in finem in proceffionibus non permanferint, pro cujus executione deputetur aliquis onus habens notandi perfonas fingulas ftatuto tempore non convenientes, Juramento adftrictus agere fideliter, & nulli

par-

parcere. Jubet etiam hæc ſancta ſynodus, quod in illis eccleſiis, in quibus ſingulis horis certæ diſtributiones ſtatutæ non ſunt, omnino etiam De groſſis fructibus (ſi opus ſit) deputentur, ut juxta menſuram Laboris plus minusve quisque capiat emolumenti: tollens prorſus abuſum illum, quo in una dumtaxat hora præſens totius diei diſtributiones uſurpat: & illum quo præpoſiti, vel Decani, aut alii officiales, ex hoc ſolum quod officiales ſunt, licet actualiter pro utilitate eccleſiæ non abſint, quotidianas diſtributiones percipiunt.

(13)

Qualiter horæ Canonicæ extra Chorum dicendæ ſint.

Quoscumque etiam alibi beneficiatos, ſeu in ſacris Conſtitutos, cum ad horas Canonicas teneantur, admonet hæc ſancta ſynodus, ſi orationes ſuas Deo acceptas fore cupiunt, ut non in gutture, vel inter dentes, ſeu deglutiendo aut ſyncopando dictiones nec colloquia, vel riſus intermiſcendo, ſed ſive ſoli, ſive aſſociati, diurnum nocturnumque officium reverenter verbisque diſtinctis peragant: ac tali in loco, unde a devotione non retrahantur: ad quam ſe diſponere & præparare debent, juxta id quod ſcriptum eſt: ante orationem præpara animam tuam, ne ſis quaſi qui tentat Deum. (Eccl. 18.)

(14)

De his qui tempore divinorum vagantur per ecclesiam.

Quicumque in ecclesia beneficiatus, præsertim de majoribus, divinorum tempore pro ecclesiam vel foris circa ipsam deambulando, aut cum aliis colloquendo, vagari visus fuerit, non solum illius horæ, sed totius Diei præsentiam ipso facto amittant. qui si semel correctus non destiterit, per mensem distributionibus careat, vel graviori (si pertinacia exegerit) pænæ subjaceat, ita ut tandem desistere cogatur. prohibeatur etiam ne divina officia tumultuosi quorumcunque per ecclesiam discursus impediant aut perturbent. regulares qui in conventualibus ecclesiis circa prædicta excesserint, gravi superioris arbitrio castigentur.

(15)

De Tabula pendente in Choro.

Ut cuncta in domo Dei ordinate procedant, & quilibet sciat quid sibi agendum imminet, statuatur tabella aliqua continue pendens in choro, in qua quid per unumquemque ex Canonicis, vel aliis beneficiatis, in singulis horis per hebdomadam aut majus tempus, legendum cantandumve sit scribatur. qui autem secundum quod ibi descriptum fuerit facere per se vel alium neglexerit, pro qualibet hora distributiones unius diei amittat.

(16)

(16)

De his qui in Missa non complent Credo, vel cantant cantilenas, vel nimis Basse Missam legunt, aut sine ministro.

Abusum aliquarum ecclesiarum, in quibus Credo in unum Deum, quod est symbolum & confessio fidei nostræ, non Complete usque ad finem cantatur, aut præfatio seu oratio Dominica obmittitur, vel in Ecclesiis cantilenæ sæculares voce admiscentur, seu Missa etiam privata sine ministro aut per secretas orationes ita submissa voce dicitur, quod a circumstantibus audiri non potest, abolentes; statuimus ut qui in his transgressor inventus fuerit, a suo superiore debite castigetur.

(17)

De Pignorantibus Cultum Divinum.

Abusum etiam illum cultui divino manifeste derogantem, quo nonnulli ecclesiarum Canonici contrahentes debita, sic se creditoribus obligant, ut nisi statuto tempore satisfaciant, a divinis cessetur officiis, abolentes, & obligationem hujusmodi, etiamsi jurejurando firmata sit, irritam decernentes; statuimus ut qui talem illicitum contractum fecerint, trium mensium fructus ipsi ecclesiæ applicandos ipso facto amittant. & quamdiu divina non resumpserint, nullos ex ipsa ecclesia proventus percipiant.

(18)

De tenentibus Capitula tempore Missæ Majoris.

Prohibet hæc sancta synodus, ut tempore Missæ, majoris, præsertim solemnibus diebus, capitula seu actus capitulares, aut alii tractatus, per canonicos non celebrentur, nisi forte urgens & evidens incrueret necessitas. qui vero ad talem horam capitulum indixerit, a distributionibus quotidianis per hebdomadam sit suspensus, neque ipsi canonici pro hora illa distributiones ipsas lucrentur.

(19)

De spectaculis in Ecclesia non faciendis.

Turpem etiam illum abusum in quibusdam frequentatum ecclesiis, quo certis anni celebrationibus nonnulli cum mitra, Baculo, ac vestibus pontificialibus more Episcoporum benedicunt; alii ut reges ac duces induti, in quibusdam regionibus nuncupatur; alii Larvales, & theatrales jocos, alii choreas & tripudia marium ac mulierum facientes homines ad spectacula & cachinnationes movent; alii commessationes & convivia ibidem præparant: hæc sancta synodus detestans, statuit & Jubet tam ordinariis, quam ecclesiarum decanis & rectoribus, sub poena suspensionis omnium proventuum ecclesiasticorum trium mensium spatio, ne hæc aut similia Ludibria neque etiam mercantias seu negotiationes nundinarum in ecclesia, quæ Domus orationis esse debet, ac etiam cæmeterio, exerceri amplius permittant; transgressoresque

per

per censuram ecclesiasticam, aliaque juris remedia punire non negligant. omnes autem consuetudines, statuta ac privilegia quæ his non corcordant circa hæc decretis, nisi forte majores adycerent pænas, irritas esse hæc sancta synodus decernit.

Datum in sessione publica, in ecclesia majori Basileensi solemniter celebrata, die Jovis nona mensis Junii, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo trigesimo quinto.

(20)

SESSIONIS XXIII[æ].

Decretum IV.

De Numero & Qualitate Cardinalium.

Cum summo Pontifici sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinales in dirigenda republica collaterales assistant. necesse est, ut tales instituantur qui sicut nomine, ita re ipsa cardines sint, super quos ostia universalis versentur & sustententur ecclesiæ statuit igitur sancta synodus, ut deinceps eorum numerus adeo sit moderatus, quod nec sit gravis ecclesiæ, (quæ nunc ob temporum malitiam plerisque gravibus affligitur incommodis) nec superflua numerositate vilescat. qui de omnibus christianitatis regionibus, quantum commode fieri poterit, assumantur, ut notitia rerum in ecclesia emergentium facilius haberi, & super his maturius deliberari possit: sic tamen, quod numerum viginti quatuor inter hos qui nunc sunt & assumendos non excedant, ita quod de una natione ultra tertiam par-

tem respectu Cardinalium pro tempore exsistentium, ac de una civitate & Dioecesi ultra unum inde oriundum, & de ea natione quæ nunc ultra tertiam partem habet usque ad ipsius tertiæ partis reductionem esse nequeant. sint viri in scientia moribusque ac rerum experientia, excellentes, non minores triginta annis, magistri, Doctores seu Licentiati Cum rigore examinis in Jure divino vel humano. si saltem tertia vel quarta pars de Magistris aut Licentiatis in sacra scriptura. inter hos autem viginti quatuor esse aliqui poterunt, admodum pauci, filii, fratres aut nepotes regum seu magnorum principum, in quibus cum circumspectione & maturitate morum competens litteratura sufficiat.

Non fiant Cardinales nepotes ex fratre vel sorore Romani Pontificis, aut alicujus Cardinalis viventis, non illegitime nati, non corpore vitiati, nec alicujus criminis aut infamiæ nota respersi. prædicto autem numero viginti quatuor, pro magna Ecclesiæ necessitate vel utilitate, duo alii in quibus vitæ sanctitatis vel eximiæ virtutes refulgeant, quamquam memoratos gradus non habeant, ac de Græcis (cum Romanæ Ecclesiæ uniti fuerint) insignes aliqui viri adyci poterunt.

Non fiat Cardinalium electio solum per auricularia vota: sed illi solum assumi possint, in quos, facto vero scrutinio ac publicato, majorem partem Cardinalium per subscriptionem manus propriæ constiterit collegialiter consensisse. desuper etiam Apostolicæ Litteræ cum subscriptione Cardi-

nalium

nalium conficiantur, decreto hujus ſacri concilii in quarta ſeſſione ſolemniter publicato: quod incipit: Item cum multiplicatio Cardinalium, &c. in ſuo robore inviolabiliter permanſuro. cum recipient Cardinales ſuæ dignitatis inſignia, quorum ſignificatio eſt, ut pro bono univerſalis eccleſiæ ſanguinem proprium (ſi opus ſit) non vereantur effundere, Jurabunt in publico conſiſtorio, ſi ſint in curia; ſi vero abſentes, in manibus alicujus epiſcopi, & publice, cui per litteras Apoſtolicas, in quibus forma Juramenti inſerta ſit, commiſſum fuerit, in hunc modum:

Juramentum Cardinalis recens electi. Ego N. nuper aſſumptus in ſanctæ Romanæ eccleſiæ Cardinalem, ab hac hora inantea ero fidelis beato Petro, univerſalique & Romanæ eccleſiæ ac ſummo Pontifici, ejusque ſucceſſoribus canonice intrantibus: laborabo fideliter pro defenſione fidei catholicæ, exſtirpationeque hæreſum & errorum ac ſchiſmatum, reformatione morum, ac pace in populo Chriſtiano. in alienationibus rerum & bonorum eccleſiæ Romanæ, aut aliarum eccleſiarum & beneficiorum quorumcumque, non conſentiam, niſi in caſibus a Jure permiſſis: & pro alienatis ab eccleſia Romana recuperandis pro poſſe operam dabo. non conſulam quidquam ſummo Pontifici, nec ſubſcribam me, niſi ſecundum Deum & conſcientiam meam. quæ mihi per ſedem Apoſtolicam commiſſa fuerint fideliter exſequar. cultum divinum in eccleſia tituli mei, & ejus bona conſervabo, ſic me Deus adjuvet.

Pro conſervandis Cardinalium titulis, quorum aliqui tam in divino cultu quam ædificiis nimium, proh dolor, in opprobrium ſedis Apoſtolicæ & ipſorum Cardinalium collapſi ſunt; ſtatuit hæc ſancta ſynodus, ut de reditibus ſeu proventibus terrarum Romanæ Eccleſiæ, quorum medietas juxta conſtitutionem Nicolai Papæ ad Cardinales (ut prædictum eſt) pertineat, decima pars ejus quod ſpectat ad quemlibet Cardinalium proprio titulo ſingulis annis applicetur. et nihilo minus vel in vita vel in morte quilibet Cardinalis tantum proprio titulo relinquat, unde communiter una perſona ſuſtentari poſſit. quod ſi non fecerit, tam pro hoc, quam pro dicta decima parte, bona omnia ipſius Cardinalis obligata ſint usque ad debitam ſatisfactionem. et ad exſecutionem hujus, oneramus primum Cardinalem illius ordinis, de quo ille defunctus erat. viſitet per ſe quilibet Cardinalis præſens in curia, abſens vero per vicarium idoneum ſingulis annis titulum ſuum, clericosque & populum eccleſiarum ſubjectarum, & cum diligentia inquirat, & ſalubriter provideat ſuper cultu divino bonisque ipſarum eccleſiarum, ac vita & moribus Clericorum & Parrochianorum, de quibus, cum ſuæ ſint oves, in diſtricto Dei Judicio rationem redditurus eſt. & tam quoad tempus viſitandi, quam quoad alia, ſervet quæ inſtituta ſunt in Decreto noſtro de Conciliis ſynodalibus. etſi quemlibet Cardinalium tam ipſæ dignitas quam propria perurgeat. pollicitatio pro memoratis ſanctis Laborare operibus; nihilo minus ut eo efficacius res

fiant,

fiant, quo ſingulis quaſi peculiariter diſtribuuntur, epiſcopi Cardinales indagare curent, quæ regiones hæreſibus, erroribus, ſuperſtitionibus novis aut veteribus infectæ ſint: presbyteri, ubi mores & divinorum mandatorum obſervantia, ac eccleſiaſtica diſciplina deficiant: diaconi, qui reges & principes ſeu populi bellis agitentur, vel agitari timeantur: & tamquam apes argumentoſæ tam apud ſummum Pontificem, quam inter ſeipſos diligenter ac acurate negotia hæc ſancta promoveant operam dantes, ut ubi neceſſarium fuerit, ſalubri remedio provideatur. ipſe autem ſummus Pontifex, tamquam Communis omnium Pater & Paſtor, non ſolum rogatus ac ſolicitatus, ſed proprio motu ubique inveſtiget inveſtigarique faciat, & quam poteſt omnibus filiorum morbis ſalutarem conferat medicinam. ſi quando Papam (quod abſit) negligentem aut remiſſum, ſeu agentem quæ ſtatum illius non decent, ipſi Cardinales inſpexerint; filiali reverentia & caritate tamquam patrem obſecrent, ut officio paſtorali honorique ac debito ſuo ſatisfaciat. & primo quidem aliquis vel aliqui de per ſe, deinde ſi ſe non corrigat omnes collegialiter accerſitis quibusdam notabilibus prælatis, prædicentes quod ſi non abſtinuerit, proximo generali Concilio deferent: nec pro ſalute ipſius ſummi Pontificis & bono publico ejus odium vel quidquam aliud timeant, dum tamen reverenter & caritative idagant. multo magis ſi quem ex Cardinalibus aliquid perperam ſeu reprehenſione dignum facientem Papa cognoverit, paterna ſemper caritate

tate & Juxta Doctrinam evangelicam corrigat: ut sic alter in alterum, pater in filios, & filii in Patrem caritatis opera exercentes, ecclesiam exemplari ac salubri moderamine Gubernent. Prælatos & quoscumque alios, insignes præsertim viros ad Curiam Romanam proficiscentes, Cardinales benigne & honorifice tam publice quam private pertractent, & apud summum Pontificem eorum negotia gratis ac liberaliter recommissa faciant. et cum ei qui communis est omnium Pater, Cardinales assistant, personarum acceptatores fieri vel advocatos valde indecens est. propterea interdicit hæc sancta synodus, ut tamquam judicis collaterales partialitatem nullam accipiant; etiamsi de terra partiali originem ducant. nec sint principium aut communitatum, seu aliorum contra quemquam, cum pretio vel sine, partiales protectores, aut defensores; sed exuti omnem passionem, in sedandis concordia vel Justitia litibus Papæ assistant. principum autem & quorumcumque, præsertim pauperum ac religiosorum, gratis & sine ullo quæstu promovere Justa negotia, tamquam caritatis opus, persuadet sancta synodus, & commendat. cum affabilitate & benignitate servent Cardinales gravitatem ac modestiam, quæ huic congruunt dignitati: pietatem autem quæ (secundum Apostolum) (2 Tim. 4) ad omnia utilis est, servent ad omnes. Affines suos, præsertim bene meritos ac pauperes, quamquam negligere non debeant, non tamen ita ipsos opum aut beneficiorum multitudine accumulent, ut alii inde scandalum patiantur.

Caveant

Caveant ne bona ad ab ecclesiis profecta, ultra quam necessitatis ratio postulat, in carnem & sanguinem effundant. cum tales sic ambulare in magnis Pontifex inspexerit, arguat atque obviet, ut decet: neque enim culpæ erit expers, si Juxta officium suum corrigenda non corrigat. familia mensa, supellex rerum & equorum tam Papæ quam Cardinalium, nec numerositate, nec fastu, aut pompis, neque aliquo excessu reprehensibilis sit: ita domum & quæ in Domo sunt Moderate componat, ut alii non scandalum, sed frugalitatis capere exemplum possint. Tam summus Pontifex & Cardinales, quam ceteri episcopi, constitutionem beati Gregorii in generali synodo editam servare studeant, cujus tenor hic est, quam hæc sancta synodus innovat.

„Cum Pastoris vita exemplo debeat esse discipulis, plerumque clerici, qualis in secreto sit vita sui Pontificis nesciunt, quam tamen sæculares pueri sciunt: de qua re præsenti decreto statuimus, ut quidam ex clericis vel etiam ex monachis electi, in ministerio cubiculo Pontificali obsequantur, ut is qui in Loco regiminis est, tales habeat testes, qui veram ejus in secreto conversationem videant, & ex sedula visione exemplum profectus sumant. „

„Paschalis etiam Papæ verba advertant dicentis: Episcopi Lectioni & orationi vacent: & semper presbyteros & Diaconos, aut alios boni testimonii clericos habeant, ut secundum Apostolum,

lum, & sanctorum patrum instituta, possint irreprehensibiles inveniri. (1 Tim. 3.) non expedit reipublicæ, ut Cardinalibus, quos rebus arduis universalis ecclesiæ intentos fore oportet, aliæ causæ quam electionum ecclesiarum cathetralium, aut monasteriorum, vel principum, aut universitatum, seu similes, per Papam aut cancellariam delegentur. minores igitur litigosæ causæ in auditorio Rotæ, quod ad hoc institutum est, committantur. neque Papa, neque Cardinales familiares suos, quasi munera accepturos, ad confirmatos vel provisos prælatos de cetero mittant, ne quod per se facere non decet, per alios fieri patiantur. quod aliquando factum est, ut pro annullo in assignatione tituli Cardinalibus tradito post mortem ejus aliqua pecuniæ summa vel res alia de bonis suis arripiatur, de cetero non fiat: cum labores eorum pro republica impensi exequias, si pauperes forent, potius de publico mereantur.

(21)

De Electionibus.

Licet dudum hæc sancta synodus, abolita per eam generali omnium Ecclesiarum Et dignitatum electivarum reservatione, provide decréverit, ut prædictis ecclesiis & dignitatibus per canonicas electiones & confirmationes provideri deberet, volens etiam speciales seu particulares ipsarum ecclesiarum & dignitatum electivarum prohibere reservationes, per quas libera in eisdem eligendi & confirmandi facultas impediri posset; quodque adversus

verſus hoc Decretum Romanus Pontifex nihil attentaret, niſi ex magna rationabili & evidenti cauſa, in Litteris Apoſtolicis nominatim exprimenda: quia tamen contra ipſius Decreti mentem non pauca ſine hujusmodi cauſa geſta ſunt, unde gravia hactenus ſucceſſerunt, & graviora in dies timentur ſcandala: Cupiens hæc ſacro ſancta ſynodus his obviare, nolensque ut ipſius Decreti meris, quæ fuit omne obſtaculum a canonicis electionibus & confirmationibus tollere, ſuo fruſtretur effectu; ſtatuit ut electiones in dictis eccleſiis ſine impedimento aut obſtaculo omnino fiant, quæ cauſa cognita juxta Juris communis & dicti noſtri decreti diſpoſitionem confirmentur. verum tamen ſi forte aliquando contingat electionem aliquam etiam alias canonicam fieri, quæ in perturbationem eccleſiæ aut Patriæ vel boni publici vergere timeatur; Summus Pontifex, cum adipſum confirmatio delata fuerit, ſi talem urgentiſſimam cauſam adeſſe manifeſte cognoverit, ea prius mature diſcuſſa, ac parte plene defenſa, accedente poſtea Romanæ eccleſiæ, Cardinalium, aut majoris partis ſubſcriptione, hujusmodi cauſam veram ſufficientemque fore atteſtantium, rejecta tali electione, ad capitulum vel conventum remittat, ut vel infra tempus Juris vel aliud, Juxta loci diſtantiam, ad aliam, ex qua evenire talia non formidentur, electionem procedant.

(22)

De Refervationibus.

Et quia multiplices ecclefiarum & beneficiorum hactenus factæ per fummos Pontifices refervationes non parum ecclefiis onerofæ exftiterunt; ipfas omnes tam generales quam fpeciales five particulares de quibufcumque ecclefiis Et beneficiis, quibus tam per Electionem, quam collationem, aut aliam difpofitionem provideri folet, five per extravagantes, ad regimen, & exfecrabilis, five per regulas cancellariæ, aut alias Apoftolicas conftitutiones introductas, hæc fancta fynodus abolet: ftatuens ut de cetero nequaquam fiant, refervationibus in corpore Juris expreffe claufis, & his quas in terris Romanæ Ecclefiæ, ratione directi feu utilis dominii, mediate vel immediate fubjectis fieri contigerit, dumtaxat exceptis.

(23)

De Clementina, Litteris.

Licet in Apoftolicis vel aliis Litteris quibuscumque aliquem dignitati, beneficio, aut juri cuicumque renuntiaffe, aut privatum effe, feu aliquid egiffe, per quod Jus proprium auferatur, narratum fit, hujusmodi Litteræ in his non præjudicent, etiamfi fuper ipfis gratia vel intentio narrantis fundetur, nifi per teftes aut alia legitima conftiterit documenta.

Datum

Datum in seſſione publica hujus ſacræ ſynodi, in eccleſia majori Baſileenſi ſolemniter celebrata, octavo Kalendas Aprilis, anno Domini milleſimo quadringenteſimo trigeſimo ſexto.

(24)

SESSIO XXX.

Super modo Communionis.

Sacroſancta generalis ſynodus Baſileenſis, in Spiritu ſancto Legitime congregata, univerſalem eccleſiam repræſentans, ad perpetuam rei memoriam. Ut Lucidius videatur pro declaratione catholicæ veritatis, quid circa perceptionem ſacræ euchariſtiæ tenendum ſit, & agendum pro utilitate & ſalute populi chriſtiani, poſt diligentem perſcrutationem divinarum ſcripturarum, ſacrorumque canonum Et Doctrinarum a ſanctis patribus & doctoribus Traditarum, in hac ſancta ſynodo Longis temporibus habitam, conſideratisque omnibus quæ pro declaratione hujus rei conſideranda fuerunt. decernit & declarat eadem ſancta ſynodus, quod fideles Laici ſive clerici communicantes, & non conficientes non adſtringuntur ex præcepto Domini ad ſuſcipiendum ſub utraque ſpecie, panis ſcilicet & vini, ſacrum Euchariſtiæ ſacramentum. ſed Eccleſia, quæ regitur ſpiritu veritatis ſecum manente in æternum, & cum qua Chriſtus manet usque ad conſummationem ſæculi, (ſicut ait divina ſcriptura (Matth. 28.) ordinare habet, quomodo ipſis non conficientibus miniſtre-

tur prout pro revèrentia ipſius ſacramenti & ſalute fidelium viderit expedire. Sive autem ſub una ſpecie, ſive ſub duplici quis communicet, ſecundum ordinationem ſeu obſervantiam eccleſiæ, proficit digne communicantibus ad ſalutem. nec ullatenus ambigendum eſt, quod non ſub ſpecie panis caro tantum, nec ſub ſpecie vini ſanguis tantum, ſed ſub qualibet ſpecie eſt integre totus Chriſtus. Laudabilis quoque conſueto communicandi Laicum populum ſub una ſpecie ab eccleſia & ſanctis patribus rationabiliter introducta, & hactenus diutiſſime obſervata, & a Doctoribus divinæ legis ſacrarum ſcripturarum atque canonum multam peritiam habentibus, Jam a Longævo tempore commendata, pro lege habenda eſt, nec alicui licitum eſt reprobare, aut ſine auctoritate eccleſiæ ipſam immutare.

Datum Baſileæ in noſtra ſolemni & publica ſeſſione decimo Kalendas Januarii, anno a nativitate Domini milleſimo quadringenteſimo trigeſimo ſeptimo.

(25)

SESSIONIS XXXI.

Decretum de Collutionibus beneficiorum.

Sacroſancta generalis ſynodus Baſileenſis, in Spiritu ſancto Legitime congregata, univerſalem eccleſiam repræſentans, ad futuram rei memoriam.

Placuit divinæ pietati hoc tempore animos hominum qui variis abuſibus irretiri cæperant vehemen-

mentius excitare, ut ſalus quæreretur cunctorum, & per ſynodum univerſales mores eccleſiæ in melius reformarentur, cum ſalutari directione capitis & membrorum in viam Juſtitiæ & ſanctitatis. quod ut facilius atque ordinatius fieret, & ne ſub prætextu variarum opinionum aut Romani Pontifices, aut alii quicumque, non ſatis univerſalibus conciliis obedirent; prædiſpoſuit eadem divina pietas in ſacro Conſtantienſi Concilio ſynodorum univerſalium Jurisdictionem ita Declarari, ut nulli relinqueretur ambigendi occaſio, cum decreto ſolemni diffinitum exſtitit, univerſale concilium habere auctoritatem immediate a Chriſto, cui quilibet, cujuscumque ſtatus & dignitatis, etiamſi Papalis fuerit, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, ad exſtirpationem ſchiſmatis, & reformationem eccleſiæ Dei in capite & in membris ac pertinentibus ad ea. Dum autem hæc cura reformandæ eccleſiæ huic ſanctæ univerſali ſynodo Baſileenſi incumbit, hoc unum ſingulari ſolicitudine proſequendum arbitratur, ut per ſingulas eccleſias miniſtri inſtituantur idonei, qui ſcientiis & virtutibus effulgeant, ad Chriſti gloriam & univerſi populi Chriſtiani ædificationem ſalutarem: cui rei grave impedimentum hactenus afferre viſa eſt gratiarum exſpectativarum multitudo quæ gravem ordini & ſtatui eccleſiaſtico perturbationem, variasque inordinationes ac plurima diſcrimina comperitur injeciſſe. ex his enim frequentius dati ſunt eccleſiis miniſtri non probati, nec cogniti: vacaturorumque beneficiorum exſpectatio, quæ,

 ſicut

ſicut antiqua Jura teſtantur, occaſionem deſiderandæ mortis alienæ preſtare ſolet, quod plurimum præjudicat animarum ſaluti; ſed & inſuper lites innumeræ & contentiones inter ſervos Dei excitantur, rancores & Jurgia nutriuntur, pluralitatis beneficiorum fovetur ambitio, facultates ac pecuniæ regnorum & provinciarum mirum in modum exhauriuntur, pauperes diſcurrendo ad Romanam Curiam innumerabiles vexationes ſubeunt, & inter viarum diſcrimina nonnumquam ſpoliantur, occiduntur, ac variis affliguntur peſtibus: atque etiam ſuis patrimoniis ac parentum opibus exhauſtis gravi egeſtati ſubjacere coguntur. plurimi absque Juſto titulo beneficia ſibi vindicant; & non quibus de Jure debentur illa obtinent, ſed non numquam ſic, quibus aut circumveniendi proximum major aſtutia, aut ad litigandum facultas ſuppetit uberior: ſub involutionibus quoque prærogativarum antelocutionum, aliorumque hujusmodi gratias Concomitantium, fraudes plurimas & deceptiones Contingit inveniri. juvenibus etiam, qui ſtudio litterarum & virtuoſis operibus intendere deberent, datur materia evagandi, qui ſæpius per litium anfractus & varios diſcurſus ratione gratiarum ipſarum turbantur & inquietantur. ordinariis Collatoribus ſuum miniſterium ſubtrahitur, & confunditur ordo eccleſiaſticus, dum unicuique ſua Jurisdictio non ſervatur. romanique Pontifices, dum officia inferiorum nimium ſibi vindicant, a majoribus & magis fructuoſis operibus univerſale bonum concernentibus retrahuntur,

nec

nec inferiorum directioni atque correctioni invigilant, ſicuti publica utilitas expoſcit. quæ omnia gravem confuſionem ſtatui clericali & ſacerdotali in diſpendium divini cultus & præjudicium publicæ ſalutis afferunt: poſſentque graviorem in futurum afferre ruinam, rebus his in deteriora Jugiter prolabentibus, niſi provideretur in adverſum. volens itaque hæc ſancta ſynodus ſuper his opportunum remedium adhibere, ſtatuit & decernit, ut Romanus Pontifex, qui pro tempore fuerit, eas deinceps gratias exſpectativas aut nominationes nullo modo nullave ex cauſa concedat; cum ipſe præ cæteris, ne ſit tantorum occaſio malorum, abſtinere debeat. fruſtra enim inferioribus inhiberetur, ſi ipſe, qui talis aliis debet eſſe omnium bonorum & virtutum exemplar, non abſtineret. ut enim ille ſanctiſſimus & doctiſſimus Leo Papa *) inquit, totius familiæ Domini ſtatus & ordo mutabitur, ſi quod inquiritur in corpore non invenitur in Capite. integritas etiam præſidentium, ſalus dignoſcitur eſſe inferiorum. Ceſſentque de cetero Jam factæ: & tam ipſæ, quam etiam fiendæ, ſi quæ fiant, nullæ ſint ipſo facto: exceptis illis gratiis & nominationibus ſuper quibus proceſſus jam ſint expediti, quas ex certis rationabilibus cauſis in octo menſibus, quibus hactenus curſum conſueverunt habere tolerandas duximus, donec aliter fuerit ordinatum. reſervationes etiam particulares, quæcumque fuerint, beneficiorum

 vaca-

*) In Epiſtola 65. ad Africanos epiſcopos, cujus initium eſt: Cum in ordinationibus.

vacaturorum, tam per Romanos Pontifices quam per legatos ſedis Apoſtolicæ, de cetero nullæ ſint ipſo facto. non tamen intendit prohibere hæc ſancta ſynodus hoc præſenti decreto, quo minus futuri Romani Pontifices tempore Pontificatus ſui, modo honeſto & convenienti, de uno beneficio ad collationem, in qua fuerint decem beneficia, & de duobus ubi fuerint quinquaginta, & ultra, diſponant: ita tamen ut in eadem eccleſia Cathedrali, vel collegiata, duas præbendas ſuo tempore non conferant, ut qualificationes Graduatorum inferius deſignatæ in ipſis præbendis ſuum valeant ſortiri effectum. neque etiam collationes per præventionem fiendas intendit impedire, decreto noſtro de Reſervationibus, quoad cetera, & aliis decretis hujus ſanctæ ſynodi in ſuo robore duraturis. ut vero cæteri ad quos beneficiorum dignitatum, perſonatum, officiorum, & adminiſtrationum Collatio, ſeu quævis diſpoſitio ſpectat, ad providendum litteratis viris & ſcientia perornatis ſpecialius adſtringantur, voluit eadem ſancta ſynodus certas qualitates vivorum litteratorum & graduatorum deſignari, quibus certo ordine debeat provideri, prout inferius annotatur. adyciens quod ſi per Prælatos & doctores alicujus nationis in hoc concilio conſiſtentes pro bono ſuæ nationis aliter circa hujusmodi qualificationes diſponendum videatur in futurum, quidquid per illos fuerit ordinatum, & in generali congregatione præſentis concilii concluſum, extunc prout extunc ratum & firmum habeatur, & vim decreti habeat, ac ſi

in

in præſenti decreto de verbo ad verbum expreſſum foret. quod ſi quis cujuſcumque ſtatus, etiamſi Cardinalatus, patriarchalis, pontificalis, aut alterius cujuslibet dignitatis, contra prædictum ordinem & qualificationes (ut præmittitur) deſignatas vel deſignandas, de ipſis beneficiis, dignitatibus, perſonalibus, officiis & adminiſtrationibus quovis modo diſpoſuerit, eo ipſo ſit irritum & inane. Collatioque hujusmodi ac proviſio, ſeu quævis diſpoſitio, ad ſuperiorem proximum devolvatur, qui ſimiliter habeat providere: quod ſi non fecerit, ad alium ſuperiorem proximum devolvatur, gradatim usque ad ſummum Pontificem aſcendendo. non volumus tamen ordinarios collatores, & eos ad quos præſentatio ſeu alia quævis diſpoſitio beneficiorum ſpectat, in quatuor menſibus, quibus præfatæ gratiæ exſpectativæ vel nominationes curſum non habent, donec ipſæ gratiæ & nominationes ad eorum collationem, proviſionem, præſentacionem ſeu diſpoſitionem conceſſæ ceſſaverint, ad qualificationes infra ſcriptas obſervandas adſtringi.

(26)

Sequuntur qualificationes & ordo in conferendis beneficiis per ordiuarios, de quibus ſupra tactum eſt.

Primo cum generalis Concilii ſtatuta ſancte ordinatum exſiſtat, quod quælibet eccleſia metropolitica teneatur & debeat unum habere Theologum, qui ſua doctrina & prædicationibus fructum ſalutis afferat; ordinat hæc ſancta ſynodus, quod ex-

tendatur hujusmodi ordinatio ad Ecclesias Cathedrales, taliter videlicet, quod quilibet collator ipsarum præbendarum teneatur & debeat Canonicatum & præbendam, quam primum facultas se obtulerit, & inveniri poterit, uni magistro Licentiato, vel in Theologia baccalaureo formato conferre, qui per decennium in universitate privilegiata studuerit, & onus residentiæ ac lecturæ & prædicationis subire voluerit; quique Bis aut semel ad minus per singulas Hebdomadas, Cessante legitimo impedimento, legere habeat; & quoties ipsum in hujusmodi lectura deficere contigerit, ad arbitrium Capituli in subtractione distributionum totius hebdomadæ puniri possit. & si residentiam deseruerit, de alio provideatur. verum tamen, ut liberius studio vacare possit, nihil perdat cum absens fuerit a divinis. insuper quod in qualibet ecclesia cathedrali vel collegiata, ultra prædictam præbendam Theologo (ut præmittitur) assignandam, tertia pars præbendarum conferatur graduatis alias idoneis modo & forum infra scriptis: sic quod prima vacatura hujusmodi graduata, & deinde post alias duas sequens eo modo conferatur, & sic deinceps. videlicet magistris aut licentiatis seu Bacalaureis formatis in Theologia, qui per decennium in aliqua universitate privilegiata: doctoribus seu licentiatis in altero Jurium vel medicina, qui per septem annos in sua facultate studuerint in universitate ut supra: magistris seu licentiatis in artibus, cum rigore examinis, qui per quinquennium in aliqua universitate a logicalibus

bus inclusive & supra in artibus, vel in alia superiori facultate studuerint: nec non in Theologia, qui per sex annos; vel in utroque aut in altero Jurium, Bacalaureis, qui per triennium, si nobiles ex utroque parente, & ex antiquo genere, alias autem per quinquennium Consimiliter in aliqua universitate privilegiata ad minus suum studium fecerint: qui de prædictis gradibus, tempore & nobilitate supra dictis fidem facere teneantur collatori per legitima documenta. exhortamur tamen ordinarios collatores, quod in conferendis beneficiis hujusmodi, præsertim quoad dignitates, respectum habeant singulariter ad Magistros, nec non licentiatos & Bacalaureos formatos in Theologia in dignitatibus vero non electivis, personatibus, administrationibus & officiis dictarum Ecclesiarum, idem ordo, modus & forma in omnibus observentur, quod si quis exdictis qualificatis, tempore vacationis præbendæ seu dignitatis hujusmodi alias duas obtineat præbendas, seu dignitates & præbendas, vel aliud seu alia beneficium aut beneficia, quod vel quæ, residendo in altero ipsorum & horis divinis interessendo, valeret seu valerent usque ad summam seu æstimationem ducentorum florenorum Cameræ; similiter quicunque duas præbendas Cathedrales obtinuerit, nullatenus in ipsa tertia parte includi seu comprehendi censeatur. in ecclesiis autem parochialibus, quæ in civitatibus aut villis muratis existunt, instituantur personæ, sic ut supra qualificatæ, aut ad minus qui per tres annos in Theologia, vel in altero

 Jurium,

Jurium, seu Magistri in artibus, qui in aliqua universitate privilegiata studentes fuerint, & hujusmodi gradum adepti fuerint, si tales potuerint inveniri, qui voluerint hujusmodi beneficiis deservire. & ut facilius inveniri possint statuit hæc sancta synodus, quod quolibet anno, durante tempore quadragesimæ, omnes & singuli hoc modo qualificati, de ipsa dioecesi & alii qui voluerint, habeant per se vel per procuratorem sua nomina exhibere illis ad quos beneficiorum Curatorum collatio vel præsentatio spectat, seu eorum vicariis. quod si non fecerint, collatio seu præsentatio, vel dispositio aliter, quam, (ut præmittitur) facta, non propter hoc irrita censeatur. & similiter in collatione tertiæ partis præbendarum superius memorata intelligatur, si tot graduati seu qualificati modo præmisso potuerint inveniri: teneanturque (ut præmittitur) ipsi graduati & qualificati sua nomina tempore prædicto ipsis ad quos beneficiorum dispositio spectat, seu eorum vicariis, exhibere per se vel per procuratorem. quod si non fecerint, collatio seu præsentatio vel dispositio aliter quam (ut præmittitur) facta non propter hoc irrita censeatur. si autem illi, ad quos beneficiorum quævis dispositio, spectat, contra supradictarum qualificationum designationem & ordinem aliquod beneficium contulerint, seu ad ipsum præsentaverint, & quomodolibet disposuerint, sit ipso facto irritum & inane, velut superius præmissum est. & nihilominus per concilia provincialia, cum in his defecerint, aut etiam personis non idoneis quoquo

modo

modo providerint, juxta tenorem constitutionis Concilii generalis, quæ incipit, grave de præbendis, corrigantur & debite puniantur. illi vero, ad quos beneficiorum regularium spectat collatio seu dispositio, prætermissis indignis, eadem religiosis idoneis conferant & assignent. quod si aliter fecerint, per eorum superiores & capitula provincialia corrigantur, & debite puniantur.

Datum in sessione nostra publica, in majori ecclesia Basileensi solemniter celebrata, nono Kalendas februarii, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo trigesimo octavo.

XLIII.

TRACTATVS DE NEVTRALITATE.

Frequens generalium Conciliorum celebracio agri dominici precipua cultura est, que vepres, spinas & tribulos heresum, errorum & scismatum exstirpat, excessus corrigit, deformata reformat, & vineam domini ad frugem uberrime fertilitatis adducit. Illorum vero neglectus premissa dissеminat atque fouet. Hæc preteritorum temporum recordacio & presencium consideracio ante oculos nostros ponunt. Quapropter sancimus hoc edicto perpetuo, decernimus atque ordinamus; ut ammodo generalia Concilia celebrentur, ita quod primum a fine hujus Concilij in quinquen-

nium

nium immediate ſequens, ſecundum vero a fine illius immediate ſequentis concilij in ſeptennium, & deinceps de decennio in decennium perpetuo celebrentur in locis, que ſummus pontifex per Menſem ante finem cujuslibet Concilij approbante & conſenciente concilio, vel in ejus defectum ipſum concilium deputare & aſſignare teneatur, ut ſic per quandam continuacionem ſemper aut Concilium vigeat, aut per termini pendenciam exſpectetur; quem terminum licet ſummo pontifici de fratrum ſuorum ſancte Romane eccleſie Cardinalium conſilio ob emergentes forte cauſas aliquas abbreuiare ſed nullatenus prorogetur, locum autem pro futuro Concilio celebrando deputatum absque euidenti neceſſitate non mutet; ſed ſi forte Caſus aliquis occurreret, quo neceſſarium videretur, ipſum locum mutari, puta obſidionis guerrarum, peſtis aut ſimilium, tunc liceat ſummo pontifici de predictorum fratrum ſuorum, aut duarum partium ipſorum conſenſu atque ſubſcriptione alium locum prius deputato loco viciniorem et aptum ſub eadem tamen nacione ſubrogare niſi idem vel ſimile impedimentum per totam illam nacionem vigeret, tunc ad aliquem alium viciniorem alterius nacionis locum aptum hujusmodi concilium poterit conuocari, ad quem prelati & alij, qui ad Concilium ſolent convocari, accedere teneantur, ac ſi a principio locus ille fuiſſet deputatus, quam tamen loci mutacionem vel termini abbreviacionem teneat ſummus pontifex legitime & ſollempniter per annum ante prefixum terminum publicare et intimare,

mare, ut ad Concilium prediĉtum celebrandum prediĉti possint statuto termino conuenire. Si vero, quod absit, in futurum scisma oriri contingeret, ita quod duo vel plures pro summis pontificibus se gererent, a Die quo ipsi duo vel plures insignia pontificatus publice assumpserint, vel ministrare ceperint, intelligatur ipso jure terminus concilij tunc fore ultra annum pendens ad annum proximum abbreviatus. Ad quod omnes prelati, & ceteri, qui ad Concilium ire tenentur sub penis juris & alijs per concilium imponendis absque alia vocacione conueniant, nec non Imperator ceterique Reges & principes vel personaliter aut per solempnes nuncios tanquam ad commune incendium extinguendum per viscera misericordie Domini Jesu Christi ex nunc exhortati concurrant, & quilibet eorum se pro Romano pontifice gerencium infra mensem a Die, qua scienciam habere poterit alium vel alios assumpsisse papatus insignia vel in papatu administrasse, teneatur sub interminacione malediĉtionis eterne & amissione juris, si quod forte sibi quesitum esset in papatu, quam ipso faĉto incurrat; & ultra hoc ad quaslibet dignitates aĉtiue vel passiue sit inhabilis. Concilium ipsum ad decennium prediĉtum loco prius deputato celebrando indicere & publicare & per suas literas congregare; & competitori vel competitoribus ipsum vel ipsos prouocando ad causam & ceteris prelatis & doĉtoribus & principibus, quantum in eo fuerit intimare, nec non in termino prefixo sub penis prediĉtis ad locum concilij personaliter se transferre,

ferre, nec inde discedere, donec per concilium causa scismatis plenarie sit finita. hoc adjecto: quod nullus eorum contendencium de papatu in ipso concilio ut papa presideat. Quinymmo ut tanto liberius ecclesia unico & indubitato pastore gaudeat, sint ipsi omnes de papatu contendentes, postquam dictum concilium inceptum fuerit, auctoritate hujus sancte synodi ipso jure ab omni administratione suspensi nec eis aut eorum alteri, donec Causa ipsa per Concilium terminata fuerit, quomodolibet a quocunque sub poena fautorie scismatis obediatur. Quod si forte electionem Romani pontificis. &c. &c.

Ex supradicto capitulo nonnulli minus attente considerantes dicunt fundari, quod in casu rebellionis moderne, quam *Gabriel de Condulmario*, vocatus olim *Eugenius* papa IIII fecit, & continue facit contra sacrum Basiliense Concilium, sicut ordinatum est tempore scismatis duorum aut plurium summorum pontificum, quod neutri eorum obediatur, donec causa scismatis per concilium terminetur. Ita ergo nunc licet ipse *Gabriel* fuerit per Concilium depositus tamquam hereticus & multipliciter criminosus a papatu, tamen quia nolens acquiescere scisma fecit in ecclesia Dei, quod licitum est, &, ut dicunt, sic impedit ad pacem ecclesie, quod nec obediatur ipsi sacro Concilio, nec papæ deposito, sed, quod licet, animos tenere in suspenso, donec Principes temporales personaliter vel per oratores suos in unum conueniant locum & ibi videatur, quid sit agendum, hoc autem quod

necdum

necdum verum fed nec verifimile judicari poffit ex tenore dicti decreti deducitur quadruplici confideracione: *Prima* ex conditione et proprietate generalis concilij, conftat namque, quod pena non obveniente imponitur pro caufa fcismatis, proprietas autem five conveniens operacio Generalis Concilij eft exftirpare fcisma non facere, unde nullatenus propter fcisma debet ei non exhiberi obediencia, ymmo ut per generale concilium omne fcisma tollatur, omnis veneracio & reverencia ei debetur a quibuscunque fidelibus. fi vero aliquis dicat, quod Concilium facit fcisma, qui hoc afferit, fimili modo dicere poterit, quod introducit errores vel herefes in ecclefia dei. Qui autem fic loquitur, animadvertat de periculo; Etenim cum ab orrigine militantis ecclefie ex declaratione in generalibus concilijs facta, quantum ad ea, que funt credenda & operanda ab omnibus Catholicis pro ftatu falutis eterne fit tradita forma & menfura; ita ut, quod admodum conftat ex bulla *Martini* pape *quinti* facro approbante Conftancienfi Concilio fub dato VIII Kalendas Marcij pontificatus fui anno primo, quod generale Concilium approbauit & approbat in favorem fidei & ad falutem animarum, hoc eft ab univerfis Chrifti fidelibus approbandum & tenendum, & quod condempnat effe fidei vel bonis moribus contrarium, hoc ab eisdem eft pro condempnato tenendum & afferendum, fi quis imponit generali Concilio, quod facit fcisma, introducit herefim vel errores, cum id, quod contempnit, contempnit, determinat Generale Con-

cilium

cilium ab univerſis fidelibus tenendum ſit & credendum. Iam ergo aſſerendum eſſet, quod omnes Catholici obligarentur de neceſſitate ſalutis ſcisma facere, ſequi & credere hereſim vel errorem; Equidem omnis tenentur acquieſcere determicacioni generalis Concilij in hijs, que pertinent ad fidem vel animarum ſalutem. Nam ut dicitur illa famoſa reſponſione ſynodali, quae incipit: *cogitanti beredicus.* ille fateri debet, qui putant in hijs, que ad fidem ſeu bonos mores pertinent, errare poſſe generale Concilium. Quod igitur generale Concilium introducat in eccleſia Dei ſcisma, hereſim vel errorem nullus dicere poſſet, niſi qui vellet fidem Catholicam exponere fluituacioni & incertitudini, que quidem tunc exponitur, quando imponitur generali Concilio, quod ſcisma facit, introducit hereſim vel errorem. Et enim ſi generali Concilio non creditur, cui erit credendum? cum Apoſtolus doceat Galath. I. quod eciam ſi Angeli de celo aliud Ewangelicent, quam quod eccleſia ewangelizauit anathema ſit. Unde cum proprie ad generale Concilium pertineat exſtirpare ſcisma, errores, hereſes, nullatenus generali Concilio competit, ſcisma facere. Hoc autem manifeſte probatur ex principio dicti C. *Frequens*; ſic enim dicit: Frequens Generalium Conciliorum celebracio agri dominici precipua cultura eſt, que vipres, ſpinas, tribulos hereſum, errorum & ſcismatum exſtirpat, exceſſus corrigit, deformata reformat, & vineam Domini ad frugem uberrime fertilitatis adducit, illorum vero neglectus premiſſa diſſeminant

nant atque fovent. Itaque cum ex premissis constet, quod generali Concilio competit exstirpare scisma hereses & errores. Nullatenus recte judicat, qui imponit generali concilio facere scisma; si enim ex hoc quod deponit summum pontificem unus vel plures adhuc viventes & contradicentes, elegitque alium, per quem ecclesia Dei utiliter gubernetur, diceretur scisma facere. jam ergo sacrum Constanciense Concilium diceretur scisma fecisse, eo quod immeritos deposuit duos; videlicet *Joannem XXIII.* & *Benedictum* XIII se gerentes pro summis pontificibus, elegitque alium in papam videlicet *Martinum*, eo tempore, quo adhuc vivebant predicti duo & alius tercius, suo tempore nominatus *Gregorius XII.* simili modo diceretur de sacro Pysano Concilio. Non enim generale Concilium declarans justiciam & veritatem dicitur scisma facere, sed qui nolunt acquiescere sentencie generalis concilij sunt causa scismatis nec sufficienter excusat, quod generale Concilium tunc solum debeat proferre sentenciam contra summum pontificem, quando ad statim execucio parata existit. sic namque *Samuel* propheta diceretur scisma fecisse in Regno Israelitico, quando ex mandato Dei vivente adhuc *Saul* Rege unxit *David* in Regem ejusdem Regni. Equidem plene execucio non fuit facta, per multos annos postea, & quod majus est, quia, licet post mortem *Saulis* filius ejus fuerit in Regem susceptus, nichilominus tamen ipse *David*, ad quem de jure pertinebat Regnum, quam sui fautores prosecuti sunt constanter electionem di-

vina inspiratione factam de persona sua, donec obtinuit Regnum pacifice. Aliud Exemplum eciam suffragatur de *Abachar* summo sacerdote deposito, adhuc eo vivente, Rex *Salomon*, qui eum abjecit, constituit *Sadoch* in summo sacerdocio III Regum II Simile legitur de *Helizeo* propheta, qui vivente Rege *Achab* & pacifice regnante fecit inungi in Regem *Israel* yen filium *Josaphat* eo occiso cum uxore ac LXX filijs suis obtinuit Regnum ejus. Est etiam aliud exemplum de *Joiada* summo pontifice, qui *Athalia* Regina pacifice regnante constituit *Joran*, cui de jure Regnum debitum erat in Regem *juda*, & occisa est ipsa *Athalia* & violenter extracta de templo domini IV. Reg. Non licet amplius extendere Sermonem, quoniam si predicta excusacio locum haberet, vix aut nunquam aliqua policia posset subsistere. Item arguendo ex conditione generalis Concilij manifeste patet, quod dictum C. *frequens* non habet locum in præsenti casu, dicit enim quod in casu scismatis uterque contendencium tenetur venire ad generale Concilium, & suum competitorem ad causam provocare. Certum est namque, quod generale Concilium non potest esse competitor in papatu, quoniam esse non potest, & sic nullatenus ad concilium Generale extenditur pena predicti capituli, quod determinat neutri competitorum esse obediendum. Item patet, cum dicitur, quod sub poena amissionis juris, si quod forte in papatu quesitum foret, & namque generale Concilium, quia papa esse non potest, nec potest acquirere jus in papatu, nec amittere jus

quod

quod sibi quesitum esset in illo. Amplius idem probatur ex verbo & ad quaslibet dignitates active & passive sit in habile. Et enim quia generalia Concilia sicut papa neque Cardinalis, patriarcha, archiepiscopus vel Episcopus &c. esse non potest, ita nec potest ei competere pena, quod ad hujusmodi dignitates active vel passive sit inhabile. Sicque ergo patet ex condicione concilij, quod cum ei non competat, scisma facere, nec papa esse potest, nec amittere jus in papatu, aut esse inhabile ad quascumque dignitates, que pena imponitur contra scisma facientes, quod nullatenus ex dicto C. *frequens* potest fundamentum assumi, ut in casu presenti non obediatur sacro Concilio Basiliensi.

Secundo hoc patet ex parte remedij, quod in casu scismatis adhibetur per dictum C. videlicet, quod si terminus inchoacionis Concilij sit forte tunc pendens ultra annum, quod intelligatur infra annum abbreuiatus. Constat igitur ex ipsius intencione, quod si tempore, quo dicitur, esse scisma in ecclesia Dei, quod, si tunc concilium actu celebretur, ad illud debet recurri pro extinquendo scismate. Nam cum disponat abbreviacionem fieri per inchoacionem Concilij, multo magis intendit esse recurrendum ad Concilium, quod actu celebratur, patet eciam hoc ex clausula; in eodem cap: subjungitur: Videlicet quod si infra annum, infra diem indicti Concilij scisma contingeret, vel aliquis esset electus in summum pontificem per metum aut impressionem, quod teneatur statim ve-

nire ad Concilium, itaque voluit, quodcumque ſcisma contingeret, ſtatim recurri debere ad generale Concilium, quod actu celebraretur, vel cujus proxima immineret celebracio. Item hoc patet ex verbo, quod infra ſcribitur, quod omnes tenentur venire ad generale Concilium, tamquam ad commune incendium extinguendum; equidem quanto ardet domus, pro extinguendo igne recurritur ad aquam, que in fonte vel flumine actu exiſtit, nec exſpectatur futura de celo pluvia ut primo paludes repleat. Ex predicto verbo tamquam ad commune incendium extinguendum verificatur conſideratio ſuppoſita,, quod non recte imponitur generali concilio facere ſcisma. Nam per omnes fideles debet recurri ad generale concilium pro tollendo ſcismate, tamquam ad commune incendium extinguendum. Itaque generale Concilium videtur eſſe extinctio ſcismatis. 3°. ex dicto C. ſi in caſu preſentis ſcismatis applicari deberet, manifeſte haberetur, quod quia jam tranſivit annus, & ipſe olim *Eugenius* numquam perſonaliter comparuit in ſacro Baſilienſi Concilio, quod ergo jam multo tempore perdidit adminiſtrationem, ſi quam habebat in ipſo papatu. Eſt enim plus quam annus, quod ipſe manet in ſcismate & juxta diſpoſicionem dicti C. gerens ſe pro ſummo pontifice tempore ſcismatis, poſtquam incepit Concilium auctoritate ſancte ſynodi Conſtancienſis ipſo jure eſt ab adminiſtratione ſuſpenſus; propterea non ſolum, quod adminiſtrationem perdidit, ſed elici poſſet, quod amiſit omne jus, quod ei umquam forte com-

pecijt

pecijt in papatu, quia a tempore per eum causati scismatis numquam comparuit in Concilio generali, quod ipse scit actu celebrari, & sic a Catholicis Episcopis, principibus & alijs fidelibus reputari.

Tercio quod in congrue hijs diebus inducatur dictum C. *frequens* ad faciendam predictam animorum suspensionem, racione tenoris patet, ibi namque dicitur: quod infra annum postquam inceperit Concilium, sint ipsi contendentes ab administracione suspensi, & quia Basiliense Concilium ceperit administrare ea, que ad sedem apostolicam pertinent, a tempore suspensionis facte de ipso olim *Eugenio* ab anno cum dimidio & amplius quomodo ergo nunc primo agitur de suspensione animorum. Nec opponi ab eis potest, quod culpabiliter egerit, tanto tempore administrasse in hijs, que pertinent ad apostolicam sedem; hoc enim fecit concilium supersedendo in processu ad instancias Regum ac principum. Præterea si ob hoc, quod Concilium Basiliense intromisit se de hijs, que pertinent ad papam, dicitur facere scisma, jam ergo fecisse scisma dicetur ab octo annis vel amplius; equidem constituit collatores a tempore premisso annatarum, recepitque ex ipsis pecunias, concessitque dispensaciones, beneficia & indulgencias plenarias, fecitque alia quam plurima, que solita erant fieri per summum pontificem. Item cum sacrum Concilium Constanciense post deposicionem pape *Joannis XXIII.* usque ad electionem *Martini*

ni pape quinti, que ſecuta fuit poſt annum cum dimidio, manum appoſuit in quam multis pertinentibus ad ſummum pontificem; jam ergo dicetur, ſcisma feciſſe. Habet tamen in hoc pre ceteris Concilijs laudem ſingularem, quod exſtirpavit ſcisma de eccleſia Dei, hoc eciam idem dicetur de Senenſi Concilio, quod equidem conceſſit indulgencias plenarias capientibus hereticos, vel bannientibus de domibus ſuis. Non enim in bulla dicti *Martini* pape ad oratores ſuos expreſſe continebatur, quod concedere poſſent indulgencias plenarias; unde ſi ob hoc, quod generale concilium facit aliunde ea, que pertinent ad ſummum pontificem, dicitur ſcisma facere. Vix aut numquam aſſignari poteſt, generale Concilium, cui opponi non poteſt, quod ſcisma introduxerit. Legitur namque in hyſtoria tripartita lib. I. C. III. de primo Nyceno Concilio ſub *Criſpo* & *Conſtantino* Ceſaribus atque conſulibus, Romane quidem eccleſie *Silueſtrius* preſidebat, *Alexandrie* autem *Alexander* & Iheroſolymorum, *Macarius* Antiochie, que eſt apud orientem poſt Romanum nondum quisque fuerat ordinatus perſecucionibus prohibentibus, non longo poſt tempore hy, qui in Nycena collecti ſunt eloquijs ammirantes *Euſtachium* dignum approbarunt ſedi apoſtolicæ preſidere. Et cum eſſet Epiſcopus Nycene eum in Antiochiam tranſtulerunt. Simili modo poſſet allegari de alijs Concilijs generalibus, quomodo diſpenſaciones, indulgencias eccleſias beneficia & officia conceſſerunt, ſed compendij gratia ſubſiſtitur. Hec eſt enim

enim veritas, prout habetur in ſynodali reſponſione, que incipit: Sperauit hactenus; quod de quibuscunque negocijs tocius eccleſie facultatem habet Concilium Generale. Nam quemadmodum poteſt condere ſtatuta & raciones, quibus ordinat de modo, forma & tempore, in quibus tam papa, quam alij deberent de negocijs Eccleſie diſponere, ita & per ſe ipſum diſponere poſſit. Itaque allegacio illa, quia Baſilienſe Concilium facit ea, que pertinent ad ſummum pontificem; Ideo tamquam ſciſma facienti poteſt ei non obediri, ſimiliter & ex ipſo inferetur, omnia generalia concilia feciſſe ſciſma, & tamen nobis non eſt alia fides Catholica, niſi que declarata & confirmata eſt per hujusmodi generalia Concilia. Nec fideles Catholici ſperant, ſe ſalvandos in alia fide, niſi in ea, quam firmarunt & declararunt generalia Concilia, que ſedente eciam unico ſummo pontifice indubitato fecerunt quam plurima de hijs, que dicuntur pertinere ad apoſtolicam ſedem.

Quarto quod ſubtractio obediencie in caſu ſciſmatis, ſiue dicatur per modum pene, ſiue per modum remedij, non extendatur ad Concilium generale, in caſu preſenti inducitur ex preeminencia judicij, ut enim patet ex dicto C. quibus eorum, qui gerit ſe pro ſummo pontifice, vel in papatu adminiſtrat. Et ſic dicitur fieri ſciſma, citatur, aut comparere tenetur in generali concilio ad ſuſcipiendum judicium, Generale autem concilium non habet ſuperiorem judicem in terris, coram

 quo

quo debeat comparere; unde ab ipſo nullatenus appellatur, nec eciam ad Chriſtum ſedentem in celo. Nam hujusmodi appellacio, quod ſit erronea & ſcandaloſa, diffinitum eſt per ſacrum Conſtancienſe concilium in ſeſſione. Item quod non liceat in Generali Concilio appellare expreſſe habetur XI actione Calcedonenſis concilij; ita enim dicitur: declaratum eſt, ut ab electa ſynodo non liceat appellari; Jſti igitur hic ipſa electione ſunt dampnati, hec eſt fides patrum, qui preter iſta ſapit, hereticus eſt; Qui vero aliter ſapit, anathema ſit. Ceſſet igitur jam prophana contencio, nam vere impius, atque ſacrilegus eſt, qui poſt tot ſacerdotum ſentenciam opinioni ſue tradendum aliquid relinquit quisquis enim poſt veritatem repertam aliquid uberius diſcutit, mendacium querit. De hoc enim expreſſius dicitur actione nona in VIII Toletano Concilio, itaque cum generale Concilium non habeat ſupra ſe judicem in terris, nullatenus poteſt argui contra ipſum ex dicto C. *frequens*, quod diſpoſuit ſciſma facientes debere comparere in generali Concilio tamquam coram competenti judice ſuo. Præterea ibi agitur, quod debeat terminari ſciſma per Concilium jam indictum per eccleſiam primo, hodie autem nullum eſt generale Concilium eccleſie, niſi ſacrum Baſilienſe Concilium, nec locus aliquis expreſſe aſſignatus eſt per eccleſiam, ubi concilium celebrari debeat in futurum, ut ad illud recurratur, tamquam ad commune incendium extinguendum. Item quando ſunt plures facientes ſciſma tunc per

C.

C. *frequens* difponitur, eis non effe obediendum, poftquam Concilium inceptum fuerit. Si igitur fortaffis aliquis locus affignatus dicatur, pro futuro celebrando Concilio, ad quod debet reourri per omnes tamquam ad commune incendium extinguendum, & hoc refpectu dicatur non effe obediendum Concilio Bafilienfi, donec caufa fcifmatis per illud aliud Concilium futurum terminetur. Jam ergo hoc fieri non deberet, donec illud Concilium inciperet celebrari. Amplius non obediatur tempore fcifmatis duobus aut pluribus contendentibus de papatu hoc recepimus determinatum, quod quando fiet hoc, fiet auctoritate ecclefie videlicet fancte fynodi Conftancienfis, ut patet ex dicto C. *frequens*. Quod autem nunc non obediatur facro Concilio Bafilienfi, fed liceat obedienciam fufpendere; hoc non fit aliqua auctoritate ecclefie. Non enim umquam reperitur determinatum, quod in cafu quo per Generale Concilium papa propter fua determinata a papatu deponitur, liceat uni vel pluribus archiepifcopis vel alijs exemptis aut jurisdictione ordinaria fubtrahere fe ab obediencia, ad quam tenentur racione fuarum ecclefiarum vel perfonarum. Item quod in eorum arbitrio conftitutum fit pro tempore fibi placito effe vel non effe obediendum; Tunc enim inferior fuo tenetur obedire fuperiori, quando preclpit ei. Ex premiffis igitur omnibus euidentiffime patet, quod dictum capitulum *frequens* nullatenus eciam apparenter probat illud, ad quod allegatur, quod moderno tempore, quia dictus *Gabriel* facit rebel-

lionem, & non vult acquiescere sentencie Basiliensis concilij, quod ideo liceat profitentibus sacrum Basiliense concilium suspendere animos, ut ipsi concilio non obediatur. Quinymo ex intencione dicti C. euidenter habetur, quod omnes tenentur recurrere ad dictum concilium pro tollendo scismate tamquam ad extinguendum commune incendium, & ibidem existens una cum eodem concilio prouidere de bono & salutari regimine ecclesie. Illud autem precipue attendendum est, quod si dictum C. *frequens* reciperet sensum, prout illi opinabantur, numquam posset reformacio fieri per Concilium Generale. Nam cum nullus Doctus Christianus ignorat statutum Generalis synodi nullam sedem magis exequi oportere quam primam, quodque Romanus pontifex pre ceteris custodire debet canones universalium conciliorum, si contingat, sicut jam in olim *Eugenius* Experiencia demonstrauit, quod summus pontifex obseruare contempnit decreta Generalis Concilij, & transgressoribus tribuit fauores indebitas. Ex qua re plurima turbacio & scandala vexabunt ecclesiam. Unde tunc necesse erit procedere aduersus eum, si alias spontanea trahi non possit eciam pro deposicione. Et quia nec per minimum tempus licet in Ecclesia deficere supremam potestatem ad providendum saluti animarum & debito justicie ipso deposito potestas prouidendi in hijs eciam, quantum ad exercicium competeret generalibus Concilijs. Si ergo, quia generale Concilium in eo casu exerceret ea, que pertinent ad papam, diceretur, facere scisma,

nun-

nunquam ergo procedere deberet adverſus ſummum pontificem. Unde apparet, quod ceſſaret effectualis reformacio eccleſie, niſi vocetur illa reformacio, que fieret pro libito ſummi pontificis. Equidem vix aut nullus ſummus pontifex ſpontanee aſſentiret ſue depoſicioni, ad quam neceſſe eſt, per eccleſiam veniendi, quomodo ſummus pontifex reſiſtit reformacioni, que pertinet ad fidelium ſalutem & regimen Eccleſie. Preterea ſi ob hoc, quod Concilium procedit aduerſus ſummum pontificem, cujus perſona, ut effectualiter depellatur a ſede, in poteſtate non habet, ſciſma facere, dicitur: jam igitur numquam liceret, ferre ſentenciam, niſi quando perſona pape teneretur in carcere; ex quo euidenter quisque intelligere poteſt, quod manifeſta datur occaſio ad ſediciones, ut videlicet, poſtquam Generale Concilium, quod eſt legitimus judex pape, examinauerit cauſam, quam primum ſe facultas obtulerit, ut apponatur manus fortaſſis priuata in perſona ſummi pontificis; & qui ſic apponetur, priuatam manum in ſummum pontificem ſperare, aut preſumere poſſet, de immunitate ſibi concedenda a concilio, ex quo per operam ipſum concilium a ſciſmate excuſatur valde, quodcunque concilium congregabitur ad reformacionem eccleſie in capite & in membris, ex ea re euidens occaſio preſtabitur ad hujusmodi faciendum ſediciones. Preterea ex hujusmodi intellectu manifeſte preſtatur occaſio, quod generale Concilium eo ipſo, quod deponit ſummum pontificem, debet immediate concedere ad electionem alte-

alterius, qui potens sit ipsum, qui depositus est, violenter expellere, nec exspectare vel per paucissimos dies, ut sentencia primo sit notificata, vel quod informacio fiat, quam juste lata sit, aut quod depositus expellatur a sede, vel non obediatur eidem. si enim ex dicto C. velint predicti concludere, quod tempore medio inter deposicionem summi pontificis & electionis alterius licet tenere animos in suspenso, ut non obediatur pape deposito, vel generali Concilio ob hoc, quod quia providet ecclesie in hijs, quæ pertinent ad sedem apostolicam, dicitur facere scisma. Tunc igitur, ut hujusmodi occasionem prescindat, statim procedet ad electionem. Preterea dicta suspensio animorum, ut non obediatur pape nec generali concilio, cum non sit licita, nec diuine legi conformis, sed fortassis illi contraria, vel alias multiplicitur erronea aut scandalosa manifestum est, quod nunquam fuit, nec est de intencione dicti capitis, *frequens*: Non enim est de intencione dicti canonis editi per sanctam generalem synodum, ille sensus, qui non est licitus, nec divine legi conformis, sed fortassis illi contrarius, vel alias erroneus aut alias scandalosus, de quo statim infra dicetur. Ex hijs igitur euidentissime patet, quod nullatenus ex dicto C. *frequens* elici possit ille sensus, quod in Casu rebellionis & scismatis, quod predictus olim *Eugenius* fecit & facit contra sacrum Basiliense concilium liceat quibuscumque fidelibus, cujusuis dignitatis sint, tenere animas in suspenso, ut non obediatur ipsi concilio, vel quod idem liceat ipsis, subtra-

ſubtrahere ſe ab obediencia ſacri Baſilienſis Concilij, ad quam tenentur ex declaratione facta in concilio Conſtancienſi. Equidem qualicumque vocabulo ſeu nomine conentur aſſerere, non obedire ſacro generali concilio apoſtolica ſede vacante, non multum diſtat a ſubtractione obediencie; utrum autem ſit cauſa juſtificatiua hujusmodi inobediencie & contemptus, quia dicitur quod non perpetuo ſed ad incertum tempus videlicet usque quo diffiniatur per ſacrum Generale vel aliud Baſilienſe concilium, non erit facile ut ſic fore licitum defendatur.

Ad probandum, quod in caſu moderni ſciſmatis & rebellionis, quam facit dictus *Gabriel* contra ſanctum ſynodum Baſilienſem non liceat quibuscunque fidelibus, ſubtrahere ſe ab obediencia dicti ſacri Baſilienſis Concilij, quaſi per quandum viam neutralitatis aſſerentibus, quod tempore moderno licet tenere animum in ſuſpenſo, donec per aliud Concilium generale diffiniatur, cui ſit obediendum, videlicet an ipſi *Gabrieli* depoſito, vel ſynodo univerſali, que eum depoſuit, quodque tempore medio liceat cuique metropolitano tenere in ſua dioceſi vel provincia ſupremum tribunal judicij, ad quod debeat recurri per omnes ſubditos pro habenda juſticia, nec interim obediatur proceſſibus generalis Concilij tam in factis Ecclefie, quam ſingularium perſonarum; Si ex parte ipſius *Gabrielis* contrarij proceſſus fulminati fuerint & fulminentur. Itaque tempore prelibato non ſit

danda

danda aliqua certa ſuprema auctoritas judicij, ad quam debeat per fideles recurſus haberi. Aduerſus hujusmodi neutralitatem videtur obſtare multipliciter rectum judicium racionis & quam plurime auctoritates ſacre ſcripture. Eſt namque notum ſcientibus principia moralia phiſice ſeu politice quod pro regimine ordinato alicuius multitudinis homini eſt neceſſario aſſignanda aliqua ſuprema auctoritas uel poteſtas, per quam legibus ſcriptis vel verbo ſimplices homines, quorum major eſt multitudo, quam ſapientum, debeant ſuas actiones & opera revelare, quemadmodum exemplariter videmus, quod hijs, qui eandem domum cohabitant neceſſaria eſt preſidencia patris familias, qui vel per ſe ipſum vel alium regat cohabitantes in domo. Simili modo videmus eſſe in quacunque civitate vel Regno. Et quem ad modum ad debitum Regimen multitudinis hominum neceſſaria eſt preſidencia, ita eciam ex parte ſubditorum neceſſaria eſt ſubjectio ad illam poteſtatem ſupremam. Iſta eſt doctrina Apoſtoli *Pauli* ad Roman. XIII. omnis anima ſublimioribus poteſtatibus ſubdita ſit. Non eſt enim poteſtas, niſi a Deo ordinata ſit; itaque qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinacioni reſiſtit, qui autem reſiſtunt ipſi, ſibi damnacionem acquirunt. Et quod hec ſubjectio non tam dependeat ex voluntate ſubditorum, quam ex doctrina ordinacionis, que diſpoſuit de neceſſitate ſalutis eſſe, omnem animam ſubditam fore ſublimiori poteſtati, patet non ſolum ex prædictis, ſed ex Concluſione quam idem Apoſtolus ſub-

ſubjungit, immediate dicens: ideo ex neceſſitate ſubditi eſtote non ſolum propter iram ſed eciam propter conſcienciam. Nunc autem ex dicta neutralitate manifeſte ſequitur, quod non omnis anima ſubdita erit ſublimioribus poteſtatibus. Equidem anime omnium Patriarcharum, primatum, archiepiſcoporum, metropolitanorum, Epiſcoporum & omnium abbatum exemptorum, & aliorum quorumcumque, qui ex inſtitutione ſeu racione dignitatis vel officij, vel alias quomodolibet a jurisdictione ordinaria ſunt exempti, anime omnium iſtorum tempore medio non erunt ſubdite ſublimioribus poteſtatibus. Et cum magna multitudo iſtorum ſit in Chriſtiana Religione quin aſſueſcent in hujusmodi libertate foueri, ut ex hiis actibus nemini racionem cogantur reddere, ſuſpicio eſt, ut continuo ſciſma foueatur: Hoc a ſanctis omnibus docetur fuiſſe peccatum luciferi, quod noluit ſubjectus eſſe diuine poteſtati, ſed in ſua libertate manere, & nulli obedire, & cum hanc libertatem ſuggereret futuram eſſe hijs, qui ejus ſentenciam fouerent cupientes hujusmodi libertate gaudere, multi quaſi infiniti imitati ſunt eum, qui ſunt ex parte ejus. 2do neceſſaria eſt ſuprema preſidencia poteſtatis ad deciſionem queſtionum, que inter homines contingunt; etenim ut ſapiens teſtatur Eccleſiaſt. VII. Cum Deus fecit omne rectum, ipſe immiſcuit ſe infinitis queſtionibus. Itaque propria condicio hominum, prout modo exiſtit in ſtatu nature lapſe eſt diuerſas inter ſe opiniones fouere, & omnes niſi magna cum difficultate aut

noto-

notoria rei evidencia in eandem concordare ſentenciam. Quoniam ergo tam in hijs, que ad fidem pertinent, vel ad bonos mores, quam eciam in multis alijs vix aliquod tempus aſſignari poteſt, in quo non ſit diuerſitas queſtionum vel ambiguitatum inter fideles, ad hujusmodi queſtiones dirimendas neceſſe eſt aſſignari ſupremum tribunal, per cujus diffinicionem inſtruantur omnes fideles, quid credendum, & quid operandum ſit juxta doctrinam Catholice fidei, cujus diffinicioni acquieſcere teneantur omnes fideles, alias ſi ſit dare plures ſupremas poteſtates videlicet omnium exemptorum, de quibus ſupra facta eſt mencio, cum una judicio alterius acquieſcere non teneatur, nec velit, ut ei ſubjecta non videatur; manifeſte ſequi poterit, ut quod iſta diffinierit, tenendum eſſe pro fide illa judicabit tamquam hereſim vel errorem, & ſic juxta numerum exemptorum hujusmodi contingit varietas in hijs, que pertinent ad Catholicam fidem, vel ad mores neceſſarios abſolute. Tali autem neutralitati manifeſte repugnare videtur ſacra ſcriptura Deutron. XVII. ſi difficile & ambiguum apud te judicium eſſe proſpexeris, & judicium inter partes videris, verbis variare, ſurge & aſcende ad locum, quem elegerit dominus Deus tuus, veniesque ad ſacerdotes leuitici generis, & ad judicem, qui fuerit illo tempore, querens ab eis, qui judicabunt tradi judicij veritatem, & facies quodcunque dixerint, qui preſunt loco quem elegerit dominus, & docuerint te legem ejus, ſequerisque ſentenciam eorum, nec declinabis

nabis ad dextram nec ad finiftram; qui autem fuperbierit, nolens obedire facerdotis Imperio, decreto judicis morietur homo ille, & auferes malum de medio Ifrael: cunctusque populus audiens timebit, ut nullus deinceps intumefcat fuperbia. Hec ubi fupra Attendendum eft verbum; Afcende ad locum: ubi manifefte docemur, quod non plura loca fed unus & determinatus debet effe locus, ad quem debet recurri, quando inter fideles eft aliquod difficile vel ambiguum. Ex dicta vero neutralitate manifefte apparet, quod non unus locus, fed multa, plura quam mille affignantur loca ad decidendum quarumcunque dubia queftionum. Itaque euidenter fcinditur connexio fidelis populi, & conftituitur in diverfas partes. 3°. neceffaria eft fupreme prefidencia poteftatis ad offenfarum cohibicionem fiue fatisfactionem. Etenim quoniam inter homines facile contingunt offenfe; quoniam hij, qui funt potenciores, ufurpant aliorum bona, vel ipforum offendunt perfonas, non alias confiftere poteft humana focietas, nifi affignetur determinate fuprema auctoritas judicij, que debeat cohercere improborum conatus, & querelantibus jufticiam miniftrare, & liceat per eos, qui offenfi funt, dicere eidem, peccata eorum, qui offenderunt; hec eft doctrina faluatoris Mathei XVIII. fi peccauerit in te frater tuus, vade & corrige eum, inter te & ipfum folum, fi te audierit, lucratus es fratrem tuum; fi autem te non audierit: adhibe tecum unum vel duos, ut in ore duorum vel trium teftium ftet omne verbum,

quod si non audierit eos, dic ecclesie; si autem ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Amen dico vobis, quecumque alligaveritis super terram &c. Ex hac doctrina manifeste constat, quod peccata omnium fidelium, quando alias secreto corrigi nolunt, licet ecclesie dicere, ut ab ea judicium suscipiant. Stante vero dicta neutralitate peccata dictorum exemptorum, quibus se invicem offenderent, aut subditos suos; jam non liceret ecclesie dicere, quia nullam potestatem ecclesie confitentur supra se esse, qua debeant judicium recipere. Et cum ex doctrina Ewangelij liceat peccatum fratris dicere ecclesie, omnes, qui Christiano nomine censentur, dicantur invicem fratres, quia credunt in nomine Dei, qui dedit eis potestatem, filios Dei fieri Joan. primo.

Animadvertere possunt hujusmodi exempti, qui se ipsos Supremos in ecclesia constituunt, nec paciuntur, ut eorum peccata dicantur ecclesie, quomodo inter alios fideles reputandi sunt tanquam fratres? et si dedignantur eorum fratres nominari, ne ipsorum peccata tamquam aliorum fratrum dicantur ecclesie, si non sunt fratres filiorum Dei & ecclesie, cujus medio tempore dicentur filij? Equidem ecclesia, que mater est & magistra omnium fidelium, judicium habet & potestatem corrigendi super omnes filios suos. Et si non sunt filij ecclesie, in cujus ergo fide dicentur saluari? Non licet amplius extendere sermonem, nam hujusmodi neutralitates, ex hoc solum respectu, quod nolunt se submittere judicio ecclesie multipli-

plici-

pliciter aggravari possunt. 4to. est necessaria suprema presidencia potestatis ad conservationem ipsius Christiane Religionis, nam divisa contra se invicem stare non potest. ut enim salvator docet in Ewangelio Matthei XII. omne Regnum in se divisum desolabitur. Constat autem ex dicta neutralitate, quod Religio Christiana in tot partes dividitur, quot sunt capita hujusmodi exemptorum; Unde merito ex ipsa pôpulo Christiano imminet periculosus interitus; adeo autem periculosus interitus, quod ex hujusmodi neutralitate videtur fieri illa discessio, de qua loquitur Apostolus II. Thessal. dicit namque glo. ordinaria ac multi sancti & doctores, quod intelligitur de discessione ab Imperii obediencia spiritualis; hoc autem Imperium primo competit universali ecclesie, a qua alibi vel in majori parte non legitur, quod hodie fuerit facta discessio preteritis temporibus, etenim quantumcumque hodie in ecclesia fuerint plura scismata, quando unus vel plures se gerebant pro summo pontifice, omnes illi fideles, qui obediebant alteri ex ipsis arbitrabantur, se obedire judicio universalis ecclesie. Itaque per hujusmodi scismata non fiebat discessio ab obediencia uniuersalis ecclesie. Nunc autem, cum prædicti exempti non confiteantur supra se aliquam potestatem, nec unus alteri acquiescat tamquam habendi potestatem universalis ecclesie, manifestum esse videtur, per hujusmodi neutralitatem discessionem fieri ab obediencia universalis ecclesie. Ad premissa fortassis poterit ab aliquo responde-

 ri,

ri, quod licet dicta neutralitas non videatur ex se licita, potest tamen verificari ex quadruplici causa: prima quod hujusmodi exempti per quemcumque actum vel protestationem numquam intendunt recedere ab obediencia sancte sedis Apostolice & Sancte Matris ecclesie. 2da. quia cum constituerint mediatores pacis, per hujusmodi neutralitatem intendunt, quia volunt se abstinere ab omni parcialitatis respectu 3a. quando ipsis apparet, quod hujusmodi controversia inter Concilium & olim *Eugenium* sit dubium probabile & ad presens indiscutibile. 4ta. quia sic neutralitatem servando dicunt se sperare, cicius posse pervenire ad pacem.

Quantum ad primum dicunt hujusmodi exempti, quod nullatenus intendunt, per hanc neutralitatem separare se ab obediencia universalis ecclesie, ymmo tamquam deuoti filij ejusdem intendunt semper, eam venerari, ipsiusque determinationibus ac Mandatis acquiescere & obedire „ ut autem videatur, quod hec Responsio sit effectualis, interrogandum est ab ipsis, ubi sit illa ecclesia ? cui obedire intendunt; cum enim non sit, nisi duplex status ecclesie scilicet militantis & triumphantis, vel ergo dicunt, se velle obedire ecclesie, que militat in terris, vel que triumphat in celis. creditur quod non intelligant de ecclesia dupliciter dicta; hec enim ecclesia, quam Christus fundavit, & cui credidit regnum coelorum in terris, dicitur militare, & non adhuc triumphare in celis; Equidem prout habetur Mathei XVI. ecclesia fundata

est

eſt ſuper petram immobilem vère confeſſionis fidei, & claves regni celorum, quas commiſit ſe daturum, exercicium ſuum habent in terra, dixit enim Chriſtus ad Petrum qui confeſſus fuit, eum eſſe filium Dei viui; Tu es Petrus, & ſuper hanc petram, ſcilicet confeſſionis vere fidei, quam feciſti, edificabo ecclèſiam meam. Conſtat autem ex doctrina apoſtoli I. ad Corint. XIII. quod fides non eſt in eterna beatitudine, & per conſequens, ecclesia fundata ſit ſuper veram confeſſionem fidei, neceſſe eſt intelligi de eccleſia militantè. Item patet ex verbo ſequenti, cum in perſona eccleſie ſàlvator dixit ad Petrum, & tibì dabo claues regni celorum, & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in celo &c. hoc eciam manifeſte apparet ex doctrina ipſius Mathei XVIII. cum dixit: dic eccleſie, ſi autem eccleſiam non audierit, ſit tibi tamquam Ethnicus & publicanus, amen dico vobis, quodcumque ligaveritis in terra &c. Nec in alio quovis loco omnium Ewangeliorum reperitur a Chriſtò dictum nomine eccleſie, niſi in hijs duobus tantum locis, in quibus manifeſte patet, quod loquitur de eccleſia, que eſt in ſtatu militante. Idem etiam evidenter apparet conſideranti doctrinam apoſtoli Pauli, ubicumque de eccleſia facit mencionem eciam I. Theſſal. III. ubi dicit, quod eccleſia eſt columpna & firmamentum veritatis. Si vero reſpondeatur ad iſta, quod hujusmodi neutralitatem ſervantes intendunt eſſe obedientes eccleſie non triumphanti, ſed militanti, cum ad preſens, qui ipſi ignorant, ubi ſit eccleſia, ut-

pote an in *Florencia*, aut in *Basilea*; Hinc est quod suspendunt animos suos in obediendo, donec illis elucescat, ubi sit ecclesia; Taliter respondentes incidunt in majus inconveniens, videlicet quod ecclesia est ignotum & occultum. Nam doctrina Ewangelij & sanctorum doctorum habet, quod ecclesia est quid notissimum & occulta esse non potest. Unde Augustimus in sermonem Apostolorum Petri & Pauli & incipit: istum vobis diem dicit, quod ecclesia non est obscura, neque cooperta, non enim possit ciuitas abscondi supra montem constituta. Item Chrisost. super Math. docet, quod ecclesia ciuitas Dei de qua dicta sunt gloriosa, a Deo est posita supra montem, qui est Christus, quod eciamsi ista latere voluerit, mons qui eam portat, faciet eam omnibus manifestam. Unde merito animadvertere debet qui taliter respondet, nam dicere, quod nescitur, ubi sit auctoritas ecclesie suprema in terris; cujus judicio acquiescere teneantur omnes fideles; Istud est scutum, ad quod omnes errantes a fide se finaliter resoluunt. Dicunt enim, quod ipsi tamquam filij deuoti volunt acquiescere & obedire determinacioni & mandatis sancte Matris ecclesie, sed tamen, que aut ubi sit illa sancta Mater ecclesia, ubi debeant obedire, ipsi nesciunt. Et hoc est maximum periculum in Christiana Religione. Nam ex hoc sequitur, quod nullus possit corrigi ab erroribus suis vel alijs delictis, quinymmo sacramenta ecclesie & articuli fidei constituuntur in dubio & vacillacione. In

cujus

cujus namque fide dicetur, quis baptizari, & cujus auctoritate a peccatis absolui. Preterea supra dicta responsio est nimis periculosa, eo quod facit ridiculosam omnem presidenciam jurisdictionis. Non enim sufficit subditis alicui Archiepiscopo Episcopo vel Abbati dicere, Ego volo obedire Archiepiscopo Mediolanensi, aut Episcopo Paduano, vel abbati sancte Justine, sed quod obediant tali vel tali sic nominato. Ita ergo non sufficit constituentibus hujusmodi neutralitatem dicere, quod volunt esse obedientes ecclesie militanti in terris, sed oportet, cum ipsi profiteantur, se velle obedire ecclesia, que in terris militat, quod obediencia sua sit ad illam ecclesiam, quam illi pro tali reputant, & nominant eam. Et cum eciam post deposicionem pape olim *Eugenij* IV. ipsi nominant sacrum synodum Basiliensem; Generale autem concilium nihil aliud est quam ecclesia legitime congregata, excusari non possunt, quin ejus determinacioni & mandato acquiescere & obedire teneantur. si enim profitentur, se velle obedire ecclesie, cum ejus legitima congregacio, sicut est, in generali Concilio non determinat ecclesie auctoritatem, ymmo adauget, quia virtus unita major est se ipsa dispersa, necesse est ut obediant ecclesie legitime congregate in Generali concilio. Amplius si dicunt se credere, quod Concilium generale sit illa ecclesia cujus judicio acquiescere & obedire tenentur omnes fideles, quamquam ipsi eam sic nolunt nominare & intendunt venerari, tamen ad presens licet eis non obedire, nec ipsius

concilij facere voluntatem, ſed prout eis videbitur operari, ad pacem eccleſie, ac pro ſuo judicio obedire vel non obedire alteri vel neutri. Attendant, qui hoc dicunt, ad doctrinam Ewangelij Matth. VII. Non omnis, qui michi dicit, domine domine, ſaluus erit, ſed qui facit voluntatem patris mei, qui in celis eſt, ipſe intrabit in regnum celorum. Et infra ſubjungitur, ut quis ſalvus fiat, non ſatis eſt ipſi, quod prophetet in Chriſti nomine, aut demonia ejiciat, vel alias virtutes & miracula faciat, niſi humiliauerit ſe, quod obediat diuine Voluntati & impleat patris ſui voluntatem, cum juxta ſcripturam prorſus ſeruanda ſunt precepta patris & non pretergredienda lex Matris, & ſic neceſſe eſt omnibus fidelibus, obedire preceptis eccleſie ut ſalui fiant.

Allegabatur cauſa juſtificativa dicte neutralitatis, quia diſceptio inter concilium & papam eſſet dubium probabile, adeoque liceret animos in ſuſpenſo tenere usque ad deciſionem, quinymmo eſſet dubium indiſcutibile, & quaſi tenebroſa aqua in nubibus aeris, ut euidenter cognoſcatur, quantum prouidere valeat hec cauſa juſtificatiua, attendendum quod quatuor ſunt cauſe, ſuper quibus videtur principaliter eſſe hujusmodi diſceptatio; quia ipſe olim *Eugenius* noluit ſuſcipere decreta Concilij, & ab alijs facere obſeruari, quia delatus, notorie ſuper criminibus, quia absque ejus conſenſu diſſoluit concilium, & ipſo durante aliud erexit, & ſic introduxit ſciſma in eccleſia Dei,

quia

quia repugnauit veritatibus fidei, quodlibet istorum dividitur in distinctionem juris & facti. Quantum ad primum, quod est in facto, ipsimet neutralitatem constituentes nullatenus dubitant, sciunt enim per concilium facta esse decreta de electionibus, Annatis, causarum diffinicionibus, collacionibus beneficiorum, de sublatis reseruacionibus alijsque multis; quodque ipse *Gabriel* tempore sui pontificatus illa non seruauit, nec illa attendit, quinymmo ad ipsorum contraria leuando annatas utendo reseruacionibus„ De jure autem eciam eisdem satis notum existit, quod juxta declaracionem Concilij Constanciensis statutis, mandatis ordinacionibus pertinentibus ad reformacionem ecclesie cujuscumque generalis Concilij legitime congregati, quilibet fidelis, eciamsi papalis dignitatis, obedire tenetur. Quod autem dicta decreta per Concilium edita pertineant ad reformacionem ecclesie, patet manifeste ex acceptationibus eorundem per inclitas Gallicanam & communiter Germanicam naciones factis sollempniter. Item quo ad 2dum de jure nulli dubium est, quod si ipse *Gabriel* taliter fuit criminosus, quemadmodum fuit judicatus per concilium, quod merebatur juste a papatu deponi, de facto fortassis ipsimet exemti non dubitant, sed non possunt racionabiliter ignoranciam pretendere, cum sciuerint, super hoc agitur in Concilio Generali, cui tenentur, debent aut possunt per se vel per suos interesse, & vel interesse noluerunt, veritas autem criminum, prout in facto consistit, coram judice debet constare,

vix aut numquam juſtitia locum haberet, ſi non primo fieret execucio, que de veritate criminum conſtaret omnibus regnicolis aut ciuibus. Preterea ad 3um multo minus poteſt allegari dubium probabile, nam poſtquam ipſe *Gabriel* dixit, ſe diſſoluiſſe concilium & erexit aliud, habuitque ſecum Imperatorem patriarcham & alios de eccleſia Grecorum, quam dicebant nonnulli fuiſſe legitimam cauſam diſſolutionis hujusmodi neutralitatem conſtituentes. Confeſſi ſunt & continue confitentur Baſilienſe concilium eſſe generalem ſynodum uniuerſalem eccleſiam repreſentantem, nec umquam Ferrarienſem aut Florentinam congregationem nominarunt tamquam Generale Concilium. Eſt enim determinatum in VIII ſeſſione tamquam pro articulo fidei catholice, quod durante Baſilienſi concilio aliud eſſe non poteſt, quodque erigentes aliud ſunt rei ſciſmatis, & aliud non generale concilium ſed debet appellari conuenticulum ſciſmaticorum. Quod autem non licuerit eidem *Gabrieli* diſſoluere generale Concilium & precipue Baſilienſem ſynodum, ſatis patet ex quamplurimis allegacionibus factis tempore prime diſſolucionis ſpecialiter in dicta famoſa epiſtola ſynodali: *cogitanti.* & in alia: *ſperauit.* ex alijsque multis ad preſens non recitandis; ſed ſpecialiſſime hoc apparet ex tenore ipſius adheſionis, per quam ſollempniter promiſſit, quod ipſum Baſilienſe concilium pure, ſimpliciter & cum effectu ac omni deuocione proſequeretur, & deinceps a novitatibus, grauaminibus ſeu prejudicijs inferendis ipſi ſacro Con-

Concilio, vel ſuppoſitis ejus & adherentibus eidem, realiter & cum effectu deſiſteret. Quod autem introduxit ſciſma in eccleſia Dei per hujusmodi diſſolucionem evidentiſſime omnibus patet; nullus namque negare poteſt duas congregationes actu ſimul eſſe in eccleſia ſub nomine generalis Concilij, multo grauius periculoſius, formalius & euidencius ſciſma eſſe, quam duos ſimul ſe nominantes ſummos pontifices & pro talibus ſe gerentes; & quoniam confitentes unum ex eis eſſe verum & legitimum papam, communiter dicere habent, alium & ſibi adherentes ſciſma facere. per omnes igitur profitentes Baſilienſem congregationem eſſe generalem ſynodum, univerſalem eccleſiam repreſentantem dicendum erit, olim *Eugenium* cum conſtituentibus ſuum conventiculum Ferrarienſe aut Florentinum, ſciſma introduxiſſe, & ſciſma continuare in eccleſia Dei; Non. enim hec duo ſtare poſſunt, quod congregacio Ferrarienſis aut Florentina ſit ſciſmatica, & ipſe *Gabriel*, qui eam ex certa ſciencia erexit, nec amonitus deſiſtere voluit, ymmo ſpontaneus perſeuerat continuando non feciſſe ſciſma, dicatur itaque 3um ſupra dictum nec de jure aut de facto hujusmodi exemptis nominantibus ſacrum Baſilienſe eſſe generale Concilium poteſt eſſe probabile dubium. De quarto vero, quod ipſe *Gabriel* repugnauit pertinaciter veritatibus fidei non minus hoc evidentiſſime eſt notum tam in jure quam in facto, ſed de hoc ſit mencio alias in tercia relacione, ubi declarantur quatuor puncta circa materiam fidei,

&

& tercium ipſorum tangit hoc propoſitum, facit eciam ad hoc, quod dictum eſt ſuper 2do notato dubio, quod nullatenus excuſat dubietas hujusmodi & exemptorum, vel ignorancia, cum ſciuerint, de hoc materiam agitari in generali Concilio, & intereſſe noluerunt, per premiſſa igitur ex inductione colligendo illa, ſuper quibus ipſe *Gabriel* repugnat, hactenus ſacro Concilio manifeſte apparet, quod nullum eorum eſt probabile dubium. ſi autem dicatur, quod nullum iſtorum eſt illud, quod pretendunt hujusmodi exempti probabile dubium. ſed quia in radice clare palam predicatur auctoritas, eo quod ſacrum Baſilienſe concilium confirmat, papam teneri obedire decretis, & ordinacionibus generalis Concilij. Ipſe autem *Gabriel* econtra, ſi de hoc intelligatur, manifeſtum eſt, quod nullatenus illud poteſt dici probabile dubium; nam dubium probabile dicitur, circa quod licet cuilibet fideli contrarie opinari. Abſit autem a mente cujuslibet Chriſtiani, quod circa declarationem fidei factam per eccleſiam liceat cuiuis catholico in contrarium diſſentire, vel quomodolibet dubitare. Et quoniam ut dictum eſt, in ſacro Conſtancienſi concilio facta eſt hec determinacio, quod generali Concilio, quilibet fidelis, eciamſi ſit ſummus pontifex, obedire teneatur, nullo modo igitur de hoc eſt probabile dubium, ex quo ſemel, ymmo pluries hec queſtio fuit per eccleſiam diffinita, & tota Chriſtianitas conquieuit in pace, acceptauitque ipſam declarationem, ut veritatem fidei. Eſto eciam ſi poſtea inſurrexit

contra

contra dictam declarationem fidei major pars, vel ſaltem magna multitudo Chriſtiane Religionis, eſſentque eciam de prelatis & principibus maxime, quomodo hujusmodi econtrario reſiſtentes eſſent illi, quorum honor uel ſtatus ex dicta declaratione purgaretur, liceret conſiderare, que ab antiquo geſta leguntur. Conſtat enim, quod poſt declaracionem fidei, quod filius Dei eſſet conſubſtancialis patri factam per eccleſiam in concilio Nyceno contra Arium & ſequaces ſuos ſubſtinentes oppoſitum, fortaſſis major multitudo Epiſcoporum in oriente & occidente tenuerunt pro aliquo tempore cum Arianis. Et Liberius ſummus pontifex hoc idem, quo tempore eciam per Arianos celebrata ſunt multa concilia ut dicta veritas jam euaneſceret. Sed Anaſtaſius in oriente, Euſebius autem in occidente, cum illis, qui permanſerunt in prius per eccleſiam determinatis, ſuſtinuerunt predictam declaracionem, nec paſſi fuerunt, ut ipſa determinacio denuo reuocaretur in dubium. Eſto igitur nunc, quod ipſe olim *Eugenius*, cujus ſtatum & cujuslibet alterius ſummi pontificis premiſſa declaracio tangit, quia determinat expreſſe, quod tenetur obedire concilio generali, reſiſtat huic veritati cum jam cauſa exiſtens in Conſtancienſi concilio, quod eciam per ſuam adheſionem expreſſe conſenſerit, quod autem majus eſt, quia, ſicut fuit dictum, eccleſia in hac veritate jam multo tempore conquieuit. Non preterea a quibuſcumque fidelibus debet in dubium reuocari, eadem racio eſt de ſibi adherentibus, qui omnes, vel ipſorum

ſorum pars major per ſe, aut ſuos jurarunt huic ſacro concilio, non igitur excuſare videtur, eciamſi contraria in radice predicatur auctoritas maxime, quoniam nota eſt cauſa reſiſtencie, ut effugiat reformacionem, non enim ob hoc quod reus dicit contra notoriam jurisdictionem Archiepiſcopi Epiſcopi, aut Regis temporalis afferens eum non judicem, ut effugiat ſuper ſuis criminibus ſentenciam, eo ipſo dicitur probabile dubium, ut liceat ſubditis, qui confitentur ipſos ut tales non teneri ad obediendum, Id autem in fine hujus tercie cauſe juſtificatiue dici poteſt, quod licet in alijs nacionibus aliquis pretendere poſſet, ſe de hujusmodi ſuperioritate concilij ad papam probabile dubium habere, nullatenus tamen vel apparenter hoc dici poſſet in inclita nacione Germanica. Hec enim declarico facta fuit in concilio Conſtancienſi nacionis Germanice, ubi Imperator perſonaliter multique principes & prelati, & quod ſingulare, necdum in una ſeſſione, ſed & in duabus publicata eſt ſucceſſiue itidem primo tradita eſt execucioni. Equidem ex mandato concilij diue memorie *Sigismundus* multo tempore tenuit in Carceribus *Joannem* papam XXIII. poſtquam de mandato Concilij tradidit, & libertatus eſt per Concilium ab obligacione quam fecerat ſuper dicta detencione mandatum aut auctoritative factum ſuper detencione perſone pape, an denotet ſuperioritatem pape? quisque videt. Preterea in eodem Concilio vigore dicti decreti facta eſt per ſynodale judicium depoſicio duorum ſummorum ponti-

pontificum, videlicet dicti *Joannis* & *Benedicti XIII.* ut autem dicit Apostolus I. Corinth. IIII. Qui judicat me Deus est non dicitur. se multis alijs gestis in Concilio Constanciensi, per que sole clarius hujusmodi superioritas demonstratur, tam in edicione decretorum, quam electione pape & alijs. Sed etsi pro tempore illius concilij aut post dubitatum fuisset, nullatenus vero in nacione Germanica hoc debet esse probabile dubium, quomodo post dissolutionem primo attemptatam per olim *Eugenium* de Basiliensi Concilio omnes Reverendissimi patres & illustrissimi principes sacri Romani Imperij Electores ad quos sicut ex parte eorum in hac re extitit allegatum tota Germania suum dirigit respectum, se incorporarunt Concilio, miseruntque ad papam, ut ipsam dissolucionem revocare deberet, non obstantibusque contrarijs mandatis ipsius *Gabrielis* sui oratores firmiter tunc in Concilio perseveraverunt post notificatam 2dam per eum attemptatam dissolucionem fortassis ipsi fuerunt primi qui scripserunt nominando sacrum Basiliense Concilium ut patet per literas eorum presentatas in generali congregacione IX Januarij anno Domini MCCCCXXXVIII similiter etiam post habitam noticiam de accessu Grecorum adhuc & post incorporacionem eorum, quoniam fuit tenta *Ferrarie* sessio, quod ibi esset concilium ycumenicum, amplius ut patet per literam salvi conductus Imperialis sub dato IIII Maij, nam eodem anno cum consilio Oratorum suorum dominorum Electorum invictissimus Rex Romanorum *Albertus* concessit sacro Concilio salvum conductum plenissimum;

ſimum; Et quod irrefragabile eſt, nec admittuntur condigna reſponſione oratores ipſorum, non una vice ſed quomodocumque propoſuerunt ex parte ipſorum in generali congregacione & alias etiam in ſcriptis ſemper obtulerunt eorum profesſionem, quod vellent protegere & manutenere auctoritatem Sacrorum Generalium Conciliorum & ſpecialiter Baſilienſis Concilij. Eſt etiam aliud multo irrefragabilius, quod nullatenus patitur in Germanica Natione allegari iſtud ut probabile dubium; quia licet, ut a quibusdam dicitur, per ipſos dominos Electores tempore Electionis Imperij de Menſe Marcij anno predicto fuerit facta Francofordia proteſtacio, quidam dicentes tunc, ſe neſcire, cui deberent obtemperare, videlicet concilio vel pape; In eadem tamen ſtatuerunt, quod ſi infra VI Menſes hec diſcordia non tolleretur, e medio vocatis principibus ſpiritualibus & temporalibus ſacri Romani Imperij conſulerent, cui parti fauendum & obtemperandum eſſe; hec eadem repetita fuerunt in dieta Nurenberge de feſto *Margarethe* obſecrando, ut concilium usque ad illam dietam in qua ſemper hec conſuli deberent, in manſuetudine juſticie & ad illam oratores mittere; fuit autem in termino dictorum ſex menſium tanta dieta ad feſtum *Galli* Nurenberge, ubi eciam convenerunt legati ſacri Concilij & nuntij ipſius *Gabrielis* in magno numero & ſollempnitate auditisque illis ſecutum eſt, ut invictiſſimus Rex Romanorum non ſine Concilio & aſſenſu dicte congregacionis, ut creditur, conſtituitur in protectorem

rem ſacri Baſilienſis Concilij magnificum Dominum *Conradum de Weinsberch* perpetuum Camerarium ſacri Imperij. Unde cum repetitis vicibus ipſi principales nacionis Germanice ſtatuerunt ſibi terminum ad conſulendum, cui favendum & obtemperandum foret per ipſos, preſentibusque & auditis oratoribus concilij & *Gabrielis* ſuper hoc deliberaverunt, conſultis non ſolum Rege Romanorum & Electoribus, ſed de ſpiritualibus & temporalibus quam plurimis principibus & alijs tocius nacionis Germanice. An liceat nunc allegari tamquam dubium probabile, facile induci poteſt. Accedit eciam huic raciocinacioni, quod, ſicut tunc dictum fuit, alia dieta fuit inſtituta in *Franckfordia* de menſe marcij, ubi oratores olim *Eugenij* erant compariturí, quaſi ipſis inſtantibus indicta fuit, & exhortantibus oratoribus Imperatoris & Electorum ſacrum concilium miſit in magno numero ſollempnes legatos & oratores ad prefatam dietam, que fuit tenta *Maguncie*, Ibique declararunt veritatem & juſtitiam ſacri concilij & exſpectaverunt Oratores *Gabrielis* per XXX dies. Itaque ſingulatim computando poſt attemptatam 2dam diſſolucionem per ipſum olim *Eugenium*, per ſacrum concilium fuit ſollempniter notificata veritas & juſticia ſua vel Regi Romanorum & menſe Septembris & Octobris *Baſilee* Anno Domini M°CCCC°37. 2do ibidem de Menſe Januarij IX & XVII. die ejusdem. 3°. de Menſe Marcij *Francfordie* anno Domini MCCCC38, quando erant congregati pro electione Imperij. 4to. & 5to. coram Rege Romanorum

per oratores concilij Magiſtros *Joan. Puliri* patris & *de Arogufio* Item per bone memorie Reuerendiſſimum Dominum patriarcham Epiſcopum Vicenſem & *Jo. Bachefteyn.* 6to. Baſilee XIIII & XX & XXVIII. Junij. 7mo. In dieta *Nurenberge* de Menſe Julij, 8vo. In prenominata dieta de Menſe Galli. 9no. *Baſilee* de Menſe Septembris, Januarij, Februarij frequentiſſime. X°. In prefata dieta *Maguntina.* Illud autem nequit ſub ſilencio preteriri, quod cum omnibus hijs per ſacrum Concilium aut oratores ſuos facta fuerit informacio de veritate & Juſtitia, quam Concilium proſequitur. Vix aut numquam ut contrarium objectum eſt, quaſi non eſſet notorie verum, quod Concilium aſſerebat, vel ex parte ipſius Regis Romanorum aut Electorum vel aliorum ſpiritualium aut ſecularium principum Germanie. Nunc autem cum veritas & juſtitia debent tradi execucioni, quod allegetur, non eſſe obtemperandum, quoniam eſt probabile dubium, qui contendunt in judicio, non ignorant, an iſta ſit excepcio, que allegari debeat poſt latam ſentenciam diffinitiuam, aut ſi illa non obſtante ſentencia tradenda eſt execucioni. Utrum autem admittendum ſit in diuino judicio excuſacio, quod ideo oratores ipſorum obicere in contrarium aut intereſſe noluerunt, quomodo ſuper veritate fidei & Juſtitie, quas proſequitur ſacrum Concilium, in eo diſceptabatur, aut fiebat informacio, ne ex hoc parciales reputarentur, conſiderandum venit, ſi ſtudioſa & certa noticia de veritate juris reddit aut afficit inhabiles eos, qui ſe conſtituunt mediatores

tores ad componendum pacem inter disceptantes. Adjungitur eciam huic raciocinacioni, quod post factas per Concilium & oratores suos predictos informaciones, ut nullatenus in Germanica Natione possit dici probabile dubium, quod in prefata dieta Maguntina, ut dictum est, facta est sollempniter nomine Imperij optimatum & principum spiritualium & secularium nacionis Germanice acceptacio decretorum sacri Basiliensis Concilij magna, in quibus cum per Concilium regulentur manus summi pontificis tam quo ad confirmacionem electionum, collaciones beneficiorum, diffiniciones causarum, creacionem Cardinalium & alios multipliciter euidenter posset cognosci de ejus superioritate. Unde ex omnibus premissis euidenter potest percipi, quod de auctoritate generalium conciliorum supra papam & proxime Basiliensis Concilij. Item de ejus veritate & justitia in causa, quam prosequitur contra olim *Eugenium* racionabiliter loquendo non potest, aut merito esse pro tali reputari non debet dubium probabile, ut autem non obediatur sentencie late per sanctam synodum Basiliensem contra dictum *Gabrielem*, Utrum hec sit sufficiens & legitima excusacio, attendatur doctrina Pauli apostoli Rom. X. Ubi non admittit excusacionem illorum, qui non obedierunt Ewangelio, dicit enim sic: sed non omnes obediunt Ewangelio. Ysaias enim dicit: domine, quis credidit auditui nostro, ergo fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi numquid non audierunt, Equidem in omnem terram exiuit sonus eorum. Non sit

comparacio, utrum verba apoſtolorum inſonuerunt tempore ſuo tam diſtincte in omnem terram & ſpecifice aut in fines orbis terre, quantum in Germanica nacione ſit facta propalacio de veritate & juſticia, quam proſequitur ſacrum Baſilienſe Concilium, & de hujusmodi ſuprema auctoritate generalium Conciliorum.

Quarta cauſa juſtificativa dicte proteſtacionis allegabatur, quia ſic neutralitatem ſeruando dicunt, ſe ſperare cicius peruenire ad pacem, utrum hoc ſit veriſimile conſiderari poteſt. Conſtat namque ex doctrina philoſophiæ quod juſticia & pax oſculate ſunt, unde contempta ſive neglecta virtute juſticie pax haberi non poteſt. Et cum per hujusmodi neutralitatem non reddatur debitum generali Concilio pro ut determinatum eſt in declaratione concilij Conſtancienſis, quomodo preter aut contra virtutem juſticie ſperatur cicius peruenire ad pacem. Item negligi videtur virtus juſticie; Nam cum execucio ſentencie late ſuper criminibus, ne amplius remaneat eccleſia in tanto ſcandalo, exigat acceleracionem per hujusmodi neutralitatem differtur in incertum. Item quomodo ſeruatur Juſtitia ſi conſtituentes hujusmodi neutralitatem, qui per eam, quam ipſi nominant, ſanctam Generalem ſynodum condempnatus eſt tanquam hereticus & multipliciter criminoſus tempore medio ipſi nominant papam & ſanctiſſimum Apoſtolicum. Attendendum eſt enim, quomodo hec duo ſe compaciuntur, quod aliquis per eccleſiam declaratus ſit hereticus & nominetur pater omnium fidelium. Item

facile

facile videri poteſt, ſi ſeruatur juſtitia in ſua integritate, ſi ipſi, qui tenentur obedire generali Concilio conſtituent ſe ipſos judices mandando, ut non obediatur Concilio, donec ſentencia per modum auiſatum ab ipſis examinetur Luc. XII. legitur, cum quidam de turba dixiſſet Chriſto: Magiſter dic fratri meo, ut diuidat mecum hereditatem, reſpondit ei homo, quis me conſtituit judicem, aut diviſorem inter vos, non unus fiet via debita ad componendam pacem. In eccleſia, qui ſe conſtituunt mediatores durante hujusmodi diſceptatione acquieſcerent & obedirent ſacro Generali Concilio. Non enim, qui facit, quod debet reputari ſuſpectus vel minus, aptus ad pacem componendam, nec juſte denominari parcialis, qui adjuuat partes judicis, utque recta juſtitia diffiniuntur, tradantur. Eſt eciam, quod non nulla pericula confingantur, a quibus juxta doctrinam ſaluatoris veritas liberat. Sic enim Joan. VIII. dicebat Jeſus ad eos, qui crediderunt ei Judeos. ſi vos manſeritis in ſermone meo, vere diſcipuli mei eritis & cognoſcetis veritatem & veritas liberabit vos. Equidem errare non poteſt, qui fauet debite juſtitie & veritati. Offertur autem oculis inſpiciendum, an hujusmodi via neutralitatis ſit manifeſte via pacis, aut diuiſionis majoris in eccleſia Dei, fortaſſis diuiſionis noue, qualis numquam in tanta uniuerſalitate fuit, nec veri ſimiliter per eam cito proueniatur ad unionem & pacem. ſed quod eccleſia conſtituetur in tres partes, quod dolenter referendum eſt, partes formales. Conſtat enim quod olim

Eugenius habet unam magnam adherenciam in Chriſtiana Religione. Equidem, prout jam apparet ex literis ſuis, hactenus ſtudioſe practicauit cum pluribus principibus, quod non obſtantibus decretis Baſilienſis Concilij in eorum patria obediretur eidem. Item ut per juramenta ſibi conſtitueret ſibi plures adherentes. Conſtat, quod ultra id quod conſuetum erat, a ſuis predeceſſoribus exegit Juramentum a multis alijs quam Epiſcopis & Abbatibus in proviſione facta per eum prepoſituris & decanatibus & alijs primis eccleſiarum & monaſteriorum dignitatibus. Conſtat etiam multitudine officialium ſedis Apoſtolice in exceſſiuo indiculo prioribus ſeculis inaudito tam in prothonotariatu, quam alijs officiis, a quibus communiter preſtatur juramentum fidelitatis. Quod autem innumerabiles conceſſit exſpectativas, prerogativas, & annullaciones, nominaciones & facultates, diſpenſaciones indulta, & alia quam plurima, non dicitur, ſcilicet exorbitancia, ut ſic ſuſcipientes obligaret ad perpetuo ſibi adherendum, non eſt facile explicare, unde tam predictis, quam alijs plurimis excogitatis vijs evidentiſſimum eſt, ſtudioſe eum laboraſſe, ut perpetuo ſibi retineret nomen papatus. Non dicitur autem de juramentis, que exegit ſuper hac re cum principibus & commitatibus ytalie fecit. Nec ſi aliqui aut aliquis principum publice ac frequenter proteſtatus fuerit, quod eo vivente nollet alium tenere in ſummum pontificem. Itaque attencius conſiderare volens manifeſte intuetur, ipſum olim *Eugenium* te-

neri

neri aut reputari, quod teneat unum magnum multitudinem Chriſtianorum volencium eum defendere in ſtatu papali. Eſt & multitudo alia non minor Chriſtianorum, que hactenus fauit & fauere intendit ſacro Baſilienſi Concilio, optatque, & quantum in ſe eſt, inclinata eſt agere, ut auctoritas ſacri Baſilienſis & aliorum generalium Conciliorum ſuo tempore non conculcetur, ſed quod executioni tradantur, veritas & Juſtitia, quas ipſum Concilium proſequitur. Hanc autem ingentem multitudinem ſacrum Concilium habet in his favorem, cum ex juramentis per Reges & principes, prelatos & alios quamplurimos preſtitis Concilio, tempore incorporationis ipſorum, jurauerunt enim omnes fideliter laborare pro ſtatu & honore ſacri Baſilienſis Concilij. Habet eciam hunc favorem ex conceſſione graciarum diſpenſacionum, beneficiorum proviſione monaſteriorum, & eccleſiarum eciam metropolitanarum, item & indulgenciarum tam pro unione Grecorum conceſſarum uniuerſaliter, quam alios, & quod amplius hujusmodi gracie fuerunt libere, & ſuſcipientes ſpiritualius ſunt obligati, quia non oportuit ſoluere annatas, minuta ſeruicia, vel alias quaslibet actiones, non minus retinet hunc fauorem, quia prefati ſibi adherentes, alijque quam plurimi credunt ſacrum concilium pugnare juſticiam, ipſique fauendo arbitrantur, obſequium præſtare Deo. Exemplaris praterea racio multum inclinat, fideles ad fauendum ſacro Concilio, quoniam oculariter videat, quod ſi ſacrum Baſilienſe Concilium, quod Deus

auertat, ſuccumberet in accepto certamine, & ipſe olim *Eugenius* triumpharet, actum eſſet de auctoritate ecclefie & fortaſſis de integritate & firmitate fidei deque certitudine morum & ritu ſacramentorum & quilibet ſummus pontifex conaretur eccleſiam regere pro libitu voluntatis, nec quiuis Chriſtianorum auderet ſe ei opponere, quomodo tale Exemplum probaretur, quod de hoc ſacro Concilio, quod ſuper hijs reſtitit, quaſi per nouem annos triumpharet ipſe *Gabriel*, qui tam notorium ſciſma introduxit in eccleſia Dei, tam notorieque & pertinaciter repugnat veritatibus fidei tam nepharijs & multis criminibus, notorie eſt hereticus incorrigibiliter ſcandalizans eccleſiam; Non licet extendere ſermonem. ſed intuentibus evidentiſſime patet, quod ſacrum Baſilienſe Concilium habet ſibi firmiter adherentem quam maxime multitudinem Chriſtianorum. Nunc autem ut ſupra premiſſum eſt non dicitur quod ita ſit, vel ad illud intentatur, ſed ſi, prout ab aliquibus dicitur a prefatis exemptis, ac non nullis ex majoribus ſecularibus principibus Chriſtiane Religionis predicta neutralitas conſtitueretur, & tam ipſi, quam eis adherere volentes nolunt intendere mandatis & ordinacionibus, vel proceſſibus ſacri Baſilienſis Concilij, nec ipſius olim Eugenij, ſed ſe neutrales conſtituere, faciendo tam in hijs, que ad fidem, vel ad ſalutem, quam in alijs, quod ſibi videretur, nec acquieſcerent judicio ſacri Baſilienſis Concilij. Non dubium, cum ipſi ſint magni domini habentes legitimam poteſtatem in ſpiritualibus & tempo-

temporalibus, tum in accepcione perſonarum, tum concupiſcencia graciarum beneficiorum & officiorum tum penarum continuationem tum eorundem ac eciam corporalium tormentorum execucionem habere poſſunt, quam ingentem multitudinem, tam ſubditorum ſuorum, quam aliorum ſibi adhærencium, unde manifeſte diuidetur Chriſtiana Religio in tres partes. Et utinam non intelligatur de hac diuiſione illud dictum Apocal. XII. Et ſeptimus Angelus effudit phialam ſuam in aerem, & exiuit vox magna de templo a throno dicens factum eſt, & facta ſunt fulgura & voces tonitrua, & terre motus factus eſt magnus & facta eſt ciuitas magna in tres partes. Noviter dicitur quod hujusmodi neutralitas videretur eccleſiam dividere in tres partes. Hec enim pars tercia per neutralitatem licet videatur magni ponderis & fortitudinis, quoniam, ut dicitur habebit majores principes ſeculares & ſpirituales in multis regionibus vix aut umquam poterit trahere, in ſuum Conſenſum, adherentes ſacro Concilio, ut judicent, juſtum eſſe, non obedire mandatis ſacri Concilij. Etenim cum hujusmodi mandata dicantur ſupra fidem fundari, principes, & ſi dominentur bonis aut corporalibus, non tamen fidei ſubditorum ſuorum. Dicit enim Apoſtolus II. Corinth. I. non dominamur fidei noſtre, unde quantumcumque per modos ſupra expreſſos, vel alios conarentur ſubditos, vel alios trahere in conſenſum hujusmodi neutralitatis, non poſſent. Et ſiquidem vellent ad execucionem procedere, eſt, ponere

ignem & gladium in medio Chriſtianorum fortaſſis eciam illi, qui eſſent adherentes ipſi olim *Eugenio* ex predićta vel alia qualibet cauſa ad aſſenciendum dićte neutralitati trahi non poſſent. Et cum facere diviſiones culpabiliter ſit in voluntate aut poteſtate hominum, unire autem diſperſa ſolius ſit diuine virtutis. Eſto quod aćtores hujusmodi neutralitatis haberent bonum animum, non diu videlicet permanendi in ipſa, ſed quam primum vel in Concilio Generali vel alius deliberacione habita tenendum eſſe, quod ſentirent veritati & juſtitie eſſe conforme, tamen quia multa ſolent accidere impedimenta, ut bonum publicum non tam celeriter proficiatur. Inſtigante etiam quam plurima diuerticula pararentur, multi etiam ex ipſis allećti libertate exemptionis ad id non tam ex animo laborent, contingere poſſet, ut hujusmodi tres partes diucius in eccleſia permanerent; Equidem qui ſub olim *Eugenio* ipſo mortuo, ut a pluribus veriſimiliter preſumitur, eligent ſucceſſorem fortaſſis adherentes Baſilienſi Concilio, ſimiliter aliquis in papam preficeretur, alio motiuo in idem declinarentur. Tercia vero pars conſtituencium neutralitatem ſi conaretur alias duas gubernare, judicando, eas debere tenere id, quod ſibi videretur eſſe ad ſalutem omnium Chriſtianorum, neſcitur ſi obedirent ei, quinymmo dicerent, ex conſciencia ad id non teneri, Illa autem cum vellet intencionem neutralitatis in lege diuina fundare, hoc eſt, quod ſupra dicebatur, quod hujusmodi diuiſio eſſet in tres partes formales. Eſto autem, quod tamen

men Deus auertat, sic contingeret, in futurum liceret considerare de fundamentis istarum trium partium; Illa enim que sub *Gabriele* foret, quot colores vel fidei racione allegate unionis Grecorum vel justicie aut defensionis auctoritate sedis Apostolice, seu alias pro se pretenderet, quisque videt, de illis autem, qui adherent sacro Basiliensi Concilio dicere non est opus, equidem plenus est orbis decretis & epistolis synodalibus, quibus manifestatur, quod pro veritate fidei & justitie hactenus & continue superfistit sacrum Basiliense Concilium. Animadvertendum igitur erit illa trina pars ecclesie constituta tunc sub neutralitate, quo jure divino scilicet aut humano fulcitur, hactenus non est visum allegare aliam fundacionem, nisi de dicto capitulo *Frequens*, sed utrum necessario ex illo probetur, supra in parte extitit allegatum. Merito igitur, antequam formetur hujusmodi diuisio, cogitandum est de stabile fundamento; Equidem in hac re tanta concernente statutum fidei & salutem tocius populi Christiani omnis nouitas hactenus insueta multum esset periculosa. Esto eciam quod in aliqua minima parte Religionis Christiane, quomodocunque attemptata fuerit, oportet attendi non tantum, quod fit, sed quod fieri debet. Excedet quidem magnitudinem proposite allegacionis, si sic inferrentur, copiosius aliarum motiua racionum, que euidenter remonstarent hujusmodi neutralitatem non esse conueniens medium ad dandum pacem ecclesie, & non creditur, esse de intencione dictorum exemptorum aut principum, prosequi

effe-

effectualiter viam hujusmodi. Id autem ultimo memorandum est, quod inter ceteros articulos damnate memorie *Joh. Hus* condempnatos per sacrum Constanciense Concilium reperiuntur duo, unus est: non est scintilla apparencie, quod oporteat esse unum caput in spiritualibus regens ecclesiam, quod semper cum ipsa militante ecclesia conuersetur, quia Christus sine talibus monstruosis capitibus per suos veraces discipulos sparsos per orbem melius suam ecclesiam regularet. Attendatur, si per hujusmodi exemptos, qui ex hac neutralitate dicentur constitui non tanquam unum sed tamquam plurima suprema capita ad regendum ecclesiam obuietur prime parti dicti Capitis, quam oportet intelligi affirmatiue, videlicet, quod oportet esse unum caput in spiritualibus regens ecclesiam, quod semper cum ipsa militante ecclesia conuersetur. Nec obstat quod papa aliunde moritur, vel generale Concilium, in quo est suprema potestas non semper actu celebratur, & sic quod aliunde deficit illud unum caput. Aliud est namque pro necessitate nature summum pontificem aliunde mori & generale Concilium, prout rerum necessitas, aliunde dissolui, quod viuente summo pontifice, vel actu sedente generali Concilio per quosdam asseratur, non esse uni eorum obediendum tamquam supreme potestati ecclesie, sed quod licet, prout eis videtur constituere in ecclesia plura suprema capita non coherencia dicte potestati supreme, quo ad ipsius judicium & obedienciam, sed inhibentur, ne in ipsorum territorijs, jurisdictionibus,

nibus, aut dominijs mandata & judicia generalis Concilii debeant deportari, seu publicari. Jam ergo per tales disperfos per orbem diceretur melius ecclesiam gubernandam. Sed attendere licet, utrum possent nominari veraces discipuli Christi, si contempnerent mandata & judicia sancte matris ecclesie; 2dus. articulus est, obediencia ecclesiastica est obediencia secundum adinuencionem sacerdotum ecclesie preter expressam auctoritatem scripture. Cumque iste articulus sit dampnatus tamquam erroneus, oportet intelligi, quod ei oppositus est Catholicus, videlicet, quod obediencia ecclesiastica, non est obediencia secundum adinuencionem sacerdotum ecclesie sed est secundum expressam auctoritatem sacre scripture; itaque obediencia ecclesiastica est ex necessitate juris diuini, nec est tantum de jure positiuo, quod sit imitabile tamquam statutum secundum varietatem temporum. Huic sensui manifeste fauet doctrina Apostoli allegata superius Rom. XIII. Ideoque necessitate subditi estote, non solum propter iram sed & propter conscienciam. Cum igitur obediencia sit de jure diuino, utrum per quas cumque intelligencias factas ab oratoribus principum, vel per appellaciones, aut protestaciones liberentur, qui obedire tenentur ex dictis percipi potest. Id autem certum est, quod obsequi Generali Concilio, proprie dici potest obediencia ecclesiastica, hoc enim nomen ecclesia a primo inicio celebracionis eorum quorumlibet Generale Concilium possidet. In primo namque Niceno concilio statim post pronuncia-

cionem

cionem symboli in ipso editi subjungitur contra veritatem illius, eos autem, qui dicunt tempus erat, quo non erat &c. anathematizat Catholica & Apostolica. Idem verbum repetitur in sequentibus concilijs generalibus, unde, quemadmodum dictum est, cum generale Concilium sit ecclesia legitime congregata racione congregacionis, nullatenus derogat auctoritati ecclesie, sic igitur, si obediencia ecclesiestica non est secundum adinvencionem sacerdotum ecclesie, sed secundum expressam auctoritatem sacre scripture, obediencia, que debetur sacro Generali Concilio ecclesiastica proprie dici potest, & sic videtur esse de necessitate juris diuini. Que autem Generali Concilio obediencia debeatur ab omnibus fidelibus, non decet multa allegare, cum iste expresse sit casus sepedicte declaracionis facte in Concilio Constanciensi. Et quoniam postmodum per ecclesiam determinatum extitit, quod veritas de potestate Concilij generalis universalem ecclesiam representantis supra papam & quemlibet alterum declarata per Constanciense & Basiliense generalia Concilia est veritas fidei Catholice, Attendere possunt dicentes neutralitatem licitam fore, si eam effectualiter observare, sit in augmentum vel derogacionem fidei Catholice, hactenus populus Christianus edoctus est in pertinentibus ad fidem vel ad mores necessarios acquiescere judicio sancte Matris ecclesie, & specificando dicebatur prout tale Concilium vel ecclesia Romana determinat. Quod nunc dicatur in predictis non esse acquiescendum, nec judicio generalis

lis

lis Concilij aut Romane ecclesie, si ita contineretur dicta neutralitas, notissimum est, fluctuacioni exponeretur fides Catholica, super illo vero, quod in Principio dicebatur, quod nunc liceret animos tenere in suspenso, donec Principes temporales personaliter aut per oratores suos in unum conuenirent locum, & ubi videretur, quid esset agendum, quasi non sit tenendum, quod declarat generale Concilium, sed quod videretur ipsis principibus fore exequendum, vel in alio Generali Concilio, aut alias habita consultacione suorum non est intencionis extendere sermonem, sed licet intuentibus considerare sequencia quatuor scholastica aut catholica documenta, que summatim referuntur absque aliqua probacione racione compendij. Primum quod ecclesia prout est magistra omnium, & habet docere & regere fidelem populum in hijs que pertinent ad Christianam Religionem consistit auctoritatiue in Episcopis, Doctoribus, predicatoribus juris ac divini verbi ac in doctis presbiteris & alijs curam animarum habentibus, quocumque nomine appellentur. 2dum quod corpus ecclesiasticum ex predictis constitutum est certa regula & mensura eorum, que credere & agere debet populus Christianus, ipsiusque diffinicioni ac judicio omnes fideles acquiescere obligantur. 3um quod hujusmodi corpus ecclesiasticum, siue ecclesia ex hijs legitime congregata in diffinicionibus tangentibus fidem vel mores necessarios ad salutem culpabiliter errare non potest. 4tum quod ecclesia, que promulgans diffiniciones ad fidem, vel ad mores pertinentes

culpa-

culpabiliter errare non poteſt, eſt generale Concilium legitime congregatum & in libertate celebratum. Ex hijs IIII^or. documentis adjuncto, quod ſacra Baſilienſis congregacio eſt generale Concilium congregatum legitime ac celebratum in plena libertate, quodque materia, ſupra qua dicta neutralitas intendere haberet, eſt pertinens ad fidem & ad mores neceſſarios ad ſalutem. Eſtque jam determinata per ipſum ſacrum Baſilienſe Concilium euidenter conſtare poteſt, ſi licet animos tenere in ſuſpenſo, donec ſeculares principes per ſe vel ſuos in unum conueniant locum ad ſuper jam determinatum videndum. Qui autem ſtudioſius intenderit ad doctrinam veteris & noui Teſtamenti luce clarius videt, ſeculares principes & quoſcunque alios fideles non eſſe conſtitutos magiſtros & doctores ſacerdotum Leuitici generis & aliorum, qui ſupra ſunt nominati, ſed hijs commiſſum fuiſſe docere fidem omnes gentes in univerſo mundo ac docere eos obſeruare, quecunque a Deo obſeruari mandata fuerunt. jam ergo per predicta lucide animadverti poteſt, quam multiplex ſit periculum in dicta neutralitate, que omnia dicta eſſe intelligantur absque temeraria in ambiguis aſſercione juris vel facti, ac cum omnimoda ſubmiſſione ac correctione ſancte matris Eccleſie & cujuslibet melius ſencientis.

Explicit tractatus de neutralitate.

